

ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง: ศึกษาขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย

คมกฤษณ์ ผ่องhirัณู

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2556

The offense regarding the passport: case study scope of law enforcement

Khomkanit Ponghirun

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ก็ด้วยความเมตตาและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก ดร.อุทัย อาทิวา ซึ่งท่านได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และ กรรมการสอบ โดยท่านได้สละเวลาในการให้คำปรึกษา ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์อย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นข้อคิดเห็นทางวิชาการหรือแม้กระทั่งข้อแนะนำในการศึกษารวมทั้งข้อแนะนำในการประพาดิคน ไม่ว่าจะด้านกรงงานหรือการดำรงอยู่ในสังคม อีกทั้งยังช่วยตรวจข้อบกพร่องในการทำวิทยานิพนธ์จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ หากไม่ได้รับความเมตตาและความช่วยเหลือจากท่านย่อมเป็นการยากที่วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะสำเร็จได้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์ ดร.อุดม รัฐอมฤต ที่ท่านได้ให้เกียรติและสละเวลาอันมีค่าของท่านรับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนเมตตาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ ต่อผู้เขียนอันเป็นประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นอย่างมาก และขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์ และรองศาสตราจารย์อัจฉริยา ชูตินันท์ ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบ ตลอดจนให้คำแนะนำและข้อคิดเห็น รวมทั้งวิธีการในการปฏิบัติในการทำวิทยานิพนธ์ จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ พลตำรวจตรีสัมฤทธิ์ – นางยุพาพรรณ ผ่องhirัญ บิดาและมารดาของผู้เขียน ซึ่งทั้งสองเป็นบุคคลที่ผู้เขียนรักและเคารพเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบพระคุณบิดาและมารดาที่เลี้ยงดูและให้การศึกษาแก่ผู้เขียนอย่างดีตลอดมา และคอยเป็นที่ปรึกษาและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียนเสมอมา ไม่ว่าจะในยามสุขหรือทุกข์เมื่อมองกลับมาจะพบว่าท่านทั้งสองอยู่เคียงข้างเสมอ หากไม่มีท่านทั้งสองตัวผู้เขียนและวิทยานิพนธ์ฉบับนี้คงไม่สามารถประสบความสำเร็จอย่างเช่นวันนี้ได้

กมลณิศร์ ผ่องhirัญ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฅ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	5
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	6
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2. แนวคิดในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง.....	8
2.1 ความหมาย ความสำคัญของหนังสือเดินทางและวิวัฒนาการของหนังสือเดินทาง ..	9
2.1.1 ความหมายของหนังสือเดินทาง.....	9
2.1.2 ความสำคัญและวิวัฒนาการของหนังสือเดินทาง	10
2.1.3 ลักษณะของหนังสือเดินทาง	14
2.1.4 ประเภทของหนังสือเดินทาง.....	17
2.2 ลักษณะ รูปแบบ และวิธีการของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง.....	17
2.2.1 ลักษณะของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง.....	18
2.2.2 รูปแบบ และวิธีการในการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง	21
2.3 การใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม	27
2.3.1 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย	28
2.3.2 การกระทำความผิดเกี่ยวกับค้ายาเสพติด	35
2.3.3 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์.....	36
2.3.4 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบนำคนเข้าเมือง	39
2.4 ผลกระทบจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง	42
2.4.1 ผลกระทบต่อสังคม.....	42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ	42
2.4.3 ผลกระทบต่อการลงทุน	43
2.4.4 ผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ	43
2.4.5 ผลกระทบต่อความมั่นคงในประเทศ	43
2.5 แนวความคิด หลักการ และเหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับ หนังสือเดินทางของไทย	45
2.5.1 แนวความคิดในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย.....	48
2.5.2 หลักการในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย.....	51
2.5.3 เหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง	51
3. ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของต่างประเทศ.....	54
3.1 ประเทศออสเตรเลีย	55
3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	63
3.3 ประเทศอังกฤษ	65
3.4 ประเทศแคนาดา.....	69
3.5 ประเทศญี่ปุ่น	71
4. วิเคราะห์บทบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย และต่างประเทศ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของไทยกับการกระทำความผิด ของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง	74
4.1 วิเคราะห์บทบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย และต่างประเทศ	75
4.1.1 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย.....	75
4.1.2 วิเคราะห์ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นตามประมวล กฎหมายอาญาของไทยเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ	82
4.2 วิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของไทย กับพฤติการณ์การกระทำความผิด ของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง.....	88
4.2.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับฐานความผิด ตามประมวล กฎหมายอาญา	89

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.2.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจ.....	101
4.2.3 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	105
4.3 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง เพิ่มเติม.....	114
4.3.1 ด้านการป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง.....	115
4.3.2 ด้านการป้องกันสังคม.....	116
4.3.3 ด้านความมั่นคง.....	119
4.3.4 ด้านภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ.....	122
4.3.5 ด้านเศรษฐกิจและการลงทุน.....	123
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	126
5.1 บทสรุป.....	126
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	133
ภาคผนวก.....	139
ประวัติผู้เขียน.....	171

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง: ศึกษาขอบเขตของการบังคับใช้กฎหมาย
ชื่อผู้เขียน	กมลณิษฐ์ ผ่องหิรัญ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ดร.อุทัย อาทิวะ
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2555

บทคัดย่อ

การก่ออาชญากรรมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นานาประเทศต้องเผชิญกับอาชญากรรมที่มีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น โดยมี การเปลี่ยนรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมระดับบุคคลเป็นกระบวนการที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” ไปจนถึง “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” และเหล่าอาชญากรดังกล่าวมักจะแสวงหาประโยชน์และอาศัยหนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด ดังนั้นหนังสือเดินทางจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดและเข้ามามีความสำคัญในการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดที่สำคัญและมีผลกระทบต่อระดับประเทศ เนื่องจากประเทศไทยนั้นต่างถูกจับตามองจากต่างประเทศว่าเป็นฐานแห่งการผลิตและปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่สำคัญ ส่งผลให้อาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ

ถึงแม้ว่าในเวลาประเทศไทยจะได้มีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาขยายขอบเขตของการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้นและกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมและหนักกว่าการปลอมเอกสารทั่วไป เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางก็ตาม แต่ด้วยพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ทำให้กฎหมายความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดดังกล่าวและไม่สามารถนำมาบังคับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ก่อให้เกิดปัญหาต่อการบังคับใช้กฎหมายเพื่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางและอาชญากรร้ายแรงอื่นที่อาศัยหนังสือเดินทางเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิด และยังส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ จึงสมควรที่จะต้องมีการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติมจากบทบัญญัติที่มีอยู่ เพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับปัญหาและพฤติกรรมที่พบในปัจจุบันของการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

Thesis Title	The offense regarding the passport: case study scope of law enforcement
Auhor	Khomkanit Ponghirun
Thesis Advisor	Dr.Uthai Arthivech
Department	Law
Academic Year	2012

ABSTRACT

In present, the crime has changed quickly. Many countries are facing a complex crime by change the form of the individual crime called “Organized crime” including “Transnational criminal organizations” and criminals often exploit and passport to facilitate the offense. Therefore, passport is convenient and important for the offense and have an impact on the country. Thailand was marked by foreign as a production and simulation the passport. As a result, both domestic and international crime including the gang are several to the production and forgery the passport in Thailand and foreign.

Although, Thailand to amend the criminal code to cover the crime on the passport and provide appropriate penalty and heavy general forgery. In order to comply with the commission on passports but with the changing circumstances of the offender on the current passport. The law regarding the passport that are not covered and shall not be used to punish the offender result problem for enforce of law to prevent and suppress criminal passport and other serious criminals is the passport to facilitate for the offense and affect reputations, International relations as well as the stability of the country. As the result of this thesis, it should therefore be amended a legal offense in relation to mandatory statute and provide a comprehensive and consistent with the behavior of the offender on the current passport.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การก่ออาชญากรรมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นานาประเทศต้องเผชิญกับอาชญากรรมที่มีลักษณะซับซ้อนมากขึ้น โดยมีการเปลี่ยนรูปแบบของการประกอบอาชญากรรมระดับบุคคลเป็นกระบวนการที่เรียกว่า “องค์กรอาชญากรรม” ไปจนถึง “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” ซึ่งมีการก่ออาชญากรรมหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นการค้ายาเสพติด การค้ำมนุษย์ การค้าอาวุธ สงครามรวมไปถึงการก่อการร้าย และโดยที่ในปัจจุบันสถานการณ์ก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและปรับเปลี่ยนรูปแบบซับซ้อนมากขึ้น และเหล่าอาชญากรดังกล่าวมักจะแสวงหาประโยชน์และอาศัยหนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด ดังนั้นหนังสือเดินทางจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดและเข้ามามีความสำคัญในการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดที่สำคัญและมีผลกระทบต่อระดับประเทศ ประเทศไทยนั้นต่างถูกจับตามองจากต่างประเทศว่าเป็นฐานแห่งการผลิตและปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่สำคัญ ส่งผลให้อาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้นใหม่ โดยให้เหตุผลในการประกาศใช้ว่า “โดยที่ปัจจุบันการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และได้มีการใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศและต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สมควรขยายขอบเขตของการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้น และสมควรกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” โดยกฎหมายที่ได้แก้ไขดังกล่าวมุ่งเน้นลงโทษการกระทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางเป็นสำคัญ

แต่เนื่องจากปัจจุบันข้อเท็จจริงและพฤติกรรมของกลุ่มผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากแผนประทุษกรรมที่กลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางจะใช้วิธีการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ยังมีวิธีการซึ่งกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางใช้อีกวิธีหนึ่งในการปลอมหนังสือเดินทางและเป็นวิธีที่พบ่าใช้กันเป็นส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั่นก็คือ วิธีการขโมยหนังสือ

เส้นทางที่แท้จริงของผู้อื่นเพื่อมาทำการปลอมหรือเพื่อจำหน่ายให้กับลูกค้าใช้ส่วนตัวในการเดินทาง โดยวิธีการปลอมนั้นมักจะใช้วิธีการเปลี่ยนรูปและข้อมูลของผู้ถือหนังสือเดินทางในหนังสือเดินทางที่แท้จริง จากนั้นก็จะนำหนังสือเดินทางดังกล่าวที่ได้มีการปลอมแปลงแล้วจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงตนในการเข้าออกประเทศหรืออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ สาเหตุหนึ่งที่มีการขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาเพื่อปลอมหรือจำหน่ายนั้น เนื่องมาจากการที่แต่ละประเทศพยายามพัฒนารูปแบบและเอกลักษณ์หนังสือเดินทางของประเทศตนให้ยากต่อการปลอมมากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มรายละเอียดของลายนิ้วมือหรือการใช้ไมโครชิพ เป็นต้น การปลอมขึ้นทั้งฉบับจึงเป็นการยาก ทำให้การขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเพื่อนำมาปลอมแพร่หลายขึ้น และวิธีการดังกล่าวยังทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้นกว่าเดิม โดยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่นำมาปลอมนั้นจะมีราคาขายประมาณ เล่มละ 20,000 บาท ถึง 40,000 บาท ในขณะที่หนังสือเดินทางที่ปลอมขึ้นมาทั้งฉบับนั้นมีราคาอยู่ที่เล่มละประมาณ 3,000 บาท ถึง 5,000 บาท เนื่องจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงเมื่อทำการปลอมจะมีรายละเอียดประวัติการเดินทางและตราประทับการเข้าออกของแต่ละประเทศปรากฏอยู่ จึงง่ายต่อการใช้เดินทางเข้าออก และใช้เป็นหลักฐานในการอ้างเพื่ออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ สาเหตุดังกล่าวทำให้หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นที่ต้องการของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง และพบว่ามีผู้นำหนังสือเดินทางของผู้อื่นออกจำหน่าย รวมทั้งเก็บครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นไว้เพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมาก

ปัจจุบันจะพบว่าในการจัดหาหนังสือเดินทางของผู้อื่น กลุ่มองค์กรอาชญากรรมดังกล่าว จะใช้วิธีการโดยการขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือเดินทางของประเทศในแถบทวีปยุโรปจากนอกราชอาณาจักร จากนั้นจะนำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยการซุกซ่อนมาตามกระเป๋าสัมภาระ หรือในร่างกาย รวมไปถึงซุกซ่อนส่งเข้ามากับพัสดุระหว่างประเทศ และยังมีกลุ่มบุคคลที่หวังผลตอบแทนรับจ้างในการลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมย เพื่อส่งต่อไปให้กับกลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทย และปัจจุบันพบว่ามีกรกระทำในลักษณะดังกล่าวเพิ่มมากยิ่งขึ้น

จากปัญหาที่พบเมื่อพิจารณาจะพบว่าไม่สามารถนำกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้เพื่อลงโทษผู้ที่ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นได้ เนื่องจากตามประมวลกฎหมายอาญา ในหมวดความผิดด้วยหนังสือเดินทางซึ่งแก้ไขใหม่ ตามมาตรา 269/10 ได้กำหนดว่ากรณีนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางนั้นจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเป็นการนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้น แต่ตามปัญหาการนำเข้ดังกล่าวเป็นการนำเข้าซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงมิใช่หนังสือเดินทางปลอม อีกทั้งไม่สามารถนำ

กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมาลงโทษผู้ซึ่งจำหน่ายหรือครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่ายในประเทศไทยได้ เนื่องจากตามมาตรา 269/9 การที่เจ้าพนักงานผู้ซึ่งจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางได้ก็ต่อเมื่อเป็นการจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้น แต่ตามข้อเท็จจริงหนังสือเดินทางที่มีการจำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อปลอมนั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงยังมิได้มีการปลอมแต่อย่างใด นอกจากนี้จะพบว่าในส่วนข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงนั้น ได้มีการบัญญัติไว้เพียงในมาตรา 269/11 เท่านั้น โดยกำหนดให้การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบเป็นความผิด รวมทั้งลงโทษผู้ที่จัดหาหนังสือเดินทางดังกล่าวให้กับผู้อื่นนำออกใช้ อย่างไรก็ตามบทบัญญัติดังกล่าวจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อมีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมิชอบ ดังนั้นการที่บุคคลใดมีหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ในครอบครองเพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย รวมทั้งการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น โดยยังมิได้มีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางดังกล่าวแต่อย่างใดย่อมไม่มีความผิด ปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์และความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากปัจจุบันหนังสือเดินทางของผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง ในการนำมาทำการปลอมหรือนำมาจำหน่าย แต่กฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งหากสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้ย่อมสามารถหยุดยั้งขบวนการปลอมหนังสือเดินทางได้เป็นอย่างดี

การขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้นอาจปรับได้กับความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 334 และ 357 แต่เนื่องจากการกระทำความผิดส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติที่ลักลอบนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักร โดยประสงค์จะใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทาง และผู้เสียหายหรือเจ้าของหนังสือเดินทางส่วนใหญ่จะเป็นชาวต่างชาติแทบทั้งสิ้น จึงไม่อาจลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้ เนื่องจากการลักทรัพย์หรือรับของโจรเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร

แม้มาตรา 8 จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 269/8 ถึงมาตรา 269/15 ที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร แต่ก็ไม่สามารถนำมาบังคับใช้กับกรณีดังกล่าวได้เพราะมาตรา 269/8 ถึง มาตรา 269/15 ไม่ได้บัญญัติให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิด อีกทั้งผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติเสียทั้งสิ้น แต่ผลกระทบของการกระทำนั้นเกิดขึ้นกับประเทศไทย ด้วยเหตุที่ไม่อาจนำกฎหมายที่มีอยู่มาบังคับใช้กับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ส่งผลให้ผู้กระทำความผิดไม่เกรงกลัวต่อการกระทำ

และพร้อมที่จะกระทำผิดเพื่อแลกกับผลตอบแทนที่จะได้รับ ทำให้ประเทศไทยไม่อาจป้องกันและปราบปรามปัญหาดังกล่าวได้อย่างเต็มประสิทธิภาพและอาจเป็นช่องว่างในการปราบปรามการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้บัญญัติถึงฐานความผิดในการมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ให้เป็นความผิดตามมาตรา 269/6 จะเห็นได้ว่าในส่วนของบัตรอิเล็กทรอนิกส์นั้น บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงของผู้อื่นแ่มีไว้เพื่อนำออกใช้โดยมิชอบก็เป็นความผิดแล้ว ต่างกับความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางซึ่งแม้จะมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น แต่หากยังมีได้มีการนำออกใช้ก็ไม่เป็นความผิด เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบต่อประเทศไม่ว่าการทำความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือการทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ย่อมส่งผลกระทบต่อประเทศร้ายแรงเช่นกัน และกรณีดังกล่าวหากจะพิจารณาว่าหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมานั้นมีลักษณะเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ทั้งหมดเนื่องจากหนังสือเดินทางของประเทศส่วนใหญ่ยังไม่เข้าลักษณะของการเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์

เมื่อพิจารณาตามกฎหมายของต่างประเทศ เช่น ประเทศออสเตรเลีย จะเห็นว่าได้บัญญัติให้ การครอบครองเอกสารการเดินทางที่มีชื่อของตนเป็นความผิด รวมทั้งการบัญญัติให้การจำหน่ายซึ่งเอกสารการเดินทางออสเตรเลีย และการนำเข้าหรือส่งออกซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียเป็นความผิดด้วย ไม่ว่าจะเป็นของจริงหรือของปลอม หากประเทศไทยแก้ไขกฎหมายให้สามารถดำเนินคดีกับผู้ลักลอบนำเข้าซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยรวมทั้งผู้ที่จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายหรือเพื่อปลอมซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น และทำให้ผู้กระทำผิดเกิดความเกรงกลัวที่จะกระทำ ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามกลุ่มองค์กรอาชญากรรมปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่อาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งในการกระทำผิด เนื่องจากปัจจุบันหนังสือเดินทางของผู้อื่นถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง ในการนำมาทำการปลอมหรือนำมาจำหน่าย แต่กฎหมายที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมการกระทำ ความผิดดังกล่าว และหากสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำดังกล่าวได้ย่อมสามารถหยุดยั้งขบวนการปลอมหนังสือเดินทางได้เป็นอย่างดีและก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและอาชญากรรมอื่น ไปจนถึงการทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มักจะอาศัยหนังสือเดินทางในการสนับสนุนการทำความผิด และถือได้ว่าการปราบปรามการทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางน่าจะเป็นมาตรการที่สามารถตัดตอนการทำความผิดฐานอื่นๆ ที่อาศัยหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือ

ในการสนับสนุนการกระทำความคิดได้อีกทางหนึ่งและย่อมสามารถลดทอนการก่ออาชญากรรมฐานอื่นๆ ระหว่างประเทศได้ไม่น้อย

จากกรณีดังกล่าวเนื่องจากข้อเท็จจริงและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของกลุ่มผู้กระทำความคิดตามที่ได้กล่าวข้างต้น อาจทำให้หมวดความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่ได้แก้ไขใหม่นั้นไม่ครอบคลุมพฤติการณ์การกระทำความคิด รวมไปถึงไม่สามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ในการร่างกฎหมาย และด้วยเหตุที่หนังสือเดินทางปลอมนั้นส่งผลให้เกิดปัญหาอาชญากรรมตามมาอีกมากมายจึงเป็นปัญหาที่มีความสำคัญที่ควรแก้ไข และบทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งอาจทำให้ต่างประเทศมองว่าประเทศไทยไม่ให้ความสำคัญและไม่จริงจังในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อันจะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนจึงมีความประสงค์จะศึกษาแนวความคิดและหลักเกณฑ์อันเป็นที่มาของความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและเปรียบเทียบความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่บัญญัติไว้ในกฎหมายต่างประเทศ พร้อมทั้งศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของไทยเกี่ยวกับกรณีดังกล่าวว่ามีขอบเขตการบังคับใช้กฎหมายอย่างไร และสามารถบังคับใช้ให้ทันกับรูปแบบและลักษณะขององค์กรอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ เพื่อทำความเข้าใจและวิเคราะห์กฎหมายไทยว่าครอบคลุมกระบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่มีในปัจจุบันเพียงใดและควรแก้ไขอย่างไร

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาแนวคิดหลักการและเหตุผลการกำหนดความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญา
2. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบหลักเกณฑ์การกำหนดความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางว่าเพียงพอต่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความคิดเพียงใด
3. เพื่อวิเคราะห์และเสนอแนะความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมการกระทำความคิดทั้งกระบวนการ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ด้วยหมวดความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ไม่ครอบคลุมถึงวิธีการของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางที่เปลี่ยนแปลงไป โดยปัจจุบันพบมีการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยจากต่างประเทศเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเพื่อทำการปลอมหรือจำหน่ายรวมทั้งมีการครอบครอง และจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นโดยมิชอบ ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่สามารถลงโทษผู้กระทำได้ เนื่องจากไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง แม้หนังสือเดินทางที่มีรูปแบบเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์จะถือได้ว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามนิยามของกฎหมาย และทำให้การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อปลอมหรือจำหน่าย จะเป็นความผิดฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบ แต่ก็ไม่สามารถนำบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์มาบังคับใช้ได้ กับทุกกรณี เนื่องจากหนังสือเดินทางบางประเทศไม่ได้เป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งกฎหมายอื่นที่มีอยู่ก็ไม่สามารถบังคับใช้เพื่อลงโทษการกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาเพื่อให้สอดคล้องและทันกับรูปแบบของกลุ่มอาชญากรรม เพื่อการป้องกันและปราบปรามกลุ่มองค์กรอาชญากรรมดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาแนวความคิดหลักการและเหตุผลในการบัญญัติความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศว่ามีแนวความคิดและหลักเกณฑ์อย่างไร และศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ และวิเคราะห์ว่ากฎหมายไทยในปัจจุบันมีความครอบคลุมการกระทำความผิดของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางหรือไม่ และควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิจัยนี้จะศึกษาจากการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ เอกสารที่เผยแพร่จากหน่วยงานของรัฐ คำพิพากษาของศาลทั้งของไทยและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อรวบรวมข้อมูลให้เป็นระบบ และนำมาประกอบการศึกษาทำความเข้าใจ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง แนวคิด หลักการและเหตุการณ์บัญชีตีความผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง
2. ทำให้ทราบถึง หลักการและหลักกฎหมายของต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง
3. ทำให้ทราบถึง ลักษณะความผิดและลักษณะความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่ไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง และเป็นประโยชน์ต่อแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ทำให้สามารถปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 2

แนวคิดในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

หนังสือเดินทางเป็นเอกสารราชการที่เป็นหลักฐานบ่งบอกตัวตนและแหล่งที่มา (สัญชาติ) ของผู้ถือ (เจ้าของ) ดังนั้น ผู้ที่อยู่ในขบวนการปลอมหนังสือเดินทางมักจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการปลอมหนังสือเดินทางเป็นอย่างดี บุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ เมื่อเสี่ยงที่จะทำการปลอมหนังสือเดินทางแล้ว ย่อมมีผลตอบแทนสูงจึงมิใช่การปลอมหนังสือเดินทางเพียงครั้งเดียวหรือเพียงไม่กี่ฉบับ แต่เป็นการปลอมอย่างมีกิจจะลักษณะ¹ เมื่อหนังสือเดินทางถูกใช้ในการมีส่วนของการประกอบอาชญากรรมมากขึ้น ทำให้ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญและมีการบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ซึ่งมีลักษณะฐานความผิดแตกต่างกันไปตามสภาพความเป็นอยู่ ลักษณะทางสังคม และลักษณะเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ

ในการกำหนดความผิดในทางอาญาจำเป็นต้องพิจารณาบริบททางสังคม ทั้งด้านการบังคับใช้กฎหมายและการป้องกันอาชญากรรม การควบคุมอาชญากรรมไม่ควรกระทำในเชิงรับจับกุมสอบสวนและฟ้องร้องและดำเนินคดีผู้กระทำความผิดเท่านั้น แต่จะต้องคำนึงถึงการยับยั้งข่มขู่ และป้องกันมิให้บุคคลใดกระทำความผิดด้วย นอกจากนี้เราจะต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อนำไปสู่การป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้สังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงความเสียหายจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและแสวงหาแนวทางในการป้องกันทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ และต้องคำนึงถึงกลุ่มบุคคลที่มีอันตรายต่อสังคม ชุมชน เพราะองค์กรอาชญากรรมและอาชญากรรมยุคใหม่ได้สร้างปัญหาให้แก่ประเทศชาติและประชาคมโลก เช่นการแสวงหากำไรเป็นเป้าหมายของผู้ประกอบอาชญากรรมแทบทุกประเทศ ผู้กระทำความผิดจะไม่สนใจพรมแดนของประเทศใดประเทศหนึ่งในการแสวงหากำไร แต่จะกระทำทุกวิถีทางที่กฎหมายมีช่องโหว่หรือกระบวนการยุติธรรมอ่อนแอเพื่อแสวงหาผลประโยชน์สูงสุด แนวทางการป้องกันอาชญากรรมยุคใหม่จึงจะเป็นที่จะต้องแสวงหาวิธีการ การคาดคะเน และการตระหนักรู้ถึง

¹ ฌูว์ทริ ธวัลย์โพธิ. (2550, 21 มีนาคม). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2554, จาก <http://www.tawthai.org/read/money>

ความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้แสวงหาแนวทางป้องกัน รวมทั้งการปฏิรูปกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสมแก่อาชญากรรมประเภทนั้น²

ในบทที่ 2 ผู้เขียนจะกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญและวิวัฒนาการของหนังสือเดินทาง ลักษณะรูปแบบการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง และวิธีการของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนอาชญากรรมต่างๆที่หนังสือเดินทางเข้าไปมีส่วนสำคัญในการกระทำผิดและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ตลอดจนแนวความคิด และหลักการในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย

2.1 ความหมาย ความสำคัญของหนังสือเดินทางและวิวัฒนาการของหนังสือเดินทาง

2.1.1 ความหมายของหนังสือเดินทาง

จากการศึกษาความหมายของคำว่า “หนังสือเดินทาง” จากพจนานุกรมราชบัณฑิตยสภา ให้ความหมาย “หนังสือเดินทาง” ว่าเป็นค่านาม หมายความว่า หนังสือสำคัญประจำตัว ซึ่งทางราชการของประเทศหนึ่งออกให้กับพลเมืองของประเทศนั้น เพื่อให้ความคุ้มครองในการเดินทางไปในดินแดนของต่างประเทศ³

กระทรวงการต่างประเทศ ได้ให้ความหมายของ “หนังสือเดินทาง” คือ เอกสารสำคัญประจำตัวที่รัฐบาลประเทศหนึ่งออกให้แก่พลเมืองหรือคนชาติของตน เพื่อใช้แสดงตนในการเดินทางไปต่างประเทศ ในทางปฏิบัติประเทศเจ้าของหนังสือเดินทางจะร้องขอให้ประเทศอื่นๆ ให้ความสะดวก ความปลอดภัย หรือให้ความช่วยเหลือ ความคุ้มครองทางกฎหมายขณะที่พลเมืองของตนอยู่ในประเทศนั้นๆ หนังสือเดินทางต้องได้รับการประทับการตรวจลงตราหรือวีซ่าจากหน่วยงานของประเทศที่จะเดินทางไปเยือน เว้นแต่จะมีความตกลงยกเว้นการตรวจลงตราระหว่างประเทศ⁴

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (15) “หนังสือเดินทาง” หมายความว่า เอกสารสำคัญประจำตัวไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่รัฐบาลไทย รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์กรระหว่างประเทศออกให้กับบุคคลใดเพื่อใช้แสดงตน ในการเดินทางระหว่างประเทศและให้หมายความ

² ประธาน วัฒนาวณิช (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา*. หน้า 252-253.

³ ราชบัณฑิตยสภา. (2547). *สารานุกรมราชบัณฑิตยสภา*. หน้า 257.

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ. (2002). *หนังสือเดินทาง*. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2554, จาก

รวมถึงเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางและแบบหนังสือเดินทางที่ยังไม่ได้กรอกข้อความเกี่ยวกับผู้ถือหนังสือเดินทางด้วย

ความหมายของ “หนังสือเดินทาง” ตามมาตรา 1 (15) แห่งประมวลกฎหมายอาญาเกิดจากการประชุมพิจารณาร่างพระราชบัญญัติเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (ความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง) ของหน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง

โดยสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้นำการเสนอความเห็นและข้อสังเกตจากหน่วยงาน โดยคณะกรรมการกฤษฎีกาเรื่องเสนอคณะรัฐมนตรี คณะที่ 7 (ฝ่ายกฎหมาย) มีประเด็นที่ให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่าควรกำหนดนิยาม “หนังสือเดินทาง” ให้ครอบคลุมถึงเอกสารที่รัฐบาลออกให้บุคคลที่ไม่มีสัญชาติตนเพื่อใช้แทนหนังสือเดินทางสำหรับคนต่างด้าวผู้มีสัญชาติตนเพื่อใช้แทนหนังสือเดินทาง เช่น หนังสือเดินทางสำหรับบุคคลต่างด้าว (Travel document for Alien) หนังสือเดินทางฉุกเฉิน (Emergency Certificate) หนังสือเดินทางที่ออกโดยองค์การสหประชาชาติ (Laissez-passer) หนังสือเดินทางสำหรับคนประจำเรือตามกฎหมายพาณิชย์นาวี (Seaman's Discharge Book) รวมทั้งหนังสืออนุญาตให้เดินทางเข้าประเทศ (Visa) ทั้งนี้ควรให้สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศ

ส่วนกระทรวงการต่างประเทศ มีความเห็นว่า นิยาม “หนังสือเดินทาง” ควรครอบคลุมหนังสือเดินทางและเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางทุกชนิด คือ เอกสารที่รัฐบาลไทยออกให้กับคนต่างด้าวเพื่อใช้แทนหนังสือเดินทางบางกรณี เช่น หนังสือเดินทางสำหรับคนต่างด้าว ซึ่งออกให้คนต่างด้าวที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในราชอาณาจักรบางประเภท เช่น บุคคลที่ไม่อาจขอรับหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางจากประเทศที่ตนเคยได้รับสัญชาติเดิม และเอกสารเดินทางฉุกเฉิน ซึ่งออกให้แก่คนต่างด้าวเพื่อเดินทางออกนอกราชอาณาจักร และเอกสารการเดินทางขององค์การสหประชาชาติที่องค์การสหประชาชาติออกให้แก่เจ้าหน้าที่ของตนใช้แสดงตัวในการเดินทาง นอกจากนี้รัฐบาลไทยโดยกรมการขนส่งทางน้ำและพาณิชย์นาวีได้ออกเอกสาร สำหรับคนประจำเรือทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างด้าวที่ทำงานบนเรือไทย⁵

2.1.2 ความสำคัญและวิวัฒนาการของหนังสือเดินทาง

ตามกฎหมายถือว่าบุคคลทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการเดินทางที่จะเดินทางออกจากประเทศของตนเพื่อไปยังอีกประเทศหนึ่งได้โดยไม่มีผู้ใดขัดขวางหรือต้องขออนุญาตจากผู้อื่น หลักนี้ต่อมาได้นำมาบัญญัติไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 13 (2) ซึ่งมีข้อความว่า “ทุกคนมีสิทธิที่จะเดินทางออกจากประเทศใดๆ ก็ได้รวมทั้งประเทศของตนและจะเดินทางกลับเข้า

⁵ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (ความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง) เรื่องเสร็จที่ 55/2550 . หน้า 2 และ 3.

ประเทศของตนก็ได้” ซึ่งหลักนี้ยังได้นำมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ตามมาตรา 34 ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและมีเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร...”

แต่ทว่าในปัจจุบันเจ้าหน้าที่ของทุกประเทศกำหนดให้ผู้ที่จะเดินทางเข้าประเทศต้องมีหนังสือเดินทาง หนังสือเดินทางนี้ไม่ใช่หนังสืออนุญาตให้ออกนอกประเทศแต่เป็นเอกสารแสดงว่าผู้ถือเป็นคนเท่านั้น ดังจะเห็นได้ว่าหนังสือเดินทางนั้นมีการบรรยายถึงรูปพรรณสัณฐานและสัญชาติของผู้ถือเป็นการรับรองว่าเป็นบุคคลบังคับของประเทศที่ออกหนังสือเดินทาง ในกรณีถ้ารัฐไม่ออกหนังสือเดินทางให้แก่บุคคลใดในบังคับ บุคคลนั้นก็ไม่มีสิทธิฟ้องร้องรัฐได้ เพราะการที่รัฐไม่ออกหนังสือเดินทางให้มิได้ทำให้ผู้นั้นหมดสิทธิที่จะเดินทางออกนอกประเทศและกลับเข้ามาในภายหลังตามปฏิกฎญาสากลดังกล่าวข้างต้น⁶

หนังสือเดินทางเป็นสิ่งที่มีความสำคัญตั้งแต่ในอดีตซึ่งในการเดินทางนั้นสิ่งแรกที่ต้องจำเป็นจะต้องมี คือ หนังสือเดินทาง เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเจ้าหน้าที่ของรัฐต่างประเทศทราบข้อมูลของบุคคลผู้ถือหนังสือเดินทางนั้นในเรื่องสัญชาติ เพศ วันเดือนปีเกิด และอายุ และหนังสือเดินทางยังใช้เป็นเครื่องมือในการที่รัฐดำเนินการควบคุมการเข้าออกประเทศของพลเมืองในรัฐของตนเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในดินแดน อันจะส่งผลให้ประชาชนในรัฐมีความเป็นอยู่อย่างปลอดภัย⁷

หนังสือเดินทางถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับเดินทางจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่ง โดยหนังสือเดินทางในอดีตนั้นแม้จะมีความแตกต่างไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันแต่ก็มีวิวัฒนาการตามสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจนกระทั่งมีรูปแบบและลักษณะที่เป็นมาตรฐานสากลซึ่งทุกประเทศยอมรับและนำไปใช้ในการออกหนังสือเดินทางของประเทศตน

1) วิวัฒนาการของหนังสือเดินทางในโลก

จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่า หนังสือเดินทางได้ถือกำเนิดขึ้นมาในช่วงระยะเวลา 450 ปี ก่อนคริสต์ศักราช โดยมีข้าราชการของกษัตริย์อาทาเซอเซส (Artaxerxes) แห่งกรุงเปอร์เซียที่ชื่อว่า นีอะไมอะ (Nehemiah) ได้ขออนุญาตเดินทางไปท่องเที่ยวอาณาจักรอิบรูไนซึ่งกษัตริย์อาทาเซอเซสก็ได้อนุญาตและมอบจดหมายให้นีอะไมอะนำเอาไปให้แก่รัฐบาลของอาณาจักรอิบรูไนเพื่อขอให้อำนวยความสะดวกและคุ้มครองความปลอดภัยแก่ตัวนีอะไมอะเมื่อเขาเดินทางผ่านดินแดนดังกล่าว

⁶ สมเกียรติ กิจประภานันท์. (2552). การกำหนดความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง. หน้า 9.

⁷ แหล่งเดิม. หน้า 9.

ในสมัยยุคกลางของยุโรปได้กำเนิดคำว่า “หนังสือเดินทาง” (Passport) ขึ้นเนื่องจากเกิดความต้องการเอกสารเพื่อผ่านประตูกำแพงเมือง หรือที่เรียกว่า “The porte” ดังนั้นคำดังกล่าวจึงกลายมาเป็นคำว่า “Passport” ซึ่งหนังสือเดินทางนั้นจะออกให้แก่นักท่องเที่ยวโดยเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นและเนื้อหาภายในจะประกอบด้วยชื่อเมืองที่เจ้าของหนังสือเดินทางได้รับอนุญาตให้เดินทางผ่าน หนังสือเดินทางรูปแบบดังกล่าวนี้ได้ถูกนำมาใช้ในประเทศฝรั่งเศส จนถึงปี ค.ศ. 1860 จนกระทั่งภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ได้มีการประชุม ณ กรุงปารีสว่าด้วยระเบียบเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ภาษีศุลกากร และใบอนุญาตผ่านทาง ค.ศ. 1920 (International Conference on Passport, Customs Formalities and Through Tickets, 1920) จึงได้เกิดข้อตกลงเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานหนังสือเดินทางที่ออกโดยประเทศสมาชิกขององค์การสันนิบาตชาติ (The League of Nations) เป็นครั้งแรกและต่อมาในปี ค.ศ. 1947 ได้มีการก่อตั้งองค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศ (The International Civil Aviation Organization – ICAO) ซึ่งทั้งสององค์การนี้ได้ร่วมมือกันจัดทำคู่มือเกี่ยวกับมาตรฐานในการจัดทำรูปแบบและลักษณะของหนังสือเดินทางขึ้น

นอกจากนี้องค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศยังได้กำหนดมาตรฐานของหนังสือเดินทางให้มีรูปแบบเป็นหนังสือเดินทางที่สามารถอ่านด้วยเครื่องได้ และจัดเก็บด้วยระบบข้อมูลดิจิทัล เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ อยู่ในหน้าเดียวอันจะทำให้การควบคุมการเดินทางเข้าออกประเทศและการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และจะช่วยในการป้องกันในการปลอมหนังสือเดินทางได้เป็นอย่างดีอีกด้วย⁸

2) วิวัฒนาการของหนังสือเดินทางในประเทศไทย

สำหรับการใช้หนังสือเดินทางของประเทศไทยนั้น รูปแบบและการใช้หนังสือเดินทางของไทยได้เปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการของสังคมไทยและระหว่างประเทศ จนกระทั่งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) เริ่มปรากฏหลักฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับรูปแบบ ลักษณะการออกหนังสือเดินทางสำหรับคนไทย โดยออกเป็นหนังสือราชการที่เขียนด้วยลายมือมีการกำหนดตราประทับเป็นรูปแบบที่แน่นอนบนหนังสือเดินทาง ตราประทับที่พบ คือ ตราพระคชสีห์น้อย ตราพระราชสีห์น้อย หรือตราสุครีพ ระบุระยะเวลาในการใช้งานซึ่งมีอายุ 1 ปี วัตถุประสงค์ในการเดินทางและมีข้อความขอให้ข้าหลวงมณฑล ผู้ว่าราชการเมืองกรมการจังหวัด อำนวยความสะดวกในการเดินทาง

หนังสือเดินทางที่รู้จักกันในระยะแรกเป็นเอกสารเดินทางที่ทางราชการออกให้แก่บุคคลเพื่อใช้ในการเดินทางระหว่างเขต เมือง มณฑล หรือภายในพระราชอาณาเขตซึ่งไม่มีหนังสือเดินทางที่ใช้เดินทางไปยังต่างประเทศ ต่อมาฝ่ายราชการสยามในสมัยนั้นได้เริ่มมีคำริให้ออก

⁸ แหล่งเดิม. หน้า 10 - 11.

หนังสือสำหรับตัวคนฝ่ายสยามเดินทางไปต่างประเทศ จึงมีการกำหนดกฎเกณฑ์ว่า การเดินทางออกนอกพระราชอาณาเขตคนสยามต้องมีจดหมายหรือหนังสือเดินทางสำหรับตัวทุกคนจากเจ้าเมือง จึงอาจสันนิษฐานได้ว่า หนังสือเดินทางไทยในปัจจุบันได้พัฒนามาจากหนังสือเดินทางสำหรับตัวซึ่งใช้กันมาแต่อดีต

อย่างไรก็ดี แม้ว่าตามประเพณีแต่เดิมมาผู้ใดจะเดินทางไปนอกพระราชอาณาเขตต้องมีหนังสือเดินทางสำหรับตัวซึ่งเจ้าพนักงานออกให้ แต่บุคคลโดยทั่วไปก็ไม่ได้ถืออย่างเคร่งครัดว่าหนังสือเดินทางเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการเดินทางเพราะในอดีตยังไม่มีมาตรการตรวจตราการเดินทางเข้าออกประเทศอย่างเข้มงวด ประชาชนสามารถเดินทางออกนอกพระราชอาณาเขตได้อย่างสะดวกโดยไม่ต้องมีหนังสือเดินทาง ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เป็นจำนวนมาก ต่อมาเมื่อสถานการณ์ระหว่างประเทศได้เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 รัฐบาลประเทศต่างๆ ได้เริ่มตรวจตราหนังสือเดินทางของคนต่างชาติอย่างเข้มงวดทำให้ผู้เดินทางออกต่างประเทศซึ่งมิได้มีหนังสือเดินทางหรือตราเดินทางของประเทศที่จะเดินทางไปต้องประสบปัญหาเนื่องจากต้องถูกกักกันไม่ให้เข้าประเทศ ถูกจับกุมหรือกักขังหรือถูกส่งกลับประเทศ ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของคนไทยในการเดินทางไปต่างประเทศ ในวันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2460 รัฐบาลไทยในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) จึงได้กำหนดกฎเกณฑ์อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกเกี่ยวกับการออกหนังสือเดินทาง โดยการออกประกาศว่าด้วยผู้เดินทางไปนอกพระราชอาณาเขตให้มีหนังสือเดินทางซึ่งได้ตีพิมพ์ในราชกิจจานุเบกษาในวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2460 เพื่อให้คนไทยทุกคนที่เดินทางออกไปประเทศที่อยู่ห่างไกลจำเป็นต้องขอหนังสือเดินทางกับกระทรวงการต่างประเทศ และหากเดินทางไปยังประเทศใกล้เคียงติดต่อกับพระราชอาณาเขต ก็ให้ขอหนังสือเดินทางจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสมุหเทศาภิบาลในมณฑลของตน

จากอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงในระดับระหว่างประเทศหลายประการดังกล่าวและผลการประชุมขององค์การสันนิบาตชาติเกี่ยวกับหนังสือเดินทางในลักษณะเดียวกัน รัฐบาลไทยจึงได้ส่งคณะผู้แทนเดินทางเข้าร่วมประชุมและลงนามรับรองข้อมติของที่ประชุมดังกล่าวด้วยและได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฉบับแรกของไทยในวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2470 ส่งผลให้เกิดการกำหนดกฎเกณฑ์และการปรับเปลี่ยนลักษณะและรูปแบบของหนังสือเดินทางที่มีลักษณะเป็นรูปเล่ม ซึ่งน่าจะเริ่มใช้อย่างเป็นทางการในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือประมาณภายหลังปี พ.ศ. 2460 เป็นต้นมา

หลังจากนั้น หนังสือเดินทางไทยได้รับการพัฒนาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในการผลิตและประโยชน์ในการใช้สอยตามการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมของสังคม โดยมีการ

พัฒนาระบบการผลิตเล่มหนังสือเดินทางอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และป้องกันการปลอมแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยในปี พ.ศ. 2536 กองหนังสือเดินทางได้นำระบบหนังสือเดินทางแบบใหม่มาใช้ เรียกว่าระบบ Digital Passport System (DPS) ซึ่งเป็นวิธีการพิมพ์รูปผู้ถือหนังสือเดินทางลงในหนังสือเดินทางด้วยระบบดิจิทัลแทนการติดรูปตามระบบเดิม และอ่านด้วยเครื่อง (Machine Readable Passport) และต่อมาได้ปรับเปลี่ยนการผลิตเล่มหนังสือเดินทางที่สามารถจัดเก็บข้อมูลในเล่มหนังสือเดินทางไว้ด้วยระบบข้อมูลหน้าเดียวเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานขององค์การการบินพลเรือนระหว่างประเทศตั้งแต่ พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา

ในปัจจุบันได้มีการพัฒนารูปแบบของหนังสือเดินทางใหม่ ที่มีลักษณะป้องกันการปลอมแปลงเพิ่มมากขึ้น และใช้เทคโนโลยีระดับสูงหลายอย่างเช่นเดียวกับการพิมพ์ธนบัตร เพื่อยกระดับมาตรฐานหนังสือเดินทางไทยให้ทัดเทียมกับประเทศชั้นนำของโลก คุณสมบัติพิเศษที่ใส่ไว้ในหนังสือเดินทางบางอย่างไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า ต้องใช้เครื่องมือเฉพาะในการตรวจสอบ และบางอย่างก็แฝงไว้อย่างแนบเนียน ทำให้ยากในการปลอมแปลงนอกจากนี้ คุณลักษณะบางประการผลิตขึ้นด้วยกรรมวิธีและสารเคมีที่ไม่อาจหาได้ในท้องตลาดทั่วไป นอกจากนี้ยังได้มีการพัฒนาระบบข้อมูลหนังสือเดินทางให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลผู้ถือหนังสือเดินทางผ่านระบบคอมพิวเตอร์ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทาง ได้แก่ กระทรวงการต่างประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมศุลกากร และกระทรวงมหาดไทย สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ เพื่อให้หน่วยงานต่างๆ สามารถใช้ประโยชน์จากการตรวจสอบข้อมูลและให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว และให้ประชาชนคนไทยได้รับความสะดวกสบายในการติดต่อกับหน่วยราชการ ไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใดของโลกก็ตาม⁹

2.1.3 ลักษณะของหนังสือเดินทาง

1) หนังสือเดินทางแบบดั้งเดิม มีลักษณะเป็นเอกสารบอกลักษณะของบุคคลทั่วไป โดยนำรูปมาติด หนังสือเดินทางไม่สามารถอ่านข้อมูล โดยใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ซึ่งการลงรายละเอียดของหนังสือเดินทางอาศัยข้อมูลจากการที่ผู้ขอหนังสือเดินทางแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ และเจ้าหน้าที่จะตรวจสอบข้อมูลส่วนบุคคลจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเสนออนุญาตต่อไป

2) หนังสือเดินทางแบบระบบดิจิทัล มีการถ่ายรูปภาพผู้ถือบัตรด้วยระบบดิจิทัล ไม่ต้องเบาะรูปในหนังสือเดินทางเหมือนหนังสือเดินทางแบบดั้งเดิมและสามารถอ่านข้อมูลรายละเอียดได้จากเครื่องมือคอมพิวเตอร์

3) หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือที่เรียกว่า “อี-พาสปอร์ต” (Electronic-Passport) หรือหนังสือเดินทางอัจฉริยะอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หนังสือเดินทางแบบชีวภาพ ซึ่ง

⁹ แหล่งเดิม. หน้า 11-13.

มีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “ไบโอพาส” (หนังสือเดินทางชีวภาพ) เนื่องจากภายในหนังสือเดินทางจะมีชิพคอมพิวเตอร์ ซึ่งราคาของ อี-พาสปอร์ต คาดว่าจะสูงกว่าหนังสือเดินทางรุ่นเก่าประมาณ 2-3 เท่า และประเทศที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ สิงคโปร์ และประเทศไทย¹⁰

หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ก็เป็นลักษณะหนึ่งที่ใช้แพร่หลายในปัจจุบัน แนวความคิดการพัฒนาอิเล็กทรอนิกส์และเกิดขึ้นพร้อมๆ กับแนวความคิดการพัฒนาบัตรประชาชนอิเล็กทรอนิกส์หรือบัตรสมาร์ตการ์ด แต่ต้องยอมรับว่าวันนี้หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นจับต้องได้ง่ายกว่าเพราะจำนวนคนที่เดินทางไปยังต่างประเทศมีเพียงไม่กี่เปอร์เซ็นต์ของประชากรทั้งหมดในประเทศ เมื่อเทียบกับบัตรสมาร์ตการ์ดที่ประชาชนทุกคนต้องมี เนื่องจากเป็นหลักฐานชิ้นสำคัญในการระบุตัวตนมาแต่ไหนแต่ไร โดยทั่วไปรูปร่างของหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นแทบไม่ต่างอะไรกับหนังสือเดินทางแบบเดิมทั้งรูปเล่ม สี สัน และขนาดของตัวเล่ม แต่กลับจะต่างกันที่จำนวนหน้า รายละเอียดทางเทคนิคในการผลิต และนำไปใช้งานในอนาคต ด้านหลังของหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ มีชิพขนาดเล็ก แบบ Contactless Integrated Circuit ไว้ด้านในตัวปก ในตัวชิพจะบรรจุข้อมูลชีวภาพ (Biometric Data) ของเจ้าตัว ได้แก่ ลายนิ้วมือ รูปใบหน้า ลักษณะของฟันกราม โดยตัวชิพจะสามารถอ่านได้ด้วยเครื่อง Automatic Gate ณ จุดผ่านแดนระหว่างประเทศ โดยมีการตรวจพิสูจน์โดยอัตโนมัติเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในหนังสือเดินทางกับผู้ถือหนังสือเดินทาง¹¹

หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นหนังสือเดินทางที่มีคุณลักษณะเฉพาะทางเทคนิคตามข้อกำหนดขององค์การการบินระหว่างประเทศ (ICAO) ซึ่งมีความแตกต่างกับหนังสือเดินทางเดิม คือ

- 1) มีการบันทึกข้อมูลชีวภาพ (Biometric Data) ได้แก่ รูปใบหน้า และ/หรือลายนิ้วมือ และ/หรือ ม่านตา ไว้ใน Contactless Integrated Circuit ซึ่งฝังอยู่ในเล่มของหนังสือเดินทาง
- 2) มีการเข้ารหัสข้อมูลเพื่อการตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของหนังสือเดินทาง
 - 1) สามารถป้องกันการปลอมแปลงได้ในระดับที่ดี และเป็นมาตรการสำคัญในการสกัดกั้นขบวนการก่อการร้ายข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมือง ฯลฯ
 - 2) สามารถตรวจสอบเพื่อพิสูจน์ตัวบุคคลได้แม่นยำและรวดเร็ว อำนวยความสะดวกต่อการเดินทางการเข้าเมือง และส่งเสริมการท่องเที่ยว

¹⁰ วิทยา ผาสุก. (2549, 3 เมษายน). สิงคโปร์ พร้อมใช้หนังสือเดินทางชีวภาพ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.futurethai.blogspot.com>

¹¹ น้ำค้าง ไชยพูน. (2549, กุมภาพันธ์). วันนี้คุณมีหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือยัง. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=45051>

3) เสริมสร้างภาพลักษณ์ของประเทศ ทำให้หนังสือเดินทางไทยมีความน่าเชื่อถือและได้รับการยอมรับในระดับสากลยิ่งขึ้น ส่งผลต่อเนื่องทางบวกด้านเศรษฐกิจการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวของประเทศ¹²

หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นระบบที่ใช้แสดงตัวบุคคลโดยอาศัยลักษณะเฉพาะทางกายภาพของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องจำแนกสิทธิ โดยมีหลักการว่า มนุษย์ทุกคนมีรูปร่าง ลักษณะนิสัย และลักษณะทางกายภาพที่มีอยู่เพียงหนึ่งเดียว ไม่มีทางที่นะเหมือนกับบุคคลอื่นได้แม้แต่ฝาแฝด ที่ไข่ใบเดียวกัน ได้แก่ ลายพิมพ์นิ้วมือ ลายมือชื่อ รอยฝ่ามือ รูปแบบม่านตา รูปแบบคลื่นเสียง รอยริมฝีปาก กลิ่นสมอง รูปเรขาคณิตของใบหน้า เป็นต้น การใช้เครื่องมือโดยผู้ทรงสิทธิแล้ว เครื่องมือก็จะรับรู้ข้อมูลแล้วเปลี่ยนสัญญาณลอจิกที่ได้รับมาให้เป็นสัญญาณดิจิทัล จากนั้นจึงนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้นบันทึกไว้ เช่น

1) การตรวจสอบลักษณะของม่านตา คือ จะใช้ขนาด ตำแหน่ง และรูปแบบของการวางตัวของเส้นเลือดเป็นตัวตัดสิน แต่มิใช่ว่าจะใช้ภาพถ่ายหรือรูปภาพที่มีการบรรจุทุกเป็นตัวตรวจสอบโดยตรงหากวัดความหนาแน่นของแสงอินฟราเรดที่สะท้อนออกมาจากตำแหน่งต่างๆ กัน โดยข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นข้อมูลดิจิทัลที่บ่งบอกถึงลักษณะการวางตัวของเส้นเลือดในม่านตา หากมีลักษณะที่ถูกต้องตรงกับข้อมูลที่บันทึกไว้ก็แสดงว่าเป็นผู้ทรงสิทธิ

2) การตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือคือ การตรวจสอบลักษณะทางกายภาพของนิ้วมือ เช่น เส้นโค้ง รอยขั้วและเส้นขน เป็นเครื่องตัดสิน โดยหลังจากที่ผู้ใช้วงนิ้วมืองลงบนแผ่นแก้วก็จะมี การส่องแสงออกจากภายในตัวเครื่อง เมื่อแสงถูกนิ้วมือก็จะสะท้อนกลับมายังเครื่องสแกนเพื่อตรวจสอบว่าเหมือนกับผู้ทรงสิทธิหรือไม่

3) การตรวจสอบฝ่ามือคือ เป็นกระบวนการที่ใช้ลักษณะทางเรขาคณิตของฝ่ามือ ความยาวของนิ้ว และความโปร่งแสงของผิวหนังมาเป็นปัจจัยในการตรวจสอบ โดยการวางฝ่ามือลงบนแผ่นแก้วที่มีลักษณะเป็นร่องตามลักษณะกายวิภาคศาสตร์ของนิ้วมือแล้วเครื่องอ่านจะสแกนฝ่ามือพร้อมกับบันทึกความหนาแน่นของลำแสงจากหลอดไฟเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลดิจิทัลของผู้ทรงสิทธิ

4) การตรวจสอบคลื่นเสียงคือ การอาศัยเสียงและการสะท้อนของเสียงเป็นเครื่องชี้วัด โดยผู้ใช้จะต้องพูดวลีที่กำหนดเข้าไปในเครื่อง จากนั้นเครื่องมือจะแปลงคลื่นเสียงให้อยู่ในรูปความถี่และวิเคราะห์ถึงการกระจายความถี่เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลดิจิทัลของผู้ทรงสิทธิ¹³

¹² กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ. (ม.ป.ป.). หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.consular.go.th/modules.php?name=content&pid=59>

¹³ ทศพล กนกนุกวัตร. (2542). *HOW TO PROTECT FROM HACKERS*. หน้า 46.

2.1.4 ประเภทของหนังสือเดินทาง

- 1) หนังสือเดินทางทูต (Diplomatic) เป็นหนังสือเดินทางสำหรับนักการทูต และข้าราชการการเมือง เพื่อใช้เดินทางไปราชการต่างประเทศเท่านั้น
- 2) หนังสือเดินทางราชการ (Official Passport) เป็นหนังสือเดินทางสำหรับข้าราชการสำหรับเดินทางไปราชการนั้นๆ
- 3) หนังสือเดินทางยกเว้นค่าธรรมเนียม (Gratis) เป็นหนังสือเดินทางสำหรับข้าราชการเกษียณอายุ พนักงานของรัฐ และข้าราชการที่จะเดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศโดยทุนส่วนตัว หรือฝึกอบรมในหลักสูตรต่างๆ
- 4) หนังสือเดินทาง (Passport) เป็นหนังสือเดินทางสำหรับประชาชนทั่วไป หรือข้าราชการ และพนักงานของรัฐ ก็สามารถใช้ในกรณีที่เดินทางไปต่างประเทศด้วยกิจธุระส่วนตัว¹⁴

2.2 ลักษณะ รูปแบบ และวิธีการของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง

จากแนวความคิด หลักการและการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยนั้น เกิดจากการที่ประเทศไทยไม่ต้องการให้ถูกมองว่าเป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทางของไทยและต่างประเทศ ทำให้ต้องมีการกำหนดโทษความผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางหนักกว่าโทษความผิดในการปลอมเอกสารทั่วไป¹⁵ และในความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารในหมวดของเอกสารนั้นมีเพียงฐานความผิดเกี่ยวกับการปลอมเอกสารในลักษณะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารโดยทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 ความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิหรือเอกสารทางราชการ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 265 ความผิดฐานปลอมเอกสารพิเศษ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 266 ความผิดฐานใช้เอกสารที่ได้จากการปลอมในลักษณะต่างๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 268 รวมถึงการแจ้งข้อความเท็จต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 267 ซึ่งจะเห็นได้ว่าไม่เพียงพอต่อการลงโทษกระบวนการปลอมหนังสือเดินทาง และเดิมก่อนที่จะได้มีการเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญามหาความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้น การปลอมหนังสือเดินทางถือได้ว่าเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 264 แต่เนื่องจากอัตราโทษในความผิดฐานดังกล่าวเพียงระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งอัตราโทษดังกล่าวไม่สูงพอที่จะปราบปรามกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้ได้ และหนังสือเดินทางปลอมดังกล่าวหาก

¹⁴ บิ๊กกัน 191. (2551, 4 มีนาคม). หนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2554, จาก

<http://www.oknation.net/blog/biggun191>

¹⁵ กรนันท ขวัญทอง. (2522). วิเคราะห์ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง. หน้า 25.

เป็นหนังสือเดินทางของต่างประเทศ ก็ลงโทษผู้กระทำความผิดได้เพียงความผิดฐานปลอมเอกสารธรรมดาเท่านั้น ตามมาตรา 264 ไม่อาจปรับบทลงโทษในความผิดฐานปลอมเอกสารราชการ ตามมาตรา 265 ซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าได้ เนื่องจาก “เอกสารราชการ” หมายถึงเอกสารราชการของราชการไทยเท่านั้น” และกรณีก็ไม่อาจถือได้ว่าหนังสือเดินทางนั้นเป็นเอกสารสิทธิ ที่จะเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารสิทธิตามมาตรา 265 แห่งประมวลกฎหมายอาญา¹⁶

ดังนั้น เพื่อการป้องกันและปราบปรามกลุ่มองค์กรอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางและการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นในการตรากฎหมายในหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้นมา ซึ่งความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้นเกิดจากการบัญญัติที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมกำหนดโทษและกำหนดฐานความผิดเพิ่มเติมจากความผิดฐานปลอมเอกสารและใช้เอกสารปลอม¹⁷ แต่เนื่องจากปัจจุบันข้อเท็จจริงและพฤติกรรมของกลุ่มผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงไป นอกจากแผนประทุษกรรมที่กลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางจะใช้วิธีการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ ยังมีวิธีการซึ่งกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางใช้อีกวิธีหนึ่งในการปลอมหนังสือเดินทางและเป็นวิธีที่พบว่าใช้กันเป็นส่วนใหญ่ในปัจจุบันนั่นก็คือ วิธีการขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาทำการปลอม โดยอาจใช้วิธีการเปลี่ยนรูปและข้อมูลของผู้ถือหนังสือเดินทางในส่วน of แผ่นหน้าข้อมูลบุคคลในหนังสือเดินทางที่แท้จริงจาก นั้นก็จะนำหนังสือเดินทางดังกล่าวที่ได้มีการปลอมแปลงแล้วจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงตนในการเข้าออกประเทศหรืออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ

2.2.1 ลักษณะของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง

จากการศึกษาพบว่า การปลอมแปลงหนังสือเดินทางนั้น มีการดำเนินการในลักษณะที่เป็นขบวนการ และเป็นปัญหาสำคัญส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างมาก จากการวิเคราะห์ลักษณะของกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทาง มีดังนี้

1) เป็นการกระทำที่มีลักษณะเป็นขบวนการ

การกระทำที่มีลักษณะเป็นขบวนการเป็นการกระทำความผิดที่มีการแบ่งความรับผิดชอบและขั้นตอนการทำงานตามทักษะความเชี่ยวชาญ โดยมีผู้วางแผนและประสานงานเพื่อให้การกระทำความผิดดำเนินไปได้อย่างเป็นระบบ และในกรณีที่มีการจับกุมผู้กระทำความผิดส่วนใดส่วนหนึ่งก็จะไม่กระทบกระเทือนถึงส่วนอื่นๆ โดยเฉพาะบุคคลที่เป็นระดับหัวหน้า

ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมักมีลักษณะของการกระทำเป็นเรื่องของการทำปลอมขึ้นซึ่งหนังสือเดินทาง หรือการใช้หนังสือเดินทางปลอม การปลอมหนังสือเดินทางและการใช้หนังสือ

¹⁶ เกียรติจิกร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 2*. หน้า 185.

¹⁷ แหล่งเดิม. หน้า 263.

เส้นทางปลอมมักจะเป็นความผิดที่มีความเกี่ยวเนื่องกับความผิดฐานลักลอบเข้าเมืองหรือลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมืองตามมาตรา 12¹⁸ และมาตรา 15¹⁹ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เนื่องจากการลักลอบเข้าเมืองหรือลักลอบนำคนต่างด้าวเข้าเมืองมักจะมีการใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นเครื่องมือสำคัญ นอกจากนี้ การทำหรือใช้หนังสือเดินทางปลอมยังเป็นต้นทางของการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอีกหลายลักษณะ ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และเด็ก ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย เป็นต้น การปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางจึงเป็นการตัดตอนการก่ออาชญากรรมข้ามชาติฐานอื่นๆ ได้อีกทางหนึ่ง²⁰

นอกจากนี้ พบว่าขบวนการปลอมหนังสือเดินทางยังมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆ ในขบวนการออกเป็นฝ่ายต่างๆ ดังนี้

(1) ฝ่ายส่งกำลังบำรุง (Logistic structure) ทำหน้าที่ในการรับและจัดหาหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยจากประเทศต่างๆ ให้กับองค์กร

(2) ฝ่ายการเงิน (Financial structure) ทำหน้าที่ในการรับส่งเงิน และรวบรวมเงินส่งไปยังสาขาต่างๆ ของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่อยู่ในเขตประเทศต่างๆ

(3) ฝ่ายรวบรวมและแจกจ่าย/จัดหาหนังสือเดินทางระหว่างประเทศ (Internationnal passport collection distribution structure) โดยฝ่ายดังกล่าวจะทำหน้าที่ในการจัดหาคนและมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นคนลักลอบนำหนังสือเดินทางที่ขโมยมาเข้าไปยังประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยเพื่อนำมาปลอมต่อไป

(4) ฝ่ายสรรหาและช่วยดำเนินการ (Recruitment and operative assistance structure) ทำหน้าที่ในการสรรหาสมาชิกต่างๆ ให้กับฝ่ายต่างๆ²¹

¹⁸ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร, มาตรา 12.

(1) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้น ฯลฯ.

¹⁹ ผู้ใดจงใจนำคนต่างด้าวเข้ามาในประเทศสยามโดยขัดขึ้นพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือคนต่างด้าวให้หลีกเลี่ยงบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ท่านว่ามีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินสองร้อยบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ, มาตรา 15.

²⁰ ฉันทภัทร ถวัลยโพธิ์. (2550, 21 มีนาคม). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2554, จาก <http://www.tawthai.org/read/money>

²¹ หนังสือจากกระทรวงต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ สถานทูตสเปนประจำประเทศไทย, ลงวันที่ 25 มีนาคม 2554.

โดยที่หนังสือเดินทางเป็นเอกสารราชการที่เป็นหลักฐานบ่งบอกตัวตนและแหล่งที่มา (สัญชาติ) ของผู้ถือ (เจ้าของ) หนังสือเดินทาง หนังสือเดินทางของแต่ละประเทศจึงถูกออกแบบมาเป็นพิเศษเพื่อป้องกันการปลอมแปลง และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิตหนังสือเดินทาง จึงทำให้การปลอมหนังสือเดินทางทำได้ยากขึ้น ดังนั้นผู้ที่อยู่ในขบวนการปลอมหนังสือเดินทางจึงมักจะเป็นผู้ที่มีการศึกษาสูง มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีที่ใช้ในการปลอมหนังสือเดินทางดีมาก บุคคลที่มีคุณสมบัติเช่นนี้ เมื่อเสี่ยงที่จะทำการปลอมหนังสือเดินทางแล้ว ย่อมมีผลตอบแทนที่สูงมาก จึงมิใช่การปลอมหนังสือเดินทางเพียงครั้งเดียวหรือเพียงจำนวนไม่กี่ฉบับ แต่ย่อมเป็นการปลอมหนังสือเดินทางอย่างเป็นกิจจะลักษณะเพื่อสนับสนุนให้แก่ขบวนการก่อการร้ายเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมฐานอื่นๆ ต่อไป ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าผู้ที่ทำการปลอมหนังสือเดินทางย่อมมีการติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลในขบวนการก่อการร้าย และถือเป็นส่วนหนึ่งของขบวนการก่อการร้ายข้ามชาติด้วย การปลอมหนังสือเดินทางจึงมีลักษณะเป็นการกระทำของกระบวนอาชญากรรม²²

2) เป็นการกระทำที่ได้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงมาก

จากข้อมูลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้น หนังสือเดินทางปลอมที่กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติจะทำการซื้อขายเปลี่ยนมือกันหลายทอดซึ่งราคาของหนังสือเดินทางปลอมจะยิ่งสูงขึ้นหลายเท่าตัวตามจำนวนทอดที่มีการเปลี่ยนมือไป กล่าวคือ จากราคาเล่มละห้าร้อยบาทในการซื้อขายทอดแรก กลายเป็นห้าพันบาท และห้าหมื่นบาทในทอดต่อๆ มา²³ และพบว่าหนังสือเดินทางที่มีการปลอมจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงจะมีราคาขายในท้องตลาดสูงถึง 10,000-50,000 บาททีเดียว²⁴ ซึ่งจากค่าตอบแทนที่สูงมาก ทำให้ผู้กระทำยอมเสี่ยงต่อการถูกจับกุมปราบปราม

²² ธีรภัทร ถวัลย์โพธิ์. (2550, 21 มีนาคม). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2554, จาก <http://www.tawthai.org/read/money>

²³ บัณฑิต ตุงกเศรษฐี. (2549). การปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง (รายงานนำเสนอหลักสูตรนักบริหารกิจการยุติธรรม). หน้า 20.

²⁴ Manager online. (2554). จี้ตำรวจเปิดแผนหยุดต่างชาติ ใช้ไทยเป็นฐานปลอมพาสปอร์ต. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsID=9540000046426>

3) เป็นการกระทำที่มีกระบวนการสลับซับซ้อน ยากแก่การปราบปรามหรือเข้าถึงผู้บงการ

หนังสือเดินทางปลอมที่นำมาใช้ในการก่ออาชญากรรมข้ามชาตินั้นจะถูกซื้อขายเปลี่ยนมือกันไปเป็นทอดๆ เมื่อตรวจพบว่ามีการใช้หนังสือเดินทางปลอมจะไม่มีทางขัดทอดไปยังแหล่งผลิตอันเป็นที่มาของหนังสือเดินทางปลอม

จากข้อมูลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ระบุว่าการจับกุมและปราบปรามผู้ปลอมแปลงหนังสือเดินทางกระทำได้อย่างยากมาก เนื่องจากแหล่งที่ทำการพิมพ์หนังสือเดินทางปลอมจะทำงานในช่วงกลางคืน ส่วนช่วงกลางวันนั้นแหล่งดังกล่าวจะเปิดทำการเป็นโรงพิมพ์เอกสารที่ถูกกฎหมายตามปกติ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการกระทำแล้ว เห็นได้อย่างชัดเจนว่ามีลักษณะของการสมคบกันกระทำเป็นกระบวนการ เพื่อนำหนังสือเดินทางปลอมเหล่านี้ไปใช้ในการกระทำความผิดฐานอื่นๆ ต่อไป แต่เมื่อได้มีการบุกทำลายแหล่งปลอมแปลงหนังสือเดินทางแล้วผู้ถูกจับกุมจะไม่สามารถขัดทอดไปยังผู้บงการหรือจ้างวานแต่อย่างใด เนื่องจากการจ้างวานกันต่อๆ กันมาหลายทอด²⁵

2.2.2 รูปแบบ และวิธีการในการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

จากการศึกษาวิธีการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางที่ทั่วโลกกำลังประสบปัญหาอยู่ ณ ปัจจุบัน พบว่ากลุ่มผู้กระทำความผิดจะมีวิธีการในการทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง แบ่งออกได้เป็น 5 รูปแบบ ประกอบด้วย

1) การทำหนังสือเดินทางขึ้น โดยไม่มีต้นแบบของประเทศที่แท้จริง (Fantasy documents) คือ การทำหนังสือเดินทางปลอมขึ้นมาทั้งฉบับ โดยไม่ได้ลอกเลียนแบบจากหนังสือเดินทางจริงของประเทศใด กล่าวคือ หนังสือเดินทางดังกล่าวประเทศที่ออกหนังสือเดินทางไม่มีอยู่จริง หรือเป็นการสร้างขึ้นใหม่โดยไม่มีต้นฉบับที่แท้จริง ผู้กระทำความผิดจะทำหนังสือเดินทางขึ้นใหม่โดยสมมุติประเทศผู้ออกหนังสือเดินทางขึ้นมาเอง และใช้ชื่อประเทศที่ไม่คุ้นตาหรืออ้างชื่อประเทศที่ไม่มีอยู่จริงเป็นประเทศผู้ออกหนังสือเดินทาง โดยรูปลักษณะของหนังสือเดินทางดังกล่าวจะมีรายละเอียดและรูปแบบเหมือนกับหนังสือเดินทางที่ประเทศที่สมมุติขึ้นมานั้นเป็นผู้ออกให้จริง ซึ่งหากเป็นการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ผู้ขาดความชำนาญย่อมเป็นการยากแก่การตรวจสอบว่าเป็นหนังสือเดินทางจริงหรือปลอม

2) ปลอมหนังสือเดินทางขึ้นทั้งฉบับ โดยลอกเลียนแบบจากหนังสือเดินทางที่แท้จริง (Counterfeit documents) วิธีการดังกล่าวจะใช้วิธีการปลอมหนังสือเดินทางของประเทศต่างๆ ขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ โดยลอกเลียนแบบจากต้นฉบับของหนังสือเดินทางฉบับจริงให้มีลักษณะและ

²⁵ บัณฑิต ตุงกเศรษฐี. เล่มเดิม. หน้า 20.

เอกลักษณ์เหมือนกับหนังสือเดินทางของประเทศนั้นๆ และนำข้อมูลของบุคคลที่ต้องการใช้หนังสือเดินทางปลอมกรอกข้อมูลดังกล่าวไว้ในหนังสือเดินทางฉบับที่ทำปลอมขึ้นพร้อมด้วยรูปถ่ายของบุคคลนั้น จากนั้นผู้ต้องการหนังสือเดินทางปลอมจะนำหนังสือเดินทางที่ได้มีการปลอมขึ้นทั้งฉบับนั้น เดินทางเข้าหรือออกจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง หรือใช้เป็นเอกสารหลักฐานในการแสดงตนเพื่ออยู่อาศัยในประเทศนั้นๆ โดยหนังสือเดินทางที่มีการปลอมขึ้นมาทั้งฉบับนั้นจะมีราคาประมาณ เล่มละ 3,000-4,000 บาท

การผลิตหนังสือเดินทางปลอมขึ้นใหม่ทั้งฉบับส่วนใหญ่จะใช้วิธีพิมพ์ด้วยเครื่องพิมพ์เลเซอร์ดี และมีการนำแผ่นกระดาษซึ่งมีลักษณะพิเศษคล้ายกับกระดาษซึ่งใช้ทำหนังสือเดินทางมาประกอบเป็นหนังสือเดินทางปลอมขึ้น ซึ่งเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องพิสูจน์ตรวจจับให้ได้ โดยจะต้องตรวจพิสูจน์เอกสาร คือ การตรวจสอบความถูกต้อง ความเป็นจริงหรือของแท้ โดยเทียบวัตถุพยานกับของแท้ เพื่อดูความแตกต่างซึ่งจะต้องอาศัยทักษะและความชำนาญ เพราะแต่ละเล่มแต่ละชาติมีรูปแบบของการปลอมที่แตกต่างกัน²⁶

3) การปลอมหนังสือเดินทางโดยแก้ไขบางส่วนจากหนังสือเดินทางที่แท้จริง (Altered documents) วิธีการดังกล่าวผู้ปลอมหนังสือเดินทางจะใช้วิธีการเติม หรือตัดทอนหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริง โดยการนำหนังสือเดินทางซึ่งเป็นหนังสือเดินทางฉบับจริง มาดำเนินการเปลี่ยนแปลงข้อมูลบางส่วนที่อยู่ในหนังสือเดินทางฉบับจริงนั้น ด้วยการเปลี่ยนเฉพาะรูปภาพของบุคคลผู้ถือหนังสือเดินทางให้เป็นรูปภาพของบุคคลที่ต้องการใช้หนังสือเดินทางปลอม แล้วนำรูปภาพที่ต้องการจะเปลี่ยนติดลงไปแทนรูปภาพเดิม ส่วนข้อมูลอื่นเช่นชื่อ หมายเลขหนังสือเดินทาง และประวัติส่วนตัวอื่น ยังคงเป็นตามที่ระบุไว้ในหนังสือเดินทางฉบับนั้น หรือโดยอีกวิธีหนึ่งก็คือเปลี่ยนในส่วนที่เป็นแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลที่ระบุข้อมูลบุคคล ชื่อ วันเดือนปีเกิด ประวัติส่วนตัว หมายเลขหนังสือเดินทาง รวมทั้งรูปภาพของผู้ถือหนังสือเดินทาง และประวัติส่วนตัวอื่นๆ ของหนังสือเดินทางฉบับจริงออกทั้งแผ่น จากนั้นจะนำกระดาษซึ่งมีลักษณะพิเศษคล้ายกับกระดาษที่ใช้ในการทำหนังสือเดินทางมาพิมพ์แผ่นหน้าข้อมูลบุคคลดังกล่าวขึ้นมาใหม่ด้วยเครื่องพิมพ์ ซึ่งแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลดังกล่าวจะทำขึ้นมาใหม่โดยเปลี่ยนรูปภาพเป็นบุคคลซึ่งต้องการใช้หนังสือเดินทางปลอมนั้น ส่วนข้อมูลบุคคล ชื่อ วันเดือนปีเกิด ประวัติส่วนตัว หมายเลขหนังสือเดินทาง และข้อมูลอื่นๆ จะระบุให้ตรงกับข้อมูลของหนังสือเดินทางฉบับจริงดังกล่าว โดยวิธีการทำนั้นจะใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เช่น Photo shop หรือ Coral draw ในการทำแผ่นหน้าข้อมูลดังกล่าวขึ้นมาใหม่ จากนั้นจะนำแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลที่ได้ทำปลอมขึ้นมาใหม่นั้นเปลี่ยนใส่

²⁶ Manager online. (2554). จี้ตำรวจเปิดแผนหยุดต่างชาติ ใช้ไทยเป็นฐานปลอมพาสปอร์ต. สืบค้นเมื่อ 10 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsID=9540000046426>

ลงไปแทนแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลของหนังสือเดินทางฉบับจริง ซึ่งเรียกว่าวิธีการดังกล่าวว่า การผ่าเล่ม ซึ่งหนังสือเดินทางที่ใช้วิธีการปลอมแปลงโดยเติมหรือตัดทอนแก้ไขจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงนั้น จะมีราคาประมาณ 10,000-50,000 บาท

ปัจจุบันนี้จะพบว่าปัญหาที่พบเป็นจำนวนมาก คือ กลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางมักจะใช้วิธีการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริง มาทำการเติม ตัดทอนหรือแก้ไขโดยการเปลี่ยนรูปหรือผ่าเล่ม ตามที่ได้กล่าวข้างต้น สาเหตุเนื่องมาจากการที่แต่ละประเทศพยายามพัฒนารูปแบบและเอกลักษณ์หนังสือเดินทางของประเทศตนให้ยากต่อการปลอม มากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มรายละเอียดของลายน้ำ การกำหนดอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยในหนังสือเดินทาง (Security features) หรือการใช้ไมโครชิพ เป็นต้น การปลอมขึ้นทั้งฉบับจึงเป็นการยาก ทำให้การปลอมโดยนำหนังสือเดินทางฉบับจริงมาตัดทอน แก้ไข แพร่หลายขึ้น และวิธีการดังกล่าวยังทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้นกว่าเดิม โดยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่นำมาปลอมขึ้นจะมีราคาขายประมาณ เล่มละ 10,000 บาท ถึง 50,000 บาท ในขณะที่หนังสือเดินทางที่ทำปลอมขึ้นมาทั้งฉบับนั้นมีราคาอยู่ที่เล่มละประมาณ 3,000 บาท ถึง 4,000 บาท เนื่องจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงเมื่อทำการปลอมจะมีรายละเอียดประวัติการเดินทางและตราประทับการเข้าออกของแต่ละประเทศปรากฏอยู่ จึงง่ายต่อการใช้เดินทางเข้าออก และใช้เป็นหลักฐานในการอ้างเพื่ออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ

วิธีการของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางในการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาเพื่อทำการปลอมขึ้น จะใช้วิธีการจัดหาหนังสือเดินทางโดยให้ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่อยู่ต่างประเทศ โฆษหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นจากนอกราชอาณาจักร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือเดินทางของประเทศในแถบทวีปยุโรป จากนั้นกลุ่มขบวนการที่อยู่ต่างประเทศจะรวบรวมหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ขโมยมาได้ นำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือจัดหาให้กลุ่มบุคคลที่หวังผลตอบแทนรับจ้างในการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ด้วยการชุกซ่อนมากับกระเป๋าสัมภาระ หรือในร่างกาย รวมไปถึงชุกซ่อนส่งเข้ามากับพัสดุระหว่างประเทศ เพื่อส่งต่อไปให้กับกลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยเพื่อทำการปลอมและจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าต่อไป

ตัวอย่างเช่น เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2553 กรมสอบสวนคดีพิเศษได้แถลงผลการจับกุมกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางรายใหญ่ที่สนับสนุนการก่อการร้าย และเชื่อมโยงองค์การอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งก่อนหน้านี้กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ร่วมกับประเทศสเปน ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองของกลุ่มองค์กรอาชญากรรมเครือข่ายข้ามชาติ ระหว่างประเทศสเปนและประเทศไทย ซึ่งองค์กรนี้มีการติดต่อเชื่อมโยงหลายประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มที่กระทำความผิดจะเป็นชาวเอเชียใต้

โดยเฉพาะชาวปากีสถาน และชาวบังกลาเทศ ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และใช้ประเทศไทย เป็นแหล่งผลิตหนังสือเดินทางปลอม โดยขบวนการนี้จะขโมยหนังสือเดินทางจากหลายประเทศ โดยเฉพาะแถบยุโรป เช่น สเปน อิตาลี ฝรั่งเศส อังกฤษ เป็นต้น และจะส่งพัสดุมายังประเทศไทย เพื่อทำการปลอมแปลงหนังสือเดินทาง และจำหน่ายให้แก่บุคคลที่ต้องการเดินทางไปยังประเทศที่ 3 รวมทั้งส่งหนังสือเดินทางที่ปลอมแปลงแล้วไปยังประเทศต่างๆ ที่สั่งซื้อและสื่อสารทาง อินเทอร์เน็ต โดยเชื่อมโยงกับกลุ่มที่กระทำผิดที่นำหนังสือเดินทางที่ปลอมแปลงจากประเทศไทย ไปใช้ในการกระทำผิดหลายรูปแบบ เช่น กระบวนการก่อการร้าย การทุจริตบัตรเครดิต การค้า มนุษย์ การลักลอบเข้าเมือง เป็นต้น

ซึ่งทางกรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ร่วมสืบสวนร่วมกับตำรวจสันติบาล และศุลกากร จนพบว่าการส่งหนังสือเดินทางมาทางไปรษณีย์ จึงได้ขยายผลและเข้าจับกุมตัว ผู้ต้องหาเป็นชาว ปากีสถาน 2 คน และชาวไทย 1 คน และการตรวจค้นที่พักของบุคคลทั้ง 3 พบของกลางเป็นจำนวนมากมี ทั้งตราประทับ หนังสือเดินทางเข้าออก ตู้อบแบล็กไลท์ ตราประทับด้านตรวจคนเข้าเมืองทำ อากาศยานสุวรรณภูมิ อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ หนังสือเดินทางต่างประเทศจำนวนมาก แผ่นหน้า ข้อมูลหนังสือเดินทาง แผ่นวีซ่า สติกเกอร์จากประเทศกลุ่มยุโรป และเงินเป็นจำนวนมาก ภาพถ่าย บุคคลต่างชาติ ที่ส่งมาเพื่อปลอมแปลงอีกเป็นจำนวนมาก

ซึ่งจากการสืบสวนและของกลางที่ตรวจค้นได้ทำให้มีความชัดเจนว่ากลุ่มผู้ต้องหาใช้ ประเทศไทยเป็นแหล่งปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ที่โจรกรรมมาจากนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่จะ ขโมยมาจากประเทศสเปน และอิตาลี ทำให้ทางการสเปน ได้ประสานความร่วมมือจนสามารถ จับกุมผู้ต้องหาที่มีความเชื่อมโยงกับขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง โดยจากข้อมูลผู้ที่ถูกจับกุม เหล่านี้เป็นกลุ่มอาชญากรข้ามชาติที่มีความเชื่อมโยงกับกลุ่มก่อการร้าย ลัสการ์อีไต่บ้า และ เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเหตุวินาศกรรมหลายครั้งในประเทศสเปน และประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป²⁷

และอีกกรณี เมื่อเวลา 15.00 น. วันที่ 28 ก.ย. 2552 พล.ต.ต.พงศ์เดช ไชยประวัจน์ ผบก.ตม 2 พ.ต.อ.วิวัฒน์ บุรณสมภพ รอง ผบก.ตม. 2 พ.ต.อ.วีรพล เจริญศิริ ผกก.กก.สส.ปป.บก. ตม. 2 พ.ต.ท.วิฑูรย์ เดโช รอง ผกก.กก.สส.ปป. 2 พ.ต.ท.ปรม พฤทธิกุล รอง ผกก.กก.สส.ปป. 2 ได้ร่วมกันจับกุมตัวชายและหญิงต่างชาติ จำนวน 2 คน ถือหนังสือเดินทางประเทศอังกฤษและ หนังสือเดินทางประเทศสวีเดน ซึ่งทั้ง 2 คน เป็นผู้ต้องหา เครือข่ายปลอมแปลงหนังสือเดินทาง ชาวต่างชาติ ได้ที่ทำอากาศยานสุวรรณภูมิ

²⁷ ครอบครัวยาว 3. (2553, 2 ธันวาคม). ดีเอสไอจับแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2554, จาก www.krobkruakao.com/%E0%B8%82%E0%B9%88%E0%B8%B2%E0%B8%A7/3

โดยจากการสืบสวนและขยายผลของเจ้าหน้าที่กองกำกับการสืบสวนปราบปราม สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง 2 และเจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งได้ประสานงานร่วมกันมา โดยตลอด เกี่ยวกับกลุ่มคนร้ายเครือข่ายปลอมแปลงหนังสือเดินทางชาวต่างชาติที่เข้ามาแฝงตัวอยู่ในประเทศไทย พบว่ากลุ่มดังกล่าวจะนำหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมาจากประเทศแถบยุโรป ลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อทำการคัดแปลงเปลี่ยนข้อมูลต่างๆ แล้วจำหน่ายให้แก่ผู้ที่ต้องการซื้อ ซึ่งกรณีดังกล่าวสืบสวนทราบว่าผู้ต้องการจะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยและลักลอบนำหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมาจากประเทศแถบยุโรปจำนวนมากเข้ามา ต่อมาเจ้าหน้าที่ได้เข้าตรวจค้นสัมภาระของบุคคลทั้งสอง จากการตรวจค้นพบหนังสือเดินทางต่างประเทศเป็นจำนวนมากซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือเดินทางแถบยุโรป โดยห่อในถุงพลาสติกสีดำและซุกซ่อนในกระเป๋าสัมภาระเป็นอย่างดี รวมทั้งสิ้นพบหนังสือเดินทางที่ทั้งสองคนลักลอบนำเข้ามา จำนวนทั้งสิ้น 103 เล่ม โดยในจำนวนดังกล่าวมีหนังสือเดินทางที่ได้ดัดแปลงเปลี่ยนภาพถ่ายแล้วด้วย

จากการสอบถามผู้ต้องหาพบว่า หนังสือเดินทางดังกล่าวได้มาจากการรับซื้อหนังสือเดินทางที่ได้จากการขโมยจากประเทศต่างๆ ในราคาเล่มละประมาณ 100-150 เหรียญ จากนั้นตนและเพื่อนได้ลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทยเพื่อนำไปส่งต่อให้กับกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อนำไปดัดแปลงข้อมูลต่างๆ และจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าที่ต้องการต่อไป ในราคาเล่มละ 1,000 เหรียญ ซึ่งมูลค่าหนังสือเดินทางทั้งหมดที่พบหากมีการจำหน่ายจะมีมูลค่าสูงถึง 4 ล้านบาท²⁸

ซึ่งจากข่าวการจับกุมดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิธีการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นมาจากต่างประเทศและส่งเข้ามาปลอมในประเทศไทยกำลังเป็นวิธีการที่แพร่หลายของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางในปัจจุบัน กรณีหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้น บางครั้งอาจมิได้มีการปลอมแปลงซึ่งหากบุคคลที่ต้องการหนังสือเดินทางปลอม มีรูปร่างและลักษณะคล้ายกับเจ้าของเดิมของหนังสือเดินทางดังกล่าว ก็จะทำการสวมตัวเป็นเจ้าของหนังสือเดินทางเล่มนั้นแล้วใช้หนังสือเดินทางที่ได้ขโมยมาในการเดินทางหรือแสดงตนต่อไปโดยไม่ต้องทำการปลอมแปลงแต่อย่างใด

4) การสวมตัว (Imposter) วิธีการสวมตัวนี้ ผู้กระทำความผิดจะนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาใช้ในการเดินทางเข้าออก หรือใช้ในการอ้างเพื่ออยู่ในประเทศหนึ่งโดยไม่มีการนำไปทำปลอมแต่อย่างใด แต่จะใช้หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้นเป็นหนังสือเดินทางของตน ซึ่งวิธีการจะทำโดยคัดเลือกหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่รูปร่างหน้าตา และลักษณะคล้ายกับตน

²⁸ คม ชัด ลึก. (2552). ตม.สุวรรณภูมิรวบแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2553, จาก <http://www.komchadluek.net>

จากนั้นแอบอ้างสวมรอยเป็นบุคคลตามเอกสารหนังสือเดินทางนั้น และใช้หนังสือเดินทางดังกล่าว เสมือนเป็นหนังสือเดินทางของตน วิธีการดังกล่าวเป็นการยากที่เจ้าหน้าที่จะตรวจสอบพบความ ผิดปกติ หากไม่มีความเชี่ยวชาญในการสังเกตใบหน้าของบุคคล เนื่องจากผู้สวมตัวนั้นจะมีใบหน้า ที่เหมือนกับเจ้าของหนังสือเดินทางเล่มนั้นมาก จนบางครั้งแม้จะพิจารณาโดยละเอียดก็ยังไม่อาจ แยกความแตกต่างได้ บางครั้งผู้กระทำผิดก็ใช้วิธีการทางการแพทย์ทำศัลยกรรมให้ใบหน้าของตน เหมือนกับใบหน้าของเจ้าของหนังสือเดินทาง หรือหากเจ้าของหนังสือเดินทางมีดำหนิ รอยสัก ก็จะทำให้เหมือนกันเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ยาก และหากตรวจสอบความพิรุณหรือบกพร่อง ของหนังสือเดินทางก็จะพบว่าหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางที่ถูกต้องแท้จริง สมบูรณ์ เนื่องจากมิได้มีการปลอมแปลงแต่อย่างใด

วิธีการสวมตัวตามที่ได้กล่าวข้างต้น เป็นวิธีการที่ยากต่อการตรวจสอบ และปัจจุบัน พบว่ากลุ่มปลอมหนังสือเดินทางทั่วโลกโดยเฉพาะประเทศไทย ก็จะใช้วิธีการนี้ในการกระทำ ความผิดๆ กับการนำหนังสือเดินทางเล่มจริงของผู้อื่นมาทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลง เนื่องจาก ตามที่ได้กล่าวข้างต้นว่าการที่แต่ละประเทศพัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยในหนังสือเดินทาง ของตนให้ยากต่อการปลอมมากยิ่งขึ้น ทำให้การปลอมขึ้นทั้งฉบับเป็นการยาก ตรวจสอบได้ง่าย และปัจจุบันไม่ค่อยใช้วิธีดังกล่าวในการกระทำผิด ส่วนวิธีการในการจัดหาหนังสือเดินทางที่ แท้จริงของผู้อื่นก็จะใช้วิธีเดียวกัน คือ ให้ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่อยู่ต่างประเทศขโมย หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นจากนอกราชอาณาจักร ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหนังสือเดินทางของ ประเทศในแถบทวีปยุโรป จากนั้นกลุ่มขบวนการที่อยู่ต่างประเทศจะรวบรวมหนังสือเดินทางที่ แท้จริงของผู้อื่นที่ขโมยมาได้ นำเข้ามาในราชอาณาจักรหรือจัดหาให้กลุ่มบุคคลที่หวังผลตอบแทน รับจ้างในการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ด้วยการชุกชอนมากับกระเป๋าสัมภาระ หรือ ในร่างกาย รวมไปถึงชุกชอนส่งเข้ามาทับพัศุระหว่างประเทศ เพื่อส่งต่อไปให้กับกลุ่มอาชญากร ปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าที่ต้องการต่อไป

5) การขโมยหนังสือเดินทางเล่มเปล่า (Stolen blank) วิธีการนี้ผู้กระทำผิดจะ ใช้ การขโมยหนังสือเดินทางเล่มเปล่าที่ยังมิได้มีการกรอกข้อมูลใดๆ จากบริษัทผู้ได้รับมอบหมายให้ เป็นผู้ผลิตหนังสือเดินทางให้กับประเทศนั้นๆ จากนั้นจึงนำหนังสือเดินทางเปล่านั้นมากรอกข้อมูล เพื่อใช้ในการเดินทางต่อไป ซึ่งหนังสือเดินทางเล่มเปล่าที่ถูกขโมยจะมีระบบรักษาความปลอดภัย (Security features) ของหนังสือเดินทางอยู่ครบถ้วน เนื่องจากการผลิตโดยบริษัทที่เป็นผู้ได้รับ มอบหมายให้ทำการผลิตหนังสือเดินทางนั้นจริงๆ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเป็นวัสดุอุปกรณ์ที่ แท้จริง การตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของเอกสารเป็นไปได้ยาก

จากวิธีการในการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่ได้กล่าวข้างต้น จะพบว่า ปัจจุบันทั่วโลกและในประเทศไทยวิธีการที่เป็นที่แพร่หลายของกลุ่มผู้กระทำความผิดปลอมหนังสือเดินทาง คือ การนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาทำการปลอมหรือแปลง (Altered documents) และการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาทำการสวมตัว (Imposter) ส่วนการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาทั้งฉบับเริ่มถูกเลิกใช้ไป อันเนื่องมาจากเหตุผลในการพัฒนาหนังสือเดินทางของแต่ละประเทศให้ยากต่อการปลอม และราคาของหนังสือเดินทางที่ปลอมขึ้นทั้งฉบับไม่สูงเท่าหนังสือเดินทางที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงจากเล่มจริงตามที่ได้กล่าวไว้ ดังนั้นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นจึงมีความสำคัญและเป็นที่ต้องการของกลุ่มผู้กระทำความผิดเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดขบวนการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นจากต่างประเทศและสรรหาวิธีการต่างๆ ในการลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย เพื่อให้กลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยทำการปลอมหรือจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าต่อไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างมาก และกรณีดังกล่าวยังประสบปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายกับผู้ลักลอบนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ได้ขโมยมาเข้ามาในประเทศไทย เนื่องจากกฎหมายที่มีอยู่ของไทยไม่สามารถดำเนินคดีกับพฤติกรรมดังกล่าวได้ทั้งหมด ซึ่งผู้เขียนจะขอกล่าวในบทต่อไป

2.3 การใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม

ด้วยเหตุที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติมีลักษณะของการกระทำความผิดเป็นการข้ามพรมแดนของแต่ละรัฐ มีรูปแบบซับซ้อน มีลำดับชั้นการบังคับบัญชา ปกปิดวิธีดำเนินการ บางครั้งผู้ร่วมขบวนการเองยังไม่รู้ด้วยซ้ำว่าหัวหน้าองค์กรที่อยู่เบื้องหลังคือผู้ใด องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้นำเงินรายได้จำนวนมหาศาลนำไปสู่การเสริมสร้างอิทธิพลขององค์กรไม่ว่าในรูปแบบของอิทธิพลเหนือข้าราชการ หรือการใช้อำนาจทางการเงินเพื่อให้ตนเองรวมทั้งพวกพ้องเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง นำไปเสริมสร้างความเข้มแข็งและความมั่นคงอยู่ขององค์กร นำไปใช้เป็นต้นทุนในการกระทำความผิดขึ้นมาอีกครั้ง ก่อให้เกิดเป็นวัฏจักรของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติอย่างไม่มีที่สิ้นสุด²⁹

อย่างที่ได้อธิบายข้างต้นว่าอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการกระทำความผิดที่มีการข้ามพรมแดนของแต่ละรัฐ และในการกระทำความผิดนั้นมีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัวบุคคล สินค้าและบริการข้ามเขตแดนของประเทศ ทั้งนี้ผู้กระทำความผิด ผู้สมคบ ผู้สนับสนุน

²⁹ นิรมล รวงฆางกูร. (2545). *มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี: ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรการตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000*. หน้า 7.

ช่วยเหลือต่างๆ จำต้องอาศัยหนังสือเดินทางเป็นอุปกรณ์เครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการกระทำความผิดของกลุ่มบุคคลผู้กระทำความผิดอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งองค์กรอาชญากรรมได้มีการใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาเป็นต้นทางของการกระทำความผิดอาญา ที่มีลักษณะเป็นขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอีกหลายลักษณะ ประเทศไทยถูกจับตามองจากต่างประเทศว่าเป็นแหล่งในการผลิตหนังสือเดินทางปลอมแหล่งใหญ่ และมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นจำนวนมาก ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางจริงที่ได้ถูกขโมยมาจากผู้อื่น ได้ถูกจำหน่ายให้กับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางในประเทศไทย ซึ่งกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้นำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาใช้ในการสนับสนุนการกระทำความผิดต่างๆ ทั้งต่างประเทศหรือในประเทศไทย ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั่วโลก ซึ่งจะพบว่าปัจจุบันมีอาชญากรรมที่สำคัญหลายประเภทที่หนังสือเดินทางมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนการกระทำผิดดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ หรือแม้กระทั่งการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย

2.3.1 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

ภัยคุกคามต่อมวลมนุษยชาติรูปแบบหนึ่งที่กำลังได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในขณะนี้ คือการก่อการร้ายระหว่างประเทศ หรือการก่อการร้ายสากล (International terrorism) ภัยคุกคามดังกล่าวเป็นภัยคุกคามที่มีความรุนแรงและมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นทั้งรูปแบบและวิธีการ เช่น มีการพัฒนารูปแบบของเครือข่ายที่แตกต่างกันออกไปจากเดิม รวมทั้งเป้าหมายของการโจมตีก็แตกต่างไปจากการปฏิบัติการที่ผ่านมาในอดีตทำให้ยากต่อการตรวจสอบและการป้องกันการก่อการร้ายมีความแตกต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่นเป็นสงครามรูปแบบใหม่ที่มีการแพร่ขยายไปทั่วโลก โดยที่ผู้ก่อการร้ายต้องการที่จะให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้ปะทะในลักษณะเผชิญหน้ากันระหว่างรัฐสองรัฐ หรือรัฐกับองค์กรอื่นเท่านั้น แต่ผลของการกระทำจะกระทบต่อการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของรัฐอื่นด้วยทางตรงและทางอ้อม³⁰

คำว่า การก่อการร้าย (Terrorism) การจำกัดความโดยทั่วไปของการก่อการร้ายนั้น หมายถึงเพียงพฤติกรรมรุนแรงซึ่งมีเจตนาที่จะก่อให้เกิดความกลัว กระทำการเพื่อจุดประสงค์ทางศาสนา การเมืองหรืออุดมการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการกระทำที่จงใจหรือไม่ใส่ใจต่อความปลอดภัยของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง (พลเรือน) และกระทำโดยองค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐใดๆ การก่อการร้าย เป็นข้อกล่าวหาทางการเมืองและอาชญากรรมซึ่งยังเป็นการทำให้การให้คำจำกัดความที่แม่นยำยิ่งยากขึ้นไปอีก การศึกษาได้พบการจำกัดความ “การก่อการร้าย” มากกว่า 100 แบบ แนวคิดของการก่อการร้ายนั้นอาจเป็นหัวข้อโต้เถียงด้วยตัวของมันเอง เนื่องจากมันถูกใช้อย่างบ่อยครั้งโดย

³⁰ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 32.

หน่วยงานของรัฐเพื่อลดความชอบธรรมของศัตรูการเมืองหรืออื่นๆ และมีศักยภาพที่จะเพิ่มความชอบธรรมให้แก่รัฐในการใช้กำลังกับผู้ต่อต้าน ซึ่งการใช้กำลังเช่นนี้อาจถูกอธิบายว่าเป็นการสร้างความกลัว ขึ้น โดยศัตรูการเมืองนั้นด้วย ลักษณะทั่วไปคือการใช้ความรุนแรงอย่างขาดการพิจารณาต่อผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเพื่อจุดประสงค์ในการเพิ่มความเป็นที่รู้จักให้กับกลุ่ม แนวคิด หรือบุคคล³¹

การก่อการร้ายสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ระดับ

(1) ในระหว่างประเทศ

สถานการณ์ด้านการก่อการร้ายในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีอยู่โดยทั่วไปก่อนที่จะมีเหตุการณ์ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ส่วนใหญ่เป็นการกระทำระดับภูมิภาคหรือท้องถิ่น แม้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นจะเพียงพอต่อความเรียกร้องความสนใจจากประชาคมโลกได้ก็ตาม แต่ก็มีได้ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงใดๆ ต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของประชาคมโลก อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์เมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2544 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาผนวกกับเหตุการณ์ลอบวางระเบิดย่านแหล่งบันเทิงสำหรับนักท่องเที่ยวชาวตะวันตกที่เกาะบาห์ลีประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ได้นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญต่อนโยบายด้านการต่อต้านการก่อการร้ายโดยเฉพาะอย่างยิ่งของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งสองเหตุการณ์สะท้อนให้เห็นว่าในขณะที่ขบวนการก่อการร้ายสากลมีการพัฒนาศักยภาพในการทำลายล้างที่สูงขึ้น แต่หน่วยงานของรัฐหรือกลไกและมาตรการในการต่อสู้กับกลุ่มก่อการร้ายเหล่านี้กลับไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ

(2) ในประเทศไทย

ปัจจุบันกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มผลประโยชน์ ตลอดจนรัฐบาลบางประเทศหันไปใช้วิธีการก่อการร้ายมากขึ้น จากการแก้ปัญหาความขัดแย้งภายในประเทศจนกลายเป็นการก่อการร้ายสากล เพื่อสร้างความกดดันหรือมุ่งให้เกิดผลกระทบต่อปรปักษ์อย่างกว้างขวาง โดยจะกระทำไม่เลือกเป้าหมายและพื้นที่ปฏิบัติการ ทั้งในดินแดนของฝ่ายปรปักษ์และในทุกประเทศที่มีพลเมืองและผลประโยชน์ของฝ่ายปรปักษ์ และไม่คำนึงถึงอันตรายที่จะเกิดกับผู้บริสุทธิ์ซึ่งอาจเป็นพลเมืองของประเทศที่ไม่ได้เป็นปรปักษ์ เมื่อพิจารณาจากลักษณะการก่อการร้ายดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าแม้ประเทศไทยมิได้เป็นคู่กรณีกับขบวนการก่อการร้ายหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยตรงกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และมีได้เป็นเป้าหมายของการก่อการร้ายสากล แต่ก็อาจได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งนั้นด้วย ทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และเกียรติภูมิของชาติ เนื่องจากมีเป้าหมายของการก่อการร้ายสากลอยู่ในประเทศไทย เพราะประเทศส่วนใหญ่ที่ตกเป็นเป้าหมายของการ

³¹ วิกีพีเดีย. ก่อการร้าย. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2555, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>

ก่อการร้าย อาทิ สหรัฐฯ อังกฤษ บางประเทศในยุโรปตะวันตก ประเทศอาหรับสายกลาง อิสราเอล และญี่ปุ่น ต่างก็มีสัมพันธภาพทางการทูตกับประเทศไทย รวมทั้งมีผลประโยชน์อยู่ในประเทศไทย อีกทั้งประเทศไทยมิได้มีข้อจำกัดอย่างเข้มงวดในการเดินทาง เข้า-ออก ของคนต่างชาติ จึงทำให้มีกลุ่มผู้ก่อการร้ายสากลหลบหนีเข้ามาพักพิงระยะสั้นหรือเคลื่อนไหวกว้างและใช้ประเทศไทยเป็นพื้นที่ปฏิบัติการ ทำให้ประเทศไทยต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์การก่อการร้ายสากลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่เคยปรากฏเหตุการณ์มาแล้วในอดีต เป้าหมายของการก่อการร้ายอาจเป็นที่ตั้งทางการทูต เจ้าหน้าที่ทางการทูต บุคคลสำคัญในรัฐบาลหรือองค์กรที่เข้ามาเยี่ยมเยียนหรือประชุม สำนักงานสายการบิน เครื่องบิน เรือเดินสมุทร บริษัทห้างร้าน โรงงาน แหล่งจุดแจกจ่ายน้ำมันและก๊าซ หรือแม้กระทั่งพลเมืองของประเทศดังกล่าวที่เข้ามาท่องเที่ยวและติดต่อธุรกิจ เท่าที่ผ่านมารัฐบาลไทยสามารถแก้ไขสถานการณ์ด้วยการเจรจาต่อรองได้ผลเกือบทุกครั้ง มีเพียง 2 ครั้งที่ต้องใช้กำลังหน่วยปฏิบัติการพิเศษเข้าปราบปราม

ประเทศไทยมิใช่เป็นประเทศที่เป็นเป้าหมายโดยตรงของกลุ่มก่อการร้ายแต่เนื่องจากประเทศไทยมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศชาติตะวันตกที่เป็นเป้าหมายของกลุ่มก่อการร้ายอยู่เป็นจำนวนมาก จึงทำให้ประเทศไทยอาจตกอยู่ในสถานการณ์ที่ล่อแหลมต่อการเป็นเป้าหมายสำหรับการปฏิบัติการของกลุ่มก่อการร้ายไปด้วย ทั้งกลุ่มก่อการร้ายบางกลุ่มมีการหยิบยกและนำเอาคำสอนทางศาสนามาบิดเบือนและยกเป็นประเด็นเพื่อความชอบธรรมในการก่อการร้าย กลุ่มก่อการร้ายที่เข้ามาเคลื่อนไหวกว้างในประเทศไทยนั้นส่วนใหญ่จะใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งพบปะ หลบซ่อนและพักพิงจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการแสวงหาประโยชน์จากเสรีภาพด้านการเงิน การธนาคาร ของประเทศไทยเพื่อใช้เป็นช่องทางส่งเงินสนับสนุนการก่อการร้าย³²

ความเสียหายของการก่อการร้าย ความเสียหาย จากการก่อการร้ายสากลเท่าที่ประมวลได้มีความเสียหาย 6 ประการสำคัญ ที่เห็นได้ชัด คือ

1) การสูญเสียทรัพย์สินและกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของชาติ แม้การก่อการร้ายสากลจะไม่เสียหายรุนแรงเหมือนเกิดสงคราม แต่ก็เหมือนกับเป็นการรบย่อยๆ และมีผลต่อการชะงักงันทางเศรษฐกิจ

2) ทำให้สูญเสียบุคคลสำคัญหรือผู้เชี่ยวชาญที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ บุคคลสำคัญที่ว่ามีได้แก่ผู้บริหารประเทศ ประมุขของประเทศ ผู้นำทางการเมืองซึ่งตกเป็นเป้าหมายของผู้ก่อการร้ายสากล ในปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยบุคคลขึ้น เพื่อที่จะช่วยลดปัญหาของการที่จะเป็นเป้าหมายการก่อการร้ายสากล

³² สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 33.

3) ทำให้กระทบกระเทือนต่อภาพพจน์ของรัฐบาลและของประเทศ ในกรณีนี้ ตัวอย่างเช่น สนามบินกรุงเอเธนส์ประเทศกรีซ ผู้ก่อการร้ายสากลจะไปใช้สนามบินนี้ ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการเดินทางสู่ประเทศเป้าหมาย เพราะมาตรการรักษาความปลอดภัยสนามบินไม่เข้มงวด ทำให้ภาพพจน์ของรัฐบาลกรีซตกต่ำไปด้วย

4) ความสิ้นเปลืองงบประมาณของประเทศในการเตรียมการต่อต้านการก่อการร้าย ในเยอรมนีตะวันตกใช้เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการต่อต้านการก่อการร้าย เป็นอย่างดี เข้าติดตามผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้ก่อการร้ายสากล โดยกลุ่มก่อการร้ายสากลที่สำคัญในเยอรมนี ตะวันตกคือกลุ่ม Red Army Faction-RAF พวกแกนนำของ RAF ซึ่งมีประมาณ 30 คน โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวจะทำหน้าที่ศึกษารายละเอียด ถึงผู้ให้การสนับสนุนผู้ก่อการร้ายสากล โดยเริ่มจากประวัติในอดีตถึงปัจจุบัน และติดตามความเคลื่อนไหวในแต่ละวันว่ามีพฤติกรรมอย่างไรบ้างที่สื่อให้เห็นถึงการสนับสนุนการก่อการร้ายสากล ซึ่งทางรัฐบาลเยอรมนีตะวันตกใช้งบประมาณ เพื่อการนี้เป็นจำนวนมาก

5) ก่อให้เกิดความวิตก ทำลายขวัญประชาชนเสมือนหนึ่งสงครามจิตวิทยา เช่น กรณีสายการบินของสหรัฐอเมริกาถูกจี้บ่อยครั้ง หรือการทำลายสถานทูตสหรัฐฯ ในภูมิภาคต่างๆ เป็นต้น

6) อาจจะทำให้เกิดความบาดหมางในทางการเมืองระหว่างประเทศได้ เช่น กรณีอียิปต์กับสหรัฐฯ ในกรณีที่รัฐบาลอียิปต์จับผู้ก่อการร้ายกลุ่ม PLF ซึ่งยึดเรือสำราญของอิตาลี และต่อมาอียิปต์ได้เกลี้ยกล่อมจนผู้ก่อการร้ายยกเลิกปฏิบัติการและอียิปต์นำตัวส่งไปยังสถานที่ที่ผู้ก่อการร้ายต้องการ ทำให้เกิดบาดหมางระหว่างสหรัฐฯ และอียิปต์ทันที เพราะรัฐบาลสหรัฐฯ ถือว่าผู้ก่อการร้ายเป็นบุคคลที่รัฐบาลสหรัฐฯ มีหมายจับต้องการตัว แต่อียิปต์ได้ปฏิเสธที่จะส่งตัวให้ ทำให้ความสัมพันธ์ของสองประเทศในช่วงนั้นตกต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบการก่อการร้ายกับฆาตกรและสงครามกองโจร เราจะเห็นได้ชัดเจนว่า การก่อการร้ายจะกระทำขึ้นเพื่อสร้างความหวาดกลัว ลักษณะที่รุนแรงโดยมาตรการหรือขบวนการที่ทำการก่อการร้ายก็เพื่อเรียกร้องความสนใจต่อชาวโลก ผู้ก่อการร้ายที่มุ่งกระทำเพื่อหวังให้เป็นข่าว ข่าวใหญ่มากเท่าใดก็ยิ่งดี ซึ่งต่างกับฆาตกรที่มีความต้องการที่จะสังหารเหยื่อ โดยหวังผลที่จะทำให้ผู้นั้นถึงแก่ความตาย โดยไม่ต้องการที่จะให้เป็นข่าว ยิ่งเจ็บเท่าใดก็ยิ่งดีตนเองจะได้รอดพ้นจากการจับกุม ส่วนสงครามกองโจรเป็นการก่อการร้ายเพื่อล้มล้างรัฐบาล ลักษณะอันอาจใกล้เคียงกับการก่อการร้ายสากล แต่เป็นเรื่องภายในประเทศ³³

³³ คลังปัญญาไทย. (2545). การก่อการร้ายสากล. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2555, จาก

หนังสือเดินทางเข้ามา มีบทบาทสำคัญของกลุ่มก่อการร้ายในการใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนในการกระทำความผิด ไม่ว่าจะขึ้นเพื่อการปกปิดตัวตนของตนเองหรือเพื่อใช้เตรียมการในการหลบหนี กลุ่มก่อการร้ายมักมีการใช้หนังสือเดินทางไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางจริงที่ถูกขโมยมาเพื่อก่อเหตุอาชญากรรมร้ายแรงในประเทศต่างๆ ทั่วโลก ถึงขั้นมีการกล่าวว่าหนังสือเดินทางปลอมเปรียบเสมือนอาวุธสงครามที่กลุ่มผู้ก่อการร้ายจำเป็นต้องมีการก่อเหตุ

แม้กลุ่มผู้ก่อการร้ายจะมีการใช้หนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางของผู้อื่นในการลักลอบเข้าประเทศต่างๆ เพื่อก่อเหตุ ซึ่งเป็นการลักลอบเข้าเมืองเช่นเดียวกับการลักลอบเข้าเมืองโดยทั่วไป แต่การกระทำและเป้าหมายของกลุ่มก่อการร้ายแตกต่างกับกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองทั่วไปโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านความรุนแรงและผลกระทบ กลุ่มผู้ก่อการร้ายมักลักลอบเข้าประเทศต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้กำลัง หรือให้เกิดภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลังหรือความรุนแรงซึ่งมุ่งเน้นสร้างอิทธิพลกดดันต่อรัฐบาล หรือขู่เชิญต่อสาธารณะ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสาธารณะ ซึ่งการใช้กำลังหรือภัยคุกคามดังกล่าวถูกดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการแพร่หลายหรือให้เป็นที่ยอมรับในเหตุปัจจัยทางการเมือง ศาสนา และลัทธิความคิด และการกระทำนั้นเกี่ยวข้องกับความรุนแรงอย่างยิ่งต่อบุคคล เกี่ยวข้องกับการทำลายล้างที่รุนแรงต่อทรัพย์สิน ทำให้ชีวิตของบุคคลตกอยู่ในอันตรายโดยการก่อการร้ายมักมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือต้องการเผยแพร่ลัทธิความเชื่อ หรือต้องการเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาลหรือประชาคมโลก³⁴ ส่วนการลักลอบเข้าเมืองของบุคคลทั่วไป ส่วนใหญ่มีสาเหตุเนื่องมาจากการดำเนินชีวิตที่ยากแค้นในประเทศของตน และต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในประเทศที่เจริญแล้ว โดยมีได้หวังจะก่อให้เกิดความรุนแรงหรือมุ่งหมายให้มีการใช้กำลังหรือให้เกิดภัยคุกคามใด ซึ่งต่างจากการลักลอบเข้าเมืองโดยมีจุดประสงค์เพื่อมุ่งก่อการร้าย

เหตุการณ์ที่บ่งชี้ให้เห็นได้ว่าหนังสือเดินทางมีส่วนสำคัญแก่ผู้ก่อการร้าย อาทิเช่น กรณีเหตุการณ์ลอบวางระเบิดย่านสถานบันเทิงในประเทศอินโดนีเซีย ย่านคูต้าบนเกาะบาหลี เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2545 ซึ่งคร่าชีวิตผู้คนไปมากกว่า 200 คน โดยส่วนใหญ่เป็นชาวออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้นยังมีผู้ได้รับบาดเจ็บอีกกว่า 300 คน ซึ่งจากการสืบสวนพบว่าเหตุการณ์ดังกล่าวมีนายฮัมบาตี หรือนายริดวน อิสมามุคดิน เป็นผู้อยู่เบื้องหลังการก่อเหตุดังกล่าว นายฮัมบาตีเป็นชาวอินโดนีเซียเชื้อสายอียิปต์ เข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่ม เจมาห์ อิสลามียา (เจไอ) มีความหมายว่า “ชุมชนอิสลาม” ที่เป็นแขนงของอัลเคด้าในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ตั้งแต่ยังเป็นวัยรุ่น หลังจากนั้น

³⁴ อภิชาติ สุริบุญญา. (ม.ป.ป.). การจัดการด้านการสืบสวนสำหรับการต่อต้านการก่อการร้ายในระดับภูมิภาค. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.interpolbangkok.com/การก่อการร้าย>

ก็เข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มอิสลามเคร่งศาสนาในช่วงรัฐบาล ประธานาธิบดีซูฮาร์โต กำลังดำเนินการกวาดล้างกลุ่มเคร่งครัดศาสนาอย่างหนัก นายฮัมบาตีเป็นแกนนำคนสำคัญของขบวนการก่อการร้ายเจมาห์ อิสลามิยาห์หรือเจไอ และเป็นผู้นำของกลุ่มมุสลิมหัวรุนแรงในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีฐานะเป็นผู้นำหมายเลข 2 และยังเป็นตัวเชื่อมเครือข่ายผู้ก่อการร้ายอัลเคด้า ของนายโอซามา บิน ลาดิน ซึ่งเป็นบุคคลที่หลายประเทศต้องการตัวมากที่สุด หลังจากเหตุการณ์ระเบิดที่เกาะบาตี นายฮัมบาตีได้หลบหนีโดยการลักลอบข้ามพรมแดนจากประเทศลาวเข้ามาหลบซ่อนในชุมชนมุสลิมในอ.เชียงของ จ.เชียงราย และต่อมาได้เข้ามาคบคานอยู่ที่อพาร์ทเมนต์แห่งหนึ่งใน จ.พระนครศรีอยุธยา พร้อมกับลูกน้องอีก 2 คน จนกระทั่งต่อมาได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจของไทยจับกุมตัวได้ที่อพาร์ทเมนต์ดังกล่าว ซึ่งพบว่านายฮัมบาตีได้มีการปลอมแปลงโฉมหน้าตนเองเพื่อมิให้ผู้อื่นจำได้ และได้มีการใช้หนังสือเดินทางปลอมของประเทศสเปนเพื่อใช้แอบอ้างว่าเป็นคนสัญชาติสเปน เพื่อหลบหนีการจับกุม จากการตรวจสอบพบว่าก่อนถูกจับนายฮัมบาตีมีการเดินทางเข้าออกประเทศไทยอยู่บ่อยครั้งโดยการใช้หนังสือเดินทางปลอม³⁵

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่พบว่าหนังสือเดินทางมีส่วนเข้าไปสนับสนุนการกระทำความผิดได้แก่ เหตุวินาศกรรมครั้งใหญ่ที่ประเทศสเปน เกิดขึ้นเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2547 โดยเกิดระเบิด 10 ระลอกในเวลาไล่เลี่ยกันภายในเวลาไม่กี่นาที ถล่มรถไฟโดยสารเอลปาโซ 4 ตู้ ขณะเคลื่อนขบวนออกจากสถานีอัลกาลา เด เอนาเรส ซานกรุงมาดริด เมืองหลวงของสเปน แรงระเบิดที่เกิดขึ้นคร่าชีวิตผู้เคราะห์ร้ายถึง 191 คน บาดเจ็บ 1,856 คน นอกจากนี้หน่วยเก็บกู้ระเบิดยังต้องทำลายระเบิดที่ยังไม่ทำงานอีก 3 ลูก หลังจากระเบิดที่คนร้ายนำไปตั้งขึ้นไปบนรถไฟทำงานไปแล้วก่อนหน้านี้ 13 ลูก และนับเป็นการก่อการร้ายครั้งรุนแรงที่สุดบนแผ่นดินยุโรป ตั้งแต่เกิดเหตุวินาศกรรมระเบิดเครื่องบินโดยสารสายการบินแพนแอม เหนือเมืองลือกเคอร์บี ในสกอตแลนด์ ทำให้มีผู้เสียชีวิต 270 คน เมื่อปี 2531 ซึ่งการสืบสวนของทางการสเปนพบว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุได้ใช้หนังสือเดินทางปลอมในการเข้ามาก่อเหตุในประเทศสเปน และหนังสือเดินทางดังกล่าวได้มาจากกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทย ซึ่งต่อมาได้ทางการสเปนได้ประสานความร่วมมือมายังกรมสอบสวนคดีพิเศษทำการสืบสวนกรณีดังกล่าว จนกระทั่งสามารถจับกุมผู้ต้องหา นายมุฮัมมัด อิทธิเตอร์ บัดด์ สัญชาติปากีสถาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาหนังสือเดินทางให้กับกลุ่มผู้ก่อเหตุระเบิดในประเทศสเปน นายมุฮัมมัดเป็นหัวหน้ากลุ่มปลอมหนังสือเดินทางรายใหญ่ในประเทศไทย และมีเครือข่ายอยู่ในประเทศสเปนลักลอบขโมยหนังสือเดินทางและส่งเข้ามาให้กับนายมุฮัมมัดเพื่อทำการปลอมและจำหน่ายให้กับกลุ่มต่างๆ รวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายต่อไป ข้าราชการ

³⁵ คมชัดลึก. (2551, 29 กันยายน). พลิกแฟ้ม: ปิดฉากฮัมบาตีเปิดม่านก่อการร้ายในไทย. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก www.other04.exteen.com/20080929/entry

จับผู้ต้องสงสัยพัวพันกลุ่มก่อร้ายในไทยและสเปน ถือเป็นข่าวใหญ่ที่สื่อต่างประเทศเกือบทุกสำนักให้ความสนใจ นิวยอร์ก ไทมส์ ในสหรัฐฯ รายงานว่า การจับกุมครั้งนี้ถือเป็นการเปิดหน้าต่างให้เห็นถึงการเชื่อมต่อในเงามืดระหว่างองค์กรก่อการร้าย กับเครือข่ายอาชญากรรมที่รวมตัวกันแบบหลวมๆ ในเอเชียและยุโรป คอยอำนวยความสะดวกให้แก่กิจกรรมก่อการร้ายทั้งหลาย ด้วยการช่วยเหลือด้านการเดินทาง อาวุธหรือการสนับสนุนด้านอื่นๆ ที่สำคัญถือเป็นการโจมตีปฏิบัติการด้านหนังสือเดินทางของอัล-ไกดาครั้งสำคัญ ทำให้กลไกด้านการปลอมแปลงเอกสารเดินทางข้ามชาติอ่อนแอลงไป ซึ่งศักยภาพในการก่อการร้ายครั้งใหม่จะยากขึ้นตามไปด้วย³⁶

อีกเหตุการณ์ที่สำคัญและเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับประเทศไทยของเรา คือ กรณีที่ชาวอิหร่านก่อเหตุระเบิด ในพื้นที่ซอยปริดิพนมยงค์ 31 สุขุมวิท 71 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2555 โดยกลุ่มคนร้ายชาวอิหร่านได้ก่อเหตุระเบิดขึ้นที่บ้านพักบริเวณซอยปริดิพนมยงค์ 31 ก่อนที่หนึ่งในกลุ่มคนร้ายชื่อนายซาอิด โมราติ จะปะระเบิดใส่รถแท็กซี่ และพยายามปะระเบิดใส่รถของเจ้าหน้าที่ตำรวจ แต่ระเบิดพลาดทำให้เกิดระเบิดขึ้น เป็นเหตุให้นายซาอิด โมราติ ขาขาดทั้ง 2 ข้าง นอกจากนี้ แรงระเบิดยังทำให้กระจกตู้โทรศัพท์ และรถที่ผ่านไปมาแตกเสียหาย เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้มีผู้ได้รับบาดเจ็บอีก 4 คน³⁷ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดความหวาดวิตกกับประชาชนในกรุงเทพฯ เป็นอย่างมากเนื่องจากหลายฝ่ายเชื่อว่ากลุ่มคนร้ายชาวอิหร่านมุ่งหวังจะก่อให้เกิดเหตุรุนแรงขึ้นในกรุงเทพฯ และบางฝ่ายเชื่อว่าเป้าหมายของการระเบิดในครั้งนี้ คือนักการทูตอิสราเอล โดยตั้งใจจะใช้ระเบิดแม่เหล็กในการสังหารแบบเดียวกับที่นักวิทยาศาสตร์อิหร่านประสบความสำเร็จ ซึ่งเหตุการณ์ในครั้งนี้การสืบสวนของเจ้าหน้าที่พบว่า นายมาซุด เซดฮาฮ์ ซาเดซ หรือซีดาร์ การ์ด ซาเดค มะห์ซุส หนึ่งในผู้ต้องหาชาวอิหร่านที่ร่วมก่อเหตุและหลบหนีเข้าประเทศมาเลเซีย ได้ใช้หนังสือเดินทางประเทศบัลแกเรียในการเข้าห้องพักที่อาคารจีพี แกรนด์ ทาวเวอร์ เลขที่ 55 ซอยสุขุมวิท 23 แขวงคลองเตย เขตวัฒนา ซึ่งอาคารดังกล่าวอยู่ใกล้กับอาคารไอเชียนทาวเวอร์ 2 ซึ่งเป็นสถานที่ตั้งของสถานทูตอิสราเอล ประจำประเทศไทย เป็นไปได้ว่าห้องดังกล่าวอาจเข้าเพื่อใช้เป็นสถานที่สังเวยการณีสถานทูตอิสราเอล ประจำประเทศไทย เนื่องจากห้องดังกล่าวอยู่ในชั้นเดียวกัน และสามารถมองเห็นสถานทูตอิสราเอลฯ ได้อย่างชัดเจน

³⁶ คมชัดลึก. (2553, 2 ธันวาคม). สื่อนอกเกาะติตรอบหมู่บ้านบีมร์ลไฟสเปน. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.komchadluek.net/detail//20101202/81501>

³⁷ ข่าวสด. (2555, 14 กุมภาพันธ์). ระเบิด 3 ตูมเขย่ากรุงเทพฯ มือบีมอิหร่านขาขาด!-ต่างชาติแห่เตือนก่อการร้ายไทย. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2555, จาก http://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=TVRNeU9USXhNRFF3TIE9PQ==&subcatid=

2.3.2 การกระทำความคิดเกี่ยวกับค้ายาเสพติด

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาที่กระทบต่อประเทศทั่วโลก แต่ละประเทศต่างประสบกับปัญหาเสพติดภายในประเทศของตนทั้งการผลิต จำหน่าย และเสพยาเสพติด จากเดิมที่โลกยังไม่พัฒนา การคมนาคมระหว่างประเทศรวมทั้งเทคโนโลยียังไม่เจริญและสะดวกสบายเช่นปัจจุบันนี้ ปัญหาเสพติดอาจเป็นปัญหาภายในของประเทศหนึ่งประเทศใด แต่เมื่อมีความก้าวหน้าของเทคโนโลยี และการคมนาคม ปัญหาเสพติดได้ยกระดับเป็นปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของแต่ละประเทศเป็นอย่างมากจากการกระทำผิดภายในประเทศ กลายเป็นการกระทำผิดระหว่างประเทศ มีการลักลอบนำเข้าและส่งออกยาเสพติดจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งข้ามเขตแดนรัฐอย่างสม่ำเสมอ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดอย่างครบวงจร เนื่องจากเป็นทั้งแหล่งผลิต แหล่งค้า และมีการเสพยาอย่างแพร่หลาย องค์ประกอบที่สำคัญที่มีส่วนผลักดันให้ปัญหาเสพติดในประเทศมีความรุนแรงสูงขึ้นสืบเนื่องจากการพัฒนาการของประเทศที่เปลี่ยนรูปแบบจากประเทศเกษตรกรรมมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม ทำให้คนไทยต้องพึ่งพาเสพติด เพื่อที่จะลดสภาพความเครียดของสังคมเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขณะที่ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ยิ่งทำให้ปัญหาการใช้ยาเสพติด และการลักลอบค้ายาเสพติดมีระดับสูงยิ่งขึ้น³⁸

รูปแบบการก่ออาชญากรรมของขบวนการค้ายาเสพติดมีวิธีการที่สลับซับซ้อน บางครั้งกลุ่มขบวนการผู้ค้ายาเสพติดรายใหญ่มีการรวมตัวเข้าด้วยกันตามสายงานการบังคับบัญชาในรูปแบบขององค์กรมีการจัดการวางแผนการดำเนินการในลักษณะที่เรียกว่าองค์กรอาชญากรรมมีเป้าหมายในการกระทำมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์อันมหาศาลจากการค้ายาเสพติดซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้ย่อมมีผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดหลายคนทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องในฐานะตัวการ ผู้สนับสนุน หรือผู้มีส่วนได้เสียโดยทางอ้อม รวมทั้งผู้ที่พลั้งพลาดเข้าไปเกี่ยวข้องกับขบวนการค้ายาเสพติดด้วยความจำเป็นหรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น กลุ่มผู้เสพหรือกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดรายย่อยหรือผู้รับจ้างในการขนส่งและลำเลียงยาเสพติดเหล่านี้ เป็นต้น

คนในสังคมส่วนใหญ่มีความเชื่อว่า การเสพยาเสพติดจะนำไปสู่การก่ออาชญากรรมประเภทอื่นๆ การก่ออาชญากรรมที่มีสาเหตุมาจากยาเสพติดมักจะได้รับความสนใจเพราะมักจะเป็นกรณีที่รุนแรง อาชญากรรมที่เกิดขึ้นชัดเจนก็คือ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวของยาเสพติดเอง ทั้งนี้เพราะเมื่อพิจารณาถึงนิยามแล้ว อาชญากรรมก็คือปรากฏทางสังคมที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่

³⁸ ปารีชาติ เกษมอมร. (2553). *มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล*. หน้า 27.

ผิดกฎหมายของบุคคล และบุคคลนั้นก็ควรรับโทษตามที่กฎหมายระบุ อาชญากรรมเหล่านี้ก็คือ การครอบครองยาเสพติด การปลูกพืชเสพติด การผลิตและการจำหน่ายยาเสพติดนั่นเอง³⁹

อย่างที่ได้อ้างอิงกันว่าปัจจุบันปัญหายาเสพติดกลายเป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่เป็น ปัญหาสำคัญ ขบวนการค้ายาเสพติดมีการใช้หนังสือเดินทางเพื่อช่วยเหลือในการกระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อความสะดวกและปกปิดตัวตนในการลักลอบนำยาเสพติดเข้าไปยังประเทศ อื่นๆ อย่างเช่น กรณีของนายเศรษฐนันท์ สิริจิระสุข หรือ “จรัญ ม่วงขาว” ซึ่งมีชื่อฉายาในประเทศ ได้หวั่นว่า “เกาไห้หลุน” นายเศรษฐนันท์ สิริจิระสุข เป็นมือขวาของบังรอน ราชายาเสพติด และมีคดีหลายคดี โดยนายเศรษฐนันท์ได้ผันตัวเองมาเป็นพ่อค้ายาเสพติดส่งไปประเทศได้หวั่นโดยใช้ บัตรประชาชนและหนังสือเดินทางปลอม โดยสวมแทนข้อมูลของนายจรัญ ม่วงขาว ซึ่งได้ถึงแก่ กรรมไปแล้ว โดยนายเศรษฐนันท์ได้ใช้หนังสือเดินทางปลอมในการเดินทางเข้าออกประเทศ ได้หวั่น เพื่อค้ายาเสพติดและเพื่อปกปิดตัวตนของตน แต่ต่อมาได้ถูกเจ้าหน้าที่ได้หวั่นจับกุมตัวได้ ในความผิดฐานปลอมแปลง ซึ่งนายเศรษฐนันท์ได้รับสารภาพว่าตนเองนั้นเป็นตัวการใหญ่ของ ขบวนการผลิตและค้ายาเสพติดทั้งในและต่างประเทศ โดยในการเดินทางนายเศรษฐนันท์จะใช้ หนังสือเดินทางปลอมในการเดินทางเข้าออกประเทศต่างๆ⁴⁰

2.3.3 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์

การค้ามนุษย์เป็นอาชญากรรมข้ามชาติที่มีลักษณะเป็นเครือข่ายขบวนการ ในปัจจุบัน พบว่าลักษณะเครือข่ายได้เปลี่ยนจากเดิมที่แต่ละเครือข่ายต่างคนต่างทำ พัฒนาเป็นเครือข่ายที่มีการ จัดการที่ดีและซับซ้อนมากขึ้น มีเส้นทางการขนคนที่ได้รับการวางแผนอย่างดี และมีเหยื่อที่เป็นทั้ง การค้าแรงงาน และค้าประเวณี ปัญหาการค้ามนุษย์โดยเฉพาะการค้าหญิงและเด็ก ได้รับการ ตระหนักจากประชาคมโลกว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง การค้ามนุษย์สามารถทำ คำไรให้แก่องค์กรอาชญากรรมได้สูงและคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับโทษจำคุกที่จะได้รับ ปัญหา เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากภูมิภาคนี้มีอัตรา ของประชาชนที่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจเป็นจำนวนมาก หลายคนพยายามที่จะแสวงหา สภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่า โดยการเดินทางออกไปแสวงหาโอกาสในประเทศอื่น จึงเป็นการง่ายที่ กลุ่มขบวนการค้ามนุษย์จะเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประสานงานบุคคลเหล่านี้

³⁹ นวลน้อย ตรีรัตน์ และ ปิยวรรณ สุขศรี. (ม.ป.ป.). *สภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรม ข้ามชาติในประเทศไทย (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์)*. หน้า 20.

⁴⁰ ดำรงตามอีตาร์ทพ์ “เกาไห้หลุน”เครือข่ายยาเสพติด “บังรอน.” สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.mornor.com/perfect5/data/11/0924-1.html>

เดินทางไปยังประเทศอื่น หรือแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบจากผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้โดยการหลอกลวงหรือชักจูงให้บุคคลเหล่านี้เข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจผิดกฎหมาย

การค้าหญิงและเด็กโดยทั่วไปมีเจตนาเพื่อขูดรีดแรงงานหรือเพื่อการค้าประเวณี การพิจารณากลุ่มแรงงานและการค้าประเวณีที่เกี่ยวข้องกับการค้าหญิงและเด็กต้องแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรก การค้าหญิงและเด็กเพื่อขูดรีดแรงงานทำได้เฉพาะเด็ก ไม่ว่าจะเป็นเด็กไทยหรือเด็กต่างชาติ ส่วนที่สองหากว่าเป็นการค้าหญิงและเด็กเพื่อการค้าประเวณีก็จะครอบคลุมทั้งหญิงไทยหรือหญิงต่างด้าว และเด็กไทยหรือเด็กต่างด้าว ปัจจุบันมีแนวโน้มที่แรงงานเด็กจะเคลื่อนย้ายเข้าสู่ภาคธุรกิจบริการมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี จึงก่อให้เกิดการค้าเด็กข้ามชาติขึ้นมาทดแทนความต้องการจ้าง⁴¹

ขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติมีการใช้หนังสือเดินทางในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในประเทศต่างๆ ทั่วโลก จึงมีการปลอมหนังสือเดินทางหรือนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นมาใช้สนับสนุนในการกระทำความผิด เพื่อนำเข้าหรือส่งออกหญิง หรือเด็ก รวมทั้งบุคคลที่ต้องการค่านั้นไปยังประเทศที่ต้องการ วิธีดำเนินการค้าประเวณีโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติสามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. ธุรกิจในการค้าประเวณีข้ามชาติในรูปแบบของการส่งออกหญิงและเด็กเพื่อนำไปค้าประเวณีต่างประเทศนั้น จะเริ่มต้นจากองค์กรอาชญากรรมในต่างประเทศจะกระทำการติดต่อร่วมมือและประสานงานมายังองค์กรอาชญากรรมในประเทศไทยทั้งที่เป็นกลุ่มชาวต่างชาติหรือกลุ่มคนไทยให้จัดหาหญิงไทยเพื่อส่งไปค้าประเวณีในต่างประเทศ โดยองค์กรอาชญากรรมในประเทศไทยจะลงมือกระทำการสืบแสวงหาเด็กหรือหญิงสาว เพื่อนำไปค้าประเวณีข้ามชาติโดยเริ่มเข้าไปทำตัวสนิทสนมกับหญิงสาวเพื่อชักชวนให้ไปทำงานต่างประเทศ โดยอ้างว่าจะได้รับค่าตอบแทนสูง เมื่อหญิงหรือเด็กหลงเชื่อก็จะพาเข้ามาพักในกรุงเทพฯ จากนั้นจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะพาหญิงเดินทางไปประเทศปลายทาง และวิธีการหนึ่งก็คือการใช้หนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางของผู้อื่น⁴² เช่น กรณีกลุ่มค้ามนุษย์จะส่งหญิงไทยเพื่อเข้าไปค้าประเวณีในประเทศญี่ปุ่น จะดำเนินการโดยการจัดหาหนังสือเดินทางของผู้อื่นมาทำการปลอมแปลงให้กับหญิงนั้น เพื่อเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น ซึ่งอดีตสมาชิกขบวนการค้ามนุษย์ข้ามชาติเปิดเผยเบื้องหลังถึงวิธีการนำหญิงไทยไปค้าประเวณีที่ประเทศญี่ปุ่นในช่วงปี พ.ศ. 2531-2538 ว่าทางหัวหน้าจะให้ลูกน้องไปจัดเตรียมหนังสือเดินทางให้กับหญิงนั้น โดยหญิง 1 คนจะต้องใช้หนังสือเดินทาง 2 เล่ม ซึ่งเป็น

⁴¹ สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ และ พงศ์ศรี ชันธิกุล. (ม.ป.ป.). *มาตรการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). หน้า 16.

⁴² นิรมล ราชชากร. เล่มเดิม. หน้า 41.

หนังสือเดินทางของจริง 1 เล่ม และหนังสือเดินทางปลอม 1 เล่ม สำหรับหนังสือเดินทางฉบับจริง จะถูกนำมาประทับวีซ่าปลอมเพื่อใช้เดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง โดยจุดนี้ขบวนการค้า กามจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่ด่าน 5,000 บาท ต่อคน การผ่านออกไปลักษณะนี้ขบวนการค้าการ เรียกว่า “อ้อมออก” ส่วนหนังสือเดินทางปลอมนั้น เป็นหนังสือเดินทางฉบับจริงของผู้อื่น ที่หัวหน้า ขบวนการเป็นผู้จัดหาด้วยการซื้อหรือขโมยมาจากเจ้าของเดิมแล้วนำมาผ่าเล่มเปลี่ยนรูปใหม่ โดย ใส่รูปหญิงที่ต้องการเดินทางไปค้าประเวณีลงแทนเจ้าของหนังสือเดินทางตัวจริงเสร็จแล้วนำไป ประทับตราวีซ่าของจริง เสร็จขั้นตอนนี้แล้วหญิงสาวทุกคนจะต้องท่องจำชื่อพร้อมหัตถ์ปลอม ปลายเช่นหญิงผู้เป็นเจ้าของหนังสือเดินทางที่ถูกนำมาผ่าเล่ม โดยระหว่างนี้หญิงสาวที่ต้องการ เดินทางจะถูกนำไปเก็บตัวในเซฟเฮ้าส์ของหัวหน้าขบวนการประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อซักซ้อม ความเข้าใจกับ “ม้า” ที่จะเป็นคนพาไปส่งยังประเทศญี่ปุ่น การเดินทางไปประเทศญี่ปุ่น จะมี “ม้า” คอยกำกับดูแลหญิงทุกคน โดยหัวหน้าขบวนการจะเลือกวันเดินทางให้ตรงกับเวรเจ้าหน้าที่ด่านที่ รับเงินค่าหัว หลังผ่านด่านขึ้นเครื่องบินเรียบร้อยแล้วหญิงทุกคนจะถูกสั่งให้ซุกซ่อนหนังสือ เดินทางจริงที่ประทับตราวีซ่าปลอมไว้ในกางเกงใน จากนั้นจะใช้หนังสือเดินทางปลอมที่ผ่าเล่มที่ ประทับวีซ่าจริงผ่านเข้าประเทศญี่ปุ่น⁴³

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นแหล่งสถานที่ในการจัดส่งหญิงและเด็กชาวไทยไป ค้าประเวณีแหล่งใหม่ที่ทำรายได้เป็นจำนวนมากให้แก่องค์กรอาชญากรรม ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการ ในการนำหนังสือเดินทางของบุคคลอื่นที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายคลึงที่จะถูกส่งออกนอกประเทศ และ นำหนังสือเดินทางฉบับดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางแทนของผู้ค้าประเวณีที่จะส่งออกนอกประเทศ หรือใช้วิธีการในการนำหนังสือเดินทางของบุคคลที่ถูกต้องตามกฎหมายมาแก้ไข โดยการนำรูปถ่าย และประวัติของผู้ที่จะถูกนำส่งออกนอกประเทศเข้าไปทดแทนและเปลี่ยนแปลงประวัติของบุคคลที่ เป็นเจ้าของอย่างแท้จริง ซึ่งวิธีการนี้เรียกว่า “การผ่าเล่ม”⁴⁴

2. รูปแบบการนำเข้าหญิงสาวจากต่างประเทศ เพื่อนำมาค้าประเวณีในประเทศไทย มีรูปแบบและการดำเนินการเช่นเดียวกัน กล่าวคือ องค์กรอาชญากรรมในต่างประเทศจะกระทำการ ติดต่อยุทธศาสตร์มายังองค์กรอาชญากรรมในประเทศไทย เพื่อกระทำการนำเข้าเด็กหรือหญิงสาวจาก ต่างประเทศมาค้าประเวณี ส่วนใหญ่จะเป็นการนำเข้าเด็กหรือหญิงสาวจากประเทศพม่า ลาว กัมพูชา จีน รัสเซียและสวีเดน โดยมีวิธีการนำเข้าเพื่อไปค้าประเวณีในประเทศไทย คือใช้หนังสือ เดินทางปลอมหรือเดินทางเข้ามาในฐานะนักท่องเที่ยวแล้วถูกนำไปค้าประเวณี วิธีการล่าสุดที่พบ คือตั้งบริษัทตามแนวชายแดนที่อำเภอแม่สาย อำเภอแม่สาย อำเภอฝาง บังหน้าแล้วไปกว้านชาวพม่า

⁴³ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. 36-37.

⁴⁴ นิรมล ราชชากรุง. เล่มเดิม. หน้า 37-38.

เข้ามาในประเทศไทย นำไปจดทะเบียนเป็นแรงงานต่างด้าวเพื่อให้ได้สิทธิทำงานในประเทศไทย แล้วนำไปค้าประเวณี โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมรับผลประโยชน์ด้วย⁴⁵

ในปัจจุบัน ธุรกิจการนำเข้าผู้ค้าประเวณีชาวต่างชาติ เพื่อนำมาค้าประเวณีในประเทศไทยนั้น มีจำนวนอัตราที่สูงเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการกระทำและดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรอาชญากรรมต่างประเทศกับองค์กรอาชญากรรมภายในประเทศไทย มีการนำเข้าหญิงและเด็กชาวต่างชาติโดยนำมาจากประเทศยากจนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และประเทศที่แยกตัวออกมาจากรัสเซีย เนื่องจากหญิงและเด็กเหล่านี้ต้องการความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจึงดิ้นรนไขว่คว้าที่จะเดินทางมาทำงานในประเทศไทยหรือประเทศอื่น โดยใช้ประเทศไทยเป็นจุดผ่านไปยังประเทศปลายทาง ส่วนหญิงและเด็กจากทวีปยุโรปที่ถูกนำเข้ามาค้าประเวณีในประเทศไทยส่วนใหญ่จะสมัครใจเข้ามาค้าประเวณีโดยถูกดำเนินการและได้รับการช่วยเหลือจากการติดต่อและร่วมมือระหว่างองค์กรอาชญากรรมต่างประเทศ และองค์กรในประเทศไทยและจะเป็นเด็กและหญิงสาวจากประเทศสวีเดนและประเทศรัสเซีย

การค้าประเวณีก่อผลกระทบในการทำลายทรัพย์สินมนุษย์ ในบางกรณีรวมทั้งชายที่ค้าประเวณีด้วย ลูกค้าที่ใช้บริการจากการค้าประเวณีติดเชื้อ โรคเอดส์ ทำให้ต้องรับการรักษาหมุดกำลังใจในการทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมเพราะความเจ็บป่วยและตกเป็นภาระของรัฐญาติพี่น้อง และครอบครัวในการดูแลรักษา จากการศึกษาพบว่ากิจกรรมในด้านการค้าหญิงและเด็กส่งผลกระทบทำให้สังคมเสื่อมทรามและการซื้อขายบริการทางเพศเป็นเรื่องปกติในสังคม และเห็นว่าการหาเงินจากการค้าประเวณีเพื่อใช้ในการหาสิ่งฟุ่มเฟือยและเที่ยวเตร่เป็นเรื่องธรรมดา

2.3.4 การกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบนำคนเข้าเมือง

องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการลักลอบขนคนซึ่งสามารถทำกำไรให้แก่องค์กรอาชญากรรมได้สูงและคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับโทษจำคุกที่จะได้รับหากถูกจับได้ซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ค่อนข้างต่ำ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมทั้งประเทศไทยเองต่างตระหนักดีว่าปัญหาเกี่ยวกับการลักลอบขนคนในภูมิภาคนี้ค่อนข้างรุนแรง เนื่องจากภูมิภาคนี้อัตราของประชากรที่เป็นผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจมีอยู่เป็นจำนวนมาก หลายคนพยายามที่จะแสวงหาสภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าโดยการเดินทางออกไปแสวงหาโอกาสในประเทศอื่น ดังนั้นจึงเป็นการง่ายที่กลุ่มขบวนการลักลอบขนคนเข้าเมืองจะเข้ามาเกี่ยวข้องในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้อาสาพาบุคคลเหล่านี้เดินทางไปยังประเทศอื่นหรือแสวงหาประโยชน์ในทางมิชอบจากผู้ด้อยโอกาสโดยการหลอกลวงหรือชักจูงให้บุคคลเหล่านี้เดินทางหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับธุรกิจ

⁴⁵ เล่มเดิม. หน้า 41.

ผิดกฎหมายหรือตกอยู่ในสภาพถูกบังคับใช้แรงงานอย่างไม่เป็นธรรม ประเทศต่างๆ จึงได้พยายามอย่างเต็มที่ในอันที่จะร่วมมือกันเพื่อสกัดกั้นขบวนการลักลอบขนคนเหล่านี้⁴⁶

การที่บุคคลใดต้องการย้ายถิ่นที่อยู่หรือต้องการไปหาแหล่งพำนัก หรือแหล่งทำงานในประเทศที่สามหรือประเทศอื่นๆ มักจะใช้วิธีการเดินทางออกจากประเทศของตน โดยใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านเพื่อเดินทางไปยังประเทศที่สาม โดยมีกลุ่มบุคคลให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในรูปของขบวนการลักลอบขนคน ซึ่งจะมีการใช้หนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางของผู้อื่นในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบขนคนในประเทศต่างๆ ทั่วโลก หนังสือเดินทางจึงมีความจำเป็นกับกลุ่มขบวนการนี้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางปลอม หรือหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และด้วยปัจจุบันการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นทั้งเล่มทำได้ยาก และง่ายต่อการถูกเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ จึงเกิดการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลภายในหรือนำมาให้กับกลุ่มคนที่ต้องการลักลอบเข้าเมืองใช้ในการสวมตัวเป็นเจ้าของหนังสือเดินทาง

ขบวนการส่งคนไปประเทศที่สาม สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ

1. ขบวนการส่งคนจีนแผ่นดินใหญ่ (หรือที่เรียกว่า ลูกหมู) ไปยังประเทศที่สามโดยใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งพำนักชั่วคราว

มีขั้นตอนดำเนินการคือ กลุ่มบุคคลซึ่งเรียกว่า พ่อหมู จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วยื่นของจดทะเบียนเปิดเป็นบริษัททัวร์ต่างๆ หลังจากนั้นก็ได้ติดต่อกับชาวจีนที่มีความต้องการเดินทางออกจากประเทศไปยังประเทศที่สามเมื่อติดต่อกันเป็นที่ตกลงกันแล้ว ก็จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยด้วยเส้นทาง 2 เส้นทางใหญ่ๆ คือ เส้นทางท่าอากาศยานกรุงเทพฯ โดยใช้หนังสือเดินทาง มีวีซ่าและมีการประทับตราจากเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอย่างถูกต้องโดยจะใช้เป็นวีซ่าประเภทนักท่องเที่ยว และอีกเส้นทางหนึ่ง คือ เดินทางเข้ามาตามแนวชายแดนไทยในภาคเหนือ เช่น อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย โดยหลบหนีเข้ามาโดยไม่มีหนังสือเดินทาง

หลังจากลูกหมูเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว พ่อหมูจะหาหนังสือเดินทางของประเทศต่างๆ เช่น สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ไต้หวัน มาเลเซีย ไทย โดยการซื้อหนังสือเดินทางเล่มจริงจากกลุ่มขโมยหนังสือเดินทาง จากนั้นจะทำการปลอมแปลงโดยการผ่าเล่มและเปลี่ยนรูปถ่าย หรือหากมีหนังสือเดินทางที่ใบหน้าเหมือนกับลูกหมูก็จะให้ลูกหมูใช้สวมตัวเป็นเจ้าของหนังสือเดินทางนั้น กลุ่มลูกหมูจะอาศัยอยู่ประมาณ 2-4 อาทิตย์ เพื่อที่จะเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เกาหลี หรือ ญี่ปุ่น แล้วแต่ว่าจะถือหนังสือเดินทางของประเทศใด เมื่อเอกสารเดินทางพร้อมแล้ว พ่อหมูจะติดต่อซื้อตั๋วเครื่องบินและทำการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองและเจ้าหน้าที่สายการบินเพื่ออำนวยความสะดวกในการนำออก โดยจะจ่ายเงินให้กับเจ้าหน้าที่เหล่านี้เป็นค่าหัวประมาณ

⁴⁶ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 37-38.

หัวละ 5,000-15,000 บาท เมื่อรวมทุกขั้นตอนแล้วจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่อการลักลอบหนึ่งคน ประมาณ 75,000-140,000 บาท กลุ่มลูกหมูจะใช้หนังสือเดินทาง 2 เล่ม คือ เล่มจริงที่ถือเดินทางเข้ามา อีกเล่มหนึ่งจะเป็นเล่มปลอมซึ่งจะมีคนไปส่งด้วย สำหรับคนที่ไปส่งนี้จะเป็นผู้ที่ร่วมเดินทางไป ด้วยโดยใช้คำเรียกที่รับรู้กันโดยทั่วไปว่า “ม้า” ซึ่งจะเป็นคนสัญชาติต่างๆ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เกาหลี ญี่ปุ่น และรวมทั้งคนไทยด้วย เพื่อเป็นผู้ถือหนังสือเดินทางปลอม ออกไป ซึ่งเมื่อผ่านเข้ามาในสนามบิน โดยผ่านการตรวจแล้ว ม้าก็จะแจกหนังสือเดินทางปลอมให้ และพาเข้าไปนั่งในเครื่องบินก็ถือว่าเสร็จสิ้นขั้นตอน⁴⁷

2. ขบวนการส่งแขกสัญชาติอินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ ปากีสถาน และอิหร่าน (หรือที่เรียกว่าลูกแพะ) ไปยังประเทศที่สาม โดยใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งพำนักชั่วคราวและทางผ่าน มีขั้นตอนดำเนินการ คือ

กรณีบุคคลสัญชาติอินเดีย ศรีลังกา บังคลาเทศ ปากีสถาน และอิหร่านนั้นจะเดินทางเข้ามาประเทศไทยผ่านทางท่าอากาศยานกรุงเทพฯ โดยมีหนังสือเดินทางและวีซ่าท่องเที่ยวถูกต้องใน ฐานะนักท่องเที่ยว จากนั้นสมาชิกของขบวนการจะนำลูกแพะ ไปพักอาศัยตามที่พักต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น ย่านพาหุรัด ไพรณีย์กลาง ประตูน้ำ สะพานควาย จากนั้นกลุ่มขบวนการจะจัดหาหนังสือเดินทางให้กับกลุ่มลูกแพะซึ่งส่วนใหญ่จะเลือกใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยมา โดยส่วนมากจะเป็นหนังสือเดินทางของคนในแถบทวีปยุโรป ไม่ว่าจะเป็นฝรั่งเศส แคนาดา อังกฤษ เยอรมัน เป็นต้น จากนั้นจะนำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาทำการปลอมโดยการเปลี่ยนรูป ผ่าเล่ม หรือหากเจ้าของเดิมของหนังสือเดินทางดังกล่าวมีลักษณะรูปพรรณสัณฐานคล้ายกับลูกแพะก็จะให้ ลูกแพะใช้สวมตัวเป็นเจ้าของหนังสือเดินทางนั้น ระหว่างที่อยู่ในประเทศไทยลูกแพะจะได้รับการสอน เกี่ยวกับภาษา รวมทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประเทศนั้นๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพอากาศประชนาธิปไตย ของประเทศนั้น หรือข้อมูลอื่นๆ แล้วแต่ว่าตนจะถือหนังสือเดินทางของประเทศใด และ กลุ่มขบวนการจะทำการจองตั๋วเครื่องบินให้กับลูกแพะเพื่อเดินทางออกจากประเทศไทย โดย ในการเดินทางออกจากประเทศไทยนี้ เดิมเคยใช้หนังสือเดินทางปลอมนั้นเดินทางออกไปตั้งแต่จาก ประเทศไทยไปยังประเทศปลายทาง แต่เนื่องด้วยการตรวจสอบการเดินทางเข้าออกของประเทศ ไทยมีความเข้มงวดมากขึ้น จึงเปลี่ยนรูปแบบเป็นการใช้หนังสือเดินทางที่แท้จริงของตนเองเดินทาง ออกจากประเทศไทย และทำการลับเปลี่ยนระหว่างการเดินทางเพื่อนำหนังสือเดินทางอีกเล่มที่ เตรียมไว้มาใช้ในการเดินทางเข้าไปยังประเทศปลายทาง ซึ่งประเทศที่กลุ่มลูกแพะต้องการลักลอบ เข้าไปส่วนใหญ่จะเป็นประเทศแคนาดา และประเทศออสเตรเลีย

⁴⁷ ปารีชาติ เกษมอมร. เล่มเดิม. หน้า 28-29.

2.4 ผลกระทบจากการกระทำผิดที่เกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง

การกระทำผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่ได้กล่าวมาในหัวข้อต่างๆ ข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากการทำความผิดฐานปลอมเอกสารทั่วไป กล่าวคือ การปลอมหนังสือเดินทางมักจะกระทำโดยกลุ่มกระบวนการอาชญากรรมเพื่อใช้ประโยชน์จากหนังสือเดินทางปลอมในการทำความผิดมูลฐานอื่นๆ ต่อไป และการจับกุมดำเนินคดีหรือการปราบปรามบุคคลระดับหัวหน้า นายทุน หรือผู้บงการที่อยู่เบื้องหลังการทำความผิดเป็นไปได้ยาก นอกจากนี้การปลอมหนังสือเดินทางยังเป็นการกระทำที่ช่วยอำนวยความสะดวกและอำพรางการทำความผิดมูลฐานอื่นๆ อีกหลายมูลฐาน ซึ่งถ้าปล่อยให้อาชญากรรมการปลอมหนังสือเดินทางยังคงมีอยู่ และไม่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามอย่างเร่งด่วน โดยการหามาตรการทางกฎหมายให้เหมาะสม และการครอบคลุมของการกระทำทุกลักษณะที่เกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางแล้ว อาชญากรรมดังกล่าวก็จะยังคงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ และความมั่นคงของประเทศ

2.4.1 ผลกระทบต่อสังคม

การกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นหนึ่งในธุรกิจผิดกฎหมายที่กลุ่มผู้กระทำความผิดนิยมกระทำเนื่องจากหนังสือเดินทางเป็นสิ่งที่ได้รับความต้องการจากอาชญากรรมหลากหลายประเภท เพื่อปกปิดอำพรางตัวตนที่แท้จริงซึ่งมีอาชญากรรมหลายประเภทที่มีจุดเริ่มต้นมาจากการปลอมหนังสือเดินทางได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น การค้ายาเสพติดนั้นทำให้ทรัพยากรมนุษย์ที่มีค่าจำนวนมากถูกทำลายด้วยยาเสพติดเป็นภาระต่อสังคมในระยะยาว การลักลอบขนคนก่อให้เกิดผลกระทบต่อปัญหาสังคม และมีปัญหาในเรื่องของการก่ออาชญากรรมของคนต่างด้าวซึ่งทำให้เกิดความเสียหายแก่ประเทศ รวมถึงการค้ามนุษย์ซึ่งถือว่าการทำลายทรัพยากรมนุษย์โดยเฉพาะการค้าเด็ก การก่อการร้ายซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้ส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนทั้งชาติ ทำให้ประชาชนต้องตกอยู่ในสภาวะหวาดกลัว ซึ่งส่งผลกระทบต่อความสุขของคนในสังคมอย่างรุนแรง

2.4.2 ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

เนื่องจากการปลอมหนังสือเดินทางถือว่าการกระทำที่ผิดกฎหมาย แต่ทว่าเป็นการกระทำที่ได้ผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูงมาก และผลประโยชน์เหล่านั้นจะถูกหมุนกลับมาใช้สนับสนุนกิจกรรมผิดกฎหมายนั้นๆ หรือกิจกรรมผิดกฎหมายอื่นๆ หรือถ้าถูกนำกลับมาใช้กิจกรรมที่ถูกกฎหมาย เงินจากการปลอมหนังสือเดินทางที่ผิดกฎหมายได้นำมาลงทุนทำธุรกิจถูกกฎหมายก็จะทำลายผู้ประกอบการอื่นที่อยู่ในธุรกิจถูกกฎหมายนั้นๆ มีผลทำให้ระบบ

เศรษฐกิจปั่นป่วน เกิดการคลาดเคลื่อนในข้อมูลทางเศรษฐกิจ ระบบการเงิน การธนาคารไม่เป็นไปตามหลักเศรษฐศาสตร์ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลเสียต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ผลกระทบต่อเศรษฐกิจอีกประการที่มีความสำคัญ คือ รัฐบาลจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการปราบปรามกลุ่มผู้กระทำความผิด ซึ่งในแต่ละปีหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายต้องตั้งกำลังคนและงบประมาณมากมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

2.4.3 ผลกระทบต่อการลงทุน

จากที่ประเทศไทยถูกนานาประเทศมองว่าเป็นแหล่งผลิต ส่งออก ผ่านหรือที่พักของหนังสือเดินทางปลอม ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศเสียหายเป็นอย่างมาก กอปรกับการที่หนังสือเดินทางปลอมเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเอื้ออำนวยแก่การก่ออาชญากรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้ำมนุษย์ การค้ายาเสพติด การก่อการร้าย และหนังสือเดินทางปลอมมักจะถูกใช้ควบคู่กับเอกสารปลอมอื่น เช่น บัตรเครดิต เช็คเดินทาง จึงทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจในการที่จะเข้ามาลงทุนทำธุรกิจภายในประเทศ เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว

2.4.4 ผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ

จากการที่ประเทศไทยถูกนานาประเทศมองว่าเป็นแหล่งปลอมหนังสือเดินทางลำดับต้นๆ ของโลกนั้น ทำให้ประเทศไทยถูกทำลายความไว้วางใจในทางธุรกิจภาพพจน์ในทางเศรษฐกิจของประเทศถูกมองในแง่ลบ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของผู้ประกอบธุรกิจและการตลาดในสายตาของชาวต่างชาติ เนื่องจากไม่มีผู้ใดต้องการทำธุรกิจการค้าขายกับประเทศที่มีชื่อเสียงในทางลบ อีกทั้งยังส่งผลไปถึงสินค้าทุกชนิดและเงินตราที่จะไหลเข้าประเทศ เพราะการได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีการประกอบอาชญากรรมสูง แสดงถึงความด้อยพัฒนาของประเทศ ซึ่งนับว่าเป็นการเสื่อมเสียเกียรติและศักดิ์ศรีของประเทศอย่างยิ่ง

2.4.5 ผลกระทบต่อความมั่นคงในประเทศ

หนังสือเดินทางปลอมมักถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการก่อการร้ายข้ามชาติเพื่อวัตถุประสงค์ในการปกปิด อำนวยความสะดวกที่แท้จริง ให้ยากแก่การสืบสาวหาต้นตอของผู้กระทำความผิด ซึ่งอาชญากรรมประเภทนี้เป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของคนทั้งชาติ ทำให้ประชาชนต้องตกอยู่ในภาวะหวาดกลัว และเป็นการทำลายความมั่นคงของชาติอย่างรุนแรง

โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดได้มีการใช้หนังสือเดินทางปลอมเพื่อเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาเป็นต้นทางของการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอีกหลายลักษณะ เช่น การกระทำความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

การค้ามนุษย์ การลักลอบค้ายาเสพติด เป็นต้น ซึ่งจากการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ⁴⁸

เนื่องจากปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางนั้น ส่งผลกระทบมากมายทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียง ตลอดจนกระทบต่อความมั่นคงของประเทศดังที่ได้กล่าวข้างต้น และถือเป็นอาชญากรรมที่ทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคมและทำให้สมาชิกของสังคมไม่ปกติสุข จึงเป็นสาเหตุที่ควรหามาตรการทางกฎหมายที่ครอบคลุมเพื่อเป็นการป้องกัน ซึ่งการป้องกันอาชญากรรมก็คือการป้องกันสังคมด้วย แนวความคิดในการป้องกันองค์กรอาชญากรรมไม่ควรจำกัดเฉพาะอาชญากรรมพื้นฐานเท่านั้น แต่รวมทั้งอาชญากรรมในรูปแบบใหม่ๆ เช่น องค์กรอาชญากรรม การก่อการร้าย ซึ่งกลุ่มอาชญากรรมเหล่านี้ต่างอาศัยหนังสือเดินทางปลอมเป็นเครื่องมือที่สำคัญ นอกจากนี้การป้องกันองค์กรอาชญากรรมจะต้องคำนึงถึงลักษณะองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และปรากฏการณ์ของอาชญากรรมภายในประเทศ⁴⁹ ปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่โลกไร้พรมแดนซึ่งมีการเปิดกว้างทางด้านเศรษฐกิจ และมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคมกลายมาเป็นการสร้างโอกาสในการประกอบอาชญากรรม จนเกิดเป็นความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มอาชญากรรมตั้งแต่ 2 ประเทศ และมีการกระทำความผิดคาบเกี่ยวเขตแดนของรัฐตั้งแต่ 2 รัฐ ขึ้นไป อาชญากรรมเปลี่ยนแปลงจากอาชญากรรมภายในประเทศกลายมาเป็นอาชญากรรมข้ามชาติและทำให้หนังสือเดินทางกลายมาเป็นส่วนสำคัญและเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิด ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงมากขึ้นสลับซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและปราบปรามยิ่งขึ้น

การป้องกันอาชญากรรม หมายรวมถึงแต่การศึกษาและแก้ไขสาเหตุแห่งอาชญากรรม การปราบปราม การจับกุม คမ်းซัง ลงโทษผู้กระทำความผิดและรวมทั้งการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีต่อไป⁵⁰ ถ้าขาดความเข้าใจสังคมและธรรมชาติของมนุษย์ การกำหนดนโยบายทางอาญาจะไม่บรรลุผล การกำหนดนโยบายทางอาญาจะต้องยึดหลักที่ว่ากฎหมายอาญาสมควรที่จะใช้วิธีแก้ไขและป้องกันอาชญากรรมมากกว่าการปราบปรามอาชญากรรมและผู้กระทำความผิด การจะบรรลุวัตถุประสงค์นี้ได้จะต้องเรียนรู้ถึงตัวผู้กระทำความผิดด้วย⁵¹

⁴⁸ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 19-21.

⁴⁹ ประธาน วัฒนาวณิชย์. เล่มเดิม. หน้า 251-252.

⁵⁰ ประเทือง ธนียผล. (2549). *อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา*. หน้า 115.

⁵¹ ประธาน วัฒนาวณิชย์. เล่มเดิม. หน้า 7.

การป้องกันอาชญากรรมเป็นขบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐและเอกชน โดยมีขบวนการและขั้นตอนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการป้องกันมิให้คนดีประกอบอาชญากรรม โดยให้การศึกษาอบรม ให้สมาชิกในสังคมมีระดับจิตใจที่มีความสำนึกในความผิดชอบชั่วดี ยึดมั่นในศีลธรรมและจริยธรรม รวมทั้งให้มีความเกรงกลัวต่อการถูกลงโทษในการทำความผิด หรือการป้องมิให้บุคคลที่เคยกระทำความผิดกลับมากระทำความผิดซ้ำอีก โดยใช้วิธีการแก้ไขอบรม ฟันฟุจิตใจให้กลับตัวเป็นคนดี ตลอดจนการป้องกันมิให้ผู้ที่จะกระทำความผิดมีโอกาสประกอบอาชญากรรม ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายให้การกระทำใดที่เล็งเห็นได้ว่าเป็นอาชญากรรมร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ความมั่นคงของประเทศ เป็นความผิดและกำหนดโทษจึงเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อการป้องกันอาชญากรรมและสังคม

ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางถือว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ และความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งถือได้ว่าการทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นภัยคุกคามมวลมนุษยชาติและสังคมอย่างหนึ่ง จึงสมควรหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมให้ครอบคลุมของการกระทำทุกลักษณะที่เกี่ยวกับการทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง เพื่อที่จะสามารถใช้มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางและถือได้ว่าเป็นการป้องกันสังคมด้วย เนื่องจากการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษเท่ากับว่าเป็นการทำให้สังคมปลอดภัยชั่วระยะเวลาหนึ่ง และยังทำให้สมาชิกของสังคมเกรงกลัวและเห็นเป็นเยี่ยงอย่างว่าหากกระทำความผิดก็ไม่อาจจะรอดพ้นเงื้อมมือกฎหมายและจะต้องถูกลงโทษ อีกทั้งน่าจะเป็นการตัดตอนการก่ออาชญากรรมฐานอื่นๆ ได้อีกทางหนึ่ง และย่อมสามารถลดทอนการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ และความมั่นคงของประเทศได้ไม่น้อย

2.5 แนวความคิด หลักการและเหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย

หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการทำความผิดของกลุ่มบุคคลในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาตินั้นจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัวบุคคล สินค้า และบริการข้ามเขตแดนประเทศ องค์กรอาชญากรรมได้มีการใช้หนังสือเดินทางปลอมเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาเป็นต้นทางของการทำความผิดอาญา ที่มีลักษณะเป็นขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติ อีกหลายลักษณะ เช่น การทำความผิดที่เกี่ยวกับการก่อการร้าย ความผิดเกี่ยวกับค่านมนุษย์ และความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นต้น ด้วยปัจจุบันนี้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกกำลังเผชิญกับปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่โลกไร้พรมแดนซึ่งมีการเปิดกว้างทางด้านเศรษฐกิจและ

มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคมตลอดจนการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ กลายมาเป็นการสร้างโอกาสในการประกอบอาชญากรรม และทำให้อาชญากรรมพัฒนารูปแบบ เป็นการร่วมมือกัน เช่น การลักลอบค้ายาเสพติดและการกระทำความผิดเกี่ยวเนื่อง ปัญหาการคอร์รัปชัน ปัญหาการลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ปัญหาการค้ำมนุษย์ และปัญหาการก่อการร้าย เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความรุนแรงมากขึ้นสลับซับซ้อนและยากต่อการป้องกันและปราบปรามยิ่งขึ้นเนื่องจากการกระทำของกลุ่มอาชญากรที่มีการจัดตั้งในลักษณะองค์กร (Organized crime) ซึ่งมีลักษณะของการกระทำความผิดเป็นการข้ามเขตแดนประเทศ หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ” (Transnational organized crime) กล่าวคือ การประกอบอาชญากรรมข้ามชาติโดยองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้ มีการดำเนินการภายใต้ระบบที่ปกปิดรักษาความลับขององค์กร มีเครือข่ายโยงใยถึงกัน และมีการกระทำผิดต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง หรือหลายประเทศ ส่งผลกระทบในวงกว้าง ประกอบกับการกระทำความผิดมีลักษณะเป็นการข้ามพรมแดนยากต่อการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดี ทำให้เป็นการยากที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายจะสามารถดำเนินการสืบสวนจับกุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อการกระทำความผิดมีการกระทำผิดต่อเนื่องกันจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง หรือหลายประเทศ ย่อมส่งผลเกี่ยวเนื่องมาซึ่งการปลอมเอกสารหนังสือเดินทาง ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดที่มีลักษณะอันเป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ⁵²

ด้วยทั่วโลกต่างประสบกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติและหลายประเทศต่างตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและความเสียหายร้ายแรงอันเป็นผลกระทบที่เกิดจากการก่ออาชญากรรมข้ามชาติดังกล่าว จึงได้มีการร่วมกันจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 โดยเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากความพยายามร่วมกันของนานาประเทศ ที่ต้องการมาตรการทางกฎหมายระหว่างประเทศในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งกำลังทวีความรุนแรงและขยายขอบเขตออกไปทั่วโลก ดังนั้นประเทศต่างๆ จำนวน 127 ประเทศ ซึ่งเล็งเห็นถึงความสำคัญที่จำเป็นต้องมีแผนแม่บทในการกำหนดทิศทางเพื่อการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ประชุมสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ ได้มีมติให้มีการจัดทำอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ (United Nations Convention against Transnational organized crime) และได้เปิดให้มีการลงนามตั้งแต่วันที่ 12 ถึง 15 ธันวาคม 2543

⁵² ประชาน วัฒนาวณิช และวีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. (2548). การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและพิธีสารแนบท้าย (รายงานการวิจัย). หน้า 6-7.

ณ เมืองปาเลอร์โม ประเทศอิตาลี⁵³ โดยวัตถุประสงค์เบื้องต้นและเป้าหมายของอนุสัญญาฉบับนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในการป้องกันและปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ และเป็นการกำหนดมาตรฐานและความร่วมมือระหว่างประเทศทั้งทางด้านนโยบาย บทบัญญัติของกฎหมาย แนวทางในการบริหาร และบังคับใช้กฎหมายของประเทศรัฐภาคี เพื่อเป็นการขจัดความเหลื่อมล้ำของมาตรฐานในทางกฎหมายอันเนื่องมาจากระบบกฎหมายที่แตกต่างกัน โดยวิธีการกำหนดมาตรฐานในการร่างกฎหมายภายใน (Domestic Laws) ที่บังคับใช้ในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน⁵⁴

นอกจากอนุสัญญาฯ ยังมีพิธีสารแนบท้ายอนุสัญญาฯ อีกสามฉบับ โดยพิธีสารที่เกี่ยวข้องกับการปลอมแปลงเอกสารหนังสือเดินทาง ได้แก่ พิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ (Protocol against the Smuggling of Migrants by Land, Sea and Air) (MSP) ซึ่งพิธีสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2547⁵⁵ สาระสำคัญของพิธีสารฯ นี้ มีวัตถุประสงค์ที่จะเพื่อป้องกันและต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน เสริมความร่วมมือระหว่างรัฐภาคีเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายในการป้องกันและต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน และคุ้มครองสิทธิของผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่ถูกลักลอบขน โดยนอกจากการให้รัฐภาคีกำหนดให้การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานเป็นความผิดแล้ว พิธีสารฉบับนี้ยังระบุให้รัฐภาคีกำหนดให้การผลิตเอกสารเดินทาง หรือเอกสารแสดงตนปลอม การล่อลวง การจัดหา หรือมีไว้ในครอบครองหรือการผลิตเอกสารปลอมเช่นว่านั้นเพื่อประโยชน์ในการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่นให้เป็นความผิดอาญา โดยข้อ 6 แห่งพิธีสารฯ ได้กำหนดให้รัฐภาคีแต่ละรัฐรับเอามาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นๆ เพื่อกำหนดให้การลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐาน และการผลิตเอกสารเดินทางหรือเอกสารแสดงตนปลอม รวมทั้งการจัดหา การจัดให้ หรือการครอบครองซึ่งเอกสารเช่นว่านั้นปลอม หรือโดยการกระทำใดๆ ใ้บุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมิใช่คนชาติหรือผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรสามารถยังคงอยู่ในรัฐที่เกี่ยวข้องโดยไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดที่จำเป็นเพื่อการอยู่ต่อโดยชอบด้วยกฎหมายในรัฐนั้น โดยวิธีการผลิตเอกสารเดินทางหรือเอกสารแสดงตนปลอม รวมทั้งการจัดหา การจัดให้ หรือการ

⁵³ สุปัญญา แปะใหญ่. (2547). อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ศึกษาเฉพาะกรณี ความผิดฐานฟอกเงินเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542. หน้า 81-82.

⁵⁴ แหล่งเดิม. หน้า 83.

⁵⁵ พิสวาท สุคนธ์พันธ์ และอุดม งามเมืองตั้ง. (2548). มาตรการในการแก้ไขปัญหาการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น (รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์). หน้า 4.

ครอบครองซึ่งเอกสารเช่นว่านั้นปลอมหรือโดยวิธีการอื่นใดที่มีขอบด้วยกฎหมาย ให้เป็นความผิดอาญา⁵⁶ และให้รัฐภาคีแต่ละรัฐเอามาตรการทางนิติบัญญัติหรือมาตรการอื่นๆ ในการกำหนดให้การพยายามกระทำความผิด การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ร่วมกระทำความผิด และการจัดการหรือการตั้งการให้บุคคลอื่นกระทำความผิด ตามที่กำหนดไว้ในข้อ 6 (1) ให้เป็นความผิดอาญาด้วย⁵⁷ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าแต่ละประเทศได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางว่ามีส่วนสำคัญและเป็นเครื่องมือที่กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติใช้ในการก่ออาชญากรรม

2.5.1 แนวความคิดในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย

ประเทศไทยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ซึ่งได้ตราเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550 และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2550⁵⁸ ซึ่งในส่วน of แนวความคิดในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของกฎหมายไทยนั้น เกิดจากการเสนอร่างกฎหมายของกระทรวงยุติธรรม โดยที่พบว่าปัจจุบันสถานการณ์ก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบการกระทำความผิดมักจะมีการแสวงหาประโยชน์จากการใช้หนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด ซึ่งที่ผ่านมากลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 8 ประเทศ หรือกลุ่ม G8⁵⁹ ได้เรียกร้องให้ประเทศไทยแก้ไขปัญญการปลอมหนังสือเดินทาง ซึ่งประเทศไทยตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีจากกลุ่มประเทศต่างๆ ว่าเป็นแหล่งผลิตและปลอมหนังสือเดินทาง ส่งผลให้องค์กรอาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อป้องกันมิให้ประเทศไทยถูกใช้เป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทาง สมควรที่จะต้องมีการเอาผิดแก่บุคคลผู้ทำปลอมหนังสือเดินทางเพื่อใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดให้ต้องรับโทษหนักยิ่งขึ้นจากการปลอมเอกสารทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองหนังสือเดินทางทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ประกอบกับได้มีการประชุมการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติขององค์กรสหประชาชาติ (The United Nation Convention Against Transnational organized Crime) ซึ่งมีขึ้น

⁵⁶ พินิจสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ, ข้อ 6 (1) (a) (b) (c).

⁵⁷ พินิจสารเพื่อต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศ, ข้อ 6 (2) (a) (b) (c).

⁵⁸ พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550 ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 124 ตอนที่ 421 ก เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม พ.ศ. 2550 ซึ่งจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ.

⁵⁹ กลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก ประกอบไปด้วยประเทศสมาชิก 8 ประเทศคือ แคนาดา ฝรั่งเศส เยอรมนี รัสเซีย อิตาลี ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา.

เพื่อหาหนทางป้องกันและปราบปรามการกระทำของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม โดยถือว่าความผิดที่เกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรมต้องเป็นคดีอุกฉกรรจ์ ซึ่งหมายความถึง วิธีดำเนินการบัญญัติกฎหมายการกระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่ต่ำกว่า 4 ปีหรือเป็นโทษซึ่งมากกว่านั้น ต่อมาเกิดการประชุมประเทศกลุ่มสมาชิกว่าด้วยเรื่องพิธีสารการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ (Protocol Against the smuggling of Migrant by Land, Sea and Air, Supplementing the United Nation Convention Against Transnational Organized Crime) การประชุมกลุ่มประเทศสมาชิก เกิดจากการต้องการให้เกิดผลบังคับการป้องกันการกระทำความผิดและการต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ โดยการจัดการกับปัญหาระหว่างประเทศให้สมบูรณ์ รวมถึงความร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกันหรือการจัดการปัญหาโดยมาตรการต่างๆ รวมถึงจัดการผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจระดับประเทศ ภูมิภาค และระหว่างประเทศ โดยการมีความต้องการที่จะบัญญัติวิธีการปฏิบัติในการอพยพบุคคลด้วยวิธีปฏิบัติอย่างมีมนุษยธรรมและการป้องกันสิทธิดังกล่าวอย่างเต็มที่ นอกเหนือจากนี้แล้วยังมีการพิจารณาเพิ่มรายละเอียดของมาตรการระหว่างประเทศในการขนส่งของผิดกฎหมาย และการอพยพขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ เป็นสาเหตุหลักสำคัญของการประชุมองค์กรสหประชาชาติในการต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ

ประเทศไทยได้เข้าร่วมสมาชิกปฏิญญาสากลกรุงเทพ (Bangkok Declaration) ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับยุทธการในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม มีการประชุมกันครั้งที่ 11 ขององค์การสหประชาชาติ ในการป้องกันอาชญากรรมที่กรุงเทพมหานคร วันที่ 18-25 เมษายน 2548 โดยได้มีการสัมมนาออกความเห็นให้มีการหาทางร่วมมือการต่อสู้กับอาชญากรรมและเพื่อเสาะหาความยุติธรรมเพื่อความมั่นใจในการป้องกันอาชญากรรมและกระบวนการยุติธรรม การสร้างหลักการระหว่างรัฐบาลในการอภิปรายเพื่อการมีส่วนร่วมทำประโยชน์ในนโยบายระหว่างประเทศ, ขบวนการทางกฎหมาย โดยในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ระดมความคิดเห็น ทำให้เป็นที่ยอมรับในนโยบายความคิดเห็นของประเทศ ภูมิภาค และระดับระหว่างประเทศร่วมกันสร้างโปรแกรมการทำงานระหว่างประเทศในเวทีรณรงค์ในการป้องกันอาชญากรรมเกี่ยวกับการขยายขอบเขต การวัดมาตรฐานอาชญากรรม การกระทำความผิดกฎหมาย การลักลอบค้ายาเสพติด การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การลักลอบอพยพเข้าเมือง การลักลอบค้าอาวุธ และการก่อการร้าย และเพื่อป้องกันการเพิ่มเครือข่ายระหว่างกันของอาชญากรรมที่หลากหลาย โดยไม่เลือกปฏิบัติ และประเทศสมาชิกจะร่วมมือกันให้ความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีทำการต่อสู้กับการกระทำการเกี่ยวกับการปลอมเอกสารแสดงตัวบุคคล การใช้เอกสารท่องเที่ยวปลอม และการพัฒนาการให้ข้อมูลเพื่อมาตรการความปลอดภัย และส่งเสริมการออกกฎหมายอย่างเหมาะสมของประเทศ

ของตน ซึ่ง ปฏิญญาสากลกรุงเทพ (Bangkok Declaration) ข้อ 27 ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการจัดการปัญหาการใช้เอกสารและข้อมูลระบุตัวบุคคลปลอมเพื่อที่จะหยุดยั้งอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรและการก่อการร้ายให้เกิดผลเป็นอันตรายทางเศรษฐกิจและระบบการเงินระหว่างประเทศ ต่อสู้กับการคอร์รัปชัน การฟอกเงิน อยู่ภายใต้โครงสร้างของสังคมและวิธีการโดยการพยายามที่จะปรับปรุงความร่วมมือระหว่างประเทศ รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางวิชาการเพื่อต่อต้านการใช้เอกสารและข้อมูลระบุตัวบุคคลปลอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เอกสารเดินทางปลอม ด้วยมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่ได้รับการปรับปรุงและขอส่งเสริมให้มีการปรับเอากฎหมายภายในที่เหมาะสม⁶⁰ ประกอบกับเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าเป็นภาคีสมาชิกของพิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทางทะเล และอากาศ เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (Protocol Against the smuggling of Migrants by Lands, Sea and Air, Supplementing the United Nations Convention Against Transnational Organized Crime)

ดังนั้น ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประเทศไทยถูกใช้เป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทางทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ สมควรที่จะต้องมีการเอาผิดแก่บุคคลผู้ทำปลอมหนังสือเดินทางเพื่อใช้เป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดให้ต้องรับโทษหนักยิ่งขึ้นจากการปลอมเอกสารทั่วไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองหนังสือเดินทางทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งเป็นเอกสารสำคัญประเภทหนึ่ง อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับปฏิญญาสากลกรุงเทพ (Bangkok Declaration) ที่กำหนดหลักการไว้ในข้อ 27 เพื่อต่อต้านการใช้เอกสารและข้อมูลระบุตัวบุคคลปลอม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้เอกสารการเดินทางปลอม ด้วยมาตรการการรักษาความปลอดภัยที่ได้รับการปรับปรุงและขอส่งเสริมให้มีการรับเอากฎหมายภายในที่เหมาะสม นอกจากนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าเป็นภาคีสมาชิกของพิธีสารต่อต้านการลักลอบขนผู้โยกย้ายถิ่นทางบก ทะเล และอากาศ เพิ่มเติมอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร และเพื่อให้เป็นไปตามหลักมาตรฐานสากลโดยเร็ว

⁶⁰ หนังสือที่ นร.6506/1660 ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เรื่องขอให้ตรวจร่างกฎหมาย ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2548. หน้า 1 และ 2.

2.5.2 หลักการในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย

หลักการในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง มีรายละเอียดดังนี้⁶¹

1) กำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง (เพิ่มบทนิยามคำว่า “หนังสือเดินทาง” เป็นมาตรา 1 (15) และเพิ่มหมวด 5 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของลักษณะ 7 ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ในภาค 2 ความผิดมาตรา 269/8 มาตรา 269/9 มาตรา 269/10 มาตรา 269/11 มาตรา 269/12 มาตรา 269/13 มาตรา 269/14 และมาตรา 269/15)

2) กำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร (เพิ่มเติมมาตรา 8 (2/2)) คือ มาตรา 8 ตามประมวลกฎหมายอาญา บัญญัติให้ผู้ใดกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรและหากผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทย และรัฐบาลแห่งประเทศซึ่งความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าวและรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง มาตรา 269/8 – 269/15 ได้ด้วย

2.5.3 เหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

เหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ตามพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550⁶² “โดยที่ปัจจุบันการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และได้มีการใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศและต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมควรขยายขอบเขตการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้น และสมควรกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญานี้” ซึ่งเป็นเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

จากเหตุผลในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทยตามที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าได้มีการขยายขอบเขตการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้น และกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิดโดยกำหนดอัตราโทษหนักขึ้นกว่าความผิดเกี่ยวกับเอกสารทั่วไป โดยกำหนดโทษจำคุกสูงสุดไว้คือ 20 ปี ทั้งนี้เจตนาเพื่อให้ผู้กระทำความผิดรวมทั้งบุคคลทั่วไปเกิดความเกรงกลัวและเข็ดหลาบไม่กล้ากระทำความผิด เนื่องจากบทลงโทษที่หนักและไม่คุ้มค่ากับ

⁶¹ บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง) เรื่องเสร็จที่ 55/2550. หน้า 2-3.

⁶² พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550. (2550, 15 สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124, ตอนที่ 42 ก. หน้า 1.

ความเสี่ยงต่อการกระทำความผิด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีแนวความคิดทางอาชญาวิทยาที่ว่า การกระทำของมนุษย์มีวัตถุประสงค์และมีมูลฐานมาจากหลักแห่งความพอใจและความเจ็บปวด มนุษย์เลือกกระทำสิ่งที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ดังนั้นการลงโทษจึงควรกำหนดไว้ในความผิดแต่ละประเภทให้เพียงพอที่จะก่อให้เกิดความเจ็บปวดมากกว่าความพึงพอใจในการละเมิดกฎหมาย⁶³ กล่าวโดยสรุปคือ ความหนักเบาของการลงโทษต้องเป็นสัดส่วนกับความรุนแรงของอาชญากรรม โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องทำให้นุคคลนั้นได้รับความสูญเสียมากกว่าจะได้รับผลกำไรจากการประกอบอาชญากรรม และการลงโทษจะต้องกำหนดไว้ในความผิดแต่ละประเภท เพื่อที่ความเจ็บปวดจะมีน้ำหนักมากกว่าการพอใจที่ได้รับจากการประกอบอาชญากรรม การลงโทษเป็นมาตรการที่จำเป็นเพื่อข่มขวัญยับยั้งการกระทำความผิด และเพื่อป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เมื่อมนุษย์ได้รับความพอใจเพลิดเพลินในการกระทำผิดจึงทำ แต่ถ้ารู้ว่าความพอใจเพลิดเพลินที่ได้รับในการกระทำความผิดนั้นน้อยกว่าความเจ็บปวดที่ตนจะประสบในการถูกลงโทษมนุษย์ก็จะไม่เลือกกระทำผิด คือเมื่อคิดดูแล้วการกระทำผิดประเภทนั้นๆ ไม่คุ้มกับที่ต้องถูกลงโทษก็จะยังคิดไว้จะนั้นเพื่อควบคุมการกระทำความผิดให้ได้ผล ก็ต้องออกกฎหมายโดยอาศัยหลักความเพลิดเพลินและเจ็บปวดเป็นบรรทัดฐานในการกำหนดโทษ⁶⁴ ซึ่งเดิมก่อนที่จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้น การปลอมหนังสือเดินทาง สามารถปรับได้กับความผิดฐานปลอมเอกสาร ตามมาตรา 264 หรือ ตามมาตรา 265 (กรณีปลอมหนังสือเดินทางของไทย) แห่งประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งกฎหมายบัญญัติลงโทษผู้กระทำความผิดไว้จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือ จำคุกตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 5 ปี (กรณีปลอมเอกสารราชการ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นน้อยเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดจะได้รับจากการปลอมหนังสือเดินทาง ทำให้ผู้นั้นไม่เกรงกลัวต่อการกระทำผิด ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา และมีการกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิดโดยกำหนดอัตราโทษหนักขึ้นกว่าความผิดเกี่ยวกับเอกสารทั่วไป น่าจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกิดความยับยั้งเมื่อคิดดูแล้วการกระทำผิดประเภทนั้นๆ ไม่คุ้มกับที่ต้องถูกลงโทษ

จากที่ทำการศึกษามาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางถือว่าเป็นอาชญากรรมที่ร้ายแรงซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ และความมั่นคงของประเทศ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งถือได้ว่าการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นภัยคุกคามมวลมนุษยชาติและสังคมอย่างหนึ่ง ปัจจุบันสถานการณ์ก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและปรับเปลี่ยนรูปแบบ

⁶³ ประธาน วัฒนาวณิชย์. เล่มเดิม. หน้า 160.

⁶⁴ ประเทือง ธนนิผล. เล่มเดิม. หน้า 52.

ให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบการกระทำความผิดมักจะมีการแสวงหาประโยชน์จากการใช้หนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด ซึ่งประเทศไทยตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีจากกลุ่มประเทศต่างๆ ว่าเป็นแหล่งผลิตและปลอมหนังสือเดินทาง ส่งผลให้องค์กรอาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ ต่อมา ในปี พ.ศ. 2550 ประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา เพิ่มเติมความผิดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยขยายขอบเขตการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้น และกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด แต่ปัจจุบันพบว่ากลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการกระทำความผิดทำให้กฎหมายหมวดความผิดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไม่ครอบคลุมการกระทำนั้น และไม่สามารถนำมาใช้บังคับลงโทษกับผู้กระทำความผิดได้

ด้วยเหตุดังกล่าว สมควรหามาตรการทางกฎหมายที่เหมาะสมให้ครอบคลุมของการกระทำทุกลักษณะที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่พบในปัจจุบัน และกำหนดโทษให้เหมาะสมกับความผิด เพื่อให้โทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดนั้นทำให้บุคคลนั้นได้รับความสูญเสียมากกว่าจะได้รับผลกำไรจากการประกอบอาชญากรรม อันเป็นการยับยั้งมิให้มีการกระทำความผิด และเพื่อที่จะสามารถใช้มาตรการทางกฎหมายในการลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เพื่อเป็นการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางและเป็นการป้องกันสังคมอีกทางหนึ่งด้วย และเป็นการตัดตอนการก่ออาชญากรรมฐานอื่นๆ ได้อีกทางหนึ่งเนื่องจากหนังสือเดินทางเป็นต้นทางแห่งการกระทำความผิดฐานอื่นๆ อีกหลายประการ และย่อมสามารถลดตอนการก่อให้เกิดผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ การลงทุน ความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของประเทศ และความมั่นคงของประเทศได้ไม่น้อย

บทที่ 3

ความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของต่างประเทศ

ปัจจุบันสถานการณ์ก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติอื่น อาทิเช่น การค้ายาเสพติด ตลอดจนการค้ามนุษย์ ได้ทวีความรุนแรงและปรับเปลี่ยนรูปแบบให้มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการกระทำความผิดมักจะมีการแสวงหาประโยชน์จากการใช้หนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด สถานการณ์ในปัจจุบันพบว่ากลุ่มปลอมหนังสือเดินทางมักจะใช้วิธีการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อนำมาทำการปลอม หรือจำหน่ายให้กับลูกค้าใช้สวมตัวในการเดินทางโดยไม่ได้ทำการปลอม สาเหตุเนื่องมาจากปัจจุบันประเทศต่างๆ ได้พัฒนารูปแบบการออกหนังสือเดินทางของประเทศตนให้ยากต่อการปลอมมากยิ่งขึ้น หนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นจึงเป็นที่ต้องการและเป็นวัตถุสำคัญในการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของทั้งขบวนการปลอมหนังสือเดินทางและกลุ่มบุคคลผู้ต้องการใช้หนังสือเดินทางนั้น

ปัจจุบันหลายประเทศต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง และได้มีการบัญญัติกฎหมายภายในของตนให้การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิด ซึ่งแต่ละประเทศได้บัญญัติให้การกระทำใดๆ เป็นความผิดแตกต่างกันไปตามลักษณะความผิดที่พบในแต่ละประเทศ ในบทนี้ จะศึกษาถึงกฎหมายของประเทศต่างๆ ที่บัญญัติเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง โดยจะศึกษาว่าแต่ละประเทศได้บัญญัติให้การกระทำใดบ้างที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงเป็นความผิด เพื่อที่จะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย ให้สามารถครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่พบในปัจจุบันของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็น การมิไว้ใจ ครอบครอง การจำหน่าย หรือการนำเข้า-ส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยจากการศึกษาพบว่า ประเทศต่างๆ ได้บัญญัติลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ประเทศออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียเป็นแม่แบบการบัญญัติความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย ซึ่งเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่ค่อนข้างสมบูรณ์ประเทศหนึ่ง โดยประเทศออสเตรเลียเป็นประเทศหนึ่งซึ่งประสบกับปัญหาในเรื่องของการลักลอบเข้าเมืองเป็นอย่างมากในแต่ละปีจะพบว่าผู้ลักลอบเข้าประเทศออสเตรเลีย เฉลี่ยปีละประมาณ 5,000 คน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ลักลอบเข้าประเทศออสเตรเลียจะเป็นคนสัญชาติศรีลังกา อินเดีย พม่า บังคลาเทศ ปากีสถาน อัฟกานิสถาน อิหร่าน อิรัก แอฟริกา และเนปาล สาเหตุเนื่องจากกลุ่มคนจากประเทศเหล่านี้ไม่สามารถอยู่อาศัยในประเทศของตนได้ เนื่องจากปัญหาภายในของประเทศ ตลอดจนความยากแค้น จึงต้องการแสวงหาชีวิตที่ดีกว่าโดยการลักลอบเข้ามาอาศัยทำมาหากินอยู่ในประเทศออสเตรเลีย โดยการอ้างตนเป็นผู้ลี้ภัย นอกจากนี้วิธีการดังกล่าวยังเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ก่อการร้ายหรือผู้กระทำความผิดหลบหนีเข้าประเทศออสเตรเลียโดยการอ้างตนเป็นผู้ลี้ภัยเช่นกัน การลักลอบเข้าประเทศออสเตรเลียมีทั้งการลักลอบเข้ามาทางอากาศยานและทางเรือ ซึ่งพบว่าวิธีการส่วนใหญ่ที่ผู้ลักลอบเข้าเมืองใช้ในการลักลอบเข้าประเทศออสเตรเลียคือการอ้างเอกสารแสดงตน หรือหนังสือเดินทางของประเทศออสเตรเลียปลอม เพื่อแอบอ้างความเป็นพลเมืองและลักลอบอาศัยอยู่ในประเทศออสเตรเลีย ดังนั้นเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวประเทศออสเตรเลียจึงได้มีการบัญญัติกฎหมายการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพื่อให้เป็นกฎหมายในการป้องกันอาณาเขตของตนเอง ตลอดจนต่อสู้กับปัญหาการลักลอบเข้าเมืองและการแอบอ้างเอกสารหนังสือเดินทางปลอม โดยประเทศออสเตรเลียในปัจจุบันได้บัญญัติกฎหมายการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้โดยเฉพาะใน Australian Passport Act 2005¹ ซึ่งเกิดจากการแก้ไขยกเลิกกฎหมาย The Passport Act 1920 และกฎหมาย The Passport Act 1983 เกิดจากแนวความคิดการเปลี่ยนแปลงการออกแบบหนังสือเดินทางเพื่อความปลอดภัยและเพื่อให้เป็นกฎหมายในการป้องกันอาณาเขตของตนเอง การต่อสู้กับปัญหาการเพิ่มขึ้นของการสูญหาย การทำลายหนังสือเดินทางและการที่หนังสือเดินทางถูกขโมย ซึ่งเกิดจากการเตรียมการก่ออาชญากรรมของคนบางกลุ่ม²

Australian Passport Act 2005 มีทั้งหมด 58 มาตรา มีเนื้อหาเกี่ยวกับหนังสือเดินทางอย่างค่อนข้างละเอียด ทั้งบทกำหนดความผิดและอำนาจของเจ้าหน้าที่ในกฎหมายฉบับเดียว โดยหลักการของกฎหมายฉบับนี้มีเพื่อใช้สำหรับการออกหนังสือเดินทางของรัฐ ซึ่งชาวออสเตรเลียใช้เป็นหลักฐานในการระบุตัวบุคคลและความเป็นพลเมืองในการเดินทางระหว่างประเทศ และจาก

¹ Australian Government. (มปป.) Australian passport Act 2005. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2556, จาก <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2005A00005>

² ทรนันท ขวัญทอง. เล่มเดิม. หน้า 17-18

บทจำกัดความ ความหมายของคำว่า “หนังสือเดินทางออสเตรเลีย (Australian passport)” หมายถึง หนังสือเดินทางที่ออกภายใต้กฎหมายนี้ ส่วนคำว่า “เอกสารการเดินทางออสเตรเลีย (Australian travel document)” หมายถึง หนังสือเดินทางออสเตรเลียหรือเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายมุ่งใช้กับหนังสือเดินทางของประเทศออสเตรเลียเองเป็นหลัก³ ในภาค 4 ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย (Offences relating to Australian travel documents) ได้กำหนดความผิดไว้หลายประการ สรุปได้ดังนี้

- 1) ความผิดฐานทำคำร้องขอเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอมหรือเป็นเท็จ ตามมาตรา 29 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 2) ความผิดฐานให้ข้อมูลการร้องขอเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอมหรือเป็นเท็จ ตามมาตรา 30 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 3) ความผิดฐานผลิตเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางออสเตรเลียหรือคำร้องขอหนังสือเดินทางออสเตรเลียปลอมหรือเป็นเท็จ ตามมาตรา 31 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 4) ความผิดฐานใช้หรือครอบครองเอกสารการเดินทางออสเตรเลียโดยมิชอบ กล่าวคือ ใช้เอกสารการเดินทางที่ถูกยกเลิกหรือเป็นของผู้อื่น เอาเอกสารการเดินทางของตนให้ผู้อื่นใช้ และครอบครองเอกสารการเดินทางที่ออกให้กับผู้อื่น ตามมาตรา 32 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 5) ความผิดฐานจำหน่ายเอกสารการเดินทางออสเตรเลีย ตามมาตรา 33 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 6) ความผิดฐานทำลายเอกสารการเดินทางออสเตรเลีย ตามมาตรา 34 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 7) ความผิดฐานได้มาซึ่งเอกสารการเดินทางออสเตรเลียโดยไม่ชอบ ตามมาตรา 35 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 8) ความผิดฐานครอบครองเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอม ตามมาตรา 36 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 9) ความผิดฐานนำ ทำหรือส่งเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอมหรือที่มิได้ออกให้แก่ตนข้ามประเทศ ตามมาตรา 37 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 10) ความผิดฐานออกหนังสือเดินทางโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 38 แห่ง Australian Passport Act 2005
- 11) ความผิดฐานออกเอกสารเกี่ยวกับการเดินทางโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือฝ่าฝืนคำสั่งรัฐมนตรี ตามมาตรา 39 แห่ง Australian Passport Act 2005

³ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 59

12) ความผิดต่อเจ้าพนักงาน ตามมาตรา 40 แห่ง ตามมาตรา 29 แห่ง Australian Passport Act 2005

13) ความผิดฐานไม่แจ้งเจ้าพนักงานเมื่อเอกสารการเดินทางออสเตรเลียสูญหายหรือถูกขโมย ตามมาตรา 41 แห่ง Australian Passport Act 2005

นอกจากนี้ Australian Passport Act 2005 ยังได้กำหนดโทษสำหรับความผิดตามที่ได้กล่าวข้างต้นไว้มีอัตราโทษสูงเท่ากัน คือ จำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 หน่วย หรือทั้งจำทั้งปรับ จะมีแต่ความผิดฐานไม่แจ้งเจ้าพนักงานเมื่อเอกสารการเดินทางออสเตรเลียสูญหายหรือถูกขโมย ตามมาตรา 41 ที่กำหนดอัตราโทษ จำคุก 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20 หน่วย หรือทั้งจำทั้งปรับ

จากฐานความผิดต่างๆ ที่ได้กล่าวข้างต้นของ Australian Passport Act 2005 เมื่อพิจารณาเฉพาะความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น จะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลีย ได้มีการบัญญัติครอบคลุมการกระทำหลายลักษณะที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่น ให้เป็นความผิด โดยมีการบัญญัติให้การกระทำที่เกี่ยวกับหรือได้กระทำต่อเอกสารการเดินทางออสเตรเลียที่แท้จริง รวมทั้งหนังสือเดินทางซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือที่มีได้ออกให้แก่ตน ดังต่อไปนี้ เป็นความผิด กล่าวคือ

1) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียที่ถูกยกเลิก

ในหมวดว่าด้วยการใช้หนังสือเดินทางโดยมิชอบ ของกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ได้กำหนดความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียที่ถูกยกเลิกไว้ในมาตรา 32 (1)

มาตรา 32 (1)⁴ “บุคคลใดกระทำความผิดต่อกฎหมาย ถ้า

(a) บุคคลนั้นใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางออสเตรเลียเกี่ยวกับการเดินทาง หรือใช้เป็นหลักฐานแสดงตน

(b) เอกสารนั้นถูกยกเลิก

ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 หน่วยแห่งค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จะเห็นได้ว่ากฎหมาย Australian Passports Act 2005 ของประเทศออสเตรเลียได้กำหนดความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียที่ถูกยกเลิกไว้ โดยหนังสือ

⁴ Section 32

(1) A person commits an offence if:

(a) the person use an Australian travel document in connection with travel or identification ; and

(b) the document has been cancelled.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both

เดินทางหรือเอกสารการเดินทางนั้นอาจเป็นของตนเองหรือเป็นของผู้อื่น แต่เป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงซึ่งถูกยกเลิกแล้ว ดังนั้นหากมีการนำหนังสือเดินทางที่ถูกยกเลิกออกใช้เกี่ยวกับการเดินทางหรือใช้เป็นหลักฐานแสดงตน ย่อมเป็นความผิดตามมาตรา 32 (1)

2) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียของบุคคลอื่นโดยมิชอบ และเอาเอกสารการเดินทางของตนให้ผู้อื่นใช้

ประเทศออสเตรเลียบัญญัติความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียของบุคคลอื่นโดยมิชอบ ไว้ในมาตรา 32 (2) แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005

มาตรา 32 (2)⁵ “บุคคลใดกระทำความผิด ถ้า

(a) ได้ใช้หนังสือเดินทางออสเตรเลียในการท่องเที่ยวหรือแสดงตน และ

(b) หนังสือเดินทางไม่ได้ออกให้กับของบุคคลนั้น

ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 หน่วยแห่งค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

จากบทบัญญัติดังกล่าว กฎหมาย Australian Passports Act 2005 ของประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติให้การใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียซึ่งเป็นของผู้อื่นหรือที่ไม่ได้ออกให้กับตนโดยมิชอบนั้นเป็นความผิด ซึ่งหนังสือเดินทางที่นำออกใช้นั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงซึ่งเป็นของผู้อื่นโดยมิใช่หนังสือเดินทางปลอม บทบัญญัติดังกล่าวเหมือนกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 269/11 ที่บัญญัติให้การนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นออกใช้โดยมิชอบเป็นความผิด

ส่วนมาตรา 32 (3) ได้บัญญัติถึงกรณีการจัดหาหนังสือเดินทางของตนให้กับบุคคลอื่นโดยบัญญัติว่า

⁵ Section 32

(2) A person commits an offence if:

(a) the person uses an Australian travel document in connection with travel or identification; and

(b) the document was not issued to the person.

Penalty; Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(3) A person commits an offence if;

(a) the person provides another person with an Australian travel document that was issued to the first-mentioned person; and

(b) the person is reckless as to whether the document is or will be used by the other person in connection with travel or identification.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

มาตรา 32 (3)⁶ “บุคคลใดกระทำความผิดต่อกฎหมาย ถ้า

(a) บุคคลนั้นได้จัดหาให้กับผู้อื่นซึ่งหนังสือเดินทางออสเตรเลียที่ได้รับการออกให้กับบุคคลแรกที่กล่าวถึง และ

(b) บุคคลนั้นไม่ไตร่ตรองว่าเอกสารดังกล่าวอาจถูกใช้โดยบุคคลอื่นในการเดินทางหรือแสดงตัว

ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 หน่วยแห่งค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บทบัญญัติมาตรานี้ลงโทษบุคคลซึ่งนำหนังสือเดินทางที่ออกให้แก่ตนให้กับบุคคลอื่นโดยไม่ไตร่ตรองว่าอาจถูกนำออกใช้โดยมิชอบ ซึ่งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวคล้ายกับประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 269/11 วรรคสอง ที่บัญญัติลงโทษบุคคลซึ่งเป็นผู้จัดหาหนังสือเดินทางของผู้อื่นให้กับบุคคลอื่นนำออกใช้ แต่กฎหมายไทยไม่ได้จำกัดเฉพาะว่าหนังสือเดินทางที่ได้มีการนำออกใช้นั้นจะต้องเป็นของผู้จัดหาเท่านั้น ซึ่งจะเป็นหนังสือเดินทางของผู้ใดก็ได้แต่ต้องเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง ต่างจากกฎหมายของประเทศออสเตรเลียที่บัญญัติเฉพาะกรณีนำหนังสือเดินทางที่ออกให้แก่ตนให้กับบุคคลอื่น

3) ความผิดฐานครอบครองเอกสารเดินทางออสเตรเลียของผู้อื่นหรือที่มีได้ออกให้แก่ตนโดยมิชอบ

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติ ความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางออสเตรเลียของผู้อื่นหรือที่มีได้ออกให้แก่ตนโดยมิชอบ ไว้ในมาตรา 32 (4) แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005

มาตรา 32 (4)⁷ “บุคคลใดกระทำความผิดต่อกฎหมาย ถ้า

(a) บุคคลครอบครองหรือควบคุมเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย และ

⁶ Section 32

(3) A person commits an offence if;

(a) the person provides another person with an Australian travel document that was issued to the first-mentioned person; and

(b) the person is reckless as to whether the document is or will be used by the other person in connection with travel or identification.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both

⁷ Section 32

(4) A person commits an offence if;

(a) the person has possession or control of an Australian travel document; and

(b) the person knows that the document was not issued to the person.

(b) บุคคลนั้นรู้ว่าเอกสารนั้นไม่ได้ออกให้แก่ตน

ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 แห่งค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ

อนุ (4) นี้ ไม่อาจใช้ได้หากบุคคลนั้นมีเหตุผลและข้อแก้ตัว

มาตรานี้ลงโทษบุคคลซึ่งครอบครองหรือควบคุมเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย โดยที่รู้ว่าเอกสารนั้นไม่ได้ออกให้แก่ตน หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางตามบทบัญญัติ มาตรานี้เป็นหนังสือเดินทางจริงซึ่งเป็นของผู้อื่น ซึ่งการครอบครองไว้โดยรู้ว่ามิใช่ของตนย่อมเป็น ความผิดแม้มิได้มีการนำออกใช้ แต่มีข้อยกเว้นความผิดหากว่าบุคคลนั้นมีเหตุผลและข้อแก้ตัวใน การครอบครองหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางดังกล่าว ซึ่งจะเห็นได้ว่ากฎหมายอาญาของ ไทยไม่ได้มีการบัญญัติให้การครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบเป็นความผิด โดย กฎหมายอาญาของไทยจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อมีการนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นออกใช้

จากพฤติการณ์ที่พบในปัจจุบันของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทย ที่พบมีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยไว้จำนวนมาก เพื่อเจตนาในการนำมาทำ การปลอมแปลงหรือนำไปจำหน่ายให้กับลูกค้าที่ต้องการใช้อำพรางตนนั้น หากกฎหมายไทยมีการ บัญญัติเพิ่มเติมความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้โดยมิชอบ อย่างเช่นมาตรา 32 (4) แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ย่อมสามารถลงโทษบุคคลซึ่งครอบครองหนังสือ เดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อเจตนาในการนำมาทำการปลอมแปลงหรือนำไปจำหน่ายให้กับ ลูกค้าที่ต้องการใช้อำพรางตน หรือโดยมิชอบประการอื่นได้

4) ความผิดฐานจำหน่ายเอกสารการเดินทางออสเตรเลีย

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสาร การเดินทางออสเตรเลีย ไว้ในมาตรา 33⁸ แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005

“บุคคลใดกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยการจำหน่ายหนังสือเดินทาง ออสเตรเลีย หรือเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี หรือปรับไม่เกิน 1,000 หน่วย แห่งค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ”

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both

(1) Subsection (1) does not apply if the person has a reasonable excuse.

⁸ Section 33

Selling an Australian travel document

A person commits an offence if the person sells an Australian travel document. Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

การจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย เป็นความผิดตามมาตรา 33 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ซึ่งประมวลกฎหมายอาญาของไทยก็ได้มีการบัญญัติให้การจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางเป็นความผิดเช่นกัน ทั้งนี้ตามมาตรา 269/9 วรรคสอง แต่จำกัดไว้ว่าเป็นความผิดเฉพาะกรณีการจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้น ไม่รวมถึงการจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นด้วย จากพฤติการณ์ปัจจุบันที่หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นที่ต้องการอย่างมากและพบมีการจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นให้กับกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางหรือกลุ่มลูกค้าเป็นจำนวนมากแต่กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทยไม่ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งหากกฎหมายไทยมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้การจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ อย่างเช่นมาตรา 33 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ย่อมทำให้สามารถบังคับใช้กฎหมายเพื่อลงโทษบุคคลซึ่งจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบได้

5) ความผิดฐานนำ ทำหรือส่งเอกสารการเดินทางออสเตรเลียที่มีได้ออกให้แก่คนข้ามประเทศ

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานนำเข้า-ส่งออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางปลอม ไว้ในมาตรา 37⁹ แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ความผิดฐานนำ ทำหรือส่งเอกสารการเดินทางออสเตรเลียเพื่อข้ามประเทศนั้น รวมทั้งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอม หรือที่มีได้ออกให้แก่คนด้วย

⁹ Section 37

Bringing, taking or sending a document across international borders

(1) A person commits an offence if:

(a) The person:

(i) Brings a document into a country; or
(ii) Takes a document out of a country; or
(iii) Sends a document to or from a country; and

(b) the person knows that:

(i) the document is a false Australian travel document; or
(ii) the document is an Australian travel document that was not issued to the person.

“(1) บุคคลใดกระทำความผิดต่อกฎหมาย ถ้า

(a) บุคคล

(i) นำเอกสารเข้ามาในประเทศ หรือ

(ii) นำเอกสารออกไปนอกประเทศ หรือ

(iii) ส่งเอกสารไปหรือจากประเทศ และ

(b) บุคคลนั้นรู้ถึง

(i) เอกสารนั้น คือ หนังสือเดินทางออสเตรเลียหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางปลอม หรือ

(ii) เอกสาร คือ หนังสือเดินทางออสเตรเลียหรือเอกสารเกี่ยวกับการเดินทางที่ไม่ได้ออกให้กับตน

(2) อนุมาตรา (1) ไม่รวมถึงกรณีบุคคลนั้นมีเหตุผลและข้อแก้ตัว

บทบัญญัติแห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 มาตรา 37 ของประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติลงโทษการกระทำความผิดเป็นการนำเข้าไป หรือส่งออกนอกประเทศซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเกี่ยวกับการเดินทาง โดยหมายรวมถึงทั้งหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่มีได้ออกให้แก่ตนหรือเป็นของผู้อื่น ดังนั้นการนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางไม่ว่าจะเป็นของปลอมหรือของผู้อื่น ย่อมเป็นความผิดตามกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตามจำกัดไว้เฉพาะกรณีเป็นหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของประเทศออสเตรเลียเท่านั้น

ประเทศไทยได้มีการบัญญัติให้การนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางเป็นความผิดเช่นเดียวกัน ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/10 แต่จำกัดไว้เฉพาะกรณีนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้น แต่ปัจจุบันพบพฤติการณ์การลักลอบนำเข้าไปในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากความต้องการของตลาดและหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นอุปกรณ์สำคัญของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง ตลอดจนกลุ่มอาชญากรร้ายแรงอื่นๆ ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางและอาชญากรรมอื่นๆ ที่อาศัยหนังสือเดินทางในการสนับสนุนการกระทำความผิดเป็นอย่างมาก เนื่องจากกฎหมายของไทยหมวคว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมิได้บัญญัติให้การลักลอบนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด ดังนั้นหากกฎหมายไทยมีการบัญญัติเพิ่มเติมให้การลักลอบนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด อย่างเช่นมาตรา 37 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ย่อมทำให้การบังคับใช้

กฎหมายได้อย่างครอบคลุม เพื่อลงโทษ ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกา ถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีผู้คนเดินทางเข้าออกประเทศจำนวนมาก ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติกฎหมายความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ใน U.S. Code 2005 Title 18-Crime and Criminal Procedure โดยมีผลบังคับใช้ในวันที่ 19 มกราคม ค.ศ. 2004 ด้วยประเทศสหรัฐอเมริกาได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากอาชญากรรมการปลอมหนังสือเดินทางเนื่องจากหนังสือเดินทางมักจะถูกใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเอื้ออำนวยต่อการกระทำความผิดในฐานอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด¹⁰ และประเทศสหรัฐอเมริกามีแนวความคิดต้องการลงโทษการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับ หนังสือเดินทางและวีซ่า และสิ่งที่เกี่ยวข้องอื่น¹¹ ประเทศสหรัฐอเมริกาได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ 6 ลักษณะ คือ

1) ความผิดอาญาฐานกระทำการ โดยไม่มีอำนาจหรือเจ้าหน้าที่ออกหนังสือเดินทางให้กับผู้ไม่จงรักภักดีกับประเทศสหรัฐอเมริกาในมาตรา 1541 วรรค 1¹² แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18-Crime and Criminal Procedure

2) ความผิดฐานให้ข้อมูลเท็จหรือการหลอกลวงในการทำคำร้องขอหนังสือเดินทางมาตรา 1542 วรรค 1¹³ ในบทบัญญัติ U.S. Code 2005 Title--- Crime and criminal procedure

¹⁰ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 52.

¹¹ ภรณันท์ ขวัญทอง. เล่มเดิม. หน้า 23.

¹² Section 1541 Issuance without authority

Whoever, acting or claiming to act in any office or capacity under the United States, or a state, Without lawful authority grants, issues, or verifies any passport or other instrument in the nature of a passport to or for any person, whomsoever; or.

¹³ Section 1542 False statement in application and use of passport

Whoever willfully and knowingly makes any false statement in an application for passport with intent to induce or secure the issuance of a passport under the authority of the United States, either for his own use or the use of another, contrary to the laws regulating the issuance of passports or the rules prescribed pursuant to such laws; or

Shall be fined under this title, imprisoned not more than 25 years (if the offense was committed to facilitate an act of international terrorism (as defined in sectionion 2331 of this title)), 20 years (if offense was

3) ความผิดฐานใช้ หรือพยายามที่จะใช้ หรือจัดทำให้บุคคลอื่นใช้ซึ่งหนังสือเดินทางที่ได้มาจากการให้ข้อมูลเท็จ มาตรา 1542 วรรค 2¹⁴ แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18-Crime and criminal procedure

4) ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง มาตรา 1543 วรรค 1¹⁵ แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18-Crime and criminal procedure

5) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางปลอม มาตรา 1543 วรรค 2¹⁶ แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18-Crime and criminal procedure

6) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่นมาตรา 1544 วรรค 1¹⁷ แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18-Crime and criminal procedure

committed to facilitate a drug trafficking crime (as defined in sectionion 929(a) of this title)), 10 years (in the case of the first or second such offense, if the offense.

¹⁴ Section 1542 วรรค 2

Whoever willfully and knowingly uses or attempts to use, or furnishes to another for use any passport the issue of which was secured in any way by reason of any false statement—

Shall be fined under this title, imprisoned not more than 25 years (if the offense was committed to facilitate an act of international terrorism (as defined in sectionion 2331 of this title)), 20 years (if offense was committed to facilitate a drug trafficking crime (as defined in sectionion 929(a) of this title)), 10 years (in the case of the first or second such offense, if the offense.

¹⁵ Section 1543. Forgery or false use of passport

Whoever falsely makes, forges, counterfeits, mutilates, or alters any passport or instrument purporting to be a passport, with intent that the same may be used; or.

¹⁶ Section 1543 วรรค 2

Whoever willfully and knowingly uses or attempts to use, or furnishes to another for use any such false, forget, counterfeited, mutilated, or altered passport or instrument purporting to be a passport, or any passport validly issued which has become void by the occurrence of any condition therein prescribed invalidating the same

Shall be fined under this title, imprisoned not more than 25 years (if the offense was committed to facilitate an act of international terrorism (as defined in sectionion 2331 of this title)), 20 years (if offense was committed to facilitate a drug trafficking crime (as defined in sectionion 929(a) of this title)), 10 years (in the case of the first or second such offense, if the offense, if the offense was not committed to facilitate such an act of international terrorism or a drug trafficking crime), or 15 years (in the case of any other offense), or both.

¹⁷ Section 1544. Misuse of passport

การกระทำความผิดตามมาตรา 1541 ถึงมาตรา 1544 กฎหมาย U.S. Code 2005 แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ได้บัญญัติให้มีแต่ละความผิดมีระวางโทษเท่ากัน คือ จำคุกไม่เกิน 25 ปี ถ้าเป็นการกระทำเพื่อก่อการร้ายระหว่างประเทศ จำคุกไม่เกิน 20 ปี ถ้าเป็นการทำเพื่อการค้า ยาเสพติด จำคุกไม่เกิน 15 ปี ถ้าเป็นการกระทำความผิดอื่น หรือจำคุกไม่เกิน 10 ปี ถ้าเป็นการกระทำครั้งแรกหรือครั้งที่สอง เว้นแต่เป็นการก่อการร้ายระหว่างประเทศหรือเป็นค้ายาเสพติด

จากฐานความผิดต่างๆ ที่ได้มีการบัญญัติไว้ใน U.S. Code 2005 ของประเทศสหรัฐอเมริกา จะเห็นได้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติให้การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง เป็นความผิดโดยเฉพาะแยกต่างหากจากความผิดฐานปลอมเอกสารทั่วไป เช่นเดียวกับประเทศไทย โดยแบ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางออกได้เป็น 6 ลักษณะตามที่ได้กล่าวข้างต้น แต่จะเห็นได้ว่าในส่วนของ การกระทำที่เกี่ยวกับหรือเป็นการกระทำต่อหนังสือเดินทางที่เป็นของบุคคลอื่นหรือที่มิได้ออกให้แก่ตนนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติให้เป็นความผิดเฉพาะ แต่กรณีการใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่น ตามมาตรา 1544 วรรค 1 เท่านั้น โดยมีได้มีการบัญญัติให้การครอบครอง การจำหน่าย รวมทั้งการนำเข้าในหรือส่งออกป็นนอกราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่นเป็นความผิดด้วย ซึ่งแตกต่างจากกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ของประเทศออสเตรเลีย ที่ได้บัญญัติครอบคลุมให้การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของบุคคลอื่นดังกล่าวเป็นความผิดด้วย

3.3 ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษก่อน ค.ศ. 1981 ได้มีการบัญญัติเกี่ยวกับความผิดในการปลอมเอกสาร แต่การบัญญัติความผิดดังกล่าวไม่ครอบคลุมการกระทำความผิดบางลักษณะและเกิดมีการคัดค้านกฎหมายเก่าขึ้น ทำให้เกิดกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 ขึ้นซึ่งขยายขอบเขตการลงโทษ เพื่อความหลากหลายในการลงโทษการปลอมเอกสารขึ้นซึ่งกฎหมายเดิมไม่เพียงพอกับการลงโทษให้ละเอียดมากขึ้น เป็นการลงโทษการปลอมโดยการหลอกลวงการใช้เพื่อประโยชน์ให้เกิดความเสียหาย การเอาเปรียบ โดยบุคคลเป็นผู้หลอกลวงซึ่งกฎหมายถือว่าเป็นการหลอกลวง

Whoever willfully and knowingly uses, or attempts to use, any passport issued or designed for the use of another; or

Whoever willfully and knowingly uses or attempts to use any passport in violation of the conditions or restrictions therein contained, or of the rules prescribed pursuant to the laws regulating the issuance of passport; or.

เพื่อการปลอมในการออกแบบ การสร้างสรรค์ บางครั้งบุคคลทั่วไปอาจมองไม่ออกว่าเป็นการปลอมก็ได้ โดยบัญญัติให้หนังสือเดินทางเป็นเอกสารตามกฎหมายอังกฤษ¹⁸

The Forgery and Counterfeiting Act 1981 เป็นกฎหมายที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงต่างๆ ไว้หลายประเภท โดยแต่ละฐานความผิดจะใช้คำว่า “Instrument” แทนการกล่าวถึงเอกสารต่างๆ ซึ่งมาตรา 8¹⁹ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part 1 ได้ให้คำนิยามของคำว่า “Instrument” ไว้ว่าหมายถึงเอกสารใดๆ ไม่ว่าจะออกโดยทางการหรือไม่ แสตมป์ที่ออกหรือขายโดยไปรษณีย์ อากรแสตมป์และแผ่นดิสก์ เทปเสียงหรืออุปกรณ์อื่นใดหรือที่มีการบันทึกหรือจัดเก็บในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์

นอกจากนี้ มาตรา 5 (5)²⁰ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I ได้บัญญัติว่าหนังสือเดินทางและเอกสารเกี่ยวกับการ

¹⁸ กรนันท ขวัญทอง. เล่มเดิม. หน้า 18.

¹⁹ Section 8 Meaning of “instrument”

(1) Subject to subsection(2) below, in this Part of this Act “instrument” means –

- (a) any document, whether of a formal or informal character;
- (b) any stamp issued or sold by the Post Office
- (c) any Inland Revenue stamp; and
- (d) any disc, taps, sound track or other device on or in which information is recorded or stored

by mechanical, electronic or other means.

(2) A currency note within the meaning of Part II of this Act is not an instrument for the purpose of this Part of this Act.

(3) A mark denoting payment of postage which the Post Office authorises to be used instead of an adhesive stamp is to be treated for the purpose of this Part of this Act as if it were a stamp issued by the Post Office

(4) In this Part of this Act “Inland Revenue stamp” means a stamp as defined in section 27 of the stamp issued Duties Management Act 1891

²⁰ Section 5

(5) The instrument to which this section applies are –

- (a) money orders;
- (b) postal orders;
- (c) United Kingdom postage stamps;
- (d) Inland Revenue stamps;
- (e) share certificates;
- (f) passports and document which can be used instead of passports;

เดินทางถือว่าเป็นเอกสารตามกฎหมายฉบับนี้ด้วย โดยประเทศอังกฤษได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ 8 ลักษณะ คือ

(1) ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางโดยมิชอบ ตามมาตรา 1²¹ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I เอาผิดกับการจงใจปลอมเพื่อใช้หลอกให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นของจริง เพื่อให้ทำการหรือไม่ทำการใดให้ตนหรือบุคคลอื่นใด

(2) ความผิดฐานทำสำเนาหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ตามมาตรา 2²² แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I เอาผิดกับการทำสำเนาจากของปลอมเพื่อใช้หลอกผู้อื่นให้เชื่อว่าเป็นสำเนาจากของจริง เพื่อให้ทำการหรือไม่ทำการใดให้ตนหรือบุคคลอื่นใด

(3) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ตามมาตรา 3²³ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I เอาผิดกับการใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม เพื่อหลอกให้ผู้อื่นเชื่อว่าเป็นของจริง เพื่อให้ทำการหรือไม่ทำการใดให้ตนหรือบุคคลอื่นใด

(g) cheques;

(h) travelers' cheques;

(i) cheque cards;

(k) credit cards;

(1) certified copies relating to an entry in a register of births, adoptions, marriages or deaths and issued by the Register General, the Register General for Northern Ireland, a registration officer or a person lawfully authorized to register marriages; and

(m) certificates relating to entries in such registers.

²¹ Section 1. A person is guilty of forgery if he makes a false instrument, with the intention that he or another shall use it to induce somebody to accept it as genuine, and by reason of so accepting it to do or not to do some act to his own or any other person's prejudice.

²² Section 2. It is an offence for a person to make a copy of an instrument which is, and which he knows or believes to be, a false instrument, with the intention that he or another shall use.

²³ Section 3. It is an offence for a person to use an instrument which is, and which he knows or believes to be, false, with the intention of inducing somebody to accept it as genuine, and by reason of so accepting it to do or not to do some act to his own or any other person's prejudice.

(4) ความผิดฐานใช้สำเนาหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางปลอม ตามมาตรา 4²⁴ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I เอาผิดกับการใช้สำเนาจากของปลอมเพื่อใช้หลอกผู้อื่นให้เชื่อว่าเป็นสำเนาจากของจริง เพื่อให้กระทำการหรือไม่กระทำการใดให้ตนหรือบุคคลอื่นใด

(5) ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองหรือควบคุมซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ตามมาตรา 5 (1)²⁵ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I โดยเอาผิดกับผู้ที่มีไว้ในครอบครองหรือควบคุมหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทาง โดยรู้ว่าเป็นของปลอม เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นใช้หลอกหลวงบุคคลอื่นใดให้เชื่อว่าเป็นของจริงและกระทำการหรือไม่กระทำการใดให้ตนเองหรือผู้อื่น

(6) ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองหรือควบคุมโดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายหรือข้ออ้างใด ซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ตามมาตรา 5 (2)²⁶ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I

(7) ความผิดฐานทำ หรือมีไว้ในครอบครองหรือควบคุม ซึ่งเครื่องจักรหรืออุปกรณ์หรือกระดาด หรือวัสดุอื่นใด ด้วยความรู้หรือถูกออกแบบพิเศษ หรือดัดแปลงสำหรับทำหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ตามมาตรา 5 (3)²⁷ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I

²⁴ Section 4. It is an offence for a person to use a copy of an instrument which is, and which he knows or believes to be, false, with the intention of inducing somebody to accept it as genuine, and by reason of so accepting it to do or not to do some act to his own or any other person's prejudice.

²⁵ Section 5

(1) It is an offence for a person to have in his custody or relating to under his control an instrument to which this section applies money orders, which is, and which he knows or believes to be, false, with the intention that he or another shall use it to induce somebody to passport, accept it as genuine, and by reason of so accepting it to do or not etc. to do some act to his own or any other person's prejudice.

²⁶ Section 5

(2) It is an offence for a person to have in his custody or under his control, without lawful authority or excuse, an instrument to which this section applies which is, and which he knows or believes to be, false.

²⁷ Section 5

(3) It is an offence for a person to make or to have in his custody or under his control a machine or implement, or paper or any other material, which to his knowledge is or has been specially designed or adapted for the making of an instrument to which this sectionion applies, with the intention that he or another shall make

(8) ความผิดฐานทำ หรือมีไว้ในครอบครองหรือควบคุม ซึ่งเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ หรือกระดาษ หรือวัสดุอื่นใดที่สามารถใช้ในการปลอมหนังสือเดินทาง โดยปราศจากอำนาจตามกฎหมายหรือข้ออ้างใด ตามมาตรา 5 (4)²⁸ แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 Chapter 45 Arrangement of Section Part I

กฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 ของประเทศอังกฤษ ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการกระทำใดๆ เกี่ยวกับเอกสาร ซึ่งรวมถึงหนังสือเดินทางและเอกสารการเดินทาง จะเห็นได้ว่าประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติความผิดบางอย่างที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ โดยได้มีการบัญญัติให้การทำสำเนาหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม และการใช้สำเนาหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอมดังกล่าวเป็นความผิดด้วย นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้การทำ หรือมีไว้ในครอบครองหรือควบคุม ซึ่งเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ หรือกระดาษ หรือวัสดุอื่นใด ด้วยความรู้ หรือถูกออกแบบพิเศษ หรือดัดแปลงสำหรับทำหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม หรือการทำ หรือมีไว้ในครอบครองหรือควบคุม ซึ่งอุปกรณ์ดังกล่าวโดยปราศจากอำนาจเป็นความผิดขึ้นอีกด้วย แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าประเทศอังกฤษมิได้มีบทบัญญัติใดๆ ที่บัญญัติให้การทำใดๆ ที่เกี่ยวกับหรือได้กระทำต่อหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นความผิด ไม่ว่าจะเป็นการใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ ตลอดจนการจำหน่าย หรือการนำเข้าไปในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น

3.4 ประเทศแคนาดา

ประเทศแคนาดามีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางอยู่ 2 ฉบับ โดยฉบับหนึ่งมีแนวความคิดที่ต้องการสร้างหลักเกณฑ์บทบัญญัติเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศแคนาดา เพื่อที่จะพิสูจน์ความเป็นพลเมือง จึงได้บัญญัติออกมาเป็นกฎหมาย Canadian Passport Order อีกฉบับหนึ่งที่มีการบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทาง คือ Criminal Code of Canada ซึ่งเป็นประมวลกฎหมายอาญาของประเทศแคนาดา โดยใน Criminal Code of Canada ได้บัญญัติ

an instrument to which this section applies which is false and that he or another shall use the instrument to induce somebody to accept it as genuine, and by reason of so accepting it to do or not to do some act to his own or any other person's prejudice.

²⁸ Section 5

(4) It is an offence for a person to make or to have in his custody or under his control any such machine, implement, paper or material, without lawful authority or excuse.

ลงโทษการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ในมาตรา 57²⁹ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากกฎหมายทั้งสองฉบับของประเทศแคนาดา สามารถแยกความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้ 4 ลักษณะ คือ

1) ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทาง ซึ่งประเทศแคนาดาได้บัญญัติความผิดอาญาเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางไว้ใน มาตรา 57 (1) (a) แห่งกฎหมาย Criminal Code of Canada Part II: Offence Against Public Order

2) ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม โดยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอม ไว้ตามมาตรา 57 (1) (b) แห่งกฎหมาย The Criminal Code of Canada Part II: Offence Against Public Order

3) ความผิดฐานอนุญาตให้ผู้อื่นใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของตน โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 10 (2) (c)³⁰ แห่งกฎหมาย Canadian Passport Order ซึ่งการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของตนนั้น มิได้มีการกำหนดโทษจำคุกไว้ แต่เป็นสาเหตุที่อาจทำให้บุคคลผู้นั้นถูกยกเลิกหนังสือเดินทางได้

4) ความผิดฐานได้มาซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ โดยบัญญัติไว้ในมาตรา 10 (2) (d)³¹ แห่งกฎหมาย Canadian Passport Order ซึ่งการได้มาซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางโดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จนั้น เป็นเหตุที่อาจถูกยกเลิกหนังสือเดินทางเนื่องจากได้มาซึ่งการแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือชวนให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดได้

²⁹ Section 57.

(1) Everyone who, while in or out of Canada,

(a) forges a passport , or

(b) knowing that a passport is forged

(i) uses, deals with or acts on it, or

(ii) causes or attempts to cause any person to use, deal with or act on it, as if the passport

were genuine, is guilty of an indictable offence and liable to imprisonment for a term not exceeding fourteen years.

³⁰ Section 10. (2) In addition, Passport Canada may revoke the passport of a person who...

(c) permits another person to use the passport;

(d) has obtained the passport by means of false or misleading information; or

(e) has ceased to be a Canadian citizen.

³¹ Section 10.(2) In addition, Passport Canada may revoke the passport of a person who...

(d) has obtained the passport by means of false or misleading information; or

กฎหมาย Criminal Code of Canada มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้เพียงมาตราเดียว คือ มาตรา 57 โดยกำหนดความผิดไว้สำหรับการปลอม หรือใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางปลอม และความผิดดังกล่าวมีระวางโทษจำคุกไม่เกิน 14 ปี ในส่วนของกฎหมาย Canadian Passport Order นั้น มาตรา 10 (2) (c) และ (d) มีการกำหนดความผิดฐานอนุญาตให้ผู้อื่นใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของตน และความผิดฐานได้มาซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางโดยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จไว้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าในส่วนความผิดที่เกี่ยวกับการกระทำต่อหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้น ประเทศแคนาดามีการบัญญัติไว้เพียงให้การกระทำของบุคคลซึ่งอนุญาตให้ผู้อื่นใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของตน ตามมาตรา 10 (2) (c) แห่งกฎหมาย Canadian Passport Order เท่านั้นที่เป็นความผิดและความผิดดังกล่าวก็มิได้กำหนดโทษจำคุกไว้ เพียงแต่เป็นเหตุให้อาจถูกยกเลิกหนังสือเดินทางเท่านั้น ดังนั้นการกระทำอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นการใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ ตลอดจนการจำหน่าย หรือการนำเข้าไปในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น กฎหมายของประเทศแคนาดาก็มิได้บัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดเช่นเดียวกัน

3.5 ประเทศญี่ปุ่น

การปลอมหนังสือเดินทางของประเทศญี่ปุ่นเกี่ยวพันกับกฎหมายหลายฉบับ นอกจากเป็นความผิดฐานปลอมเอกสารราชการตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ในกฎหมายเฉพาะอีกอย่างน้อย 2 ฉบับ คือ The Passport Law และ The Immigration Control and Refugee Recognition Act

The Passport Law มาตรา 2 ให้ความหมายของหนังสือเดินทางไว้โดยแยกเป็น Official Passport หมายถึง หนังสือเดินทางที่ออกให้กับผู้เดินทางออกนอกประเทศเพื่อทำธุรกิจ หรือคู่สมรสบุตรหรือลูกจ้างที่ไปด้วยกัน หรือสำหรับบุคคลดังกล่าวที่จะตามไปภายหลัง กับหนังสือเดินทางอีกประเภทหนึ่งคือ Ordinary Passport หมายถึง หนังสือเดินทางอื่นนอกจาก Official Passport และนอกจากนี้ยังได้นิยาม คำว่า “ผู้ถือหนังสือเดินทาง” (Bearer of a Passport) หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งหนังสือเดินทางออกให้หรือได้รับการต่ออายุด้วย

นอกจากนี้ มาตรา 23 ของ The Passport Law กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปีหรือปรับไม่เกิน 300,000 เยน สำหรับการกระทำ ดังต่อไปนี้

1) การได้มาซึ่งหนังสือเดินทาง หรือเอกสารการเดินทางเพื่อเข้าสู่ประเทศญี่ปุ่น ด้วยการให้ข้อมูลเท็จในเอกสารเกี่ยวกับการยื่นขอทำหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางตามกฎหมาย

2) ใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่ไม่ใช่ของตน

3) โอนหรือให้ยืมหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของตนเอง หรือรับโอนหรือยืมหนังสือหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่น

4) ใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่หมดอายุ

สำหรับ The Immigration Control and Refugee Recognition Act เป็นกฎหมายควบคุมการอพยพและหลบหนีเข้าประเทศ มีความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่สำคัญ ดังนี้

มาตรา 74-6-2 กำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 3,000,000 เยนหรือทั้งจำทั้งปรับ สำหรับการกระทำความผิดต่อไปนี้

1) การช่วยเหลือผู้อื่นให้เข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย โดยการรับเอกสารจากองค์การที่ได้กระทำการโดยชอบด้วยกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น การออกเอกสารเดินทางของผู้อพยพ การออกใบอนุญาตเดินทาง การออกเอกสารหรือใบอนุญาตต่ออายุเอกสารที่ออกโดยองค์การที่มีอำนาจโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยการปลอมเอกสารหรือโดยใช้วิธีอื่นใดที่ทุจริต

2) การถือ เสนอให้หรือรับหนังสือเดินทางปลอม หรือเอกสารของลูกเรือหรือใบอนุญาตต่ออายุ เพื่อช่วยผู้อื่นเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย

3) การถือ เสนอให้หรือรับหนังสือเดินทาง หรือเอกสารของลูกเรือหรือใบอนุญาตต่ออายุ ซึ่งปลอมหรือหมดอายุ

เมื่อพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางของประเทศญี่ปุ่นนั้นพบว่า มีเพียงมาตรา 23 (2) และ (3) แห่งกฎหมาย The Passport Law เท่านั้น ที่บัญญัติให้การกระทำใดๆ ที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นความผิด โดยกำหนดให้การใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่ไม่ใช่ของตน รวมทั้งการรับ โอนหรือยืมหนังสือหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด แต่ในส่วนของกระทำความผิดที่เป็นการครอบครอง จำหน่าย หรือนำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่นนั้น มิได้มีบทบัญญัติใดบัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด

จากการที่ได้ทำการศึกษากฎหมายของต่างประเทศที่กำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศได้กำหนดความผิดและโทษที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และลักษณะการกระทำความผิดที่พบในแต่ละประเทศ ซึ่งจะเห็นว่าโดยส่วนใหญ่แต่ละประเทศได้บัญญัติกฎหมายเอาผิดครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการ

กระทำอันเป็นการปลอมหนังสือเดินทางไว้ แต่สำหรับการบัญญัติกฎหมายเอาผิดกับการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้น แต่ละประเทศส่วนใหญ่รวมทั้งประเทศไทยได้บัญญัติไว้เพียงความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ จะมีเพียงแต่ประเทศออสเตรเลียเท่านั้นที่ได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ได้อย่างครอบคลุม ไม่ว่าจะเป็นความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่น ความผิดฐานครอบครองเอกสารการเดินทางของผู้อื่นหรือที่มีได้ออกให้แก่ตนโดยมิชอบ ความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่น และความผิดฐานนำเข้าสู่ออกเอกสารการเดินทางที่มีได้ออกให้แก่ตนข้ามประเทศ

ปัญหาสำคัญที่พบในปัจจุบัน พบว่าประเทศไทยเป็นแหล่งสำคัญในการรวมตัวกันเพื่อกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทาง และปัจจุบันหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นวัตถุสืบสำคัญที่กลุ่มผู้กระทำความผิดใช้ ไม่ว่าจะเพื่อนำมาปลอม หรือเพื่อนำมาใช้ในการสวมตัวเดินทางเข้าออกระหว่างประเทศ เนื่องจากการปลอมขึ้นใหม่กระทำได้ง่าย และถูกตรวจสอบได้ง่าย ดังนั้นจึงเกิดการกระทำที่เป็นการครอบครองและจำหน่าย รวมทั้งการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นจำนวนมาก แต่กฎหมายของประเทศไทยไม่สามารถเอาผิดกับการกระทำดังกล่าวได้ เนื่องจากในหมวดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น บัญญัติให้เพียงการกระทำที่เป็นการใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นเท่านั้นที่เป็นความผิด และในส่วนของผู้จัดหาหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้กับผู้กระทำความผิดนั้น จะเป็นความผิดได้ก็ต่อเมื่อมีผู้นำหนังสือเดินทางดังกล่าวออกใช้แล้ว ทั้งนี้ตามมาตรา 269/11 ซึ่งไม่สามารถครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นได้ทั้งหมด

หากประเทศไทยนำกฎหมายของประเทศออสเตรเลียที่ได้มีการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ได้อย่างครอบคลุมกับสถานการณ์การกระทำความผิดของกลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางที่พบในปัจจุบันมาเป็นต้นแบบในการปรับแก้กฎหมายในหมวดความผิดว่าด้วยหนังสือเดินทางของประเทศไทย ย่อมสามารถปรับปรุงกฎหมายให้ครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้เป็นอย่างดี และทำให้การป้องกันและปราบปรามกลุ่มอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อสายตาของต่างประเทศ ตลอดจนพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และสร้างความมั่นคงให้กับประเทศไทย

บทที่ 4

วิเคราะห์บทบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทย และต่างประเทศ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของไทย กับการกระทำความผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง

ลักษณะและรูปแบบของการกระทำความผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางนอกจากการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาทั้งฉบับแล้ว ยังมีวิธีการขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นจากต่างประเทศแล้วลักลอบนำเข้ามายังประเทศไทยเพื่อให้กลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยทำการปลอม หรือนำไปจำหน่ายให้กับลูกค้าใช้หนังสือเดินทางดังกล่าวสวมตัวเดินทางเข้าประเทศต่างๆ ต่อไป ซึ่งการครอบครอง การจำหน่ายหรือการลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงที่ถูกต้องขโมยของผู้อื่นนั้น กฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศไทยไม่สามารถใช้ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ในบทที่ผ่านมาผู้เขียนได้กล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางของต่างประเทศโดยศึกษาถึงกฎหมายของแต่ละประเทศว่าได้มีการบัญญัติให้การกระทำใดๆ บ้างที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นเป็นความผิด ซึ่งแต่ละประเทศได้บัญญัติถึงความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมากน้อยแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ

บทนี้ผู้เขียนจะกล่าวถึงการวิเคราะห์บทบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ และปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของไทยกับการกระทำความผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันมีปัญหาอย่างไรกับการนำมาปรับใช้ลงโทษการครอบครอง การจำหน่าย รวมทั้งการลักลอบนำเข้าในหรือส่งออกนอกประเทศซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น ตลอดจนวิเคราะห์เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม

4.1 วิเคราะห์บทบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยและต่างประเทศ

4.1.1 ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย

1) ความผิดอาญาฐานปลอมหนังสือเดินทาง

มาตรา 269/8 บัญญัติว่า “ผู้ใดทำหนังสือเดินทางปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เติมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในหนังสือเดินทางที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือเดินทาง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

จากบทบัญญัติในมาตรา 269/8 ข้างต้น สามารถแยกองค์ประกอบของความผิด ได้ดังนี้
องค์ประกอบภายนอก

(1) ผู้ใด

(2) (ก)ทำหนังสือเดินทางปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด

(ข) เติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริง หรือ

(ค) ประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือเดินทาง

(3) โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน องค์ประกอบภายใน

(1) เจตนา

(2) เจตนาพิเศษ “เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง”¹

องค์ประกอบภายนอก

การกระทำซึ่งเป็นการปลอมหนังสือเดินทาง

การกระทำซึ่งเป็นการปลอมขององค์ประกอบของมาตรานี้ แบ่งลักษณะออกเป็น 3 ลักษณะ คือ²

(1) การปลอมหนังสือเดินทางขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด

การทำหนังสือเดินทางปลอม ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเดินทางที่แท้จริง ต่างกับการปลอมเงินตรา เพราะเงินตราต้องมีของแท้ เพราะต้องมีกฎหมายกำหนดขึ้น และทำให้ดูเหมือนของแท้

¹ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 126.

² ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. (2550). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ. หน้า 182-183.

³ เกียรติขจร วังนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 134.

การปลอมหนังสือเดินทางหากหนังสือเดินทางที่ทำปลอมขึ้น เป็นการปลอมชื่อบุคคล บุคคลนั้นอาจจะไม่มีตัวตนก็ได้ และคำว่า “แท้จริง” ที่ใช้ในมาตรานี้ไม่ได้หมายถึงเท็จหรือจริงไม่ได้หมายความว่าความหมายของหนังสือของหนังสือเดินทางอันแท้จริง เป็นความจริง หมายความว่าหนังสือเดินทางที่แท้จริงอาจมีข้อความเท็จอย่างไรก็ได้ที่ผู้ทำได้ทำขึ้น และหนังสือเดินทางไม่ได้เกิดขึ้นได้เอง ต้องมีผู้ทำขึ้น เช่น การที่นายก้านแจ้งข้อความเกี่ยวกับชื่อตัวของนายก้านเองเป็นข้อความเป็นเท็จเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการออกหนังสือเดินทางออกหนังสือเดินทางให้การกระทำของนายก้านไม่เป็นการปลอม ทำให้นายก้านไม่มีความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8 แต่นายก้านมีความผิดฐานแจ้งให้เจ้าพนักงานจดข้อความอันเป็นเท็จตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 267 เท่านั้น และกรณีหากผู้ไม่มีอำนาจที่จะทำหนังสือเดินทางได้ทำหนังสือเดินทางขึ้น แม้ข้อความจะตรงกับความเป็นจริง ก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทาง เช่นการที่นายสนทำหนังสือเดินทางฉบับหนึ่ง โดยการใช้ข้อมูลส่วนตัวที่ถูกต้องของตัวเอง ซึ่งนายสนไม่ใช่เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย การกระทำของนายสนเป็นการกระทำ ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8 และการทำหนังสือเดินทางโดยมีอำนาจแต่มีการแก้ไขข้อความขึ้นในหนังสือเดินทางใหม่ ให้เข้าใจว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง ก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทางได้ เช่นกรณีที่นายขาวได้นำหนังสือเดินทางของตัวเองมาแก้ไขใบหน้าติดรูปถ่ายของนายดำในหนังสือเดินทางดังกล่าว การกระทำของนายขาวเป็นความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8 หนังสือเดินทางที่ปลอมของบุคคลผู้ไม่มีตัวตนก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทางได้ และการใช้ชื่อจริงลงลายมือชื่อในหนังสือเดินทางโดยเข้าใจว่าเป็นบุคคลอื่นก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทาง

การปลอมหนังสือเดินทางอาจทำแต่เพียงส่วนหนึ่งส่วนใด ไม่จำเป็นต้องปลอมทั้งฉบับหนังสือเดินทางอาจทำไว้โดยแท้จริงแต่ยังไม่สำเร็จครบถ้วน ถ้าผู้ใดปลอมข้อความต่อไปจนครบถ้วนก็เป็นการปลอมแต่บางส่วน หรืออาจทำหนังสือเดินทางขึ้นยังไม่สำเร็จครบถ้วนหรือไม่ครบถ้วน ก็เป็นการปลอมแต่บางส่วนหรืออาจทำหนังสือเดินทางขึ้นไม่สำเร็จครบถ้วน ทำไปได้แต่เพียงบางส่วนก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทางสำเร็จ⁴

(2) เติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริง

การเติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในหนังสือเดินทางที่แท้จริงหมายความว่า ทำให้ความหมายอันเป็นสาระสำคัญของหนังสือเดินทางเปลี่ยนแปลงไป หากความหมายยังคงเดิมก็ไม่เป็นการกระทำความผิดฐานนี้ และเติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดต้องเป็นการกระทำลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริง คือมีหนังสือเดินทางที่แท้จริงอยู่ แล้วผู้ปลอม

⁴ แหล่งเดิม. หน้า 148.

ได้กระทำการ เต็ม หรือตัดทอน หรือแก้ไขต่อหนังสือเดินทางที่แท้จริงนั้น⁵ แต่หากการ เต็ม หรือตัดทอนหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ เป็นการกระทำต่อหนังสือเดินทางปลอม ก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทางเช่นเดียวกัน แต่มิใช่เป็นการปลอมด้วยการเติม หรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริงแต่ถือว่าเป็นการปลอม “ส่วนหนึ่งส่วนใด” นั่นเอง⁶ ข้อสังเกตคือ หากเป็นหนังสือเดินทางที่ตนเป็นผู้ทำขึ้นเองโดยมีอำนาจที่กระทำได้ แล้วภายหลังได้มีการแก้ไขเอกสารนั้นโดยไม่มีอำนาจที่จะแก้ไข ก็เป็นการปลอมหนังสือเดินทางเช่นกัน แต่ถ้าหากว่าเป็นการกระทำโดยมีอำนาจที่จะกระทำได้ การกระทำดังกล่าวก็ไม่ใช่ความผิด

(3) ประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือเดินทาง

การประทับตราปลอม หรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือเดินทาง การประทับตราแทนการลงลายมือชื่อ ก็อยู่ในความหมายของการประทับตราปลอมอยู่แล้ว รวมถึงตรานิติบุคคลตราประจำตำแหน่ง

ลายมือชื่อเป็นไปตามบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1 (10)

“ลายมือชื่อ หมายความว่ารวมถึงลายพิมพ์นิ้วมือและเครื่องหมายซึ่งบุคคลไว้แทนลายมือชื่อตน”

ถ้าเป็นลายพิมพ์นิ้วมือหรือเครื่องหมายอื่นแทนลายมือชื่อ แม้ไม่มีพยานลงลายมือชื่อรับรองก็ถือว่าเป็นลายมือชื่อของตนตามมาตรา⁷

โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

เป็นองค์ประกอบภายนอกซึ่งมิใช่ “ข้อเท็จจริง” ศ.จิตติ ดิงศรัทธี ใช้คำว่า “เป็น” พฤติการณ์ประกอบการกระทำ” ซึ่งหมายความว่า ถ้าไม่น่าจะเกิดความเสียหายก็ไม่ผิดแม้พยายามก็ไม่ผิด เป็นสิ่งที่ต้องวินิจฉัยโดยระดับความรู้ของวิญญูชนทั่วไป หากวิญญูชนเห็นว่าเสียหายก็ถือว่าเป็นเสียหาย แม้ผู้กระทำจะไม่ว่าจะทำให้เสียหายก็ตาม โดยเพียงแต่น่าจะเกิดความเสียหายก็เป็นความ ผิดสำเร็จ โดยไม่ต้องเกิดความเสียหายขึ้นจริง⁷

⁵ ทรนันท ขวัญทอง. เล่มเดิม. หน้า 29.

⁶ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 150.

⁷ แหล่งเดิม. หน้า 164-165.

องค์ประกอบภายใน

(1) เจตนา คือเจตนาธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59⁸

(2) เจตนาพิเศษ คือ ได้กระทำไป “เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง”

การกระทำที่จะเป็นความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางได้ นอกจากการกระทำนั้นจะต้องครบองค์ประกอบภายนอกของการปลอมหนังสือเดินทางตามที่ได้กล่าวข้างต้น ยังจะต้องเป็นการกระทำโดยเจตนา และจะต้องมีเจตนาพิเศษ คือ “เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง” อีกด้วย หากการกระทำดังกล่าว แม้ว่าจะครบองค์ประกอบภายนอกของการปลอมหนังสือเดินทาง และได้กระทำไปโดยเจตนา แต่หากว่ามีได้มีเจตนาจะกระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง การกระทำดังกล่าวย่อมไม่เป็นความผิด เนื่องจากขาดองค์ประกอบในส่วน of เจตนาพิเศษนั่นเอง

เจตนา “เพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อ” นั้น กฎหมายมิได้เจาะจงผู้ที่ถูกกระทำให้หลงเชื่อ โดยเฉพาะว่าจะต้องเป็นผู้ใด ทั้งบุคคลที่จะถูกทำให้หลงเชื่อ กฎหมายก็มิได้กำหนดว่าจำต้องเกี่ยวข้องเป็นบุคคลกลุ่มเดียวกับบุคคลที่น่าจะเกิดความเสียหาย จึงเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่งก็ได้

2) ความผิดอาญาฐานใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

มาตรา 269/9 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/8 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/8 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หากหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

การมีหนังสือเดินทางปลอมตามมาตรา 269/8 จำนวนตั้งแต่สองฉบับขึ้นไป ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นผู้ปลอมซึ่งหนังสือเดินทางตามมาตรา 269/8 ให้ลงโทษตามมาตรานี้แต่กระหนเดียว”

⁸ มาตรา 59 “บุคคลใดต้องรับโทษทางอาญา ก็ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาทในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดเมื่อได้กระทำโดยประมาทหรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิดแม้ได้กระทำโดยไม่มีเจตนา

กระทำโดยเจตนา ได้แก่ กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำ และในขณะที่ผู้กระทำประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลของการกระทำนั้น.”

⁹ เกียรติจักร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 169.

ลักษณะองค์ประกอบของมาตรานี้

มาตรานี้แบ่งความผิดออกเป็น 2 ลักษณะ

ความผิดที่ 1 ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

(1) ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

ใช้ คือ นำออกใช้ในลักษณะที่เป็นหนังสือเดินทาง¹⁰ เช่นการใช้เพื่อแสดงหลักฐานการเดินทางไปยังประเทศต่างๆ และการใช้อย่างหนังสือเดินทาง เพียงแต่แสดงข้อความในหนังสือเดินทางให้ปรากฏต่อผู้อื่นไม่ถึงกับยื่นหนังสือเดินทางส่งให้ผู้อื่นรับก็เป็นการใช้หนังสือเดินทางแล้ว

มีไว้เพื่อใช้ เป็นความผิดตามมาตรา 269/8 ซึ่งเป็นบทบัญญัติขึ้นมาใหม่ หากเป็นการปลอมเอกสารอื่นที่มีใช้หนังสือเดินทาง การกระทำการ “มีไว้เพื่อใช้” ยังไม่เป็นความผิด แต่การ “มีไว้เพื่อใช้” หนังสือเดินทางปลอมก็เป็นความผิดแล้ว แม้ผู้กระทำความผิดจะยังไม่ได้นำหนังสือเดินทางปลอมดังกล่าวออกใช้ก็ตาม เป็นการขยายการกระทำความผิดให้กว้างขึ้น¹¹

(2) ต้องเป็นหนังสือเดินทางที่เกิดจากการกระทำความผิดตามมาตรา 269/8

(3) เจตนาธรรมดา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59 และต้องรู้ข้อเท็จจริงว่าเป็นหนังสือเดินทางที่เกิดจากการกระทำความผิดมาตรา 269/8

(4) เจตนาพิเศษ เพื่อในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน
ความผิดที่ 2 จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

(1) จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

จำหน่าย คือ การส่งต่อให้ผู้อื่นไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่¹²

จำหน่าย คือ การโอนสิ่งนั้นๆ ไป ทั้งนี้ไม่ว่าจะได้มีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม¹³

มีไว้เพื่อจำหน่าย คือ มีไว้ในครอบครองเพื่อแจกจ่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม¹⁴

มีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น ข้อสันนิษฐานของกฎหมาย การมีหนังสือเดินทางปลอมตามมาตรา 269/8 ตั้งแต่สองฉบับขึ้นไป ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย

มีข้อสังเกตว่า “การจำหน่าย” ก็คือ การใช้ ตามความหมายของมาตรา 269/9 วรรค 1 การจำหน่าย จึงถือว่าเป็นการใช้ด้วยทุกกรณี อย่างไรก็ตาม การใช้ ตามมาตรา 269/9 วรรค 1

¹⁰ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. เล่มเดิม. หน้า 182-183.

¹¹ เกียรติขจร วัฒนสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 265.

¹² แหล่งเดิม. หน้า 184.

¹³ คณิต ณ นคร ก (2553). กฎหมายอาญาภาคความผิด. หน้า 561.

¹⁴ แหล่งเดิม. หน้า 561.

บางกรณีก็ไม่ถือว่าเป็นการจำหน่าย เช่น นำหนังสือเดินทางปลอมแสดงให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตรวจดู ก็ถือว่าเป็นการใช้ แต่มิใช่การจำหน่าย แต่ถ้านำออกขายก็ถือว่าเป็นการจำหน่ายและเป็นการใช้ด้วย¹⁵

(1) เจตนารมณ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

โดยที่มาตรานี้ได้บัญญัติว่า ถ้าผู้ซึ่งใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ หรือ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 1 และวรรค 2 เป็นผู้ซึ่งปลอมหนังสือเดินทางนั้นเอง มาตรา 269/9 วรรค 4 ได้บัญญัติให้ลงโทษผู้นั้นตามมาตรา 269/9 นี้ แต่กระธงเดียว

3) ความผิดอาญารฐานนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

มาตรา 269/10 บัญญัติว่า “ผู้ใดนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/8 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งได้กระทำไปเพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท”

ลักษณะขององค์ประกอบของมาตรานี้

(1) นำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร หมายความว่า ราชอาณาจักรที่แท้จริงตามมาตรา 4 เท่านั้น¹⁶ โดยไม่รวมถึง เรือไทย หรืออากาศยานไทย ซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร และไม่รวมถึงสถานทูตไทยในต่างประเทศด้วย¹⁷

(2) หนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/8

(3) เจตนารมณ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

การกระทำความผิดในการนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ถ้าได้กระทำโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นตาม มาตรา 269/10 วรรค 2

4) ความผิดอาญารฐานใช้หนังสือเดินทางผู้อื่น โดยมีขอบและจัดหาหนังสือเดินทาง

มาตรา 269/11 บัญญัติว่า “ผู้ใดใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีขอบ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท

¹⁵ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์ เล่มเดิม. หน้า 266.

¹⁶ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ. เล่มเดิม. หน้า 183.

¹⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. หน้าเดิม.

ผู้ใดจัดหาหนังสือเดินทางให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษเช่นเดียวกัน”

ลักษณะองค์ประกอบของมาตรานี้

มาตรานี้แบ่งความผิดออกเป็น 2 ลักษณะ

ความผิดที่ 1 ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ

(1) ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ หมายความว่า หนังสือเดินทางที่แท้จริงเป็นของผู้อื่น โดยหนังสือเดินทางนั้นไม่มีการปลอมแต่อย่างใด

การใช้ คือ การใช้อย่างเป็นทางการหนังสือเดินทางในการเดินทาง¹⁸

โดยมิชอบ คือ ไม่มีสิทธิที่จะใช้ในการเดินทาง¹⁹

(2) ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(3) เจตนารมณ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

ความผิดที่ 2 จัดหาหนังสือเดินทางโดยมิชอบ

(1) จัดหาหนังสือเดินทาง หากยังไม่ได้มีการนำหนังสือเดินทางดังกล่าวไปใช้ก็ไม่ใช่ความผิด เนื่องจากหากผู้กระทำความผิดยังไม่ทันใช้ก็ยังไม่ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามมาตรา 269/11 ได้

(2) ให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง คือตัวผู้ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น

(3) เจตนารมณ์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 59

มาตรา 269/11 วรรค 2 กำหนดความผิดแก่ผู้จัดหาหนังสือเดินทางให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ซึ่งผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง คือ “ผู้ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ซึ่งต้องเป็นหนังสือเดินทางฉบับที่แท้จริง และเป็นของผู้อื่น ดังนั้น กรณีตามวรรคสองจึงเป็นการกำหนดความผิดแก่ผู้จัดหาหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้แก่คนอื่นคนหนึ่ง

หากมีการจัดหาหนังสือเดินทางของผู้อื่นให้แล้ว แต่ผู้ได้รับหนังสือเดินทางดังกล่าวยังมีได้มีการนำออกใช้ ผู้จัดหาน่าจะยังไม่มี ความผิดฐาน “จัดหา” เพราะมาตรา 269/11 วรรค 2 บัญญัติว่า “จัดหาหนังสือเดินทางให้แก่ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง” ดังนั้นเมื่อผู้รับหนังสือเดินทางดังกล่าวยังมีได้มีการนำไปใช้ ตามมาตรา 269/11 วรรค 1 ก็ถือว่ายังไม่มี “ผู้กระทำความผิดตามวรรค 1” ดังนั้น ผู้จัดหา จึงน่าจะยังไม่ผิดฐาน “จัดหา” ตามมาตรา 269/11 วรรค 2²⁰

¹⁸ คณิต ฅ นคร ก เล่มเดิม. หน้า 564.

¹⁹ แหล่งเดิม. หน้า 564.

²⁰ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 267-268.

4.1.2 วิเคราะห์ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย เปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ

หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นกลายเป็นสิ่งสำคัญที่ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางต้องการ เพื่อนำมาทำการปลอมแปลงหรือจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้า เนื่องจากปัจจุบันการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นทั้งฉบับทำได้ยาก และง่ายต่อการถูกตรวจสอบพบจากเจ้าหน้าที่ การนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาทำการปลอมแปลงโดยเปลี่ยนแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลผู้ถือหนังสือเดินทาง หรือรูปถ่าย หรือที่เรียกกันว่า “การผ่านเล่ม” รวมถึงการจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นนั้นให้กับลูกค้าใช้สวมตัวในการเดินทาง จึงเป็นวิธีการที่ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางใช้กระทำความผิดในปัจจุบัน ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้นพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมา ปัจจุบันจึงพบการกระทำอันเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่สำคัญ ได้แก่ การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ การจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่น และการนำเข้าไปหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น ซึ่งกฎหมายที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางของแต่ละประเทศก็ได้มีการบัญญัติไว้แตกต่างกันออกไป โดยเมื่อพิจารณากฎหมายเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยและต่างประเทศตามลักษณะการกระทำอันเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่พบในปัจจุบันของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง สามารถพิจารณาได้ดังนี้

1) ความผิดเกี่ยวกับการใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่น

ประเทศไทยได้บัญญัติให้การที่บุคคลใดใช้หนังสือเดินทางของบุคคลอื่นโดยมิชอบเป็นความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของบุคคลอื่นไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/11 ซึ่งการกระทำจะเป็นความผิดสำเร็จก็ต่อเมื่อได้มีการนำหนังสือเดินทางของบุคคลอื่นนั้นออกใช้แล้ว และหากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นรูปแบบหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ การใช้หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นก็เป็นความผิดฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/5²¹ ด้วย

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่นไว้ในมาตรา 32 ของกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ซึ่งกรณีดังกล่าวมีความแตกต่างจากความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของบุคคลอื่นของไทย โดยกฎหมายออสเตรเลียได้จำกัดไว้เฉพาะกรณีใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่นที่เป็นของประเทศออสเตรเลียเท่านั้น แต่กฎหมายของไทยตามมาตรา 269/11 มิได้จำกัดว่าหนังสือเดินทางของผู้อื่น

²¹ มาตรา 269/5 “ผู้ใดใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท.”

นั้นต้องเป็นหนังสือเดินทางของประเทศไทยเท่านั้น ดังนั้นหากมีการใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางของประเทศใด ย่อมเป็นความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น ตามมาตรา 269/11 นอกจากนี้กฎหมายออสเตรเลียได้บัญญัติลักษณะการนำไปใช้ว่า เพื่อการท่องเที่ยวหรือการแสดงตน แต่กฎหมายไทยไม่ได้บัญญัติว่าการนำไปใช้นั้นเพื่อการใด หากการนำไปใช้นั้นน่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชนย่อมเป็นความผิด ทำให้กฎหมายไทยเปิดกว้างกว่ากฎหมายออสเตรเลีย

ประเทศสหรัฐอเมริกา บัญญัติความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของบุคคลอื่นไว้ในมาตรา 1544 วรรค 1 แห่งกฎหมาย U.S. Code 2005 Title 18---Crime and Criminal Procedure

ประเทศแคนาดาได้บัญญัติความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางของบุคคลอื่นโดยมิชอบ ไว้ในมาตรา 10 (2) (C) แห่งกฎหมาย Canadian Passport Order ของประเทศแคนาดา โดยกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขในการยกเลิกหนังสือเดินทางหากผู้ใดอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้หนังสือเดินทางของตน

ประเทศญี่ปุ่นได้บัญญัติความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่น ไว้ในมาตรา 23 (2) แห่ง The Passport Law

ในส่วนของประเทศอังกฤษนั้นมิได้มีการบัญญัติให้การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด ซึ่งตามกฎหมายของประเทศอังกฤษนั้นการใช้หนังสือเดินทางจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อเป็นการใช้หนังสือเดินทางปลอม หรือใช้สำเนาหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตราตามมาตรา 3 และมาตรา 4 แห่งกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981

เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของหลายประเทศได้บัญญัติให้การใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของบุคคลอื่นโดยมิชอบนั้นเป็นความผิด จะมีเพียงแต่ประเทศอังกฤษเท่านั้นที่มีเฉพาะความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางปลอม

2) ความผิดเกี่ยวกับการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทาง หรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียของผู้อื่นหรือซึ่งมิได้ออกให้กับตนไว้ในมาตรา 32 (4) แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 นอกจากนี้ยังได้บัญญัติให้การครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเป็นความผิด ตามมาตรา 36 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติให้การครอบครองหนังสือเดินทางทั้งที่เป็นหนังสือเดินทางปลอมหรือที่เป็นหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิดทั้งสิ้น

เมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และประเทศญี่ปุ่นนั้น จะพบว่าประเทศต่างๆ ดังกล่าวมิได้มีการบัญญัติให้การ

ครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิดเหมือนเช่นประเทศออสเตรเลีย และกฎหมาย The Forgery and Counterfeiting Act 1981 ของประเทศอังกฤษมีเพียงบัญญัติให้การมีไว้ในครอบครองหรือควบคุม ซึ่งเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ หรือกระดาษ หรือวัสดุอื่นใด สำหรับทำหนังสือเดินทางหรือเอกสารเดินทางปลอมเป็นความผิด แต่ในส่วนการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้นมิได้บัญญัติให้เป็นความผิดแต่อย่างใด

กฎหมายไทยได้มีการบัญญัติไว้ถึงการมีไว้ในครอบครองที่จะเป็นความผิดก็เฉพาะแต่กรณีการมีไว้ในครอบครองเพื่อใช้หรือเพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/9 วรรค 1 และวรรค 2 เท่านั้น ส่วนการครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมิได้บัญญัติความผิดไว้โดยเฉพาะ โดยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้นจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อได้มีการนำออกใช้โดยมิชอบ กรณีดังกล่าวเคยได้มีการถกเถียงให้มีการบัญญัติความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางโดยมิชอบทั้งหนังสือเดินทางที่แท้จริงและหนังสือเดินทางปลอม แต่การประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ครั้งที่ 1²² ได้กล่าวว่าความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงโดยมิชอบอย่างไรก็ตามเป็นความผิดฐานลักทรัพย์อยู่แล้ว จึงไม่ควรบัญญัติความผิดดังกล่าว แต่จากปัญหาที่เกิดขึ้นจะเห็นได้ว่าการกระทำอันเป็นการครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นไม่สามารถนำบทบัญญัติความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรมาลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากการกระทำผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายไม่ใช่คนไทยหรือรัฐบาลไทยนั่นเอง หรือหากกรณีการกระทำผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรเกิดขึ้นในราชอาณาจักรและสามารถลงโทษผู้กระทำในความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรในราชอาณาจักรได้ โทษที่จะได้รับก็ไม่สูงพอที่จะทำให้ผู้กระทำผิดเจ็ดหลาบเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ซึ่งกรณีการลักลอบนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักร และการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไม่ว่าจะไว้เพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่ายนั้น ปัจจุบันพบว่าเป็นวิธีการที่แพร่หลายของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง เนื่องจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นสามารถนำไปปลอมจำหน่ายได้ในราคาสูง หรือนำไปให้บุคคลอื่นใช้สวมตัวเดินทาง อีกทั้งหนังสือเดินทางดังกล่าวยังตรวจสอบได้ยากเนื่องจากภายในเป็นหนังสือเดินทางจริง มีลักษณะ รูปแบบ และอุปกรณ์รักษาความปลอดภัยของเอกสารเป็นของจริง และเมื่อตามประมวลกฎหมายอาญาของไทย หมดความผิดว่าด้วยหนังสือเดินทางมิได้บัญญัติให้การครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น

²² สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2548, 24 พฤศจิกายน). รายงานการประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทางอาญา. หน้า 1.

โดยมิชอบเป็นความผิด ก็ไม่อาจลงโทษผู้ที่ลักลอบนำเข้าหรือครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นได้ ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญและส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

เมื่อพิจารณาตามประมวลกฎหมายอาญา หมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 269/5²³ ได้มีการบัญญัติให้การที่ผู้ใดใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบเป็นความผิด และนอกจากนี้ มาตรา 269/6²⁴ ยังได้บัญญัติให้การมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบเป็นความผิดโดยแม้จะยังมีได้นำออกใช้ ซึ่งต่างกับความผิดในหมวดว่าด้วยหนังสือเดินทางมาตรา 269/11 ซึ่งการมีหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ในครอบครองจะเป็นความผิดก็ต่อเมื่อได้มีการนำออกใช้ หากมีหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ในครอบครองแต่ยังไม่ได้มีการนำออกใช้ก็ ไม่เป็นความผิด ตามมาตรา 269/11 และแม้หนังสือเดินทางบางประเทศจะได้เปลี่ยนรูปแบบมาเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถือได้ว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์เช่นกัน และสามารถปรับฐานความผิดเข้ากับหมวดความผิดว่าด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ปัญหาคือหนังสือเดินทางของแต่ละประเทศส่วนใหญ่ยังเป็นหนังสือเดินทางแบบเดิม มิใช่หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์จึงไม่อาจปรับหนังสือเดินทางประเภทดังกล่าวเข้ากับฐานความผิดในหมวดความผิดว่าด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนเห็นว่า การลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น หรือการครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นไว้เพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย เป็นปัญหาที่สำคัญและเป็นเหมือนต้นทางของการทำความผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง ดังนั้น ถ้ากฎหมายบัญญัติให้การครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น โดยมิชอบเป็นความผิด เช่นเดียวกับที่ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติไว้ในมาตรา 32 และ 36 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ก็จะสามารถใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้

3) ความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่น

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานจำหน่ายเอกสารการเดินทางของออสเตรเลียไว้ ในมาตรา 33 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 และหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่จำหน่ายนั้นเป็นหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่แท้จริง โดยจำกัดเฉพาะการ

²³ มาตรา 269/5 “ผู้ใดใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

²⁴ มาตรา 269/6 “ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมิชอบ ตามมาตรา 269/5 ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

กระทำที่เป็นการจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางที่แท้จริงซึ่งเป็นของออสเตรเลียเท่านั้น

ประเทศไทยได้บัญญัติความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอมไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/9 วรรค 2 หากหนังสือเดินทางอยู่ในรูปบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ก็เป็นการกระทำความผิดฐานจำหน่ายบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/4 วรรค 2²⁵

อย่างไรก็ตามประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติให้การจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงเป็นความผิด เหมือนเช่นประเทศออสเตรเลีย และเมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และประเทศญี่ปุ่นนั้น จะพบว่าประเทศต่างๆ ดังกล่าวก็มีได้มีการบัญญัติให้การจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิดเหมือนเช่นประเทศออสเตรเลียเช่นกัน โดยพฤติการณ์ในปัจจุบันพบว่าหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นนั้นเป็นที่ต้องการมากของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง โดยเฉพาะหนังสือเดินทางของประเทศในแถบทวีปยุโรป เช่น ออสเตรเลีย แคนาดา อิตาลี เยอรมันนี่ เป็นต้น เนื่องจากหนังสือเดินทางจริงนั้น สามารถนำมาทำการปลอมได้และเหมือนกับของจริงมาก การตรวจสอบกระทำได้ยากเนื่องจากภายในเป็นหนังสือเดินทางจริง นอกจากนี้ยังสามารถนำมาใช้สวมตัวในการเดินทางให้กับบุคคลที่หน้าคล้ายกับเจ้าของหนังสือเดินทางดังกล่าวโดยไม่ต้องทำการปลอม และผลประโยชน์ที่จะได้รับสูงกว่าหนังสือเดินทางที่ปลอมขึ้นมาทั้งฉบับ ดังนั้นจึงพบการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นและนำมาจำหน่ายให้กับบุคคลอื่นเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเมื่อประมวลกฎหมายอาญาได้บัญญัติให้เฉพาะการจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้นที่เป็นความผิด ก็ไม่สามารถลงโทษผู้ที่จำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่เป็นของจริงได้ กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนเห็นว่า ถ้ากฎหมายบัญญัติให้การจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น โดยมีขอบเป็นความผิด เช่นเดียวกับที่ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 33 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ก็จะสามารถใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้

4) ความผิดเกี่ยวกับการนำเข้าไปหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของผู้อื่น

ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติความผิดฐานความผิดนำเข้า-ส่งออกเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย ไว้ในมาตรา 37 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 โดยกฎหมายดังกล่าว

²⁵ มาตรา 269/4 วรรค 2 “ผู้ใดจำหน่ายหรือมิไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมตามมาตรา 269/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท.”

ได้บัญญัติให้การนำเข้า-ส่งออกซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางนั้น เป็นความผิดทั้งการนำเข้า-ส่งออกหนังสือเดินทางปลอม และหนังสือเดินทางของบุคคลอื่นที่มีได้ออกให้แก่ตนด้วย แต่จำกัดเฉพาะกรณีกระทำต่อหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของออสเตรเลียเท่านั้น เมื่อพิจารณากฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดา และประเทศญี่ปุ่นนั้น จะพบว่าประเทศต่างๆ ดังกล่าวมิได้มีการบัญญัติให้การนำเข้า-ส่งออก ซึ่งหนังสือเดินทางไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางซึ่งเป็นของผู้อื่น เป็นความผิด

ประเทศไทยได้บัญญัติความผิดฐานนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ไว้ในประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/10 โดยมีได้จำกัดไว้เฉพาะหนังสือเดินทางของประเทศไทยเท่านั้น และหากหนังสือเดินทางปลอมดังกล่าวเป็นรูปแบบหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ การกระทำการนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ปลอมก็เป็นความผิดฐานนำเข้าส่ง ออกนอกราชอาณาจักรซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/3²⁶ ด้วย

อย่างไรก็ตามการนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของประเทศไทยนั้นบัญญัติไว้เฉพาะกรณีหนังสือเดินทางปลอมเท่านั้นที่เป็นความผิด ไม่รวมถึงการนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่สามารถใช้ลงโทษบุคคลซึ่งลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาเพื่อนำมาปลอมหรือนำมาจำหน่ายต่อไปได้ และปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้เขียนเห็นว่า ถ้ากฎหมายบัญญัติให้การนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางทั้งหนังสือเดินทางปลอมและหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นโดยมิชอบเป็นความผิด เช่นเดียวกับที่ประเทศออสเตรเลียได้บัญญัติไว้ในมาตรา 37 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ก็จะสามารถใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามมิให้มีการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้

จากการศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยและกฎหมายต่างประเทศในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง จะเห็นได้ว่ากฎหมาย Australian Passports Act 2005 ของประเทศออสเตรเลีย ได้มีการบัญญัติความผิดที่เกี่ยวข้องการกระทำต่อหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น ไว้อย่างครอบคลุมถึงการกระทำต่างๆ ของขบวนการปลอมหนังสือ

²⁶ มาตรา 269/3 “ผู้ใดนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งสิ่งต่างๆ ตามมาตรา 269/1 หรือมาตรา 269/2 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท.”

เดินทางในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นการจำหน่าย รวมทั้งการนำเข้า – ส่งออก หนังสือเดินทางของผู้อื่น ประเทศไทยซึ่งประสบปัญหาที่กลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางได้อาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งในการกระทำความผิด หากมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในส่วนที่ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้ครอบคลุมการกระทำลักษณะต่างๆ ที่ได้มีการกระทำต่อหนังสือเดินทางของผู้อื่นเหมือนเช่นกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย น่าจะทำให้การป้องกันและปราบปรามขบวนการดังกล่าวประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4.2 วิเคราะห์ปัญหาการใช้บังคับกฎหมายของไทย กับพฤติการณ์การกระทำความผิดของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง

โดยที่ปัจจุบันการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากยิ่งขึ้น และได้มีการใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด หนังสือเดินทางจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติใช้เพื่อแสวงหาประโยชน์และเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิด โดยปรากฏข้อเท็จจริงว่าองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้เข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งปลอมหนังสือเดินทางเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงภายในประเทศและต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มบทบัญญัติเกี่ยวกับหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง มาตรา 269/8 ถึงมาตรา 269/15 เพื่อแก้ไขปัญหาการปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทย โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทาง การใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม หรือการจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม การนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม และความผิดฐานใช้ และจัดหาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีขอบโดยมุ่งลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางปลอม แต่ด้วยพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่มีการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาใหม่ทั้งฉบับ เปลี่ยนเป็นการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นจากต่างประเทศ แล้วส่งหรือลักลอบนำเข้ามายังราชอาณาจักรเพื่อทำการปลอมโดยการเติม หรือตัดทอนหรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ลงในหนังสือเดินทางที่แท้จริงซึ่งถูกขโมยมาดังกล่าว หรือโดยการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ได้ขโมยมานั้น จำหน่ายให้กับบุคคลอื่นเพื่อใช้สวมตัวในการเดินทางหรือประกอบธุรกรรมอื่น หนังสือเดินทางจริงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่กลุ่มอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางใช้ในการกระทำความผิด ปัจจุบันพบว่ามีการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยและมีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้เพื่อทำการปลอมหรือเพื่อจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากพฤติการณ์ดังกล่าวของผู้ลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่ง

หนังสือเดินทางที่ถูกขโมย รวมทั้งผู้ที่ครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อปลอมหรือจำหน่าย นั้น เมื่อพิจารณาปรับบทลงโทษตามกฎหมาย ทั้งตามหมวดความผิดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง หรือความผิดอื่น ตามประมวลกฎหมายอาญา และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พบว่าไม่สามารถ นำบทกฎหมายที่มีอยู่มาปรับลงโทษแก่ผู้ที่ครอบครอง จำหน่าย หรือลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการปราบปรามการกระทำความผิด ซึ่งกรณีดังกล่าวส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามในการหยุดยั้งกลุ่มขบวนการปลอม หนังสือเดินทางที่อาศัยประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตหนังสือเดินทางปลอมเป็นอย่างมาก โดย จากการวิเคราะห์พฤติการณ์ซึ่งกลุ่มผู้กระทำความผิดใช้ในการทำผิดในการครอบครองซึ่งหนังสือ เดินทางของผู้อื่น การจำหน่ายหรือการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของ ผู้อื่นเปรียบเทียบกับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง สามารถ วิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับฐานความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา

1) ความผิดฐาน “ปลอมหนังสือเดินทาง” ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8

ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8 ได้บัญญัติในการลงโทษแก่ผู้ซึ่งทำหนังสือ เดินทางปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วย ประการใดๆ ในหนังสือเดินทางที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือ เดินทาง โดยถือว่าเป็นความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง

จากบทบัญญัติดังกล่าวเมื่อพิจารณาว่าสามารถนำมาปรับใช้ลงโทษบุคคลที่ครอบครอง หนังสือเดินทางของผู้อื่น จำหน่ายหรือลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของ ผู้อื่นได้หรือไม่นั้น จะเห็นได้ว่า บทบัญญัติของมาตรา 269/8 ในความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง มุ่งลงโทษการกระทำอันเป็นการปลอมหนังสือเดินทางไม่ว่าจะเป็นการปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือ แต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในหนังสือเดินทาง ที่แท้จริง หรือประทับตราปลอมหรือลงลายมือชื่อปลอมในหนังสือเดินทาง แต่อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติมาตรา 269/8 ไม่สามารถนำมาปรับใช้ในการลงโทษการกระทำของกลุ่มปลอมหนังสือ เดินทางในปัจจุบัน ที่เกี่ยวกับการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น การจำหน่ายหรือลักลอบ นำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อนำมาปลอมแปลงต่อไปได้ เนื่องจากหนังสือเดินทางที่มีไว้ในความครอบครอง หรือมีการนำมาจำหน่าย หรือมีการลักลอบ นำเข้ามาในราชอาณาจักรดังกล่าว นั้น ล้วนแต่เป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยและ นำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งยังไม่ได้มีการนำไปทำการปลอมหรือแปลงแต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อมิใช่ หนังสือเดินทางปลอม การกระทำที่เป็นการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น การจำหน่าย

หนังสือเดินทางของผู้อื่น ตลอดจนการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น จึงไม่เป็นความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง ตามมาตรา 269/8 เนื่องจากการกระทำดังกล่าวไม่ครบองค์ประกอบของความผิด สาเหตุเนื่องมาจากหนังสือเดินทางดังกล่าวมิใช่หนังสือเดินทางปลอม

และเมื่อพิจารณาว่าการกระทำนั้นจะเป็นการกระทำความอันเป็นความผิดฐานพยายามปลอมหนังสือเดินทางหรือไม่ พบว่าการกระทำที่จะเป็นความผิดฐานพยายามนั้น ผู้กระทำความจะต้องมีเจตนากระทำความผิด โดยได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำแล้ว แต่กระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล คือไม่สำเร็จสมดังเจตนา จึงจะถือได้ว่าเป็นการพยายามกระทำความผิดตามกฎหมาย แต่จากพฤติการณ์ที่พบมีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น การจำหน่ายหรือลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งแม้ผู้กระทำความจะได้กระทำโดยมีเจตนาเพื่อนำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาทำการปลอมก็ตาม แต่ผู้เขียนเห็นว่า การกระทำนั้นยังเป็นเพียงขั้นเตรียมการ ยังไม่ถึงขั้นลงมือกระทำความผิด ดังนั้นจึงไม่สามารถลงโทษผู้กระทำในความผิดฐานพยายามปลอมหนังสือเดินทาง ตามมาตรา 269/8 ประกอบมาตรา 80 ได้

ด้วยเหตุดังที่ได้กล่าวข้างต้น เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 269/8 ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง เทียบกับพฤติการณ์อันเป็นการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น การจำหน่ายหรือลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามาในราชอาณาจักร จะเห็นได้ว่าไม่อาจปรับบทลงโทษบุคคลผู้ทำการครอบครอง จำหน่าย หรือลักลอบนำเข้าซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น ในความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 269/8 ได้

2) ความผิดฐาน “ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม” ตามมาตรา 269/9

มาตรา 269/9 นี้ ได้บัญญัติให้การใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งการใช้นั้นต้องเป็นการใช้หนังสือเดินทางปลอม ส่วนการมีไว้เพื่อใช้หากหนังสือเดินทางที่มีไว้เพื่อใช้นั้นเป็นหนังสือเดินทางปลอม แม้จะมีได้มีการนำออกใช้แต่หากมีไว้เพื่อนำออกใช้ก็เป็นความผิด ตามมาตรา 269/9 เช่นกัน

ส่วนกรณีตามมาตรา 269/9 วรรค 2 บัญญัติให้การจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเป็นความผิดซึ่งผู้กระทำต้องรับโทษตามกฎหมาย ซึ่งการมีไว้เพื่อจำหน่ายนั้น เช่นกันกับการมีไว้เพื่อนำออกใช้ คือ แม้จะยังไม่ได้มีการจำหน่าย แต่หากมีหนังสือเดินทางปลอมไว้ในครอบครองโดยมีเจตนาเพื่อจำหน่าย แม้ยังไม่ได้จำหน่ายก็เป็นความผิด ซึ่งกฎหมายได้มีบท

สันนิษฐานว่า หากการมีหนังสือเดินทางปลอม ตั้งแต่สองเล่มขึ้นไปให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้เพื่อจำหน่าย

จากบทบัญญัติดังกล่าวเมื่อพิจารณาการกระทำของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ที่พบมีการครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น เปรียบเทียบกับมาตรา 269/9 จะเห็นได้ว่า กรณีที่บุคคลใดครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้น แม้การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นจะเทียบได้กับการมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทาง แต่ก็ไม่อาจนำมาตรา 269/9 มาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้ผู้นั้นได้ เนื่องจากองค์ประกอบความผิดของมาตรา 269/9 การมีไว้เพื่อใช้นั้นต้องเป็นการมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/8 ซึ่งตามปัญหาที่พบหนังสือเดินทางที่ผู้นั้นครอบครองไว้เป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงมิใช่หนังสือเดินทางปลอม เมื่อความผิดตามมาตรา 269/9 องค์ประกอบ คือใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ดังนั้นการที่บุคคลดังกล่าวมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นเมื่อหนังสือเดินทางนั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง การครอบครองหนังสือเดินทางดังกล่าวก็ไม่เป็นความผิดฐานใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 1 เนื่องจากการกระทำไม่ครบองค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 269/9 เพราะหนังสือเดินทางนั้นไม่ใช่หนังสือเดินทางปลอม

กรณีการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้น ก็ไม่สามารถนำมาตรา 269/9 ฐาน “ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม มาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดได้ เนื่องจากหนังสือเดินทางที่ผู้นั้นลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงมิใช่หนังสือเดินทางปลอม แม้การนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางดังกล่าวอาจถือได้ว่าเป็นการครอบครองและมีไว้เพื่อใช้ก็ตาม แต่เมื่อความผิดตามมาตรา 269/9 องค์ประกอบคือใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ดังนั้น เมื่อหนังสือเดินทางที่มีการลักลอบนำเข้ามาดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง การกระทำก็ไม่เป็นความผิดฐานใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 1 เนื่องจากการกระทำไม่ครบองค์ประกอบความผิด ตามมาตรา 269/9

และแม้การครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น หรือการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น จะมีเจตนาเพื่อนำมาจำหน่ายต่อไปก็ตาม ก็ไม่สามารถลงโทษผู้นั้นในความผิดฐานมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/2 วรรค 2 ได้เช่นกัน สาเหตุเพราะการกระทำไม่ครบองค์ประกอบของความผิด เนื่องจากหนังสือเดินทางที่มีการครอบครองหรือลักลอบนำเข้ามาเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงมิใช่หนังสือเดินทางปลอม แม้จะมีหนังสือเดินทางดังกล่าวไว้โดยเจตนาเพื่อจำหน่ายก็ไม่เป็นความผิด และเป็นเหตุให้แม้ผู้นั้น

จะมีหนังสือเดินทางจริงไว้ครอบครองโดยมิชอบ จำนวนตั้งแต่สองเล่มขึ้นไปก็ไม่อาจปรับบทสันนิษฐานของกฎหมายที่ว่ามิไว้เพื่อจำหน่าย ตามมาตรา 269/9 วรรค 3 เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดมิไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอมได้เช่นกัน

ส่วนกรณีที่พบพฤติกรรมมีการจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้กับลูกค้าที่ต้องการนั้น จะเห็นได้ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวเมื่อปรับบทลงโทษเข้ากับความผิดฐานจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 2 ก็ไม่สามารถนำบทกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้นั้นในความผิดฐานจำหน่ายหรือมิไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 2 ได้เช่นกัน เนื่องจากหนังสือเดินทางที่ได้มีการจำหน่ายให้กับผู้อื่นนั้นพบว่าเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น มิใช่หนังสือเดินทางปลอม ซึ่งทำให้การกระทำความผิดดังกล่าวไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐานจำหน่ายหรือมิไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 2 และไม่อาจปรับบทลงโทษการจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นกับความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 วรรค 2 ได้

จากกรณีดังกล่าวเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง คือ Australian Passport Act 2005 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติไว้ถึงความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางออสเตรเลียหรือเอกสารเกี่ยวกับการเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ ไว้ในมาตรา 32 (4) และความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางโดยมิชอบ ไว้ในมาตรา 33 โดยทั้งสองฐานความผิดมีโทษจำคุกสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันเหรียญ หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งบทบัญญัติทั้งสองมาตราดังกล่าว สามารถรองรับและนำมาปรับใช้ในการลงโทษบุคคลซึ่งครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ หรือจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ ที่พบว่าเป็นพฤติกรรมและปัญหาสำคัญที่พบมีการกระทำในปัจจุบันของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อสถานการณ์ปัจจุบันหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นที่ต้องการของตลาดและเป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติใช้เป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิด และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของนานาชาติ จึงสมควรที่จะปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทยเพื่อให้ครอบคลุมลักษณะการกระทำความผิดดังกล่าว อันถือได้ว่าเป็นการตัดตอนอาชญากรรมข้ามชาติที่ต้องอาศัยหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือสนับสนุนการกระทำความผิดได้อีกทางหนึ่ง

3) ความผิดฐาน “นำเข้าใน” หรือ “ส่งออกไปนอก” ราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/10

มาตรา 269/10 นี้ได้บัญญัติให้การนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมเป็นความผิด ซึ่งผู้กระทำได้รับโทษตามกฎหมาย โดยการนำเข้าหรือส่งออกนั้นหากมีเจตนาเพื่อการจำหน่ายผู้กระทำได้รับโทษหนักขึ้น

“ราชอาณาจักร” มีความหมายตามมาตรา 4 วรรค 1 แห่งประมวลกฎหมายอาญา โดยไม่รวมถึง เรือไทย หรืออากาศยานไทย ซึ่งอยู่นอกราชอาณาจักร และไม่รวมสถานทูตไทยในต่างประเทศด้วย

ปัจจุบันนี้จะพบว่าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นสิ่งสำคัญและเป็นที่ต้องการของทั้งกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางและกลุ่มลูกค้า เนื่องจากการปลอมหนังสือเดินทางขึ้นทั้งฉบับกระทำได้ง่ายขึ้น และถูกตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ได้ง่าย จึงมีความต้องการหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเพื่อนำมาทำการปลอมแปลงหรือจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าใช้สวมตัวในการเดินทาง เป็นเหตุให้เกิดขบวนการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยความร่วมมือกันของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ จากนั้นจะลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ได้ขโมยมาเข้ามาในประเทศไทย ไม่ว่าจะด้วยการซุกซ่อนมาตามร่างกาย หรือสัมภาระ หรือซุกซ่อนมากับการส่งพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย กรณีดังกล่าวเมื่อพิจารณาตามมาตรา 269/10 จะสามารถใช้บังคับลงโทษผู้กระทำได้หรือไม่นั้น จะเห็นได้ว่า กรณีตามที่มีผู้ทำการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางของผู้อื่นเข้ามาในประเทศไทย ถือได้ว่าเป็นการนำเข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 269/10 แล้ว แต่เนื่องจากหนังสือเดินทางที่ได้มีการลักลอบนำเข้ามาดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงมิใช่หนังสือเดินทางปลอม เมื่อความผิดตามมาตรา 269/10 องค์ประกอบคือการนำเข้าในหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ดังนั้นเมื่อหนังสือเดินทางที่ผู้ลักลอบนำเข้านั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริง ก็ไม่มีความผิดฐาน “นำเข้าใน” หรือ “ส่งออกไปนอก” ราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/10 เนื่องจากการกระทำดังกล่าวไม่ครบองค์ประกอบความผิดฐาน “นำเข้าใน” หรือ “ส่งออกไปนอก” ราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/10 และถึงแม้การลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางนั้นจะมีเจตนาเพื่อนำมาปลอมหรือนำมาจำหน่ายให้กับกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางต่อไปก็ไม่อาจปรับบทลงโทษผู้กระทำได้ตามมาตรา 269/10 ได้ เพราะหนังสือเดินทางดังกล่าวยังไม่ได้มีการปลอม อีกประการหนึ่งคือการกระทำที่มีการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น อาจปรับได้กับความผิดฐานลักทรัพย์ แต่ด้วยปัญหา

เนื่องจากการขโมยหนังสือเดินทางดังกล่าวนั้นส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ทำให้เกิดปัญหาในด้านของเขตอำนาจในการลงโทษผู้กระทำความผิดซึ่งผู้เขียนจะได้ทำการวิเคราะห์ให้เห็นต่อไป

การกระทำอันเป็นการลักลอบ “นำเข้าไป” หรือ “ส่งออกไปนอก” ราชอาณาจักร ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง คือ Australian Passport Act 2005 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติไว้ถึงความผิดฐานนำเข้า ส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียปลอม หรือที่มีได้ออกให้แก่ตน มีโทษจำคุกสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันเหรียญ หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา 37 แห่ง Australian Passport Act 2005 ดังนั้นหากมีการนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางออสเตรเลียไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางปลอมหรือที่เป็นของผู้อื่น ย่อมเป็นความผิด ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าว สามารถรองรับและนำมาปรับใช้ในการลงโทษบุคคลซึ่งพบมีการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น ที่พบว่าเป็นพฤติกรรมและปัญหาสำคัญที่พบมีการกระทำในปัจจุบันของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยได้ และหากสามารถป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยเข้ามาในราชอาณาจักรได้ ย่อมเป็นการจัดหนทางของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในการจัดหาวัตถุดิบ คือหนังสือเดินทางของผู้อื่น และทำให้การกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางเป็นไปได้ยากขึ้น

4) ความผิดฐาน “ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมิชอบ” และ “จัดหาหนังสือเดินทาง” ตามมาตรา 269/11

ปัจจุบันหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นเครื่องมือที่สำคัญและเป็นที่ต้องการของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางและลูกค้ายิ่งเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุผลตามที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ทำให้พบมีการนำหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นมาทำการปลอมแปลงหรือนำไปจำหน่ายให้กับผู้อื่นนำไปใช้ในการสวมตัวเดินทาง ซึ่งถึงแม้ว่าหากมีการนำหนังสือเดินทางที่จริงของผู้อื่นมาทำการปลอมแปลงนั้น จะสามารถนำมาตรา 269/8 ฐานปลอมหนังสือเดินทางมาปรับลงโทษผู้กระทำการปลอมแปลงได้ และหากมีการนำหนังสือเดินทางปลอมนั้นไปใช้จะสามารถลงโทษผู้นำไปใช้ในการความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 ได้ก็ตาม ส่วนกรณีที่พบมีการจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้กับลูกค้านำออกใช้สวมตัวในการเดินทางนั้น เมื่อมีผู้นำหนังสือเดินทางของผู้อื่นออกใช้โดยมิชอบ สามารถลงโทษผู้ผู้นั้นในความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมิชอบ ตามมาตรา 269/11 ได้ และในส่วนของผู้ที่จำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นให้บุคคลอื่นนำไปใช้นั้น เมื่อได้มีการนำหนังสือเดินทางดังกล่าวออกใช้จะสามารถลงโทษผู้ที่จำหน่ายในความผิดฐานจัดหาหนังสือเดินทางของบุคคลอื่นให้กับผู้อื่นนำออกใช้ ตาม

มาตรา 269/11 วรรค 2 ได้ก็ตาม แต่ก็เป็นการป้องกันปัญหาที่ปลายเหตุคือต้องรอให้มีการนำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาทำการปลอม หรือนำออกใช้เสียก่อนจึงจะสามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้ แต่เนื่องจากพฤติการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง ด้วยเหตุผลที่ว่าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเป็นที่ต้องการของตลาดทำให้เกิดการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น และมีการเก็บไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อเตรียมทำการปลอมหรือจำหน่ายเป็นจำนวนมาก ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่สามารถนำบทกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่มีอยู่มาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิด และเมื่อพิจารณาบทกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย พบว่าบทบัญญัติที่ได้กำหนดความผิดและโทษในการกระทำที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นนั้น กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้กำหนดความผิดไว้เพียงในมาตรา 269/11 เท่านั้น

มาตรา 269/11 บัญญัติเอาผิดกับผู้ซึ่งใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบซึ่งหนังสือเดินทางที่ใช้นั้นเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น การที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ นั้นจะต้องมีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบเสียก่อน การใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบ หมายความว่า หนังสือเดินทางที่แท้จริงนั้นเป็นของผู้อื่น โดยหนังสือเดินทางนั้นไม่มีการปลอมแต่อย่างใด และมีการนำหนังสือเดินทางโดยของผู้อื่นออกใช้ ซึ่งการใช้เป็นการใช้อย่างเป็นหนังสือเดินทางในการเดินทาง และโดยผู้ที่ไม่ได้สิทธิในการนำออกใช้

จากบทบัญญัติดังกล่าวเมื่อพิจารณาการกระทำของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ที่พบมีการครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น รวมทั้งการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นไม่ว่าจะโดยการซุกซ่อนมาตามร่างกาย หรือสัมภาระ หรือซุกซ่อนส่งมากับพัสดุระหว่างประเทศ เปรียบเทียบกับมาตรา 269/11 ว่าจะสามารถนำมาตรา 269/11 มาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำผิดหรือไม่ นั้น พบว่าอย่างที่กล่าวไว้ว่า มาตรา 269/11 บัญญัติเอาผิดกับผู้ซึ่งใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบ การที่จะเป็นความผิดตามมาตรานี้ได้ นั้นจะต้องมีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบเสียก่อน แต่จากกรณีที่พบมีการครอบครองไว้ซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นไม่ว่าจะครอบครองไว้เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อปลอมก็ตาม หากมิได้มีการนำออกใช้แม้จะมีหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้ในครอบครองโดยมีเจตนาเพื่อทำการปลอม จำหน่าย หรือนำออกใช้ก็ไม่เป็นความผิดตามมาตรา 269/11 แม้หนังสือเดินทางที่ได้มีการครอบครองจะเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น แต่เมื่อการกระทำนั้นเป็นเพียงการครอบครองโดยยังไม่ได้มีการนำออกใช้ ย่อมไม่สามารถปรับบทลงโทษผู้ผิดนั้นในความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบ ตามมาตรา 269/11 ได้ และเมื่อมาตรา 269/11 มิได้

บัญญัติให้การมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด ดังนั้นการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นย่อมไม่เป็นการผิดตามมาตรา 269/11

ส่วนกรณีการกระทำที่เป็นการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ได้ขโมยมานั้น การนำเข้ามาแม้หนังสือเดินทางที่ได้นำเข้ามาจะเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น แต่เมื่อยังมีได้มีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางดังกล่าว ก็ไม่อาจปรับบทลงโทษผู้ผู้นั้นตามมาตรา 269/11 นี้ได้เช่นกัน

เมื่อพิจารณาตามมาตรา 269/11 วรรค 2 ที่กำหนดความผิดแก่ผู้จัดหาหนังสือเดินทางให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง ซึ่งผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง คือ “ผู้ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ซึ่งต้องเป็นหนังสือเดินทางฉบับที่แท้จริง และเป็นของผู้อื่น ดังนั้น กรณีตามวรรคสองจึงเป็นการกำหนดความผิดแก่ผู้จัดหาหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้แก่อีกบุคคลหนึ่ง ซึ่งเมื่อพิจารณาตามบทบัญญัติของกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่ากรณีที่จะมีความผิดฐานเป็นผู้จัดหาหนังสือเดินทางให้กับผู้อื่นได้นั้น ก็ต่อเมื่อมีผู้นำหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ได้มีการจัดหาไว้ นำออกใช้เสียก่อน เนื่องจากตามมาตรา 269/11 วรรคสอง ได้บัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจัดหาหนังสือเดินทางให้ผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง” หมายความว่า จะต้องมีการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง แห่งมาตรา 269/11 คือมีผู้ใช้หนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบเสียก่อน ผู้จัดหาจึงจะมีความผิดตามมาตรา 269/11 วรรคสอง ดังนั้นหากมีการจัดหาหนังสือเดินทางของผู้อื่นให้กับบุคคลอื่นแล้ว แต่บุคคลผู้ได้รับหนังสือเดินทางดังกล่าวยังมีได้มีการนำหนังสือเดินทางดังกล่าวออกใช้ ผู้จัดหาน่าจะยังไม่มีความผิดฐาน “จัดหา” เพราะเมื่อผู้รับหนังสือเดินทางดังกล่าวยังมีได้มีการนำไปใช้ ตามมาตรา 269/11 วรรค 1 ก็ถือว่ายังไม่มี “ผู้กระทำความผิดตามวรรค 1” ดังนั้น ผู้จัดหาจึงน่าจะยังไม่ผิดฐาน “จัดหา” ตามมาตรา 269/11 วรรค 2

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับพฤติการณ์ที่พบมีการครอบครองเพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย หรือลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น อาจถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการจัดหาหนังสือเดินทางให้กับผู้อื่นเพื่อนำไปใช้หรือนำไปทำการปลอมต่อไป แต่เมื่อยังไม่มีการนำหนังสือเดินทางนั้นออกใช้ ก็ยังไม่อาจถือได้ว่าบุคคลผู้นั้นมีความผิดในการจัดหาหนังสือเดินทางให้กับผู้อื่นนำออกใช้ ดังนั้นเมื่อหนังสือเดินทางของผู้อื่นดังกล่าวยังมีได้มีการนำออกใช้จึงไม่อาจปรับบทลงโทษผู้ผู้นั้นได้ตามมาตรา 269/11 วรรค 1 และวรรค 2

เมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศออสเตรเลีย ซึ่งมีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง คือ Australian Passport Act 2005 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวได้บัญญัติไว้ถึงความผิดฐานครอบครองเอกสารการเดินทางที่ออกให้กับผู้อื่น มีโทษจำคุกสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพันเหรียญ

หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ตามมาตรา 32 แห่ง Australian Passport Act 2005 ดังนั้นหากมีการครอบครองเอกสารการเดินทางที่ออกให้กับผู้อื่น ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียแม้จะยังมีได้นำออกใช้ก็เป็นความผิดแล้ว กรณีดังกล่าวแตกต่างกับกฎหมายของไทยที่บุคคลใดแม้ครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีเจตนาเพื่อนำออกใช้ หรือเพื่อปลอม หรือจำหน่าย ก็ตามแต่หากยังไม่ได้มีการนำออกใช้ซึ่งหนังสือเดินทางนั้น ย่อมไม่มีความผิด กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาที่สำคัญซึ่งหากได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของไทย ในหมวดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้ครอบคลุมถึงการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นทั้งหมด จะทำให้การป้องกันและปราบปรามกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าที่จะต้องรอให้เกิดการนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นดังกล่าวมาทำการปลอม หรือนำออกใช้เสียก่อนจึงจะสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้ ถือได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุและเป็นการตัดวงจรของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางได้เป็นอย่างดี และส่งผลเป็นการป้องกันอาชญากรรมข้ามชาติอื่นๆ ที่ต้องอาศัยหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดไปด้วยในตัว

5) ความผิดในหมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์

การกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง นอกจากจะเกี่ยวข้องกับประมวลกฎหมายอาญาในหมวดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางแล้ว การกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง บางครั้งยังอาจเป็นความผิดอาญา ตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์อีกด้วย หากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งพระราชบัญญัติแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 17) ได้แก้ไขเพิ่มเติมหมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้ความหมายของ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ว่า

มาตรา 1 14) “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า

(1) เอกสารหรือวัตถุอื่นใดไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกันซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสงหรือวิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใด ทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

(2) ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางตัวเลขใดๆ ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมีได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (ก) หรือ

(3) สิ่งอื่นใดที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ

ความหมายของ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” กรณีแรก

ก. เอกสารหรือวัตถุอื่นใดไม่ว่าจะมีรูปลักษณะใดที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ซึ่งจะระบุชื่อหรือไม่ก็ตาม โดยบันทึกข้อมูลหรือรหัสไว้ด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ไฟฟ้า คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า หรือวิธีอื่นใดในลักษณะคล้ายกันซึ่งรวมถึงการประยุกต์ใช้วิธีการทางแสงหรือวิธีการทางแม่เหล็กให้ปรากฏความหมายด้วยตัวอักษร ตัวเลข รหัส หมายเลขบัตร หรือสัญลักษณ์อื่นใด ทั้งที่สามารถมองเห็นและมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า

จากนิยามตามข้อ (ก) ดังกล่าวข้างต้นนี้ หมายถึง บรรดาบัตรต่างๆ หลากหลายประเภทที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตร เอ.ที.เอ็ม. บัตรซิมการ์ด บัตรสมาร์ทการ์ด ฯลฯ บัตรเหล่านี้อาจเป็นเอกสารตามนิยามของมาตรา 1 (7) หรือไม่ก็ได้ หากไม่ใช่เอกสาร ก็ถือว่าบัตรนั้น คือวัตถุอื่นใด นั่นเอง

กรณีตามข้อ (ก) นี้ อาจจะไม่ได้ออกมาในรูปแบบของบัตรก็ได้ อาจจะเป็นรูปแบบของอุปกรณ์ต่างๆ เช่น ริโมทคอนโทรล ซึ่งถือเป็นวัตถุอย่างหนึ่งอย่างใด หรืออาจหมายถึงกระดาษหรือหีบห่อต่างๆ ที่ห่อหุ้มสินค้าซึ่งระบุตัวเลขและลายเส้นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องว่า รหัสแท่ง (Bar Code) หรือปกหลังของหนังสือที่แสดงลายเส้นและตัวเลขต่างๆ เช่นนี้ถือว่ากระดาษ หีบห่อ ปกหลัง ของหนังสือล้วนเป็น “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ตามข้อ (ก) นี้เช่นกัน²⁷

ความหมายของ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” กรณีที่สอง

ข. ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุดทางอิเล็กทรอนิกส์หรือเครื่องมือทางตัวเลขใดๆ ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมีได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ แต่มีวิธีการใช้ในทำนองเดียวกับ (ก)

จากนิยามตามข้อ (ข) หมายถึง ข้อมูล รหัส หมายเลขบัญชี หมายเลขชุด ที่ผู้ออกได้ออกให้แก่ผู้มีสิทธิใช้ โดยมีได้มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ แต่มีวิธีการใช้ทำนองเดียวกับ (ก) เช่น หมายเลขบัญชีหรือหมายเลขรหัสต่างๆ ที่บริษัทผู้ออกได้ออกให้แก่ลูกค้าบริษัทในการทำธุรกรรมกับบริษัททางอินเทอร์เน็ต โดยบริษัทมิได้ออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใด (ตามความหมายของข้อ ก) ให้แก่ลูกค้า ข้อมูลต่างๆ เหล่านี้เป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามข้อ (ข) นี้ ด้วยเหตุนี้หากมีผู้แอบดักฟังทางโทรศัพท์ขณะที่บริษัทแจ้งหมายเลขหรือรหัสให้แก่ลูกค้า และจดจำไว้แล้วนำไปใช้โดยมิชอบ ผู้นั้นก็มีความผิดตามมาตรา 269/5 เพราะเป็นการใช้ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ของผู้อื่นโดยมิชอบ เพราะหมายเลขเหล่านี้คือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามนิยามข้อ (ข) นี้²⁸

²⁷ เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. เล่มเดิม. หน้า 222.

²⁸ แหล่งเดิม. หน้า 223.

ความหมายของ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” กรณีที่สาม

ค. สิ่งอื่นใดที่ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระบุตัวบุคคลผู้เป็นเจ้าของ

จากนิยามในข้อ (ค) เช่น ลายนิ้วมือ ลายมือ ลายเท้า อวัยวะในนัยน์ตา คลื่นเสียงสิ่งเหล่านี้ ก็เป็น “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” ตามนิยามข้อ (ค) นี้ เพราะเป็น “สิ่งอื่นใด” ที่เมื่อ “ใช้ประกอบกับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” เช่น ใช้นิ้วมือหรือฝ่ามือไปสัมผัสกับเครื่อง ประตูห้องก็จะเปิดออกเพราะแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นบุคคลจริงที่ได้รับอนุญาตให้เข้าไปในห้องนั้น เป็นต้น

คลื่นเสียง ก็คือบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามข้อ (ค) ด้วยเหตุนี้ หากมีการเปลี่ยนเสียงของเจ้าของเสียงคนอื่น เพื่อแสดงว่าตนเป็นบุคคลเจ้าของเสียงนั้นเพื่อใช้ในการเปิดตู้നിറภัย ก็เป็นการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 269/1 นั่นเอง²⁹

ปัจจุบันหนังสือเดินทางได้มีการปรับปรุงขึ้นเพื่อป้องกันการปลอมหนังสือเดินทาง โดยมีการนำระบบชีวคอมพิวเตอร์มาใช้กับหนังสือเดินทาง โดยเรียกกันว่า “หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์” หรือที่เรียกว่า “อี-พาสปอร์ต” (Electronic-Passport) หรือ “หนังสือเดินทางอัจฉริยะอิเล็กทรอนิกส์” หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า “หนังสือเดินทางแบบชีวภาพ” ซึ่งมีชื่อเรียกเป็นทางการว่า “ไบโอพาส” (หนังสือเดินทางชีวภาพ) เนื่องจากภายในหนังสือเดินทางจะมีชีวคอมพิวเตอร์ในตัวซึ่งจะบรรจุข้อมูลชีวภาพ (Biometric Data) ของเจ้าตัว ได้แก่ ลายนิ้วมือ รูปใบหน้า ลักษณะของฟันกราม โดยตัวชีวภาพจะสามารถอ่านได้ด้วยเครื่อง Automatic Gate ณ จุดผ่านแดนระหว่างประเทศ โดยมีการตรวจพิสูจน์โดยอัตโนมัติเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลในหนังสือเดินทางกับผู้ถือหนังสือเดินทางและประเทศที่ใช้อยู่ปัจจุบันนี้ เช่น ประเทศอังกฤษ สิงคโปร์ และประเทศไทย³⁰ เมื่อพิจารณานิยามของ “บัตรอิเล็กทรอนิกส์” แล้วจะเห็นได้ว่า “หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์” นั้นถือเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามความหมายของบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตาม มาตรา 1 (14) (ก) อย่างหนึ่งซึ่งเมื่อเข้าลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามฐานความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ย่อมสามารถลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับหนังสือเดินทางที่เป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ตามความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ มาตรา 269/1 ถึง 269/7 แล้วแต่กรณี

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติในหมวดความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามประมวลกฎหมายอาญา พบว่าได้บัญญัติฐานความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ไว้ดังต่อไปนี้

²⁹ แหล่งเดิม. หน้า 227.

³⁰ วิทยา ศาสสุก. (2549, 3 เมษายน). สิงคโปร์ พร้อมใช้หนังสือเดินทางชีวภาพ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน

1. ความผิดฐาน “ปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์”³¹
2. ความผิดฐาน “ทำ” เครื่องมือ หรือวัตถุสำหรับปลอมหรือสำหรับให้ได้ข้อมูลในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือ “มี” เครื่องมือหรือวัตถุเช่นว่านั้น เพื่อให้หรือเพื่อให้ได้ข้อมูลในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์³²
3. ความผิดฐาน “นำเข้าใน” หรือ “ส่งออกไปนอก” ราชอาณาจักรซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม หรือเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับให้ได้ข้อมูลในการปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์³³
4. ความผิดฐาน “ใช้” หรือ “มีไว้เพื่อใช้” ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม ความผิดฐาน “จำหน่าย” หรือ “มีไว้เพื่อจำหน่าย” ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอม³⁴
5. ความผิดฐาน “ใช้” บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ³⁵
6. ความผิดฐาน “มีไว้เพื่อนำออกใช้” ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ³⁶

³¹ มาตรา 269/1 “ผู้ใดทำบัตรอิเล็กทรอนิกส์ปลอมขึ้นทั้งฉบับหรือแต่ส่วนหนึ่งส่วนใด เดิมหรือตัดทอนข้อความ หรือแก้ไขด้วยประการใดๆ ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริง โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อให้ผู้หนึ่งผู้ใดหลงเชื่อว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่แท้จริงหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานปลอมบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท.”

³² มาตรา 269/2 “ผู้ใดทำเครื่องมือหรือวัตถุสำหรับปลอมหรือแปลง หรือสำหรับให้ได้ข้อมูลในการปลอมหรือแปลงสิ่งใดๆ ซึ่งระบุไว้ในมาตรา 269/1 หรือมีเครื่องมือหรือวัตถุเช่นว่านั้น เพื่อใช้หรือให้ได้ข้อมูลในการปลอมหรือแปลง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท.”

³³ มาตรา 269/3 “ผู้ใดนำเข้าในหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งสิ่งใดๆ ตามมาตรา 269/1 หรือมาตรา 269/2 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท.”

³⁴ มาตรา 269/4 “ผู้ใดใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ซึ่งสิ่งใดๆ ตามมาตรา 269/1 อันได้มาโดยรู้ว่าเป็นของที่ทำปลอมหรือแปลงขึ้น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดจำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งสิ่งใดๆ ที่ทำปลอมหรือแปลงขึ้นตามมาตรา 269/1 ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

³⁵ มาตรา 269/5 “ผู้ใดใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

³⁶ มาตรา 269/6 “ผู้ใดมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบตามมาตรา 269/5 ในประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

เมื่อพิจารณาบทบัญญัติเกี่ยวกับความผิดเกี่ยวกับบัตรอิเล็กทรอนิกส์ จะเห็นได้ว่ากรณีการมีไว้ในครอบครอง หรือลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้น หากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามความหมายของมาตรา 1 (14) (ก) อย่างหนึ่ง การนำเข้ามาและมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ดังกล่าวนี้ ถือได้ว่าเป็นการมีไว้เพื่อนำออกใช้ เพื่อนำออกจำหน่ายหรือนำไปปลอมต่อไป ซึ่งพอจะสามารถปรับเข้ากับความผิดฐาน “มีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ” ตามมาตรา 269/6 และการที่บุคคลนั้นจำหน่ายหนังสือเดินทางซึ่งเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ให้กับบุคคลอื่น อาจปรับเข้ากับความผิดฐาน “ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ” ตามมาตรา 269/5

อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นคือ ไม่สามารถนำบทบัญญัติดังกล่าวมาปรับใช้กับการลักลอบนำเข้า มีไว้ในครอบครองหรือจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาได้ด้วยทุกกรณี สาเหตุเนื่องจากหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์แม้จะมีความปลอดภัยและยากต่อการปลอมแปลง แต่มีมูลค่าในการผลิตที่ค่อนข้างสูง ดังนั้นหนังสือเดินทางของประเทศส่วนใหญ่จึงยังคงเป็นหนังสือเดินทางแบบธรรมดา โดยยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อหนังสือเดินทางที่เป็นของผู้อื่นดังกล่าวไม่ใช่เป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ จึงไม่เข้าลักษณะของการเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ตามความหมายของมาตรา 1 (14) (ก) ทำให้ไม่สามารถปรับบทลงโทษผู้นั้นในความผิดฐานมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามมาตรา 269/6 ได้ ดังนั้นการมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น หากมิใช่หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์แม้มีไว้เพื่อนำออกใช้ก็ไม่อาจปรับบทลงโทษฐาน “มีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ” ตามมาตรา 269/6 ได้

4.2.2 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับเขตอำนาจ

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันซึ่งพบว่า กลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางจะมีการกระทำความผิดในลักษณะที่เป็นขบวนการ นอกจากปลอมหนังสือเดินทางขึ้นมาทั้งฉบับแล้ว ปัจจุบันวิธีซึ่งขบวนการดังกล่าวใช้และเพิ่มมากขึ้น คือทำการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นจากต่างประเทศ ซึ่งหนังสือเดินทางส่วนใหญ่ที่ขโมยเป็นหนังสือเดินทางของต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศแถบทวีปยุโรป จากนั้นจะมอบหมายให้กลุ่มขบวนการที่รับจ้างลักลอบขนหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมาดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทย เพื่อจำหน่ายหรือเพื่อให้กลุ่มขบวนการปลอมแปลงหนังสือเดินทางซึ่งอาศัยประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตและปลอมหนังสือเดินทางนำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาทำการปลอมแปลงเพื่อจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าต่อไป กรณีดังกล่าวมีการกระทำความผิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำที่เกิดนอกราชอาณาจักร ซึ่งในการบังคับตามกฎหมายมีปัญหา

เกิดขึ้นเกี่ยวกับเรื่องเขตอำนาจในการลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักร ซึ่งในส่วนนี้ผู้เขียนจะวิเคราะห์ให้เห็นถึงปัญหาในเรื่องของเขตอำนาจในการลงโทษผู้กระทำความผิดว่ามีปัญหาเช่นไร โดยจากการวิเคราะห์พบปัญหา ดังนี้

1) ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

การกระทำโดยการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นจากนอกราชอาณาจักร จากนั้นให้กลุ่มที่รับจ้างลักลอบขนหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยมาดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทย เพื่อจำหน่าย หรือเพื่อให้กลุ่มขบวนการปลอมแปลงหนังสือเดินทางทำการปลอมแปลงนั้น เมื่อปรับบทความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว การกระทำดังกล่าวสามารถปรับบทความผิดได้กับความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 334³⁷ หรือความผิดฐานรับของโจร ตามมาตรา 357³⁸ สำหรับบุคคลซึ่งรับจ้างขนหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยดังกล่าว โดยการกระทำดังกล่าวมักจะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ซึ่งการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร ที่ได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรนั้น มาตรา 8 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 8 อนุ (8) และอนุ (12) ว่าถ้าผู้ใดกระทำความผิดฐานดังกล่าวนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร ถ้า

(ก) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนไทยและรัฐบาลแห่งประเทศที่ความผิดได้เกิดขึ้น หรือผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ หรือ

(ข) ผู้กระทำความผิดนั้นเป็นคนต่างด้าว และรัฐบาลไทยหรือคนไทยเป็นผู้เสียหาย และผู้เสียหายได้ร้องขอให้ลงโทษ

จากเงื่อนไขดังกล่าว ตามข้อ (ก) และ (ข) ของการลงโทษผู้กระทำความผิดภายในราชอาณาจักร ต่อการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 นอกราชอาณาจักรนั้น เกิดปัญหาในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่ขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นจากต่างประเทศ และผู้ซึ่งลักลอบขนหนังสือเดินทางดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร เนื่องจากการกระทำดังกล่าวได้กระทำลงนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่จะเป็นคนต่างชาตินิไมใช่คนไทย จึงไม่อาจปรับบทความผิดมาตรา 8 อนุ (ก) ได้ และแม้อาจพิจารณากรณีที่

³⁷ มาตรา 334 “ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกพันบาท.”

³⁸ มาตรา 357 “ผู้ใดช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื้อ รับจํานำ หรือรับไว้ด้วยประการใด ซึ่งทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด ถ้าความผิดนั้นเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชก ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ฆ้อ โกง ฆกขอกหรือเจ้าพนักงานฆกขอกทรัพย์ ผู้นั้นกระทำความผิดฐานรับของโจร ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.

ถ้าการกระทำความผิดฐานรับของโจรนั้น....”

ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว ตามมาตรา 8 อนุ (ข) แต่หนังสือเดินทางที่ถูกขโมยนั้น ส่วนใหญ่เป็นหนังสือเดินทางของต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศในแถบทวีปยุโรป ซึ่งรัฐบาลไทยหรือคนไทยมิได้เป็นผู้เสียหาย จึงไม่อาจปรับเข้ากับมาตรา 8 (ข) ได้เช่นกัน ดังนั้นจากกรณีดังกล่าวจึงไม่อาจลงโทษผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์และรับของโจรในราชอาณาจักรได้ เนื่องจากกระทำความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว อีกทั้งผู้เสียหายมิใช่รัฐบาลไทยหรือคนไทย

หรือหากจะตีความว่าการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยนั้น เป็นความผิดฐานรับของโจรและความผิดนั้นยังคงมีตลอดต่อเนื่อง เนื่องจากการนำพาหนังสือเดินทางซึ่งเป็นของโจรดังกล่าวยังคงมีอยู่จนกระทั่งเข้ามาในราชอาณาจักร การกระทำความผิดฐานรับของโจรเกิดขึ้นในราชอาณาจักรด้วย ลงโทษผู้กระทำความผิดฐานรับของโจรได้ตามมาตรา 4 ซึ่งหากตีความหมายเช่นนั้น ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาคำพิพากษาได้ทั้งหมด เนื่องจากหากผู้นำพาหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นผู้ขโมยหนังสือเดินทางนั้นเสียเองย่อมไม่อาจลงโทษผู้นั้นในความผิดฐานรับของโจรได้ เนื่องจากการรับของโจรต้องกระทำโดยบุคคลที่ไม่ใช่ผู้กระทำความผิดในการได้ทรัพย์นั้นมา ผู้ที่ลักทรัพย์จะเป็นผู้รับของโจรในทรัพย์ที่ตนลักมาเองไม่ได้³⁹

ส่วนกรณีการมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย หรือการจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นนั้น หากกรณีการกระทำความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร การกระทำดังกล่าวอาจปรับเข้ากับความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจรได้ แต่อย่างไรก็ตามอัตราโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวก็ไม่สูงพอที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดเจ็ดหลายหรือเกรงกลัวต่อการกระทำความผิด เมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ

ปัญหาอีกกรณีหนึ่ง คือ แม้มาตรา 8 จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้การกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 269/8 ถึง มาตรา 269/15 ที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร แต่ก็ไม่น่าจะนำมาบังคับใช้กับกรณีดังกล่าวได้ เนื่องจากหมวดความผิดว่าด้วยหนังสือเดินทางมิได้มีการกำหนดให้การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งหนังสือเดินทางจริงและการครอบครองหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น รวมทั้งการจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่น เป็นความผิด ตามหมวดความผิดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง มาตรา 269/8 ถึง มาตรา 269/8 ดังนั้นหากแม้มีการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรโดยมีผู้กระทำความผิดเป็นคนไทย หรือมีผู้เสียหายเป็นคนไทยหรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย ตามเงื่อนไขข้อ (ก)

³⁹ ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. (2550). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด มาตรา 288 – มาตรา 366. หน้า 379.

และ (ข) ของการลงโทษผู้กระทำความผิดภายในราชอาณาจักร ต่อการกระทำความผิดตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 8 ก็ตาม แต่เมื่อในหมวดความผิดว่าด้วยหนังสือเดินทางไม่ได้บัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิดที่ไม่สามารถลงโทษผู้นั้นในการกระทำความผิดดังกล่าวได้

2) ปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจตามมาตรา 7 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 7 เป็นหลักลงโทษสากล ซึ่งผู้ที่กระทำความผิดตามที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 7 แม้จะเป็นการกระทำนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายมิใช่คนไทยหรือรัฐบาลไทย ก็สามารถลงโทษผู้นั้นในราชอาณาจักรได้ โดยมาตรา 7 ได้บัญญัติฐานความผิดไว้คือ

(1) ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 107 ถึง มาตรา 129

(1/1) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามบัญญัติไว้ในมาตรา 135/1 มาตรา 135/2 มาตรา 135/3 และมาตรา 135/4

(2) ความผิดเกี่ยวกับการปลอมและการแปลง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 240 ถึง มาตรา 249 มาตรา 254 มาตรา 256 มาตรา 257 และมาตรา 266 (3) และ (4)

(2 ทวิ) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 282 และมาตรา 283

(3) ความผิดฐานชิงทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 339 และความผิดฐานปล้นทรัพย์ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 340 ซึ่งได้กระทำในทะเลหลวง

ซึ่งเมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่า มิได้มีการกำหนดหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางตาม มาตรา 269/8 ถึง มาตรา 269/15 ไว้ในมาตรา 7 ดังนั้นจึงไม่อาจปรับใช้มาตรา 7 เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวในราชอาณาจักรได้ และแม้จะมีการแก้ไขให้บทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักร เป็นความผิดที่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามมาตรา 7 ก็ไม่อาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวเนื่องจากบทบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไม่ได้บัญญัติให้การนำเข้าหรือส่งออกหนังสือเดินทางของผู้อื่นหรือการครอบครองหรือจำหน่ายหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นให้เป็นความผิด

ตามที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายอาญาของไทยไม่สามารถดำเนินคดีกับการกระทำความผิดดังกล่าวได้ เนื่องจากปัญหาในเรื่องของเขตอำนาจ หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่ากรณีดังกล่าวแม้การกระทำความผิดจะเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร ซึ่งผู้กระทำความผิดและผู้เสียหายมิใช่รัฐบาลไทยหรือคนไทย แต่ผลของการกระทำดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่เสียหายต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากจุดมุ่งหมายของการกระทำนั้นก็เพื่อนำหนังสือเดินทางดังกล่าวเข้ามาในประเทศไทยเพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรแก้ไข

4.2.3 ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

1) พระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางย่อมเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าเมืองของประเทศไทย ได้แก่ พระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 โดยได้มีการบัญญัติไว้ถึงหลักเกณฑ์ต่างๆ ในการเดินทางเข้าประเทศไทย รวมทั้งการลักลอบเข้าเมือง การอยู่ในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต การลักลอบนำพาหรือขนคนเข้าเมือง และการช่วยเหลือให้ที่พักพิงผู้ลักลอบเข้าเมือง และอื่นๆ ตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง โดยได้บัญญัติถึงบทกำหนดโทษไว้ ซึ่งหากทำการใดอันเป็นการต้องห้ามตามที่กำหนดไว้ ตามบทกำหนดโทษในหมวด 8 ของพระราชบัญญัติ ผู้ฝ่าฝืนต้องรับโทษตามที่ได้กำหนดนั้น แต่จากการศึกษาพบว่าการกระทำของผู้ซึ่งลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้น การกระทำความผิดดังกล่าวมิได้มีบทบัญญัติใดตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กำหนดไว้ว่าเป็นความผิดและกำหนดโทษไว้ ซึ่งการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และมีบทกำหนดโทษ ตามหมวด 8 ตั้งแต่มาตรา 61 ถึงมาตรา 82 ของพระราชบัญญัติ⁴⁰ แบ่งออกได้ 22 ฐานความผิด ดังนี้

1. ความผิดฐานไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกจากคณะกรรมการให้มาให้ข้อเท็จจริงหรือส่งเอกสาร⁴¹

2. ความผิดฐานไม่เดินเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ตามช่องทางหรือด่านตรวจคนเข้าเมือง หรือไม่ยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง⁴²

⁴⁰ พระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

⁴¹ มาตรา 61

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกตามมาตรา 10 ต้องระวางโทษ”

มาตรา 10 “ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเป็นหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้.”

⁴² มาตรา 62

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 หรือมาตรา 18 วรรคสอง ต้องระวางโทษ”

มาตรา 11 “บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้อำนาจในราชกิจจานุเบกษา”

3. ความผิดฐานนำพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร หรืออุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร⁴³

4. ความผิดฐานให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยเหลือด้วยประการใดๆ แก่คนต่างด้าว ที่เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืน เพื่อให้ผู้นั้นพ้นจากการจับกุม⁴⁴

5. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะไม่นำพาหนะเข้ามาหรือออกไปตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง⁴⁵

มาตรา 18 วรรคสอง“เพื่อการนี้บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้น.”

⁴³ มาตรา 63

“ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใดๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23⁴³ และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว.”

⁴⁴ มาตรา 64

“ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใดๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว.”

⁴⁵ มาตรา 65

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 23⁴⁵ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ.”

มาตรา 23 “เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ จะต้องนำพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตศานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา.”

6. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมที่จะเข้าไปหรือออกนอกราชอาณาจักร ไม่แจ้งกำหนดวันและเวลาที่จะเข้ามาหรือออกนอกจากเขตสถานี หรือไม่ยื่นรายการตามแบบที่กำหนด หรือไม่ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจำพาหนะ รวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะ⁴⁶

7. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไม่ให้ความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่⁴⁷

⁴⁶ มาตรา 66

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 25 มาตรา 26 วรรคหนึ่ง หรือมาตรา 27 (2) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 25 “พาหนะใดที่เข้าไปหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องแจ้งกำหนดวันและเวลาที่พาหนะจะเข้ามาถึงหรือจะออกจากเขตท่าสถานี หรือท้องที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งควบคุมเขตท่าสถานี หรือท้องที่นั้น ภายในกำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวรรคหนึ่งได้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไปแจ้งด้วยตนเองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้ที่สุดโดยมิชักช้า

การแจ้งตามความในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติหรือให้ปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขอย่างใดแก่พาหนะใดก็ได้”

มาตรา 26 “พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ร ที่และภายใต้เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด”

มาตรา 27 “เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(2) ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจำพาหนะรวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและภายในเวลาที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนด”

⁴⁷ มาตรา 67

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 27 (1) วรรคหนึ่ง หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 27 (3) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท”

มาตรา 27 “เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(1) มิให้คนโดยสารหรือคนประจำพาหนะไปเสียดจากพาหนะหรือสถานที่ที่จัดไว้ ด้วยความเห็นชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะเป็นคนคนเดียวกัน ให้บุคคลนั้นออกไปจากพาหนะเพื่อ ไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 25 ในฐานะเป็นผู้ควบคุมพาหนะได้

ถ้าคนโดยสารหรือคนประจำพาหนะดังกล่าวขัดขืนหรือก่อความวุ่นวายให้นำมาตรา 29 วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

8. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุม ฝ่าฝืน ไม่แจ้งการเพิ่มหรือลดหรือเปลี่ยนคนประจำพาหนะที่เข้ามาหรือจะออกไปนอกราชอาณาจักร⁴⁸

9. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุม ไม่นำตัวบุคคลประจำพาหนะซึ่งเป็นบุคคลต่างด้าวที่ไม่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ไปมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่⁴⁹

10. ความผิดฐานพาหนะใดมีคนโดยสารซึ่งเป็นคนต่างด้าว และไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตรา⁵⁰

11. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมฝ่าฝืน ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ให้จัดการควบคุมหรือส่งตัวคนต่างด้าวที่มีลักษณะต้องห้าม⁵¹

(3) ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้.”

⁴⁸ มาตรา 68

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 28 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา 28 วรรคหนึ่ง “ในระหว่างที่ยังอยู่ในราชอาณาจักร ถ้ามีการเพิ่มหรือลด หรือเปลี่ยนคนประจำพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร หรือคนประจำพาหนะดังกล่าวผู้ใดจะไม่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เจ้าของพาหนะหรือในกรณีที่ไม่มีเจ้าของพาหนะอยู่ในราชอาณาจักร ให้ผู้ควบคุมพาหนะแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง.”

⁴⁹ มาตรา 69

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 28 วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนประจำพาหนะที่มีได้นำไปมอบนั้นคนไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา 28 วรรคสอง “ในกรณีที่คนประจำพาหนะจำไม่กลับออกไปดังกล่าวในวรรคหนึ่งและคนประจำพาหนะนั้นเป็นคนต่างด้าว ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ แล้วแต่กรณี นำบุคคลผู้นั้นไปมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า.”

⁵⁰ มาตรา 70

“พาหนะใดมีคนโดยสารซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 (1) เข้ามาในราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้น ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนต่างด้าวคนละไม่เกินสองหมื่นบาท”

มาตรา 12 “ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(1) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้นจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ.”

⁵¹ มาตรา 71

12. ความผิดฐานคนต่างด้าวผู้ใดหลบหนีจากพาหนะ หรือระหว่างส่งตัวไปยังสถานที่ควบคุม หรือในระหว่างถูกกักตัวหรือควบคุมตัว⁵²

13. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุม ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าหน้าที่ซึ่งให้หยุดหรือนำยานพาหนะไปยังที่ใดเพื่อตรวจ⁵³

14. ความผิดฐานบุคคลซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับพาหนะ ขึ้นไปหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบหรือเข้าไปในสถานที่ที่เจ้าหน้าที่จัดไว้เพื่อการตรวจ⁵⁴

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 29 วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ถ้าการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้คนต่างด้าวหลบหนีต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท”

มาตรา 29 วรรคหนึ่ง “เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบคนต่างด้าวผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะจัดการควบคุมคนต่างด้าวผู้นั้น ไว้ในพาหนะหรือให้ส่งตัวไปยังสถานที่ใด เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ควบคุมไว้ตรวจสอบหรือให้ส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร.”

⁵² มาตรา 72

“คนต่างด้าวผู้ใดหลบหนีไปจากพาหนะหรือหลบหนีไปในระหว่างส่งตัวไปยังสถานที่ใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะควบคุมตัวไว้หรือให้ส่งตัวไปตามมาตรา 29 หรือหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกกักตัวหรือควบคุมตามอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

⁵³ มาตรา 73

“เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา 30 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 30 “ในกรณีที่มีเหตุอันสมควรสงสัยว่า มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ หยุดพาหนะหรือนำพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่งตามที่จำเป็นเพื่อการตรวจ.”

⁵⁴ มาตรา 74

“ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 31 หรือมาตรา 32 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา 31 “พาหนะใดที่เข้ามาในราชอาณาจักร นับแต่เวลาที่พาหนะนั้นผ่านเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วจนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจเสร็จ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบหรือเข้าไปในบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ห้ามมิให้ข้าวของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง”

15. ความผิดฐานคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว ผ่าฝืนข้อห้ามไม่ให้ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน⁵⁵

16. ความผิดฐานคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรชั่วคราว ไม่พักอาศัยตามที่ที่ได้แจ้งไว้หรือไม่แจ้งการเปลี่ยนที่อยู่อาศัย ไม่แจ้งต่อสถานีตำรวจท้องที่กรณีเดินทางอยู่จังหวัดใดเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ไม่แจ้งเจ้าหน้าที่กรณีอยู่ในราชอาณาจักรเกิน 90 วัน⁵⁶

มาตรา 32 “พาหนะใดที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจหรือหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจแล้ว แต่พาหนะนั้นยังอยู่ในราชอาณาจักร ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบที่นี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่.”

⁵⁵ มาตรา 75

“คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 (1) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 37 “คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(1) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ถ้ากรณีใดมีกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น”

⁵⁶ มาตรา 76

“คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 37 (2) (3) (4) หรือ (5) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท และปรับอีกไม่เกินวันละสองร้อยบาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง”

มาตรา 37 “คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต้องปฏิบัติตามดังต่อไปนี้

(2) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(3) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิมคนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ สถานีตำรวจที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(4) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจสถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(5) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจสอบคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตน โดยมีชักร้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกันทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่ใดมีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งนั้นก็”

17. ความผิดฐานเจ้าบ้าน เจ้าของ หรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรม ไม่แจ้งต่อเจ้าหน้าที่ถึงการเข้าพักอาศัยของบุคคลต่างด้าว⁵⁷

18. ความผิดฐานผู้ถือหรือผู้ครอบครองไม่ส่งคืนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ใช้ไม่ได้หรือ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวที่ตาย⁵⁸

19. ความผิดฐานเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมหรือผู้ที่ออกตั๋วเอกสารหรือหลักฐาน ผ่าฝืนคำสั่งที่มีให้ยกเลิก คินหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตัว เอกสารหรือหลักฐาน⁵⁹

⁵⁷ มาตรา 77

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 38 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้จัดการโรงแรม ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท”

มาตรา 38 “เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือ โรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือ โรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด.”

⁵⁸ มาตรา 78

“ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 49 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท”

มาตรา 49 “ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ใช้ไม่ได้ตามมาตรา 48 ให้ผู้ถือหรือผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวที่ตาย ให้ผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่.”

⁵⁹ มาตรา 79

“เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 56 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาทจนกว่าคนต่างด้าวดังกล่าวจะกลับออกไปนอกราชอาณาจักร แต่มิให้ปรับเกินห้าหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

มาตรา 56 “ในกรณีที่มีการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวตามมาตรา 12 (1) และคนต่างด้าวได้แสดงตัวหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะใด หรือแสดงหลักฐานของบุคคลอื่นใด ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นประกันในการกลับออกไปนอกราชอาณาจักรของคนต่างด้าวดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว แล้วแต่กรณี มิให้ยกเลิก คินหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตัว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ทั้งนี้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขใดๆ หรือไม่ก็ได้

การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยการติดคำสั่งไว้กับหรือประทับข้อความคำสั่งลงไว้บนตัว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการแล้ว ถ้ามีการยกเลิก คินหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญ

20. ความผิดฐานทำลายคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือทำให้คำสั่งลบลื่อนเพื่อมิให้เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุม หรือผู้ออกตั๋วทราบคำสั่งนั้น⁶⁰

21. ความผิดฐานคนต่างด้าวอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการอนุญาตสิ้นสุดลงหรือถูกเพิกถอน⁶¹

22. ความผิดฐานคนต่างด้าวไม่ปฏิบัติตามหรือไม่ยอมรับทราบคำสั่งพนักงานเจ้าหน้าที่⁶²

จากบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าฐานความผิดต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ ไม่สามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษกับผู้ซึ่งลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้นได้ เนื่องจากเมื่อพิจารณาบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 แล้วจะเห็นว่ามิได้มีการบัญญัติถึงมาตรการในเรื่องการควบคุมความ

ในตั๋วเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวให้แตกต่างไปจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการไว้โดยมิได้รับความเห็นชอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การนั้นย่อมไม่สามารถใช้อ้างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ยกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน แล้วแต่กรณี ให้กระทำการตามข้อผูกพันเดิมในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการส่งคนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร.”

⁶⁰ มาตรา 80

“ผู้ใดทำลายคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งการตามมาตรา 56 วรรคสองหรือทำคำสั่งดังกล่าวลบลื่อนโดยมิเจตนามิให้เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ยกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานทราบถึงคำสั่งดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท”

มาตรา 56 วรรคสอง “การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยการติดคำสั่งไว้กับหรือประทับข้อความคำสั่งลงไว้บนตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการแล้ว ถ้ามีการยกเลิก คืนหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตั๋วเอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวให้แตกต่างไปจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการไว้โดยมิได้รับความเห็นชอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การนั้นย่อมไม่สามารถใช้อ้างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ยกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน แล้วแต่กรณี ให้กระทำการตามข้อผูกพันเดิมในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการส่งคนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร.”

⁶¹ มาตรา 81

“คนต่างด้าวผู้ใดอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ.”

⁶² มาตรา 82

“คนต่างด้าวผู้ใดหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตาม ขัดขืน หรือไม่ยอมรับทราบคำสั่งของรัฐมนตรี คณะกรรมการ อธิบดี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายซึ่งสั่งการแก่คนต่างด้าวนั้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท.”

ปลอดภัยของเอกสารโดยตรงแต่อย่างใด มีเพียงแต่การกำหนดเงื่อนไขในการเข้าเมืองของคนต่างด้าวเอาไว้เท่านั้น และไม่เพียงพอที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันและปราบปรามกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง โดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะมุ่งเน้นลงโทษบุคคลซึ่งเข้าหรือออกไปในราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 แต่การเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลซึ่งเป็นผู้ลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้น จะเป็นการเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมาย คือ มีและใช้หนังสือเดินทางฉบับที่ถูกต้องแท้จริง และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและระเบียบของการเข้ามาในราชอาณาจักร เพียงแต่มีการกระทำอันเป็นการลักลอบซุกซ่อนหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยเข้ามาด้วย ดังนั้นเมื่อการเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลนั้นชอบด้วยพระราชบัญญัติการเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จึงไม่อาจปรับบทลงโทษผู้นั้นตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้ แต่อาจถือได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นบุคคลต้องห้ามในการเข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 12 อนุ (7)⁶³ โดยถือว่าเป็นบุคคลที่มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ซึ่งผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติอาจเสนอเรื่องให้คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองพิจารณาว่าควรเพิกถอนการอนุญาตการเข้าอยู่ในราชอาณาจักร และเสนอเรื่องให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งเพิกถอนการเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรได้⁶⁴ แต่มาตรการดังกล่าวก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดเกิดความเกรงกลัวต่อการกระทำสาเหตุเพราะบทลงโทษที่ไม่หนักและไม่ทำให้เกิดความเกรงกลัวและเข็ดหลาบนั้นเอง และยังคงลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ขโมยมาเข้ามาในราชอาณาจักรอย่างต่อเนื่องเนื่องจากค่าตอบแทนที่สูงคุ้มค่ากับการเสี่ยงที่จะต้องถูกดำเนินคดี

จากปัญหาที่ผู้เขียนได้วิเคราะห์ข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง มีปัญหาในการบังคับใช้กับพฤติการณ์ของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางที่พบมีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้เพื่อปลอมหรือจำหน่าย รวมทั้งการจำหน่ายหรือลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือ

⁶³ มาตรา 12

“ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(7) มีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ.”

⁶⁴ พระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 53.

เดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมา และกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางที่ได้ ๒๒๒ บัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมก็ไม่สามารถดำเนินคดีกับพฤติกรรมดังกล่าวได้เนื่องจากไม่ได้บัญญัติให้การกระทำดังกล่าวเป็นความผิด เมื่อพิจารณาตามความผิดว่าด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งได้บัญญัติให้การมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่น โดยมีขอบเป็นความผิดนั้น จะเห็นได้ว่าการมีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นแม้จะยังมีได้มีการนำออกใช้ก็เป็นความผิดแล้ว ซึ่ง หากเทียบเคียงกับความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางจะเห็นได้ว่าหนังสือเดินทางของผู้อื่นต้องได้มีการนำออกใช้เสียก่อนจึงจะเป็นความผิด หากเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศจะเห็นได้ว่า ประเทศออสเตรเลีย ตามมาตรา 32 แห่ง Australian Passport Act 2005 ได้บัญญัติให้การกระทำความผิด เป็นการครอบครองเอกสารการเดินทางที่ออกให้กับผู้อื่น มีโทษจำคุกสิบปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งพัน เหรียญ หรือทั้งจำทั้งปรับ ทั้งนี้ ดังนั้นหากมีการครอบครองเอกสารการเดินทางที่ออกให้กับผู้อื่น ตามกฎหมายของประเทศออสเตรเลียแม้จะยังมีได้นำออกใช้ก็เป็นความผิดแล้ว อีกทั้งมาตรา 33 และ มาตรา 37 แห่งกฎหมาย Australian Passports Act 2005 ยังได้บัญญัติให้การจำหน่ายเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย และการนำเข้า-ส่งออกซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางของ บุคคลอื่นที่มีได้ออกให้แก่นักเดินทางเป็นความผิด ซึ่งทั้งสองฐานความผิดมีโทษจำคุกสิบปี หรือปรับ ไม่เกินหนึ่งพันเหรียญ หรือทั้งจำทั้งปรับ

4.3 เหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม

หนังสือเดินทางปลอมก่อให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ และถือว่าเป็นสิ่งสนับสนุน ในการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ ปัจจุบันขบวนการปลอมหนังสือเดินทางได้ปรับเปลี่ยน รูปแบบการกระทำความผิดโดยมีการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมย เข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทาง และพบมีการ ครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้เพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย รวมทั้งจำหน่ายหนังสือเดินทาง ของผู้อื่นเพื่อหาผลประโยชน์แก่ตน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายของ ไทย เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมถึง การกระทำดังกล่าว ทั้งนี้ตามที่ผู้เขียนได้ทำการวิเคราะห์มาแล้วในหัวข้อที่ 4.2 ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า มีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญาว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทย ให้ครอบคลุมการกระทำดังกล่าว โดยพิจารณาเหตุผลและความจำเป็นในการบัญญัติความผิด เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม ดังนี้

4.3.1 ด้านการป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง

ด้วยปัจจุบันประเทศไทยถูกกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางจากหลายชาติใช้เป็นแหล่งในการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ไม่ว่าจะเป็นการปลอมหนังสือเดินทางหรือการขโมยหนังสือเดินทางของผู้อื่นแล้วลักลอบนำเข้ามาในประเทศไทย เพื่อนำมาจำหน่ายหรือนำมาปลอมต่อไป ซึ่งกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่อาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งในการกระทำความผิด แบ่งออกได้เป็น

กลุ่มอาชญากรจากประเทศในเอเชียตะวันออก ได้แก่ ประเทศจีน ใต้หวัน ฮองกง เกาหลีใต้ โดยส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยเฉพาะย่านถนนรัชดาภิเษก บางกลุ่มเข้ามากระทำความผิดในพื้นที่เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

กลุ่มอาชญากรในประเทศเอเชียใต้ ได้แก่ อินเดีย ปากีสถาน บังคลาเทศ ศรีลังกา โดยส่วนใหญ่จะเคลื่อนไหวยู่ในกรุงเทพมหานคร แถบสี่พระยา บางรัก ประตูนํ้า ซอยนานา และในพื้นที่เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

กลุ่มอาชญากรจากประเทศตะวันออกกลาง ได้แก่ อิรัก อิหร่าน จอร์แดน บาห์เรน อิสราเอล เคลื่อนไหวยู่ในกรุงเทพมหานคร และในพื้นที่เขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี⁶⁵

สาเหตุที่กลุ่มขบวนการเหล่านี้เข้ามาอาศัยประเทศไทยเป็นแหล่งในการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเนื่องจากประเทศไทยดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจในเรื่องการท่องเที่ยว กระตุ้นการค้าลงทุนทำให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นจำนวนมาก โดยเข้ามาท่องเที่ยวและทำการค้า ซึ่งทำให้มีกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางแฝงตัวเข้ามาในรูปแบบของนักท่องเที่ยวเข้ามากระทำความผิดในประเทศไทย และด้วยความต้องการแรงงานราคาถูก ความต้องการเศรษฐกิจใหม่ และการอพยพลี้ภัยไปประเทศที่สามทำให้เกิดขบวนการขนคนข้ามชาติโดยใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน ประเทศไทยมีพรมแดนติดกับประเทศ พม่า กัมพูชา ลาว มาเลเซียและอินโดนีเซีย ทำให้การเดินทางระหว่างประเทศและการกระทำความผิดระหว่างประเทศจำเป็นต้องใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านตลอดจนการใช้ประเทศไทยเป็นฐานพักในการประกอบการกระทำความผิดหรือ เพื่อกระทำความผิดต่อประเทศใกล้เคียงและหลบหนีเข้ามาในประเทศไทย ทำให้เกิดขบวนการค้ามนุษย์และลักลอบส่งคนเข้าเมืองขึ้นในประเทศไทย ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดรายได้ขึ้นกับขบวนการปลอมหนังสือเดินทางก็คือการค้ามนุษย์และลักลอบส่งคนเข้าเมือง เนื่องจากการค้ามนุษย์และลักลอบส่งคนเข้าเมืองนั้นย่อมต้องการหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระทำความผิด สาเหตุดังกล่าวทำให้ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางกลุ่มต่างๆ เล็งเห็นถึงผลประโยชน์และเงินที่ตนจะได้รับจึงเลือกประเทศไทยเป็น

⁶⁵ ชัยสยาม ยิ่งเฮง. (2550). *อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย และมาตรการแก้ไข*. หน้า 26.

แหล่งในการกระทำความผิด ประกอบกับกฎหมายอาญาของประเทศไทยก่อนที่จะมีการเพิ่มเติมหมวดว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้น การปลอมเอกสารหรือหนังสือเดินทางนั้นมีอัตราโทษที่ไม่สูง จึงคุ้มค่าเสี่ยงในการกระทำความผิดเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ

เมื่อประเทศไทยกลายเป็นแหล่งในการกระทำความผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง แต่กฎหมายที่มีอยู่ยังไม่มียุติภาพที่เพียงพอในการป้องกันและปราบปราม เนื่องจากยังไม่ครอบคลุมการกระทำบางลักษณะและไม่ได้กำหนดให้เป็นความผิด ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางที่มาอาศัยประเทศไทยเป็นฐานในการกระทำความผิดและก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศ ดังนั้นจึงมีเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางซึ่งพบว่าเป็นวิธีการที่ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางใช้อยู่ในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการครอบครองหรือจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น และกำหนดโทษให้เหมาะสมโดยโทษที่จะลงแก่ผู้กระทำความผิดจะต้องทำให้บุคคลนั้นได้รับความสูญเสียมากกว่าจะได้รับผลกำไรจากการประกอบอาชญากรรม เพื่อมิให้บุคคลใดคิดที่จะกระทำความผิด ทั้งนี้เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

4.3.2 ด้านการป้องกันสังคม

เนื่องจากการกระทำของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง ถือได้ว่าเป็นอาชญากรรมที่ทำลายความสงบเรียบร้อยของสังคมและทำให้สมาชิกของสังคมไม่ปกติสุขเนื่องจากหนังสือเดินทางสามารถนำไปสู่อาชญากรรมร้ายแรงที่สำคัญได้ ดังนั้นการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางก็ถือเป็นการป้องกันสังคมด้วยอีกทางหนึ่ง การป้องกันองค์กรอาชญากรรมกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางให้มีประสิทธิภาพจะต้องคำนึงถึงลักษณะรูปแบบและวิธีการในการกระทำความผิดของกลุ่มขบวนการดังกล่าวเพื่อเราจะได้เข้าใจพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดเพื่อนำไปสู่การป้องกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่โลกไร้พรมแดน ซึ่งมีการเปิดกว้างทางด้านเศรษฐกิจและมีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การคมนาคม ตลอดจนการติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้กลายมาเป็นการสร้างโอกาสในการประกอบอาชญากรรมและทำให้อาชญากรรมพัฒนารูปแบบเป็นการร่วมมือกัน ถ้าขาดความเข้าใจถึงสภาพปัญหาและสังคม การกำหนดนโยบายทางอาญาจะไม่บรรลุผล ในการปฏิรูปกฎหมายจำเป็นต้องพิจารณาบริบททางสังคม ทั้งด้านการบังคับใช้กฎหมายและการป้องกันอาชญากรรม และต้องคำนึงถึงการยับยั้ง ช่มชู้ และป้องกันมิให้บุคคลใดกระทำความผิดด้วย ด้วยเหตุนี้สังคมจำเป็นต้องคำนึงถึงความเสี่ยงภัยจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติและแสวงหาแนวทางในการป้องกันทั้งในระดับประเทศ

และระหว่างประเทศ แนวทางการป้องกันอาชญากรรมยุคใหม่จึงจำเป็นที่จะต้องแสวงหาวิธีการ การคาดคะเน และการตระหนักถึงความเสี่ยงในการเกิดอาชญากรรมไว้ล่วงหน้า เพื่อที่จะได้แสวงหา แนวทางป้องกัน รวมทั้งการปฏิรูปกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายให้เหมาะสมแก่อาชญากรรม ประเภทนั้น

ในการป้องกันสังคมและป้องกันอาชญากรรม การลงโทษผู้กระทำผิดเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถป้องกันสังคมและป้องกันอาชญากรรมได้โดยการดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย เป็นการรักษาภาวะเบียบ แบบแผนของสังคมและเป็นการป้องกันสังคมให้ปลอดภัย รวมทั้งเป็นการป้องกันอาชญากรรมมิให้เกิดขึ้น โดยการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดนั้นและเป็นการข่มขู่มิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง นับเป็นการป้องกันสังคมและอาชญากรรมทั้งทางตรงและทางอ้อม กฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติให้การกระทำใดๆ ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็น ความผิดและกำหนดโทษที่จะลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดเพื่อให้ผู้กระทำความผิดเกิดความเข็ดหลาบและ มิให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิดนั้นและเป็นการข่มขู่มิให้ผู้อื่นเอาเยี่ยงอย่าง ไม่ว่าจะเป็ นการกระทำความผิดสำเร็จหรือการพยายามกระทำความผิด นอกจากนี้กฎหมายอาญาของไทยยังได้มี การบัญญัติให้การเตรียมการในการกระทำความผิดบางอย่างเป็นความผิดด้วย แม้ผู้นั้นจะยังไม่ ได้กระทำการถึงขั้นลงมือก็ตาม ซึ่งความหมายของคำว่า “การเตรียม” มีดังนี้

“การเตรียม” หมายความว่า การกระทำที่ทำให้การกระทำความผิดต่อไปมีความ เป็นไปได้ มีความสะดวกหรือมีความแน่นอนขึ้น⁶⁶

“การเตรียม” หมายความว่า บรรดาการกระทำต่างๆ ซึ่งจะทำให้การกระทำความผิด สะดวก หรือสามารถเกิดขึ้นได้แต่ไม่ถึงขั้นลงมือกระทำความผิด⁶⁷

ในทางทฤษฎีการเตรียมถือว่าการแสดงออกซึ่งการกระทำที่พ้นขั้นตอนของ การคิดและการตกลงใจมาแล้วแต่กฎหมายยังไม่ลงโทษ จะลงโทษต่อเมื่อการกระทำนั้นเลยขั้น เตรียมเข้าสู่ขั้นลงมือกระทำความผิดซึ่งเรียกว่า พยายามกระทำความผิด ทั้งนี้เนื่องจากการ กระทำก่อนถึงขั้น “ลงมือ” ซึ่งเรียกกันว่า “การเตรียม” ยังไม่เป็นการแสดงออกที่น่าเชื่อถือได้ อย่างน่าพอใจเพียงถึงจิตใจที่จะเป็นอาชญากรอย่างแน่นอน เว้นแต่การเตรียมเพื่อลงมือกระทำ ความผิดฐานนั้นอาจเป็นการกระทำที่กฎหมายบัญญัติเป็นความผิด⁶⁸ ความผิดอาญาขั้นเตรียม เป็นเรื่องของนโยบายทางอาญาเฉพาะเรื่อง ดังนั้นความผิดทางอาญาขั้นเตรียมจึงมีเฉพาะใน

⁶⁶ คณิต ฌ นคร ข (2547). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป*. หน้า 306.

⁶⁷ หยุด แสงอุทัย. (2546). *กฎหมายอาญาภาค 2-3*. หน้า 18.

⁶⁸ สมเกียรติ กิจประภานันท์. เล่มเดิม. หน้า 72.

ความผิดบางฐานเท่านั้น ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้มีการบัญญัติให้การกระทำขั้นเตรียมในความผิดดังนี้เป็นความผิด

1. ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ความผิดลักษณะ 1 ความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หมวด 1 ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทและผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งในหมวดนี้ได้มีการบัญญัติไว้ให้การกระทำขั้นเตรียมการเป็นความผิดดังนี้ได้แก่ มาตรา 107 ถึงมาตรา 110 มาตรา 114 และมาตรา 128 กฎหมายถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดในตัวเอง

2. ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ลักษณะ 1/1 ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ซึ่งในหมวดนี้ได้มีการบัญญัติไว้ให้การกระทำขั้นเตรียมการเป็นความผิดได้แก่ มาตรา 135/2 กฎหมายถือว่าการกระทำนั้นเป็นความผิดในตัวเอง

3. ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ลักษณะ 6 ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชนได้มีการบัญญัติไว้ให้การกระทำขั้นเตรียมการเป็นความผิดได้แก่ มาตรา 219 กฎหมายถือว่าการเตรียมการมีโทษเท่ากับการพยายามกระทำความผิด

เหตุผลในการบัญญัติให้การกระทำความผิดขั้นเตรียมการไว้รับผิดมีผลเท่ากับเป็นความผิดสำเร็จในตัวเองนี้ จุดประสงค์ของการบัญญัติกฎหมายจะเน้นในความผิดที่เป็นอาชญากรรมที่มีความรุนแรง มีผลต่อความเสียหายสูง โดยเฉพาะความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ ตามแนวทางของทฤษฎีควบคุมอาชญากรรม และทฤษฎีการลงโทษ เพื่อป้องกันปราบปรามอาชญากรรมมิให้อาชญากรรมประเภทนี้เกิดขึ้นในสังคม

เมื่อศึกษาถึงวิธีการกระทำผิดในปัจจุบันของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง จะพบว่าปัจจุบันกลุ่มขบวนการนี้จะมีการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น ตลอดจนมีการเก็บไว้ในครอบครอง และนำออกจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นดังกล่าวเป็นจำนวนมาก และมีการดำเนินการกันอย่างแพร่หลาย ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ของไทยยังไม่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อลงโทษการกระทำดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อพิจารณาถึงการกระทำอันเป็นการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่น รวมทั้งการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้น ส่วนหนึ่งย่อมกระทำไปโดยมีเจตนาเพื่อที่จะนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นนั้นมาทำการปลอมต่อไป แต่การกระทำดังกล่าวยังเป็นเพียงการเตรียมการ หรือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลอมหนังสือเดินทาง แต่ยังไม่ถึงขั้นลงมือทำการปลอมหนังสือเดินทาง แม้การลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นหรือการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมีเจตนาเพื่อนำมาทำการปลอมแปลงและจำหน่ายต่อไป อาจเป็นเพียงขั้นตอนหนึ่งของ

ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางเพื่อเตรียมและจัดหาวัสดุอุปกรณ์ คือ หนังสือเดินทางของผู้อื่น อันเป็นการเตรียมการในการปลอมหนังสือเดินทางก็ตาม แต่จะเห็นได้ว่าความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้นมีผลต่อความเสียหายสูง โดยเฉพาะความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ เนื่องจากหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่อาชญากรรมข้ามชาติที่ร้ายแรงอีกหลายประเภท และส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมเป็นอย่างมาก และปัจจุบันกฎหมายที่มีอยู่ก็ไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพในการลงโทษผู้กระทำความผิด จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้การกระทำความผิดดังกล่าวซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ไม่ครอบคลุมถึงให้เป็นความผิดแม้จะมองได้ว่าการกระทำนั้นเป็นเพียงขั้นตอนของการเตรียมการในการปลอมหนังสือเดินทางก็ตาม แต่ผลของการกระทำนั้นส่งผลกระทบต่อและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสังคม และหากต้องรอให้มีการนำหนังสือเดินทางของผู้อื่นดังกล่าวมาทำการปลอมเสียก่อนเพื่อให้การกระทำนั้นเป็นความผิดและครบองค์ประกอบของกฎหมายที่มีอยู่เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด ก็เป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ ไม่ใช่เป็นการป้องกันอาชญากรรมนั้นล่วงหน้าเพื่อมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้น

อย่างที่ได้อธิบายว่าการป้องกันอาชญากรรมถือได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการป้องกันสังคม ดังนั้นหากมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาให้ครอบคลุม และสามารถลงโทษถึงการกระทำเกี่ยวกับหนังสือเดินทางอันเป็นการครอบครอง และจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่น ตลอดจนการลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น ซึ่งเป็นต้นทางของอาชญากรรมปลอมหนังสือเดินทางและอาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ ย่อมเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรมที่ดีขึ้นและทำให้เป็นการป้องกันและรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมได้เป็นอย่างดี

ด้วยเหตุที่ได้กล่าวมาข้างต้นจึงมีเหตุผลและความจำเป็นที่จะแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้ครอบคลุมลักษณะการกระทำอันเป็นการครอบครอง จำหน่าย หรือลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรมที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง และอาชญากรรมอื่นที่จำเป็นต้องอาศัยหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด อันถือได้ว่าเป็นการแก้ไขที่ต้นเหตุ หรือที่เรียกว่า “ตัดไฟเสียแต่ต้นลม” เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองป้องกันให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขต่อไป

4.3.3 ด้านความมั่นคง

ปัจจุบันแต่ละประเทศทั่วโลกต่างประสบกับปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ เนื่องด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการคมนาคม ทำให้กลุ่มอาชญากรในประเทศต่างๆ ร่วมมือกันและกระทำความผิดข้ามเขตแดนของรัฐตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไปเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ต่างๆ ซึ่งอาชญากรรมข้ามชาติเป็นการกระทำความผิดที่มีการข้ามพรมแดนของแต่ละรัฐ และในการ

กระทำความผิดนั้นมีความจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายตัวบุคคล สินค้าและบริการข้ามเขตแดนของประเทศ ทั้งนี้ผู้กระทำความผิด ผู้สมคบ ผู้สนับสนุนช่วยเหลือต่างๆ จำต้องอาศัยหนังสือเดินทางเป็นอุปกรณ์เครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการกระทำความผิดของกลุ่มเพื่อการเดินทางหรือการอำพรางตนในการกระทำความผิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยซึ่งองค์การอาชญากรรมได้มีการใช้หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือที่สำคัญมาเป็นต้นทางของการกระทำความผิดอาญาที่มีลักษณะเป็นขบวนการอาชญากรรมข้ามชาติอีกหลายลักษณะ ประเทศไทยถูกจับตามองจากต่างประเทศว่าเป็นแหล่งในการผลิตหนังสือเดินทางปลอมแหล่งใหญ่ และมีการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นจำนวนมาก ซึ่งหนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางจริงที่ได้ถูกขโมยมาจากผู้อื่นได้ถูกจำหน่ายให้กับกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติโดยกลุ่มผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางในประเทศไทย ซึ่งกลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติได้นำหนังสือเดินทางดังกล่าวมาใช้ในการสนับสนุนการกระทำความผิดต่างๆ ทั้งในต่างประเทศหรือในประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้าย การค้ายาเสพติดข้ามชาติ การค้ามนุษย์ ตลอดจนการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งอาชญากรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศต่างๆ ทั่วโลกต้องเผชิญ และก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ

ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางย่อมเกี่ยวข้องกับการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างเชื่อมโยงกัน การใช้หนังสือเดินทางที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ว่าจะเป็นหนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางของผู้อื่นในการเข้าประเทศต่างๆ เพื่อก่ออาชญากรรมย่อมเป็นการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายด้วยในตัว แต่อย่างไรก็ตามความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางมิได้เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมืองเพียงเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มอาชญากรใช้ในการเข้าเมืองเพื่อกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ โดยระดับความรุนแรงและผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการลักลอบเข้าเมืองว่ามีวัตถุประสงค์เพื่อก่ออาชญากรรมประเภทใด อาทิเช่น กลุ่มผู้ก่อการร้ายใช้หนังสือเดินทางปลอมหรือหนังสือเดินทางของผู้อื่นในการลักลอบเข้าประเทศต่างๆ เพื่อก่อเหตุ ซึ่งเป็นการลักลอบเข้าเมืองเช่นเดียวกับการลักลอบเข้าเมืองโดยทั่วไป แต่การกระทำและเป้าหมายของลุ่มก่อการร้ายแตกต่างกับกลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองทั่วไปโดยสิ้นเชิง ทั้งในด้านความรุนแรงและผลกระทบ กลุ่มผู้ก่อการร้ายมักลักลอบเข้าประเทศต่างๆ โดยมีจุดมุ่งหมายให้มีการใช้กำลัง หรือให้เกิดภัยคุกคามที่เกิดขึ้นจากการใช้กำลัง หรือความรุนแรงซึ่งมุ่งเน้นสร้างอิทธิพลกดดันต่อรัฐบาล หรือขู่เชิญต่อสาธารณะ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของสาธารณะ ซึ่งการใช้กำลังหรือภัยคุกคามดังกล่าวถูกดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ให้มีการแพร่หลายหรือให้เป็นที่ยอมรับในเหตุปัจจัยทางการเมือง ศาสนา และลัทธิความคิด และการกระทำนั้นเกี่ยวข้องกับความรุนแรงอย่างยิ่งต่อบุคคล เกี่ยวข้องกับการทำลายล้างที่รุนแรงต่อทรัพย์สิน ทำให้ชีวิตของบุคคลตก

อยู่ในอันตรายโดยการก่อการร้ายมักมีความประสงค์ที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม หรือต้องการเผยแพร่ลัทธิความเชื่อ หรือต้องการเรียกร้องความสนใจจากรัฐบาล หรือประชาคมโลก ซึ่งความรุนแรงดังกล่าวที่เกิดขึ้นย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศที่ ถูกก่อเหตุรุนแรง

กรณีการใช้หนังสือเดินทางลักลอบเข้าเมืองของกลุ่มอาชญากร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การค้ายาเสพติดหรือการค้ามนุษย์ ทั้งนี้เพื่อผลประโยชน์ในทางทรัพย์สินของกลุ่มองค์กร ปัญหา ยาเสพติดและการค้าประเวณีก่อผลกระทบในการทำลายทรัพยากรมนุษย์ และคุณภาพชีวิตของคน ในสังคม โดยยาเสพติดทำให้ผู้ที่เสพยาเสพติดมีคุณภาพชีวิตที่ตกต่ำ และนำไปสู่การก่อ อาชญากรรมร้ายแรงประเภทอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการลักขโมย การชิงทรัพย์ หรือปล้นฆ่าผู้อื่น เนื่องมาจากความต้องการทรัพย์สินเพื่อนำไปซื้อยาเสพติด หรือการข่มขืนผู้อื่นเนื่องจากการเกิด ความต้องการทางเพศ และการขาดสติอันเนื่องมาจากการเสพยาเสพติด กรณีการค้าประเวณีลูกค้าที่ ใช้บริการจากการค้าประเวณีอาจติดเชื้อโรคเอดส์ ทำให้ต้องรับการรักษา หมดกำลังใจในการทำตัว ให้เป็นประ โยชน์ต่อสังคมเพราะความเจ็บป่วยและตกเป็นภาระของรัฐ ญาติพี่น้อง และครอบครัว ในการดูแลรักษา และกิจกรรมในด้านการค้าหญิงและเด็กส่งผลกระทบต่อสังคมเสื่อมทรามและ การซื้อขายบริการทางเพศเป็นเรื่องปกติในสังคม และเห็นว่าการหาเงินจากการค้าประเวณีเพื่อใช้ในการ หาสิ่งฟุ่มเฟือยและเที่ยวเตร่เป็นเรื่องธรรมดา ซึ่งปัญหาและผลกระทบของการที่ทรัพยากร มนุษย์และคุณภาพชีวิตถูกทำลายนั้น ย่อมส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ ประเทศ ส่วนการลักลอบเข้าเมืองของบุคคลทั่วไปนั้น แม้ส่วนใหญ่มีสาเหตุเนื่องมาจากการดำเนิน ชีวิตที่ยากแค้นในประเทศของตน และต้องการแสวงหาคุณภาพชีวิตที่ดีกว่าในประเทศที่เจริญแล้ว โดยมีได้หวังจะก่อให้เกิดความรุนแรงหรือมุ่งหมายให้มีการใช้กำลัง หรือให้เกิดภัยคุกคามใด แต่ปัญหาการลักลอบเข้าเมืองย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเช่นกัน เนื่องจาก บุคคลที่ลักลอบเข้าเมืองเมื่อเข้ามาในประเทศแล้วอาจมีการก่ออาชญากรรมร้ายแรงอื่น และอาจ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยของประชาชนในประเทศเนื่องจากบุคคลต่างด้าวจำนวนมาก เป็นพาหะของโรคติดต่อต่างๆ ตลอดจนเกิดปัญหาการแย่งงานกับประชากรในประเทศเนื่องจาก ค่าแรงที่ถูกกว่าของบุคคลต่างด้าว

จากที่ได้กล่าวข้างต้น หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือสำคัญที่กลุ่มอาชญากรรม ข้ามชาติใช้ในการกระทำความผิด และเป็นต้นทางในการนำไปสู่การก่ออาชญากรรมร้ายแรงอื่น อาทิเช่น การก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการลักลอบเข้าเมือง ซึ่งอาชญากรรม ประเภทต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศเป็นอย่างมาก เพื่อเป็นการ ตัดหนังสือเดินทางที่เป็นเครื่องมือของกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติที่สำคัญ อันเป็นการป้องกัน

มิให้กลุ่มองค์กรอาชญากรรมเหล่านี้กระทำความผิดได้อย่างสะดวก และเป็นการป้องกันมิให้เกิดอาชญากรรมอันส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศ จึงมีเหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม เพื่อให้ครอบคลุมถึงการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางซึ่งพบว่าเป็นวิธีการที่ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางใช้อยู่ในปัจจุบัน

4.3.4 ด้านภาพลักษณ์และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเทศไทยได้ถูกมองจากนานาประเทศว่าเป็นแหล่งในการผลิตหนังสือเดินทางปลอมลำดับต้นๆ ของโลก อันส่งผลกระทบต่อชื่อเสียงของประเทศเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นภัยคุกคามมวลมนุษยชาติอย่างหนึ่งและที่ผ่านมากลุ่มประเทศอุตสาหกรรม 8 ประเทศ หรือกลุ่ม G8 ได้เรียกร้องให้ประเทศไทยแก้ไขปัญญการปลอมหนังสือเดินทาง ซึ่งประเทศไทยตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีจากกลุ่มประเทศต่างๆ ว่าเป็นแหล่งผลิตและปลอมหนังสือเดินทาง ส่งผลให้องค์กรอาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ ดังนั้นประเทศไทยจึงได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยเพิ่มเติมหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้น และกำหนดให้ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนอกราชอาณาจักร ต้องรับโทษภายในราชอาณาจักร ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ประเทศไทยถูกใช้เป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทางทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ และเพื่อกำหนดให้การปลอมหนังสือเดินทางเป็นความผิดที่ต้องรับโทษหนักกว่าความผิดฐานปลอมเอกสารทั่วไป

ถึงแม้ประเทศไทยจะได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้เป็นความผิดโดยเฉพาะแยกต่างหากจากความผิดฐานปลอมเอกสารต่างๆ ไปแล้วก็ตามแต่ทว่ากฎหมายที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เพียงพอในการใช้บังคับเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมการปลอมหนังสือเดินทาง เนื่องจากบทบัญญัติของประมวลกฎหมายอาญายังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำบางลักษณะที่สำคัญและเป็นวิธีที่ใช้ในปัจจุบันและกฎหมายไม่ได้กำหนดให้การกระทำนั้นเป็นความผิด ซึ่งทำให้การป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางขาดซึ่งประสิทธิภาพ

เพื่อให้ประเทศไทยแสดงท่าทีและบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผลจึงมีเหตุผลและความจำเป็นในการบัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติมให้ครอบคลุมซึ่งการที่ประเทศไทยได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมและเกิดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางนั้น

เป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนของประเทศไทยว่ามีนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับหนังสือเดินทางอย่างแท้จริง ด้วยการที่ไม่ยอมตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์จากการกระทำความผิดดังกล่าว นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงว่าประเทศไทยมีความจริงจัง และจริงจังที่จะให้ความร่วมมือกับนานาประเทศและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านบทบัญญัติกฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้หมดสิ้นไป ซึ่งจะสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยสู่สายตาของนานาประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ

4.3.5 ด้านเศรษฐกิจและการลงทุน

จากที่ประเทศไทยถูกนานาประเทศมองว่าเป็นแหล่งผลิต ส่งออก ทางผ่านหรือที่พักของหนังสือเดินทาง ซึ่งส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศเสียหายเป็นอย่างมาก ประกอบกับการที่หนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเอื้ออำนวยแก่การค้าอาชญากรรมอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการค้ามนุษย์ การค้ายาเสพติด การก่อการร้าย และมักจะถูกใช้ควบคู่กับเอกสารปลอมอื่น เช่น บัตรเครดิต เช็คเดินทาง จึงทำให้นักลงทุนเกิดความไม่มั่นใจในการที่จะเข้ามาลงทุนทำธุรกิจภายในประเทศ เนื่องจากไม่เชื่อมั่นในมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทยว่ามีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว เพื่อให้ประเทศไทยแสดงท่าทีและบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผล และเพื่อให้ประเทศไทยมีมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดดังกล่าว อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นต่อนักลงทุน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

จากการที่ผู้เขียนได้ทำการศึกษาถึงความร้ายแรงและผลกระทบของการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ตลอดจนปัญหาการบังคับใช้กฎหมายไทยกับพฤติการณ์การกระทำความผิดของขบวนการปลอมหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ว่าไม่ครอบคลุมและไม่อาจบังคับใช้ได้กับการมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น โดยมีขอบ รวมทั้งการจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่พบในปัจจุบันและส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นอย่างมาก รวมทั้งได้วิเคราะห์ถึงเหตุผลและความจำเป็นในการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติม เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางและการใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางได้ทั้งระบบ ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่าควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในหมวดความผิดว่าเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง โดยเพิ่มความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางต่อไป ดังนี้

1) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “มีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การครอบครองเอกสารการเดินทางของผู้อื่น โดยรู้ว่ามีได้ออกให้แก่ตน เป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด อันเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่อาศัยประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตและปลอมหนังสือเดินทาง

2) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “จำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การจำหน่ายเอกสารการเดินทางจริงของออสเตรเลีย เป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่จำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด

3) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “ฐานนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางไม่ว่าจะเป็นของปลอมหรือของจริงเป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีการลักลอบนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นอีกวิธีที่จะป้องกันและปราบปรามการปลอมหนังสือเดินทางได้ เนื่องจากปัจจุบันหนังสือเดินทางจริงเป็นสิ่งที่ต้องการมากของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง

จากเหตุผลและความจำเป็นตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หากประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้มีการกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเพิ่มเติมที่เหมาะสม ผู้เขียนเห็นว่าจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นการอุดช่องว่างของกฎหมายที่ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายกับผู้กระทำความผิดได้ในปัจจุบัน ประกอบกับหนังสือเดินทางก่อให้เกิดอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ และถือว่าเป็นสิ่งสนับสนุนในการกระทำความผิดข้ามชาติที่สำคัญ ผลของการที่ขบวนการปลอมหนังสือเดินทางมีการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อใช้ประเทศไทยเป็นฐานในการปลอมหนังสือเดินทาง และพบมีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นไว้เพื่อปลอมหรือเพื่อจำหน่าย รวมทั้งจำหน่ายหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อหา

ผลประโยชน์แก่ตน ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และก่อให้เกิด
ภาพลักษณ์ที่เสียหายต่อประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงเป็นปัญหาสำคัญที่ควรแก้ไขกฎหมายเพื่อให้
สามารถครอบคลุมในการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นรวมทั้ง
การลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น โดยมีขอบ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถป้องกัน
และปราบปราม ตลอดจนแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

หนังสือเดินทางเป็นสิ่งสำคัญในการบ่งบอกเอกลักษณ์ของบุคคล เป็นสิ่งซึ่งแสดงว่าได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศต่างๆ ได้ จึงก่อให้เกิดปัญหาเมื่อบุคคลต้องการหนังสือเดินทางเพื่อลักลอบเข้าประเทศใดประเทศหนึ่งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อก่ออาชญากรรม ไม่ว่าจะเป็นการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ หรือแม้แต่การลักลอบเข้าเมือง และปัจจุบันอาชญากรรมข้ามชาติได้ทวีความรุนแรงและปรับเปลี่ยนรูปแบบซับซ้อนมากขึ้น เหล่าอาชญากรดังกล่าวมักจะแสวงหาประโยชน์และอาศัยหนังสือเดินทางเพื่อความสะดวกในการกระทำความผิด ดังนั้นหนังสือเดินทางจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการกระทำความผิดและเข้ามามีความสำคัญในการถูกใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดและมีผลกระทบต่อระดับประเทศ ประเทศไทยนั้นต่างถูกจับตามองจากต่างประเทศว่าเป็นฐานแห่งการผลิตและปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่สำคัญ ส่งผลให้อาชญากรรมทั้งในและนอกประเทศรวมทั้งกลุ่มก่อการร้ายร่วมกันในการผลิตและปลอมเอกสารเดินทางไม่ว่าหนังสือเดินทางของไทยหรือของต่างประเทศ

ปัจจุบันหลายประเทศต่างเล็งเห็นถึงความสำคัญและผลกระทบที่เกิดจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง จึงได้บัญญัติกฎหมายภายในประเทศของตนแตกต่างกันไปตามลักษณะความผิดที่พบในแต่ละประเทศ เพื่อเอาผิดและลงโทษการกระทำที่เกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ซึ่งจากการศึกษาความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศไทยและต่างประเทศ พบว่า ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของประเทศต่างๆ นั้น แบ่งออกเป็นลักษณะความผิดต่างๆ ดังนี้ คือ ความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทาง ความผิดฐานออกหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางโดยมิชอบ ความผิดฐานให้ข้อมูลในการทำหนังสือเดินทางเป็นเท็จ ความผิดฐานครอบครองหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทาง ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางโดยมิชอบ ความผิดฐานใช้หนังสือเดินทางของบุคคลอื่น ความผิดฐานนำเข้า-ส่งออกหนังสือเดินทาง ความผิดฐานจำหน่ายหนังสือเดินทาง ความผิดฐานจัดหาหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางโดยมิชอบ ความผิดฐานได้รับหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางโดยมิชอบ ความผิดฐานครอบครองเครื่องมือที่ใช้สำหรับการปลอมหนังสือเดินทาง

ปัจจุบันนี้พฤติกรรมการกระทำความผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางได้เปลี่ยนแปลงไป หนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเข้ามามีบทบาทสำคัญและเป็นที่ต้องการของตลาดเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการขโมยและลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักร ตลอดจนการครอบครองไว้และจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นกันอย่างแพร่หลาย โดยที่กฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางของไทยยังไม่ครอบคลุมถึงการกระทำเหล่านี้ ซึ่งจากการศึกษากฎหมายของประเทศออสเตรเลีย พบว่า Australian Passport Act 2005 มาตรา 32 (4) ได้บัญญัติ ให้ผู้ซึ่งครอบครองเอกสารการเดินทางของออสเตรเลีย โดยรู้ว่ามิได้ออกให้แก่ตน เป็นความผิด นอกจากนี้ มาตรา 33 ยังได้กำหนดให้การจำหน่ายเอกสารการเดินทางจริงของออสเตรเลียเป็นความผิด และ มาตรา 36 ได้บัญญัติให้การนำเข้าหรือส่งออกนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอมและหนังสือเดินทางของผู้อื่นเป็นความผิด

เมื่อปี 2550 ประเทศไทยได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้นใหม่ โดยขยายขอบเขตของการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้กว้างขึ้น และกำหนดอัตราโทษให้เหมาะสมกับความผิด เพื่อป้องกันและปราบปรามกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทาง และป้องกันการก่อการร้ายและปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ โดยได้บัญญัติความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางไว้ดังนี้

มาตรา 269/8 ความผิดอาญาฐานปลอมหนังสือเดินทาง

มาตรา 269/9 ความผิดอาญาฐานใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

มาตรา 269/10 ความผิดอาญาฐานนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม

มาตรา 269/11 ความผิดอาญาฐานใช้หนังสือเดินทางผู้อื่น โดยมีขอบและจัดหาหนังสือเดินทาง

ซึ่งกฎหมายที่แก้ไขใหม่ดังกล่าว หากเป็นกรณีของการปลอมหนังสือเดินทางเพียงอย่างเดียว ย่อมสามารถบังคับใช้ในการลงโทษและปราบปรามผู้กระทำความผิดได้ แต่เนื่องจากการกระทำความผิดของกลุ่มขบวนการปลอมหนังสือเดินทางมิได้มีการปลอมหนังสือเดินทางแต่เพียงอย่างเดียว และปัจจุบันข้อเท็จจริงที่เปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมของกลุ่มผู้กระทำความผิดได้ใช้วิธีการขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นจากต่างประเทศ จากนั้นจะลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรด้วยการซุกซ่อนมาตามกระเป๋าสัมภาระ หรือในร่างกาย รวมไปถึงซุกซ่อนส่งเข้ามากับพัสดุระหว่างประเทศ และยังมีกลุ่มบุคคลที่หวังผลตอบแทนรับจ้างในการลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกลักขโมย เพื่อส่งต่อให้กับกลุ่มอาชญากรปลอมหนังสือเดินทางใน

ประเทศไทย จากนั้นกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในประเทศไทยจะมีวิธีในการดำเนินการกับหนังสือเดินทางที่ขโมยมาดังกล่าว อยู่ 2 วิธี คือ 1. ทำการปลอมหนังสือเดินทางที่ขโมยมาดังกล่าว โดยอาจใช้วิธีการเปลี่ยนรูปและข้อมูลของผู้ถือหนังสือเดินทางในส่วนของแผ่นหน้าข้อมูลบุคคลในหนังสือเดินทางที่แท้จริง จากนั้นก็จะนำหนังสือเดินทางดังกล่าวที่ได้มีการปลอมแปลงแล้วจำหน่ายให้กับกลุ่มลูกค้าเพื่อใช้เป็นหลักฐานแสดงตนในการเข้าออกประเทศหรืออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ หรือ 2. คัดเลือกหนังสือเดินทางที่ขโมยมา ที่มีลักษณะรูปพรรณสัณฐานคล้ายกับบุคคลซึ่งต้องการใช้หนังสือเดินทางดังกล่าวในการเดินทาง จากนั้นจะจำหน่ายหนังสือเดินทางที่ขโมยมานั้นให้กับลูกค้าที่ต้องการใช้หนังสือเดินทางดังกล่าวสวมตัวในการเดินทางเข้าประเทศต่างๆ โดยไม่มีการปลอมใดๆ ซึ่งวิธีนี้ยากต่อการตรวจสอบเนื่องจากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางจริง สาเหตุหนึ่งของการเปลี่ยนรูปแบบการกระทำผิดเนื่องมาจากการที่แต่ละประเทศพยายามพัฒนารูปแบบและเอกลักษณ์หนังสือเดินทางของประเทศตนให้ยากต่อการปลอม มากยิ่งขึ้น อาทิเช่น การเพิ่มรายละเอียดของลายน้ำ หรือการใช้ไมโครชิพ เป็นต้น การปลอมขึ้นทั้งฉบับจึงเป็นการยากทำให้การขโมยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นเพื่อนำมาปลอมหรือใช้สวมตัวแพร่หลายขึ้น และวิธีการดังกล่าวยังทำให้กลุ่มผู้กระทำความผิดได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้นกว่าเดิม โดยหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่นำมาปลอมนั้นจะมีราคาขายประมาณ เล่มละ 20,000 บาท ถึง 40,000 บาท ในขณะที่หนังสือเดินทางที่ทำปลอมขึ้นมาทั้งฉบับนั้นมีราคาอยู่ที่เล่มละประมาณ 3,000 บาท ถึง 5,000 บาท เนื่องจากหนังสือเดินทางที่แท้จริงเมื่อทำการปลอมจะมีรายละเอียดประวัติการเดินทางและตราประทับการเข้าออกของแต่ละประเทศปรากฏอยู่ จึงง่ายต่อการใช้เดินทางเข้าออก และใช้เป็นหลักฐานในการอ้างเพื่ออาศัยอยู่ในประเทศต่างๆ ทำให้หนังสือเดินทางฉบับจริงของผู้อื่นเป็นที่ต้องการสูงของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า จากพฤติกรรมการกระทำผิดของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทางในปัจจุบัน ที่ใช้หนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นเป็นส่วนสำคัญในการกระทำผิด ไม่ว่าจะเป็นการนำมาทำการปลอม หรือใช้ในการสวมตัวในการเดินทางโดยมิชอบ เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อ การป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นอย่างมาก เนื่องจากกรณีการมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ รวมทั้งการจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาเข้ามาในราชอาณาจักร เป็นปัญหาที่นำไปสู่การก่ออาชญากรรมร้ายแรงอื่นๆ และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างมาก และกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถนำมาปรับใช้เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยจากการศึกษาพบปัญหา ดังนี้

1) การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ การจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาไม่สามารถปรับบทลงโทษ ตามความผิดฐานปลอมหนังสือเดินทาง ตามมาตรา 269/8 ได้เนื่องจากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงซึ่งยังไม่ได้มีการปลอม

2) การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ การจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาไม่สามารถปรับบทลงโทษ ความผิดอาญฐานใช้หรือมีไว้เพื่อใช้ จำหน่ายหรือมีไว้เพื่อจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/9 ได้เนื่องจากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงซึ่งยังไม่ได้มีการปลอมแปลง และแม้ผู้นั้นจะมีหนังสือเดินทางนั้นไว้ในครอบครองตั้งแต่สองเล่มขึ้นไปก็ตาม ก็ไม่อาจปรับบทสันนิษฐานว่ามีไว้เพื่อจำหน่ายได้

3) การลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมา ไม่สามารถปรับบทลงโทษ ความผิดอาญฐานนำเข้าหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางปลอม ตามมาตรา 269/10 เนื่องจากการนำเข้าเป็นการนำเข้าซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริง ไม่ใช่หนังสือเดินทางปลอม

4) การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมย ไม่สามารถปรับบทลงโทษ ความผิดอาญฐานใช้หนังสือเดินทางผู้อื่น โดยมิชอบและจัดหาหนังสือเดินทาง ตามมาตรา 269/11 เนื่องจากแม้หนังสือเดินทางดังกล่าวจะเป็นหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่น แต่เมื่อยังมีได้มีการนำออกใช้ก็ยังไม่เป็นความผิดตามมาตรา 269/11

5) การมีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ การจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมา หากหนังสือเดินทางดังกล่าวเป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ การนำเข้ามาและมีไว้ในครอบครองอาจเป็นความผิดฐาน “มีไว้เพื่อนำออกใช้ซึ่งบัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ” ตามมาตรา 269/6 และการจำหน่ายก็อาจเป็นความผิดฐานใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ของผู้อื่นโดยมิชอบ ตามมาตรา 269/5 แต่หนังสือเดินทางของประเทศส่วนใหญ่ก็ยังมีได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นรูปแบบหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์ อันจะถือเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นเหตุให้ไม่อาจบังคับตามมาตรา 269/5 และมาตรา 269/6 ได้กับหนังสือเดินทางที่มีได้เป็นหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์

6) การลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาอาจปรับได้กับความผิดฐานลักทรัพย์หรือรับของโจร แต่เนื่องจากการกระทำความผิดอันเป็นความผิดลักทรัพย์หรือรับของโจรนั้นเกิดขึ้นนอกราชอาณาจักร และผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าวและผู้เสียหายไม่ใช่รัฐบาลไทยหรือคนไทย เนื่องจากเจ้าของหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าว จึงไม่อาจบังคับตามมาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดในราชอาณาจักรได้

ส่วนกรณีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นโดยมิชอบ และการจำหน่ายหนังสือเดินทางจริงของผู้อื่นนั้น หากเกิดขึ้นในราชอาณาจักรอาจปรับเข้ากับฐานความผิดลักทรัพย์หรือรับของโจรได้ แต่เนื่องจากอัตราโทษที่ไม่สูงทำให้ผู้กระทำผิดไม่เข็ดหลาบและไม่เกรงกลัวเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ที่จะได้รับ

7) ปัญหาตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จากบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะเห็นได้ว่าไม่สามารถนำมาบังคับใช้ลงโทษกับผู้ซึ่งลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้นได้ เนื่องจากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะมุ่งเน้นลงโทษบุคคลซึ่งเข้าหรือออกไปในราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือฝ่าฝืนพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 แต่การเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลซึ่งเป็นผู้ลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมานั้น จะเป็นการเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมายคือ มีและใช้หนังสือเดินทางฉบับที่ถูกต้องแท้จริง และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติและระเบียบของการเข้ามาในราชอาณาจักร เพียงแต่มีการซุกซ่อนหนังสือเดินทางที่ถูกขโมยเข้ามาด้วย ดังนั้นเมื่อการเข้ามาในราชอาณาจักรของบุคคลนั้นชอบด้วยพระราชบัญญัติการเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จึงไม่อาจปรับบทลงโทษผู้ผู้นั้นตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวได้

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการของขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง ที่ใช้การลักลอบนำเข้าหนังสือเดินทางที่แท้จริงของผู้อื่นที่ถูกขโมยมาดังที่ได้กล่าวถึงข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ยังไม่สามารถบังคับใช้ในการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางปลอมได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย และปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาของไทย ว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้ครอบคลุมถึงการกระทำในลักษณะดังกล่าว เพื่อประสิทธิภาพในการลงโทษผู้กระทำความผิด และป้องกันและปราบปรามการปลอมหนังสือเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การป้องกันและปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทางและการใช้บังคับกฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถป้องกันการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมหนังสือเดินทางได้ทั้งระบบ รวมไปถึงป้องกันปัญหาการครอบครองหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ การจำหน่ายหนังสือเดินทางฉบับจริงของผู้อื่น และการลักลอบนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นที่ถูกขโมยมา อันถือได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อเตรียมการทำความผิดปลอมหนังสือเดินทาง จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญาในหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางขึ้น โดยผู้เขียนขอเสนอความเห็นเพื่อประกอบการแก้ไขความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางต่อไป ดังนี้

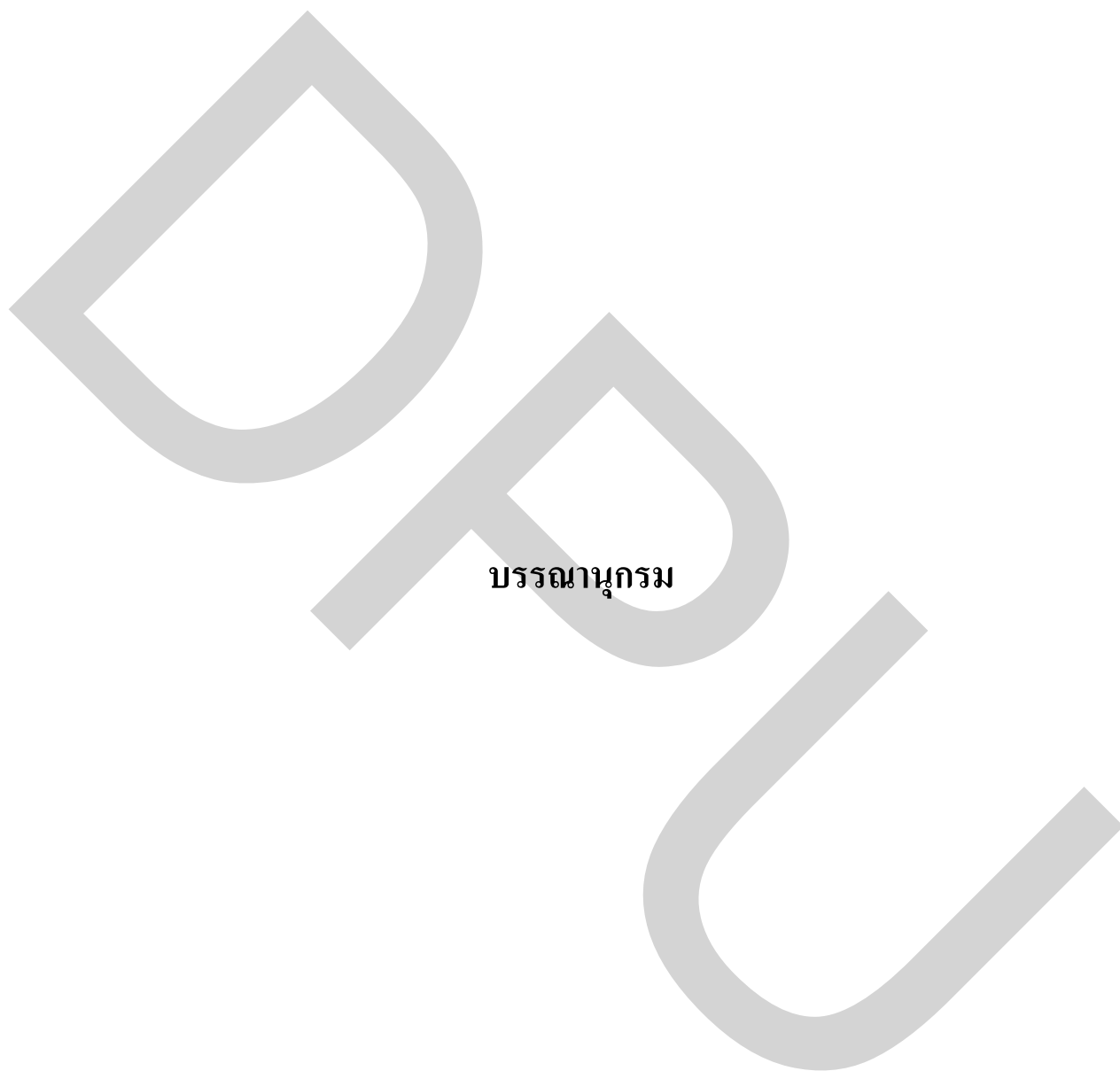
1) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “มีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ โดยประการที่น่าจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การครอบครองเอกสารการเดินทางของผู้อื่น โดยรู้ว่ามีได้ออกให้แก่ตน เป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด อันเป็นส่วนหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามกลุ่มปลอมแปลงหนังสือเดินทางที่อาศัยประเทศไทยเป็นฐานในการผลิตและปลอมหนังสือเดินทาง

2) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “จำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การจำหน่ายเอกสารการเดินทางจริงของออสเตรเลีย เป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่จำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด

3) เพิ่มบทบัญญัติการลงโทษผู้กระทำความผิดฐาน “ฐานนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ” ดังเช่น กฎหมายของประเทศออสเตรเลีย (Australian Passport Act 2005) ที่บัญญัติให้การนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทางไม่ว่าจะเป็นของปลอมหรือของจริงเป็นความผิด ทั้งนี้เพื่อเป็นการลงโทษผู้กระทำความผิดที่มีการลักลอบนำเข้าไปหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นโดยมิชอบ และกำหนดโทษให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความเกรงกลัวต่อการที่จะกระทำความผิด อีกทั้งยังเป็นอีกวิธีที่จะป้องกันและปราบปรามการปลอมหนังสือเดินทางได้ เนื่องจากปัจจุบันหนังสือเดินทางจริงเป็นสิ่งที่ต้องการมากของกลุ่มปลอมหนังสือเดินทาง

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าจากที่ได้กล่าวมาข้างต้น แม้ปัจจุบันประมวลกฎหมายอาญาของไทย จะได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา โดยเพิ่มหมวดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ตามมาตรา 269/8 ถึงมาตรา 269/15 เพื่อป้องกันและปราบปรามการปลอมหนังสือเดินทาง แต่กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ไม่สามารถครอบคลุมการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง ทั้งหมด โดยเฉพาะการลักลอบนำเข้ามาซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่นเพื่อนำมาใช้ในการปลอม หนังสือเดินทาง รวมทั้งการมิไว้ในครอบครองซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น โดยมีชอบและ การจำหน่ายซึ่งหนังสือเดินทางของผู้อื่น กรณีดังกล่าวเป็นปัญหาสำคัญที่พบมากขึ้นในปัจจุบัน จึง เห็นควรแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้ครอบคลุมการกระทำความผิด เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางและ อาชญากรรมอื่น ไปจนถึงการกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรมข้ามชาติที่มักจะทำหนังสือ เดินทางปลอมในการสนับสนุนการกระทำความผิด และถือได้ว่าการปราบปรามการกระทำ ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางน่าจะเป็นมาตรการที่สามารถตัดตอนการกระทำความผิดฐานอื่นๆ ที่อาศัยหนังสือเดินทางเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการกระทำความผิดได้อีกทางหนึ่งและย่อม สามารถลดทอนการก่ออาชญากรรมฐานอื่นๆ ระหว่างประเทศได้ไม่น้อย

เพื่อให้ประเทศไทยแสดงท่าทีและบทบาทในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ และ เป็นการแสดงจุดยืนที่ชัดเจนของประเทศไทยว่ามีนโยบายในการป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมเกี่ยวกับหนังสือเดินทางอย่างแท้จริง ด้วยการที่ไม่ยอมตกเป็นเครื่องมือในการแสวงหา ผลประโยชน์จากการกระทำดังกล่าว นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงว่าประเทศไทยมีความจริงจัง และ จริงจังที่จะให้ความร่วมมือกับนานาประเทศและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านบทบัญญัติกฎหมาย เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเกี่ยวกับหนังสือเดินทางให้หมดสิ้นไป ซึ่งจะสามารถสร้าง ภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศไทยสู่สายตาของนานาประเทศ ตลอดจนเสริมสร้างความมั่นคงของ ประเทศและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับประเทศต่างๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2550). *กฎหมายอาญาภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: จีรัชการพิมพ์.
- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์. (2550). *คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
- คณิต ฌ นคร. (2547). *กฎหมายอาญาภาคทั่วไป* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- _____. (2553). *กฎหมายอาญาภาคความผิด* (พิมพ์ครั้งที่ 10 แก้ไขปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. (2547). *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด และลหุโทษ* (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ทศพล กนกนุกวัตร. (2542). *HOW TO PRPTECT FROM HACKERS*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- ประเทือง ธนิยผล. (2549). *อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประธาน วัฒนวานิชย์. (2546). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2547). *สารานุกรมราชบัณฑิตยสภา* (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด ยูเคชั่น.
- หยุด แสงอุทัย. (2546). *กฎหมายอาญาภาค 2-3* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิทยานิพนธ์

- นิรมล รางฆางกูร. (2545). *มาตรการทางกฎหมายในการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ เกี่ยวข้องกับการค้าประเวณี: ศึกษาเฉพาะกรณีมาตรการตามอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- ปาริชาติ เกษมอมร. (2553). *มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสอบสวนคดีพิเศษกับการปราบปรามองค์กรอาชญากรรมและผู้มีอิทธิพล* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ภรณ์นท์ ขวัญทอง. (2552). *วิเคราะห์ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุปัญญา แพบใหญ่. (2547). *อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ค.ศ. 2000 ศึกษาเฉพาะกรณี ความผิดฐานฟอกเงินเปรียบเทียบกับพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมเกียรติ กิจประภานันท์. (2553). *การกำหนดความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ชัยสยาม ยิ่งเสง. (2550). *อาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย และมาตรการแก้ไข* (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกริก.

รายงานการวิจัย

- นวนน้อย ตรีรัตน์ และปิยวรรณ สุขศรี. (ม.ป.ป.). *สภาพความรุนแรงของปัญหาองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติในประเทศไทย* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.
- ประธาน วัฒนวานิชย์ และวีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. (2548). *การใช้ถ้อยคำในอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การและพิธีสารแนบท้าย* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.
- พิศวาท สุนทรพันธ์ และอุดม งามเมืองตึง. (2548, สิงหาคม). *มาตรการในการแก้ไขปัญหาการลักลอบขนผู้ย้ายถิ่น* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.
- สรรพสิทธิ์ คุ้มประพันธ์ และพงษ์ศรี ชันธิกุล. (ม.ป.ป.). *มาตรการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะหญิงและเด็ก* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานอัยการสูงสุด.

สารสนเทศจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์

- Australian Government. (มปป.) Australian passport Act 2005. สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2556, จาก <http://www.comlaw.gov.au/Details/C2005A00005>
- Manager online. (2554). จี้ตำรวจเปิดแผนหยุดต่างชาติ ใช้ไทยเป็นฐานปลอมพาสปอร์ต. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/crime/viewnews.aspx?newsID=9540000046426>
- กรมการกงสุล กระทรวงต่างประเทศ. (2012). หนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์. สืบค้นเมื่อ 30 มกราคม 2553, จาก <http://www.consular.go.th>
- กระทรวงการต่างประเทศ. (2002). หนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2554, จาก <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php>.
- ข่าวสด. (2555, 14 กุมภาพันธ์). ระเบิด 3 ตูมเขย่ากรุงเทพฯ มื้อบิ๊มอิหร่านขาขาด!-ต่างชาติแห่เตือนก่อการร้ายไทย. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2555, จาก http://www.khaosod.co.th/view_newsonline.php?newsid=TVRNeU9USXhNRFF3TIE9PQ==&subcatid=
- คม ชัด ลึก. (2553, 2 ธันวาคม). สื่อนอกเกาะติครวบหนุ่มปากีฯบีบรัดไฟสเปน. สืบค้นเมื่อ 17 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.komchadluek.net/detail//20101202/81501>
- คม ชัด ลึก. (2552). ตม. สุวรรณภูมิรวบแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2553, จาก <http://www.komchadluek.net>
- คม ชัด ลึก. (2551, 29 กันยายน). พลิกเพิ่ม: ปิดฉากอัมบาตีเปิดม่านก่อการร้ายในไทย. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก www.other04.exteen.com/20080929/entry
- ครอบครัวข่าว 3. (2553, 2 ธันวาคม). ดีเอสไอจับแก๊งปลอมหนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 5 มิถุนายน 2554, จาก www.krobkruakao.com/.../html
- คลังปัญญาไทย. (2545). การก่อการร้ายสากล. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2555, จาก <http://galyani.panyathai.or.th/wiki/index.php>
- นัฐภัทร ถวัลย์โพธิ. (2550, 21 มีนาคม). การกำหนดให้ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทางเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2554, จาก <http://www.krisdika.go.th>
- ตำรวจตามยึดทรัพย์ “เกาไห้หลุน” เครือข่ายยาเสพติด “บั้งรอน.” (ม.ป.ป.). สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.mornor.com/perfect5/data/11/0924-1.html>

น้ำค้าง ไชยพุด. (2549, กุมภาพันธ์). วันนี้คุณมีหนังสือเดินทางอิเล็กทรอนิกส์หรือยัง. สืบค้นเมื่อ

2 มิถุนายน 2554, จาก <http://www.gotomanager.com/news/details.aspx?id=45051>

บิกกัน 191. (2551, 4 มีนาคม). หนังสือเดินทาง. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน 2554, จาก

<http://www.oknation.net/blog/biggun191>

วิกิพีเดีย. ก่อการร้าย. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2555, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/>

วิทยา ภาสูก. (2549, 3 เมษายน). สิงคโปร์ พร้อมใช้หนังสือเดินทางชีวภาพ. สืบค้นเมื่อ 2 มิถุนายน

2554, จาก <http://www.futurethai.blogspot.com>

อภิชาติ สุริบุญญา. (ม.ป.ป.). การจัดการด้านการสืบสวนสำหรับการต่อต้านการก่อการร้ายในระดับ

ภูมิภาค. สืบค้นเมื่อ 18 ธันวาคม 2555, จาก <http://www.interpolbangkok.com/การก่อการร้าย>

กฎหมาย

ประมวลกฎหมายอาญา.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 18) พ.ศ. 2550.

พระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พุทธศักราช 2522.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.

เอกสารอื่นๆ

บัณฑิต ตุงคเสถณี. (2549). การปราบปรามขบวนการปลอมหนังสือเดินทาง (รายงานนำเสนอ
หลักสูตรนักบริหารกิจการยุติธรรม) ระหว่างวันที่ 25 เมษายน ถึงวันที่ 19 พฤษภาคม
2549.

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวล
กฎหมายอาญา (ฉบับที่...) พ.ศ. (ความผิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง) เรื่องเสร็จที่
55/2550.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2548, 24 พฤศจิกายน). รายงานการประชุมฝ่ายกฎหมายกระบวนการ
การยุติธรรมทางอาญา. หน้า 1.

หนังสือที่ นร.6506/1660 ของสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทำเนียบรัฐบาล เรื่องขอให้ตรวจ
ร่างกฎหมาย ลงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2548. หน้า 1-2.

เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่...)

พ.ศ. (ความคิดเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง) ในคราวประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ 19/2550.

ภาษาต่างประเทศ

LAWS

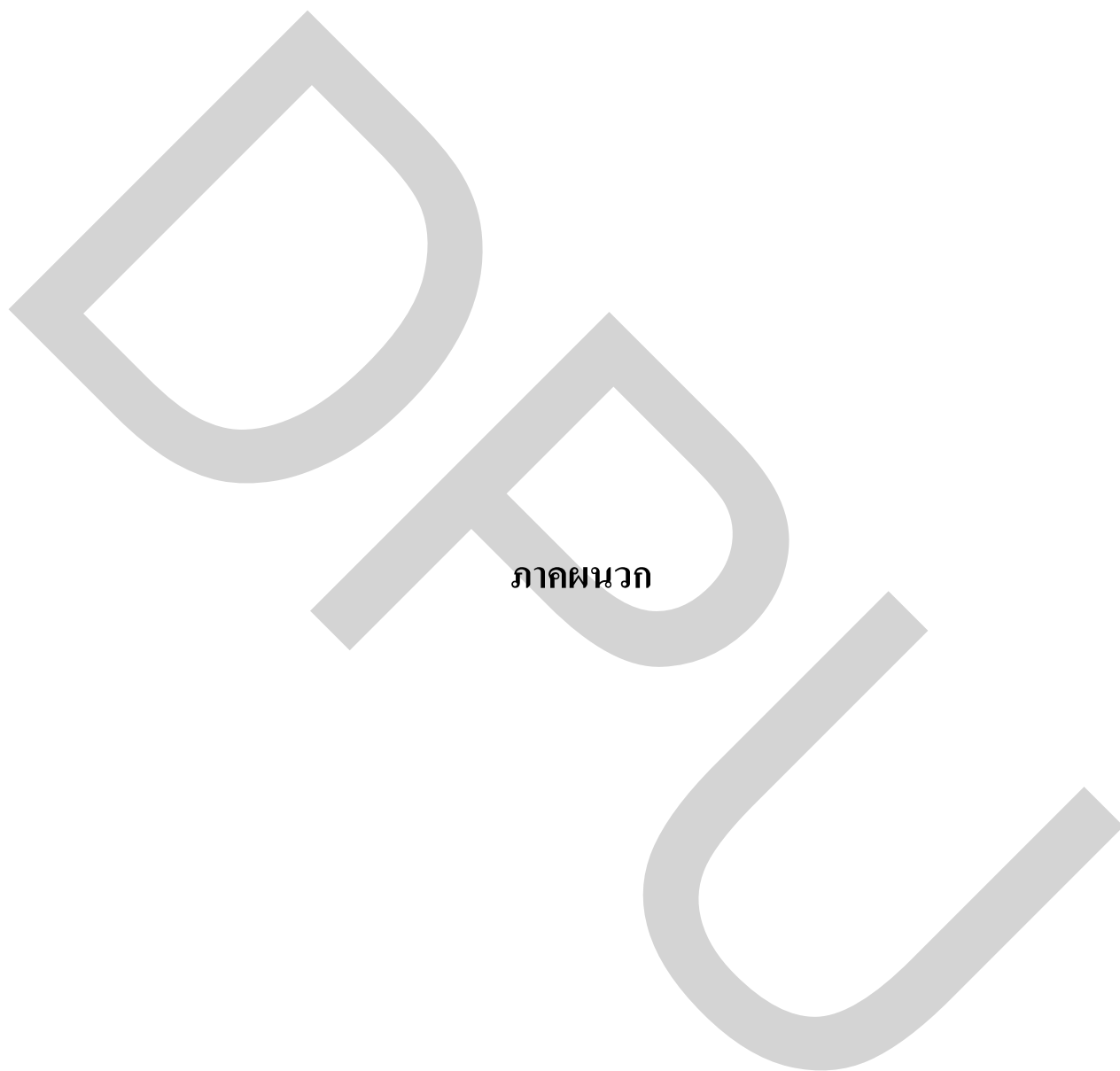
Australian Passport Act 2005.

Canadian Passport Order.

Criminal Code of Canada.

The Forgery and Counterfeiting Act 1981.

U.S. Code 2005.

ภาคผนวก

ภาคผนวก

Australian Passport Act 2005**An Act to provide for Australian passports, and for related purposes****Part 1—Preliminary****1 Short title** [*see* Note 1]

This Act may be cited as the *Australian Passports Act 2005*.

2 Commencements

(1) Each provision of this Act specified in column 1 of the table commences, or is taken to have commenced, in accordance with column 2 of the table. Any other statement in column 2 has effect according to its terms.

Commencement information

Column 1	Column 2	Column 3
Provision(s)	Commencement	Date/Details
1. Sections 1 and 2 and anything in this Act not elsewhere covered by this table	The day on which this Act receives the Royal Assent.	18 February 2005
2. Sections 3 to 58	A single day to be fixed by Proclamation. However, if any of the provision(s) do not commence within the period of 9 months beginning on the day on which this Act receives the Royal Assent, they commence on the first day after the end of that period	1 July 2005 (<i>see</i> F2005L01517)

Note: This table relates only to the provisions of this Act as originally passed by the Parliament and assented to. It will not be expanded to deal with provisions inserted in this Act after assent.

(2) Column 3 of the table contains additional information that is not part of this Act. Information in this column may be added to or edited in any published version of this Act.

3 Principal object of this Act

The principal object of this Act is to provide for the issue and administration of Australian passports, to be used as evidence of identity and citizenship by Australian citizens who are travelling internationally.

4 Act extends to the external Territories

This Act extends to the external Territories.

5 Act extends to things outside Australia

This Act extends, unless the contrary intention appears:

- (a) to acts, omissions, matters and things outside Australia; and
- (b) to all persons, irrespective of their nationality or citizenship.

6 Definitions

(1) In this Act, unless the contrary intention appears:

Australia, when used in a geographical sense, includes the external Territories.

Australian passport means a passport issued under this Act.

Note: Australian passports must be issued in forms approved by the Minister (see subsection 53(2)). These forms may include diplomatic, official and emergency passports.

Australian travel document means an Australian passport or a travel-related document.

child means a person who is under 18 and who has never been married.

competent authority means a competent authority for the purposes of section 12, 13, 14 or 16.

conduct has the same meaning as in the *Criminal Code*.

document includes:

- (a) any paper or other material on which there is writing; or
- (b) any paper or other material on which there are marks, figures, symbols or perforations that are:
 - (i) capable of being given a meaning by persons qualified to interpret them; or
 - (ii) capable of being responded to by a computer, a machine or an electronic device; or
- (c) any article or material from which information is capable of being reproduced

with or without the aid of any other article or device.

Note: A disk, tape or chip is an example of an article from which information is capable of being reproduced.

engage in conduct has the same meaning as in the *Criminal Code*.

Minister's determination means an instrument made by the Minister for the purposes of this Act under section 57.

officer means any of the following:

- (a) an APS employee in the Department;
- (b) a member of the diplomatic staff of an Australian mission, being a person who is a member of the diplomatic staff of the mission within the meaning of the Vienna Convention on Diplomatic Relations;
- (c) a consular officer of an Australian consulate, being a person who is a consular officer (but not an honorary consular officer) within the meaning of the Vienna Convention on Consular Relations;
- (d) an officer of Customs within the meaning of the *Customs Act 1901*;
- (e) a member or a special member of the Australian Federal Police;
- (f) an officer of the police force of a State or Territory;
- (g) a person, or a person who is one of a class of persons, authorised in writing by the Minister under section 52.

Note 1: The text of the Vienna Convention on Diplomatic Relations is set out in Australian Treaty Series 1968 No. 3. In 2005 this was available in the Australian Treaties Library of the Department of Foreign Affairs and Trade, accessible through that Department's website.

Note 2: The text of the Vienna Convention on Consular Relations is set out in Australian Treaty Series 1973 No. 7. In 2005 this was available in the Australian Treaties Library of the Department of Foreign Affairs and Trade, accessible through that Department's website.

personal information has the same meaning as in the *Privacy Act 1988*.

refusal/cancellation request has the meaning given in section 18.

travel-related document means a document issued under section 9.

(2) For the purposes of this Act, if an overseas child order within the meaning of the *Family Law Act 1975* is registered in accordance with regulations made under section 70G of that

Act, the order has the same force and effect as if it were an order of the Family Court of Australia made in accordance with that Act

Part 2—Australian travel documents

Division 1—Issue of Australian travel documents

Subdivision A—Issue of Australian passports

7 Australian citizen is entitled to be issued an Australian passport

(1) An Australian citizen is entitled, on application to the Minister, to be issued with an Australian passport by the Minister.

(2) An Australian citizen's entitlement to be issued with an Australian passport is affected by section 8 and by Division 2.

(3) An application for an Australian passport must be:

- (a) made in the form approved by the Minister; and
- (b) accompanied by the applicable fee (if any).

8 Minister to be satisfied of person's citizenship and identity

Before issuing an Australian passport to a person, the Minister must be satisfied:

- (a) that the person is an Australian citizen; and
- (b) of the identity of the person.

Note: See sections 42 and 43 for details about how the Minister satisfies himself or herself of an Australian passport applicant's citizenship and identity.

Note: See sections 42 and 43 for details about how the Minister satisfies himself or herself of an Australian passport applicant's citizenship and identity.

Subdivision B—Issue of travel-related documents

9 Minister may issue travel-related documents

(1) The Minister may, on application by or on behalf of a person, and in the circumstances specified in a Minister's determination, issue the person with a document of a kind specified in a Minister's determination, being a document issued for the purposes of travel.

Note: Convention travel documents, certificates of identity, documents of identity and provisional travel documents are examples of these kinds of documents.

(2) Subsection (1) is subject to section 10.

(3) An application for a travel-related document must be:

- (a) made in the form approved by the Minister; and
- (b) accompanied by the applicable fee (if any).

10 Minister to be satisfied of person's identity

Before issuing a travel-related document to a person, the Minister must be satisfied of the identity of the person.

Division 2—Reasons the Minister may refuse to issue an Australian passport

Subdivision A—Children

11 Reasons relating to child without parental consent or court order for travel

(1) The Minister must not issue an Australian passport to a child unless:

- (a) each person who has parental responsibility for the child consents to the child travelling internationally; or
- (b) an order of a court of the Commonwealth, a State or a Territory permits the child to travel internationally.

(2) Subsection (1) does not prevent the Minister from issuing an Australian passport to a child if:

- (a) circumstances specified in a Minister's determination as special circumstances exist; or
- (b) the Minister is satisfied that the child's welfare (physical or psychological) would be adversely affected if the child were not able to travel internationally; or
- (c) the Minister is satisfied that:
 - (i) the child urgently needs to travel internationally because of a family crisis; and
 - (ii) if there is a person who has parental responsibility for the child and whose consent to the child travelling internationally has not been given—it is not possible to contact that person within a reasonable period; or

(d) in the case of a child who is outside Australia—the child departed Australia less than 12 months before the application for the passport was made and the Minister considers that a passport should be issued to enable the child's return to Australia.

(3) If the Minister refuses to issue a passport to a child, the Minister may declare that he or she is refusing to exercise the discretion under subsection (2) because the matter should be

dealt with by a court.

Note: For example, the Minister may make a declaration under this section if the persons who have parental responsibility for the child disagree about the child travelling internationally.

(4) For the purposes of subsection (1), a reference to:

(a) a person consenting to a child travelling internationally includes a reference to a person consenting to the issue of an Australian passport to the child; or

(b) an order of a court permitting a child to travel internationally includes a reference to an order permitting:

(i) the issue of an Australian passport to the child; or

(ii) contact outside Australia between the child and another person.

(5) For the purposes of this section, a person has **parental responsibility** for a child if, and only if:

(a) the person:

(i) is the child's parent (including a person who is presumed to be the child's parent because of a presumption (other than in section 69Q) in Subdivision D of Division 12 of Part VII of the *Family Law Act 1975*); and

(ii) has not ceased to have parental responsibility for the child because of an order made under the *Family Law Act 1975*; or

Note: The presumptions in the *Family Law Act 1975* include a presumption arising from a court finding that a person is the child's parent, and a presumption arising from a man executing an instrument under law acknowledging that he is the father of the child.

(b) under a parenting order:

(i) the child is to live with the person; or

(ii) the child is to spend time with the person; or

(iii) the person is responsible for the child's long-term or day-to-day care, welfare and development; or

(d) the person is entitled to guardianship or custody of, or access to, the child under a law of the Commonwealth, a State or a Territory.

Subdivision B—Law enforcement and security

12 Reasons relating to Australian law enforcement matters

(1) If a competent authority believes on reasonable grounds that:

(a) a person is the subject of an arrest warrant issued in Australia in respect of an indictable offence against a law of the Commonwealth, a State or Territory; or

(b) a person (including a person who is in prison) is prevented from travelling internationally by force of:

(i) an order of a court of the Commonwealth, a State or Territory; or

(ii) a condition of parole, or of a recognisance, surety, bail bond or licence for early release from prison, granted under a law of the Commonwealth, a State or Territory; or

(iii) a law of the Commonwealth, or an order or other direction (however described) under a law of the Commonwealth;

the competent authority may make a refusal/cancellation request in relation to the person.

Note: See also Subdivision D.

(2) If a competent authority makes a request under subsection (1), the Minister must not issue an Australian passport to the person.

(3) In this section:

competent authority, in relation to a circumstance mentioned in paragraph (1)(a) or (b), means:

(a) a person who has responsibility for, or powers, functions or duties in relation to, that circumstance under a law of the Commonwealth, a State or Territory (other than a person who is specified in a Minister's determination as not being a competent authority in relation to the circumstance); or

(b) a person specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance.

prevented from travelling internationally includes:

(a) required to remain in Australia; and

(b) required to surrender an Australian passport; and

(c) not permitted to apply for an Australian passport; and

(d) not permitted to obtain an Australian passport.

13 Reasons relating to international law enforcement cooperation

(1) If a competent authority believes on reasonable grounds that:

(a) a person is the subject of an arrest warrant issued in a foreign country in respect of a serious foreign offence; or

(b) a person (including a person who is in prison) is, in connection with a serious foreign offence, prevented from travelling internationally by force of:

(i) an order of a court of a foreign country; or

(ii) a condition of parole, or of a recognisance, surety, bail bond or licence for early release from prison, granted under a law of a foreign country, or other similar arrangement made under a law of a foreign country; or

(iii) a law of a foreign country, or an order or other direction (however described) under a law of a foreign country; or

(c) if an Australian passport were issued to a person, it is likely that proceedings (of any kind) under a law of a foreign country in relation to a serious foreign offence that the person committed, or is alleged to have committed, would be compromised; the competent authority may make a refusal/cancellation request in relation to the person.

Note: See also Subdivision D.

(2) If a competent authority makes a request under subsection (1), the Minister may refuse to issue an Australian passport to the person.

(3) In this section:

competent authority, in relation to a circumstance mentioned in paragraph (1)(a), (b) or (c), means:

(a) an officer within the meaning of paragraph (a), (b) or (c) of the definition of **officer** in subsection 6(1); or

(b) an employee of the Commonwealth who is specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance; or

(c) an agency (within the meaning of the *Financial Management and Accountability Act 1997*) that is specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance.

prevented from travelling internationally includes:

- (a) required to remain in the foreign country concerned; and
- (b) required to surrender a passport; and
- (c) not permitted to apply for a passport; and
- (d) not permitted to obtain a passport.

serious foreign offence means an offence against the law of a foreign country:

- (a) for which the maximum penalty is death or imprisonment, or other deprivation of liberty, for a period of not less than 12 months; or
- (b) if the offence does not carry a penalty under the law of the country—the conduct constituting which is, under a treaty to which the country and Australia are parties (being a treaty relating in whole or in part to the surrender of persons accused or convicted of offences), required to be treated as an offence for which the surrender of persons is allowed by the country or Australia; or
- (c) the conduct constituting which would, if engaged in in Australia, constitute an indictable offence against this Act; or
- (d) the conduct constituting which would, if engaged in in Australia, constitute an offence specified in a Minister’s determination made for the purposes of subparagraph 14(1)(a)(v).

14 Reasons relating to potential for harmful conduct

- (1) If a competent authority suspects on reasonable grounds that:
 - (a) if an Australian passport were issued to a person, the person would be likely to engage in conduct that:
 - (i) might prejudice the security of Australia or a foreign country; or
 - (ii) might endanger the health or physical safety of other persons (whether in Australia or a foreign country); or
 - (iii) might interfere with the rights or freedoms of other persons (whether in Australia or a foreign country) set out in the International Covenant on Civil and Political Rights; or
 - (iv) might constitute an indictable offence against this Act; or
 - (v) might constitute an indictable offence against a law of the Commonwealth, being an offence specified in a Minister’s determination; and

(b) the person should be refused an Australian passport in order to prevent the person from engaging in the conduct;

the competent authority may make a refusal/cancellation request in relation to the person.

Note 1: The text of the International Covenant on Civil and Political Rights is set out in Australian Treaty Series 1980 No. 23. In 2005 this was available in the Australian Treaties Library of the Department of Foreign Affairs and Trade, accessible through that Department's website.

Note 2: See also Subdivision D.

(2) If a competent authority makes a request under subsection (1), the Minister may refuse to issue the person an Australian passport.

(3) In this section:

competent authority:

(a) in relation to a circumstance mentioned in subsection (1) that relates to Australia, means:

(i) a person who has responsibility for, or powers, duties or functions in relation to, the circumstance under a law of the Commonwealth, a State or Territory (other than a person who is specified in a Minister's determination as not being a competent authority in relation to the circumstance); or

(ii) a person specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance; or

(b) in relation to a circumstance mentioned in subsection (1) that relates to a foreign country, means:

(i) an officer within the meaning of paragraph (a), (b) or (c) of the definition of **officer** in subsection 6(1); or

(ii) an employee of the Commonwealth who is specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance; or

(iii) an agency (within the meaning of the *Financial Management and Accountability Act 1997*) that is specified in a Minister's determination as a competent authority in relation to the circumstance.

Subdivision C—Administrative reasons

15 Reasons relating to repeated loss or thefts

The Minister may refuse to issue an Australian passport to a person if, in the 5 years before the passport application under consideration is made, 2 or more Australian passports issued to the person have been lost or stolen.

16 Reasons relating to financial assistance to travellers

(1) If a competent authority believes on reasonable grounds that a person (the *debtor*) owes money to the Commonwealth in respect of:

(a) expenses incurred by the Commonwealth on behalf of the debtor in a foreign country; or

(b) money lent to the debtor by the Commonwealth when the debtor was outside Australia; or

(c) expenses incurred by the Commonwealth in, or in connection with, effecting the debtor's departure from a foreign country;

the competent authority may make a refusal/cancellation request in relation to the debtor.

Note: See also Subdivision D.

(2) If a competent authority makes a request under subsection (1), the Minister must not issue an Australian passport to the debtor.

(3) Subsection (2) does not prevent the Minister from issuing an Australian passport to the debtor if the Minister is satisfied:

(a) that the debtor's welfare (physical or psychological) would be adversely affected if the debtor were not able to travel internationally; or

(b) that the debtor urgently needs to travel internationally because of a family crisis.

(4) In this section:

competent authority, in relation to a debtor, means a person who has authority to incur expenses on behalf of, or lend money to, the debtor on behalf of the Commonwealth.

17 Reasons relating to concurrently valid Australian travel document

(1) The Minister must not issue an Australian passport to a person if the person has already been issued with an Australian travel document and that document is still valid.

(2) Subsection (1) does not prevent the Minister from issuing an Australian passport to the person in the circumstances specified in a Minister's determination.

Subdivision D—Matters relating to requests by competent authorities

18 Refusal/cancellation requests

(1) For the purposes of this Act, a *refusal/cancellation request* is a request made to the Minister under subsection 12(1), 13(1), 14(1) or 16(1) by a competent authority, being a request that the Minister do either or both of the following:

- (a) refuse to issue an Australian passport to a person;
- (b) cancel an Australian passport or travel-related document that has been issued

to a person.

(2) A competent authority may make a refusal/cancellation request in relation to a person:

- (a) whether or not the person has applied for an Australian passport; and
- (b) whether or not an Australian travel document has been issued to the person; and
- (c) whether or not the person is an Australian citizen.

(3) To avoid doubt, a competent authority may suspect on reasonable grounds that circumstances in subsection 14(1) apply in relation to a person, even if the competent authority knows that the person has already been issued with an Australian passport.

19 Acting on refusal/cancellation requests

The Minister must not act on a refusal/cancellation request if that request:

- (a) has been withdrawn by the competent authority who made it; or
- (b) can no longer be regarded as current in accordance with the Department's usual

administrative practices.

Division 3—When Australian travel documents cease to be valid**20 When Australian passports cease to be valid**

(1) An Australian passport ceases to be valid:

(a) in accordance with a determination made for the purposes of subsection (2);

or

(b) when cancelled under this Division; whichever happens first.

(2) A Minister's determination may specify the time at which, or circumstances in which, Australian passports cease to be valid.

21 When travel-related documents cease to be valid

A travel-related document ceases to be valid:

(a) in accordance with a Minister's determination made in relation to a document of that kind for the purposes of subsection 9(1); or

(b) at the time specified on the document; or

(c) when cancelled under this Division; whichever happens first.

22 When an Australian travel document may be cancelled

(1) The Minister may cancel an Australian travel document.

(2) Without limiting subsection (1), the Minister may cancel an Australian travel document that has been issued to a person if:

(a) the document is still valid at the time when the person applies for, or is issued with, another Australian travel document; or

(b) the document has been lost or stolen; or

(c) the person dies; or

(d) a competent authority makes a refusal/cancellation request in relation to the person; or

(e) if the document is an Australian passport—the Minister becomes aware of a circumstance that would have required or permitted the Minister to refuse to issue an Australian passport to the person because of section 8, 11 or 17, had the Minister been aware of the circumstance immediately before the document was issued; or

(f) if the document is a travel-related document—the Minister becomes aware of a circumstance that would have required the Minister to refuse to issue a travel-related document to the person:

- (i) because of section 10; or
- (ii) because a Minister's determination made for the purposes of subsection 9(1) in relation to that kind of travel-related document no longer applies; or
- (g) circumstances specified in a Minister's determination exist.

Part 3—Powers of officers

23 Demand for surrender of suspicious Australian travel document

- (1) An officer may demand that a person surrender a document to the officer if:
 - (a) the document is an Australian travel document that has been obtained, or that the officer suspects on reasonable grounds has been obtained, by means of a false or misleading statement, false or misleading information or a false or misleading document; or
 - (b) the document is an Australian travel document or other document that has been used, or that the officer suspects on reasonable grounds has been used, in the commission of an offence against this Act.
- (2) A person commits an offence if:
 - (a) an officer demands under subsection (1) that the person surrender a document; and
 - (b) the officer informs the person that the officer is authorised to demand that document; and
 - (c) the officer informs the person that it may be an offence not to comply with the demand; and
 - (d) the person has possession or control of the document; and
 - (e) the person fails to surrender the document to the officer immediately.

Penalty: Imprisonment for 1 year or 20 penalty units, or both.

24 Demand for surrender of cancelled or invalid Australian travel document

- (1) An officer may demand that a person surrender an Australian travel document to the officer if:
 - (a) the document has been cancelled; or
 - (b) the document has otherwise ceased, under section 20 or 21, to be valid.
- (2) A person commits an offence if:
 - (a) an officer demands under subsection (1) that the person surrender an Australian travel document; and

(b) the officer informs the person that the officer is authorised to demand that document; and

(c) the officer informs the person that it may be an offence not to comply with the demand; and

(d) the person has possession or control of the document; and

(e) the person fails to surrender the document to the officer immediately.

Penalty: Imprisonment for 1 year or 20 penalty units, or both.

25 Demand for surrender of debtor's Australian travel document

(1) An officer may demand that a person surrender an Australian travel document to the officer if the officer suspects on reasonable grounds that the person owes money to the Commonwealth in respect of:

(a) expenses incurred by the Commonwealth on behalf of the person in a foreign country; or

(b) money lent to the person by the Commonwealth when the person was outside Australia; or

(c) expenses incurred by the Commonwealth in, or in connection with, effecting the person's departure from a foreign country.

(2) A person commits an offence if:

(a) an officer demands under subsection (1) that the person surrender the person's Australian travel document; and

(b) the officer informs the person that the officer is authorised to make the demand; and

(c) the officer informs the person that it may be an offence not to comply with the demand; and

(d) the person has possession or control of the document; and

(e) the person fails to surrender the document to the officer immediately.

Penalty: Imprisonment for 1 year or 20 penalty units, or both.

26 Customs officers may seize a suspicious document

(1) A Customs officer may seize a document if:

- (a) the document is not in the possession or control of any individual; and
- (b) the officer suspects on reasonable grounds that the document is an Australian travel document or other document that has been used in the commission of an offence against this Act.

(2) If:

- (a) a Customs officer suspects on reasonable grounds that a document that has been used in the commission of an offence against this Act is inside a container; and
 - (b) the container is not in the possession or control of any individual;
- the officer may search the container for the purposes of determining whether such a document is inside.

(3) This section does not authorise a Customs officer to enter premises that the officer would not otherwise be authorised to enter.

(4) In this section:

container includes baggage, a mail receptacle, and any other thing that could be used for the carriage of goods (whether or not designed for that purpose).

Customs officer means an officer within the meaning of paragraph (d) of the definition of **officer** in subsection 6(1).

Part 4—Offences relating to Australian travel documents

Note 1: An offence against this Act that is punishable by a term of imprisonment of more than one year is an indictable offence (see section 4G of the *Crimes Act 1914*).

Note 2: In certain circumstances, an indictable offence may be tried summarily (see section 4J of the *Crimes Act 1914*).

Note 3: Some offences are also contained in Part 3.

Division 1—Preliminary

27 Definitions

In this Part, unless the contrary intention appears:

dishonest, in relation to a person's conduct, means:

- (a) dishonest according to the standards of ordinary people; and
- (b) known by the person to be dishonest according to the standards of ordinary people.

false Australian travel document:

(a) means a document:

(i) that is not an Australian passport but that purports to be an Australian passport;

or

(ii) that is not a travel-related document but that purports to be a travel-related document; and

(b) includes a document that is an Australian travel document that has been altered by a person who is not authorised to alter that document.

28 Geographical jurisdiction

Section 15.4 of the *Criminal Code* (extended geographical jurisdiction—category D) applies to offences against this Act.

Division 2—Offences

29 Making false or misleading statements in relation to Australian travel document applications

(1) A person commits an offence if:

(a) the person makes a statement (whether orally, in writing or any other way) to another person; and

(b) the statement:

(i) is false or misleading; or

(ii) omits any matter or thing without which the statement is misleading; and

(c) the statement is made in, or in connection with, an application for an Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply:

(a) as a result of subparagraph (1)(b)(i)—if the statement is not false or misleading in a material particular; or

(b) as a result of subparagraph (1)(b)(ii)—if the statement did not omit any matter or thing without which the statement is misleading in a material particular.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matters in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

30 Giving false or misleading information in relation to Australian travel document applications

(1) A person commits an offence if:

(a) the person gives information to another person; and

(b) the information:

(i) is false or misleading; or

(ii) omits any matter or thing without which the information is misleading;

and

(c) the information is given in, or in connection with, an application for an Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply:

(a) as a result of subparagraph (1)(b)(i)—if the information is not false or misleading in a material particular; or

(b) as a result of subparagraph (1)(b)(ii)—if the information did not omit any matter or thing without which the statement is misleading in a material particular.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matters in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

31 Producing false or misleading documents in relation to Australian travel document applications

(1) A person commits an offence if:

(a) the person produces a document to another person; and

(b) the document is false or misleading; and

(c) the document is produced in, or in connection with, an application for an Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply if the document is not false or misleading in a material particular.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

(3) Subsection (1) does not apply to a person who produces a document if the document is accompanied by a written statement signed by the person (or, in the case of a body corporate, by a competent officer of the body corporate):

(a) stating that the document is, to the knowledge of the first-mentioned person, false or misleading in a material particular; and

(b) setting out, or referring to, the material particular in which the document is, to the knowledge of the first-mentioned person, false or misleading.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (3). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

32 Improper use or possession of an Australian travel document

(1) A person commits an offence if:

(a) the person uses an Australian travel document in connection with travel or identification; and

(b) the document has been cancelled.

Penalty Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) A person commits an offence if:

(a) the person uses an Australian travel document in connection with travel or identification; and

(b) the document was not issued to the person.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(3) A person commits an offence if:

(a) the person provides another person with an Australian travel document that was issued to the first-mentioned person; and

(b) the person is reckless as to whether the document is or will be used by the other person in connection with travel or identification.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(4) A person commits an offence if:

- (a) the person has possession or control of an Australian travel document; and
- (b) the person knows that the document was not issued to the person.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(5) Subsections (1), (2), (3) and (4) do not apply if the person has a reasonable excuse.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (5). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

33 Selling an Australian travel document

A person commits an offence if the person sells an Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

34 Damaging an Australian travel document

(1) A person commits an offence if:

- (a) the person engages in conduct; and
- (b) the conduct damages or destroys an Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply if the person has a reasonable excuse.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

35 Dishonestly obtaining an Australian travel document

(1) A person commits an offence if:

- (a) the person obtains an Australian travel document; and
- (b) the person does so:
 - (i) dishonestly; or
 - (ii) by threats.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) In a prosecution for an offence against this section, the determination of dishonesty is a matter for the trier of fact.

(3) In this section:

obtain includes:

- (a) obtain for another person; and
- (b) induce a third person to do something that results in another person obtaining.

threat includes a threat that is:

- (a) express or implied; or
- (b) conditional or unconditional.

36 Possessing false Australian travel documents

(1) A person commits an offence if:

- (a) the person has possession or control of a document; and
- (b) the person knows that the document is a false Australian travel document.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply if the person has a reasonable excuse.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

37 Bringing, taking or sending a document across international borders

(1) A person commits an offence if:

- (a) the person:
 - (i) brings a document into a country; or
 - (ii) takes a document out of a country; or
 - (iii) sends a document to or from a country; and
- (b) the person knows that:
 - (i) the document is a false Australian travel document; or
 - (ii) the document is an Australian travel document that was not issued to the person.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) Subsection (1) does not apply if the person has a reasonable excuse.

Note: The defendant bears an evidential burden in relation to the matter in subsection (2). See subsection 13.3(3) of the *Criminal Code*.

38 Issue of passport contrary to this Act

A person commits an offence if:

(a) the person is an officer to whom the Minister has delegated the function of issuing Australian passports; and

(b) the person issues an Australian passport; and

(c) the person knows that the issue of the passport is contrary to a provision of this Act.

Penalty: Imprisonment for 10 years, or 1,000 penalty units, or both.

39 Issue of travel-related document contrary to this Act or Minister's determination

A person commits an offence if:

(a) the person is an officer to whom the Minister has delegated the function of issuing travel-related documents; and

(b) the person issues a travel-related document; and

(c) the person knows that the issue of the document:

(i) is contrary to this Act; or

(ii) is contrary to a Minister's determination.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

40 Abuse of public office

(1) An officer commits an offence if:

(a) the officer:

(i) exercises any influence that the officer has in the officer's capacity as an officer under this Act; or

(ii) engages in any conduct in the exercise of the officer's duties as such an officer; and

(b) the officer does so with the intention of:

(i) dishonestly obtaining a benefit for himself or herself or any other person; or

(ii) dishonestly causing a detriment to another person.

Penalty: Imprisonment for 10 years or 1,000 penalty units, or both.

(2) In a prosecution for an offence against subsection (1), the determination of dishonesty is a matter for the trier of fact.

(3) In this section:

benefit includes any advantage and is not limited to property.

detriment includes any disadvantage and is not limited to personal injury or to loss of, or damage to, property.

obtain includes:

- (a) obtain for another person; and
- (b) induce a third person to do something that results in another person obtaining.

41 Failure to notify officer of lost or stolen Australian travel document

A person commits an offence if:

- (a) an Australian travel document issued to the person is lost or stolen; and
- (b) the person knows that the document has been either lost or stolen; and
- (c) the person fails to report the loss or theft to an officer as soon as practicable after the first time the person knows that the document has been either lost or stolen.

Penalty: Imprisonment for 1 year or 20 penalty units, or both.

Part 5—Administrative matters

Division 1—Information relating to Australian travel documents

42 Disclosure of personal information for the purposes of this Act

Information that may be disclosed to the Minister

(1) For the purposes of performing functions under this Act, the Minister may request:

- (a) an applicant for an Australian travel document; or
- (b) a person mentioned in an application for an Australian travel document; or
- (c) a person to whom an Australian travel document has been issued; or
- (d) a competent authority; or
- (e) a person specified in a Minister's determination;

to disclose to the Minister, or a delegate of the Minister, personal information about:

(f) an applicant for an Australian travel document, or a person who is connected with an applicant or an application; or

- (g) a person to whom an Australian travel document has been issued.

(2) If a person mentioned in paragraph (1)(b), (d) or (e) holds the information under a law of the Commonwealth, the Minister may direct the person to disclose the information.

(3) For the purposes of:

(a) paragraph (1)(d) of Information Privacy Principle 11 in section 14 of the *Privacy Act 1988*; and

(b) paragraph 2.1(g) of National Privacy Principle 2 in Schedule 3 to the *Privacy Act 1988*; and

(c) a provision of a law of a State or Territory that provides that information that is personal may be disclosed if the disclosure is authorised by law;

the disclosure of information by a person in response to a request or direction under this section is taken to be a disclosure that is required or authorised by law.

(4) Nothing in this section has the effect of authorising a disclosure that, despite subsection (3), is prevented by a law of the Commonwealth, a State or Territory.

Information that may be disclosed by the Minister

(5) For the purposes of performing functions under this Act, the Minister may disclose personal information to a person specified in a Minister's determination.

43 Minister may determine information required for the purpose of satisfying Minister of person's citizenship and identity etc.

(1) A Minister's determination may specify kinds of personal information that may be requested by the Minister for the purposes of Part 2.

(2) This section does not prevent the Minister from requesting under subsection 42(1) information that is not specified in a determination made for the purposes of subsection (1) of this section.

44 Method of disclosing information to Minister

(1) A Minister's determination may specify that personal information:

(a) of a kind specified in the instrument; and

(b) that the Minister may request under subsection 42(1);

is to be disclosed in a particular manner or particular form.

(2) A Minister's determination made for the purposes of subsection (1) may specify that, if information covered by the instrument is not disclosed in the manner or form specified:

(a) the information is taken not to have been disclosed; or
(b) in specified circumstances, the information is taken not to have been disclosed.

(3) A Minister's determination made for the purposes of subsection (1) may specify circumstances in which information covered by the instrument, despite not being disclosed in the manner or form specified, is still taken to have been disclosed.

45 Minister may disclose information about Australian travel documents that are lost, stolen, suspicious etc.

The Minister may disclose personal information, of a kind specified in a Minister's determination, to a person specified in a Minister's determination, for the purpose of informing that person about the status of an Australian travel document.

46 Minister may disclose information for particular purposes

On request, the Minister may disclose personal information, of a kind specified in a Minister's determination, to a person specified in a Minister's determination, for any of the following purposes:

- (a) confirming or verifying information relating to an applicant for an Australian travel document or a person to whom an Australian travel document has been issued;
- (b) facilitating or otherwise assisting the international travel of a person to whom an Australian travel document has been issued;
- (c) law enforcement;
- (d) the operation of family law and related matters;
- (e) the purposes of a law of the Commonwealth specified in a Minister's determination.

Note: Information disclosed under this section must be dealt with in accordance with section 14 of the *Privacy Act 1988* (including Information Privacy Principles 4(b) and 11.3).

Division 2—Methods of performing functions under this Act

47 Minister may determine particular methods and technologies

(1) A Minister's determination may specify methods (including technologies) that are to be used:

- (a) for the purposes of confirming the validity of evidence of the identity of an

applicant for an Australian travel document or a person to whom an Australian travel document has been issued; or

(b) for performing other functions in connection with this Act.

Note: Any personal information collected as part of using a method specified in a determination must be dealt with in accordance with section 14 of the *Privacy Act 1988* (including Information Privacy Principles 1 and 4).

(2) The determination may provide for:

(a) the circumstances in which the methods are to be used; and

(b) any other matters relating to use, or the consequences of use, of the methods.

(3) If the determination relates to the use of personal information, the determination must specify the nature of the personal information and the purposes for which it may be used.

(4) Subsection (1) does not imply that methods or technologies not specified in a Minister's determination must not be used for performing functions in connection with this Act.

Division 3—Review of decisions about Australian travel documents

48 Reviewable decisions

For the purposes of this Division, the following decisions under this Act are *reviewable decisions*:

(a) a decision to issue an Australian travel document (other than a decision to issue an Australian passport to a child);

(b) a decision to refuse to issue an Australian travel document (other than a decision in relation to which a declaration under subsection 11(3) has been made or a decision made because of subsection 12(2));

(c) a decision to cancel an Australian travel document;

(d) a decision that an Australian travel document is one to which paragraph 23(1)(a) or (b) applies;

(e) a decision under section 24 to demand the surrender of a cancelled or invalid Australian travel document;

(f) a decision under section 25 to demand the surrender of an Australian travel document;

(g) a decision to extend, or not to extend, the time for making an application under section 49;

(h) a decision under subsection 49(4);

(i) a decision not to waive an application fee imposed under the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005*;

(j) a decision not to refund an application fee imposed under the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005*;

(k) a decision to refund part of an application fee imposed under the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005*.

Note: Under section 27A of the *Administrative Appeals Tribunal Act 1975*, the decision-maker must give to persons whose interests are affected by the decision a notification of the making of the decision and of their right to have the decision reviewed. In notifying any such persons, the decision-maker must have regard to the Code of Practice determined under section 27B of that Act.

49 Review by Minister of decisions made by Minister's delegate

(1) If:

(a) a reviewable decision is made by a delegate of the Minister; and

(b) the decision is not a decision under subsection (4);

a person affected by the decision may apply in writing to the Minister for review of the decision.

(2) An application for review of a decision must be made within 28 days after the person is notified of the decision (or such longer period as the Minister allows, whether before or after the end of the 28 days).

(3) An application for review of a decision must set out the reasons for making the application.

(4) After receiving an application for review of a decision, the Minister must review the decision and:

(a) affirm the decision under review; or

(b) vary the decision under review; or

(c) set aside the decision under review and make a decision in substitution for it.

Note: Under section 27A of the *Administrative Appeals Tribunal Act 1975*, the decision-maker must

give to persons whose interests are affected by the decision a notification of the making of the decision and of their right to have the decision reviewed. In notifying any such persons, the decision-maker must have regard to the Code of Practice determined under section 27B of that Act.

50 Review by Administrative Appeals Tribunal of decisions made by Minister

(1) If a reviewable decision is made:

(a) by the Minister; or

(b) under subsection 49(4) by a delegate of the Minister;

application may be made to the Administrative Appeals Tribunal for review of that decision.

(2) The Minister may, if the Minister makes:

(a) a decision in response to a refusal/cancellation request made under subsection 13(1) or 14(1); or

(b) a decision under subsection 49(4) on review of a decision made by a Minister's delegate in response to a refusal/cancellation request made under section 13 or 14; certify that the decision involved matters of international relations or criminal intelligence.

(3) Despite section 43 of the *Administrative Appeals Tribunal Act 1975*, if the Minister has given a certificate under subsection (2) in relation to a decision, then in any review of that decision the Administrative Appeals Tribunal may only make a decision:

(a) affirming the Minister's decision; or

(b) remitting the decision to the Minister for reconsideration in accordance with any directions or recommendations of the Tribunal.

Division 4—Officers and delegates

51 Delegation of Minister's powers

(1) The Minister may, in writing, delegate to a person who is an officer within the meaning of paragraph (a), (b), (c) or (g) of the definition of *officer* in subsection 6(1) any or all of the Minister's powers and functions under the following provisions:

(a) section 7;

(b) section 9;

(c) subsection 11(3);

- (d) section 22;
- (e) section 42;
- (f) section 45;
- (g) section 46;
- (h) subsection 49(4);
- (i) section 55.

(2) The Minister may, in writing, delegate to the Administrator of an external Territory any or all of the Minister's powers under this Act (except subsection (1)), to be exercised by the Administrator only in, or in relation to, the external Territory.

(3) In exercising powers or functions under a delegation, the delegate must comply with any directions of the Minister.

52 Authorisation of persons as officers

(1) The Minister may, in writing, authorise a person, or a class of persons, to exercise specified powers and to perform specified functions of an officer under this Act.

(2) A person who is authorised under subsection (1) must comply with any directions of the Minister in the exercise of the powers or performance of the functions specified in the authority.

(3) An instrument made under this section is not a legislative instrument for the purposes of the *Legislative Instruments Act 2003*.

Part 6—Miscellaneous

53 Form of Australian travel documents

(1) Australian passports may be issued in the name of the Governor-General.

(2) Australian travel documents must be issued in forms approved by the Minister.

(3) The name of the person to whom an Australian travel document is issued must appear on the document. Except in the circumstances specified in a Minister's determination, the name must be:

(a) the name on the person's birth certificate; or

(b) the name on a notice given to the person under section 37 of the *Australian Citizenship Act 2007*; or

(c) the name on a certificate, entry or record of the person's marriage, being a certificate granted or entry or record made by the Registrar of births, deaths and marriages (however described) of a State or Territory; or

(ca) the name on a certificate, entry or record relating to the registration of the person's relationship with another person, being a certificate, entry or record:

(i) issued or made under, or for the purposes of, a law of a State or Territory prescribed for the purposes of section 22B of the *Acts Interpretation Act 1901*; and

(ii) relating to a kind of relationship prescribed for the purposes of that section; and

(iii) issued or made by the Registrar of births, deaths and marriages (however described) of the State or Territory concerned; or

(d) the name included, by way of effecting a name change of the person, on a register kept under a law of a State or Territory by the Registrar of births, deaths and marriages (however described) of the State or Territory.

54 Australian travel documents are the property of the Commonwealth

An Australian travel document remains the property of the Commonwealth at all times.

55 Endorsements and observations

The Minister may endorse, or make observations on, Australian travel documents in the circumstances specified in a Minister's determination.

56 Application fees

(1) The application fees imposed by the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005* are payable to the Commonwealth.

(2) A Minister's determination may specify one or more of the following:

(a) the circumstances in which application fees imposed under the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005* may be waived;

(b) the circumstances in which application fees imposed under the *Australian Passports (Application Fees) Act 2005* may be refunded to applicants;

(c) the amount of the refunds in those circumstances.

57 Minister's determinations

The Minister may, by legislative instrument, specify any of the matters that this Act provides may be specified in a Minister's determination.

58 Regulations

(1) The Governor-General may make regulations prescribing matters:

- (a) required or permitted by this Act to be prescribed; or
- (b) necessary or convenient to be prescribed for carrying out or giving effect to this Act.

(2) Without limiting subsection (1), the Governor-General may make regulations prescribing penalties not exceeding 20 penalty units for breaches of the regulations.

Table A

Application, saving or transitional provisions

Australian Citizenship (Transitional and Consequential) Act 2007 (No. 21, 2007)

Schedule 3

14 Definition

In this Part:

commencement day means the day on which sections 2A to 54 of the *Australian Citizenship Act 2007* commence.

17 Application—*Australian Passports Act 2005*

The amendment made by item 4 of Schedule 1 applies in relation to Australian travel documents issued on or after the commencement day.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นายคมกฉิษฐ์ ผ่องหิรัญ
วัน-เดือน-ปีเกิด	วันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2523
ประวัติการศึกษา	นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยพายัพ
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	เจ้าหน้าที่คดีพิเศษ ปฏิบัติการ ศูนย์ปฏิบัติการข่าวอาชญากรรมข้ามชาติ สำนักกิจการต่างประเทศและคดีอาชญากรรมระหว่างประเทศ กรมสอบสวนคดีพิเศษ